

॥ द्वाण सूत्र ॥

[एगद्वाण]

श्री सुधर्मा स्वामी जंबूनामा शिष्य प्रते
छे—

अर्थ—सु० सांभव्यमें० मे आ० हे आयुष्मन
तां आउपावंत शिष्य ते० ते श्री महावीर
० ज्ञानवंते ए० एम अ० कहुं वार परिखदा
गल

सुयं मे आउसं तेण भगवया० एवं
क्षवायं ॥

भावार्थ—सुधर्मास्वामि पोताना जंबू ना-
मा शिष्यने कहेता हवा के हे चीरंजीवी
बू ? श्रमण भगवंत श्रीमहावीर देवे ठाणां-
शास्त्रनो अर्थ आ प्रमाणे कहेल छे
हुं तुज प्रत्ये कहुंहुं ते हुं सांभल ? (इहां
रंजीवी शब्द कहेल छे ते जीवतव्य ना-
दीक १० प्रकारे होय छे ते कहे छे.

१ नाम जीवतव्य, २ स्थापना जीवत-
व्य, ३ सचेतनादीक द्रव्य जीवतव्यना हेतु-
णाथी द्रव्य जीवतव्य, ४ नारकीयादीनुं
शेष विना आयु ते द्रव्य मात्र सामान्य
जीवतव्य, ५ नारकीयादीक भव ते विशेष
।हित जीवतव्य ते भवजीवतव्य, ६ पूर्वभ-
नुं तुल्य जातिपणे जीवीत ते तद्भव जीव-
तव्य, ७ चक्रत्वादीकनुं भोग जीवतव्य, ८
भृत्यनुं संयम जीवतव्य, ९ यशजीवतव्य,
१० किर्ति जीवतव्य, ए दश प्रकारनुं जीव-
तव्य कहेल छे, ते मांही इहां सुधर्मास्वामीए
नंजूस्वामिनुं यश १ किर्ति २ संयम ३ ए व्रण

प्रकारनुं जीवतव्य भलुं ने घणुं होवाथी हे
आयुष्मन् शिष्य ? एम गुरुए शिष्यने आमंत्रण
वचन कहेल छे, त्यां महावीरदेवनुं पुर्वोक्त
जीवतव्य इच्छेल छे.)

अर्थ—ए० एक आ० आत्मा समुच्य थकी
१. एगे आया ॥ १ ॥

भावार्थ—चैतन्यलक्षण रूप तथा ज्ञानद-
र्शन चारित्ररूप आत्मा एकज छे।

अर्थ—ए० एक दं० दंड
एगे दण्डे ॥ २ ॥

भावार्थ—दुष्ट मन वचन कायाये करी
जीव दंडाय ते रूप दंड एकज छे.

अर्थ—ए० एक किं० किया
एगा किरिया ॥ ३ ॥

भावार्थ—मन वचन कायाथी पाप लाग-
वा रूप क्रिया एकज छे.

अर्थ—ए० एक लो० एक चौद० राजलोक
एगे लोए ॥ ४ ॥

भावार्थ—छ द्रव्यनुं स्थानक चौद० राज
रूप लोक एकज छे.

अर्थ—ए० एक अ० अनंतो अलोक
एगे अलोए ॥ ५ ॥

भावार्थ—जेहमां अनंतो आकाश छे एह-
वो अलोक एकज छे.

अर्थ—ए० एक ध० धर्मस्तिकाय
एगे धर्मे ॥ ६ ॥

भावार्थ—दरेक जीवाजीवने चलण सहा-
यरूप धर्मास्तीकाय एकज छे.

अर्थ—ए० एक अ० अधर्मास्तिकाय

एगे अधम्मे॥ ७ ॥

भावार्थ—सर्व जीवाजीवने स्थीर सहाय-
रूप अधर्मास्तीकाय एकज छे.

अर्थ—ए० एक वं० वंध

एगे वन्धे ॥ ८ ॥

भावार्थ—कपायादीक प्रकृतियोथी कर्म
वंधावा रूप वंध एकज छे.

अर्थ—ए० एक मो० मोक्ष

एगे मोक्षे ॥ ९ ॥

भावार्थ—सर्व कर्म क्षय रूप मोक्ष एकज छे.

अर्थ—ए० एक पु० पुन्य

एगे पुण्णे ॥ १० ॥

भावार्थ—वेतालीस प्रकारे शुभ कर्म प्रकृ-
ति भोगववारूप पुन्य एकज छे.

अर्थ—ए० एक पा० पाप

एगे पापे ॥ ११ ॥

भावार्थ—व्याशी प्रकारे अशुभ कर्म प्रकृति
भोगववारूप पाप एकज छे.

अर्थ—ए० एक आ० कर्म आवे ते आश्रव

एगे आसवे ॥ १२ ॥

भावार्थ—वेतालीस प्रकारे अशुभ कर्म आ-
ववारूप आश्रव एकज छे.

अर्थ—ए० एक सं० कर्म आवतां रोके ते
संवर

एगे संवरे ॥ १३ ॥

भावार्थ—अशुभ कर्म आवतां रोकववारूप
सनावन प्रकारे संवर एकज छे.

अर्थ—ए० एक वे० कर्मतुं भोगवत्तुं ते वेदना

एगा वेयणा ॥ १४ ॥

भावार्थ—जीवने आठं कर्म भोगववारूप
वेदना एकज छे.

अर्थ—ए० एक नि० कर्म टालववारूप निर्जरा
एगा निज्जरा ॥ १५ ॥

भावार्थ—वार प्रकारनी तपश्चर्यावहे आ-
त्माना प्रदेशथी थोडां थोडां कर्मक्षय थवारूप
निर्जरा एकज छे.

अर्थ—ए० एक जी० जीव पा० प्रगट वादर
स० शरीरे प्रत्येके जुज्जै शरीरे जीव

एगे जीवे पाडिकएरण्सरीरएरण्स ॥

भावार्थ—प्रत्येक (जुदां जुदां) शरीरनो
धरनार प्राणधारी जीव एकज छे (अहिआं
प्रत्येक शरीर कहेवातुं कारण एटलुंज के सा-
धारण शरीरी जीव तमाम कर्मक्षय करी शक-
ता नथी ने प्रत्येक शरीर जीव सर्व कर्मक्षय
करी शके छे तेथी प्रत्येक शरीरी जीव
कहेल छे.)

अर्थ—ए० एक जी० जीवने अ० वाहिगला
पुढगल अणलाधे वि० विकुर्वणा पुढल

एगा जीवाणं अपरियाइत्ता विउ-
वणा ॥ १ ॥

भावार्थ—देवता वाहीरनां पुढगल ग्रद्या वि-
ता भवधारणी वरीर वंधे ते प्रत्येके एकज
वंधाय पण घणां वंधाय नहीं, ते आश्री जी-
वने एकज विकुर्वणा छे.

अर्थ—ए० एक म० मन जाणीए जेणेते
एगे मणे ॥ २ ॥

भावार्थ—संझी पंचेंद्री जीवना व्यापाररूप
मन एकज छे.

अर्थ—ए० एक व० वचन समुच्य थकी
एगा वई ॥ ३ ॥

भावार्थ—अनेक प्रकारे वांलवा रूप वचन
एकज छे.

अर्थ-ए० एक का० काया वा० व्यापार

एगे कायवायामे ॥ ४ ॥

भावार्थ-उदारीकादीक सात प्रकारे कायाना व्यापाररूप काया एकज छे.

अर्थ-ए० एक उ० उपजबुं

एगा उप्पा ॥ ५ ॥

भावार्थ-एक समये उपजबुं एकज छे.

अर्थ-ए० एक वि० मरबुं

एगा विर्हि ॥ ६ ॥

भावार्थ-एक समये विनाश एकज छे.

अर्थ-ए० एक वि० विचर्चाते मुवानुशरीर

एगा वियचा ॥ ७ ॥

भावार्थ-जीवने परभवे उपजतां उदारीक तथा वैक्रिय शरीर एकज छे.

अर्थ-ए० एक ग० गती

एगा गई ॥ ८ ॥

भावार्थ-मनुष्यादीकक्मांथी नरकादीके ज-वारूप गती एकज छे.

अर्थ-ए० एक आ० आगती

एगा आंगई ॥ ९ ॥

भावार्थ--नर्कादीकक्मांथी मनुष्यादीकक्मा आववारूप गती एकज छे.

अर्थ-ए० एक च० मरण

एगे चयणे ॥ १० ॥

भावार्थ-देवतानुं पर्ण ते चवबुं एकज छे.

अर्थ-ए० एक उ० उपजबुं

एगे उववाए ॥ ११ ॥

भावार्थ-देवता नारकीनो जन्म ते उपजबुं एकज छे.

अर्थ-ए० एक त० विचारणा

एगा तका ॥ १२ ॥

भावार्थ-भस्तक प्रमुख खजवालवादीक

विचार करवारूप वितर्क एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० संज्ञा

एगा सन्ना ॥ १३ ॥

भावार्थ-श्रवणादीक कर्या पछी विचार करवारूप संज्ञा एकज छे.

अर्थ-ए० एक म० बुद्धि

एगा मन्ना ॥ १४ ॥

भावार्थ-सुक्ष्म अर्थ विचारवानी बुद्धि ते माति एकज छे.

अर्थ-ए० एक वि० पंडित

एगा विन्नू ॥ १५ ॥

भावार्थ-पंडीतपणुं ते विज्ञान एकज छे.

अर्थ-ए० एक वे० वेदना ते कर्म भोगवबुं

एगा वेयणा ॥ १६ ॥

भावार्थ-ज्वर प्रमुख कर्म वेदना (भोगवबुं) एकज छे.

अर्थ-ए० एक छ० छेदबुं

एगे छेयणे ॥ १७ ॥

भावार्थ-खडकादीक शक्तियी करी शरीर प्रमुखबुं छेदबुं ते एकज छे.

अर्थ-ए० एक भे० भेदबुं

एगे भेयणे ॥ १८ ॥

भावार्थ-भालादीकेकरी भेदबुं ते एकज छे.

अर्थ-ए० एक म० मरण अ० चरम सा० शरीरने

एगे मरणे अन्तिमसारीरियाण ॥ १९ ॥

भावार्थ-छेल्लुं शरीर मुक्ती तेहज भवे भोक्त जाय ते जीवने एकजवार मर्ण छे.

अर्थ-ए० एक सं० कपाय रहित संशुद्ध अ० यथाभूत प० पात्र थुद्ध चारित्रबुं पात्र

एगे संसुद्धे अहाभूए पते ॥ २० ॥

भावार्थ-जे तल्लना जाण केवली तीर्थ

करते हज उत्तम पात्रस्प शुद्ध चारिनीयो
एकज छे.

अर्थ—ए० एक दु० दुःख जी० जीवने
एगे दुक्खे जीवाणं ॥ २१ ॥

भावार्थ—जे जन्मपां मोक्ष जवानुं होय ते
जीवने छेला भवनुं दुःख एकज छे.

अर्थ—ए० एक भू० भूत प्राणी
एगे भूए ॥ २२ ॥

भावार्थ—सर्व जीवनो आत्मास्प स्वभाव
एकज ले.

अर्थ—ए० एक अ० अधर्मनी प० प्रतिज्ञा जं०
जेणे से० करी आ० आत्मा प० अतिशे क्लेश
पामे

एगा अधर्मपडिमा जं से आया
परिक्लेसइ ॥ २३ ॥

भावार्थ—जे अधर्मथी आत्मा क्लेश पामे ने
दुःख भोगवे ते पापस्प अधर्म करनार शरीर
एकज छे.

अर्थ—ए० एक ध० धर्मनी प० प्रतिज्ञा जं०
जेणे क० करी आ० आत्मा जीव प० पर्याय
उपना निर्वल थाय ते

एगा धर्मपडिमा जं से आया प-
ञ्जुवज्जाए ॥ २४ ॥

भावार्थ—जे धर्म आत्मा ज्ञानादीक गुण
पामीने सुखी थाय ते धर्म जे शरीरे करीये
ते धर्मनुं शरीर एकज छे.

अर्थ—ए० एक म० मन दे० देवता अ० भव
नपती म० मनुष्यनुं तं० ते तं० ते स० सम-
यने विषे मन एक

एगे मणे देवापुरमण्याणं तंमि
तंसि समयंमि ॥ २५ ॥

भावार्थ—भवनपती १. वाणव्यंतर २. जो-

तिपी ३. वैमानीक ४. ए चार जातीना दे-
वता मनुष्यने दरेक समय समय प्रत्ये शुभ के
अशुभ मनोयोग एकज छे, अर्थात् एक समये
शुभ के अशुभ वेमाहीथी एकज मनोयोग होय
छे पण वे योग होय नहि.

अर्थ—ए० एक व० वचन दे० वैमानीक अ०
भवनपती म० मनुष्यनुं तं० ते तं० ते वोल-
वाना सं० समयने विषे

एगा वई देवापुरमण्याणं तंसि तं-
सि समयंमि ॥ २६ ॥

भावार्थ—देवता मनुष्यने दरेक समय स-
मय प्रत्ये शुभ के अशुभ वचनयोग एकज छे
(अर्थात् एक समये शुभ के अशुभ एकज भाषा
वोलाय पण वे भाषा वोलायज नहि.)

अर्थ—ए० एक का० कायानो वा० व्यापार
दे० देवता अ० भवनपती० म० मनुष्य तं०
ते तं ते० स० समयने विषे.

एगे कायवायामे देवापुरमण्याणं
तंसि तंसि समयंमि ॥ २७ ॥

भावार्थ—देवता मनुष्यने दरेक समयसमय
प्रत्ये शुभ के अशुभ काययोग एकज छे (अ-
र्थात् एक समये एकज काययोग होय पण
वे योग होय नहि.)

अर्थ—ए० एक उ० उठवुं क० कर्म ते चालवृं
प्रमुप व० शरीरनुं समर्थपणुं वी० वीर्य ते
जीवथी उपनुं पु० पुरुषकार अहंकार प० प-
राक्रम दे० देवता अ० भवनपती म० मनु-
ष्यने तं० ते तं० ते स० समयने विषे.

एगे उद्वाणकम्भवलवीरियपुरसिका-
रपरकमे देवापुरमण्याणं तंसि तंसि
समयंमि ॥ २८ ॥

भावार्थ—उठाण ते गमेते कर्म करता उठवृं
१, कर्म ते प्रमाणादीक क्रीया २, वज्जे ते श-

रीरनी समर्थाई ३, विर्यने जीवनुं वक्त एटले
धारेलुं कार्य पुर्ण करवानी हिंस्त ४, पुरुषा-
कार पराक्रम ते, अहंकारथी उपन्युं पोतानुं
पराक्रम ५, ए पांचे वस्तु देवता मनुष्यने द-
रेक समय समय प्रत्ये एकज होय छे (अर्थात्
एक समे वे होय नहीं.)

अर्थ-ए० एक ना० ज्ञान
एगे नाणे ॥ २९ ॥

भावार्थ-ज्ञानावर्णी कर्मना क्षय थकी उ-
त्पन्न थयेलुं ज्ञान केवलज्ञान एकज छे.

अर्थ-ए० एक दं० दर्शन
एगे दंसणे ॥ ३० ॥

भावार्थ-दर्शनावर्णी कर्मना क्षयथकी उ-
त्पन्न थयेलुं सामान्यथी जाणवुं ते केवल
दर्शन एकज छे.

अर्थ-ए० एक च० चारित्र
एगे चरिते ॥ ३१ ॥

भावार्थ-सामान्यथी देशविर्ति सर्व विर्ति
रूप चारित्र एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० समयकाल
एगे समए ॥

भावार्थ-जेहमां वीजो भेद नथी ने समय-
थी सुक्ष्मकाल मान वीजुं नथी एवो समय
काल एकज छे.

अर्थ-ए० एक प० प्रदेश
एगे प्रएसे ॥ १ ॥

भावार्थ-एक मांहीथी वीजो भाग थाय
नही ते धर्मास्ति काय १ अधर्मास्ति काय २
आकास्तिकाय ३ जीव ४ अजीव ५ ए पञ्चिना
अवयवते प्रदेश एकज छे.

अर्थ-ए० एक प० परमाणु
एगे परमाणू ॥ २ ॥

भावार्थ-एकना वे भाग थाय नही ते

परमाणुं पुदगळ एकज छे.

अर्थ-ए० एक सि० सिद्धसिला

एगा सिद्धी ॥ १ ॥

भावार्थ-पीस्तालीस लाख जोजन प्रमाणे
सिद्ध सिला एकज छे.

अर्थ-ए० एक सि० सिद्ध
एगे सिद्धे ॥ २ ॥

भावार्थ-सर्व सरीखा स्वरूपे सिद्धना जीव
एकज छे.

अर्थ-ए० एक प० अतिशे णि० निर्वाणिक
हृता स्वस्थ थापवुं.

एगे परिणिव्वाणे ॥ १ ॥

भावार्थ-फरी दुःखमां आवबुं नही ने सर्वे
मुखनी प्राप्ति थवी केजे कर्मरूपी दावानल
ओलवी शितली भुत थवा रूप निर्वाण पद
एकज छे.

अर्थ-ए० एक प० अतिशे णि० दुःख
रहित थाबुं.

एगे परिणिव्वुए ॥ २ ॥

भावार्थ-सर्व प्रकारे शरीर अने मननी
अशांतानुं रहितपणुं ते मोक्ष एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० शब्द

एगे सद्वे ॥ ३ ॥

भावार्थ-जीवनो शब्द १ अजीवनो शब्द
२ मिश्रनो शब्द ३ एत्रणे मली काननो विषय
ते शब्द एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० रूप

एगे रूपे ॥ २ ॥

भावार्थ-कालो. १ पीको, २ धोलो,
३ रातो, ४ लीलो, ५ ए पांचेंग मली आं-
खनो विषय ते रूप एकज छे.

अर्थ-ए० एक ग० गंध

एगे गन्धे ॥ ३ ॥

भावार्थ—मुर्गध. १ दुर्गध. २ एवे मली
नाशीकानो विपय ते गंध एकज छे.

अर्थ—ए० एक र० रस

एगे रसे ॥ ४ ॥

भावार्थ—खाटो. १ मीठो. २ तीखो. ३
कडवो. ४ कसायलो. (हरम्यो.) ए पांचे
मली जीभनो विपय ते रस एकज छे.

अर्थ—ए० एक फा० फर्श

एगे फासे ॥ ५ ॥

भावार्थ—हल्लो. १ भारे. २ टाहो. ३
उष्ण ४ खरखरो. ५ मुहालो. ६ लुखो. ७
चोपडयो. ८ ए आडे मली कायानो विपय
ते स्पर्श एकज छे.

अर्थ—ए० एक मु० मनोङ्ग स० शब्द

एगे मुविभमहे ॥ ६ ॥

भावार्थ—मधुर वचन वोलवा रूप भलो
शब्द एकज छे.

अर्थ—ए० एक दु० अमनोङ्ग स० शब्द

एगे दुविभमहे ॥ ७ ॥

भावार्थ—कडवुं वचन वोलवारूप झुंडो शब्द
एकज छे.

अर्थ—ए० एक मु० मनोङ्ग र० रूप

एगे सुरुवे ॥ ८ ॥

भावार्थ—चित्तने हरण करे एवुं भलुं रूप
एकज छे.

अर्थ—ए० एक दु० अमनोङ्ग र० रूप

एगे दुरुवे ॥ ९ ॥

भावार्थ—चित्तने उद्गेग करे एवुं झुंडुं रूप
एकज छे.

अर्थ—ए० एक दी० लावृ

एगे दीहे ॥ १० ॥

भावार्थ—ज्ञाकडीनी पेरे लावृ संस्थान
(आकार) एकज छे.

अर्थ—ए० एक र० दुङ्कुं

एगे रहस्से ॥ ११ ॥

भावार्थ—दुङ्को आकार एकज छे.

अर्थ—ए० एक व० वाटलु पुदगल

एगे वट्टे ॥ १२ ॥

भावार्थ—लाडवाने आकारे गोल आकार
एकज छे.

अर्थ—ए० एक त० त्रिपुणो

एगे तंसे ॥ १३ ॥

भावार्थ—सीधोडोने आकारे त्रीखुणीयो
आकार एकज छे.

अर्थ—ए० एक च० चौपुणो

एगे चउरंसे ॥ १४ ॥

भावार्थ—चोरसाने आकारे चौखुणो आ-
कार एकज छे.

अर्थ—ए० एक प० पंहोलुं

एगे पिहुले ॥ १५ ॥

भावार्थ—विस्तारवंत पहोलो आकार
एकज छे.

अर्थ—ए० एक प० परिमंडल वलयाकार

एगे परिमण्डले ॥ १६ ॥

भावार्थ—हाथनी तुदीने आकारे गोल आ-
कार एकज छे.

अर्थ—ए० एक कि० कालो

एगे किण्हे ॥ १७ ॥

भावार्थ—सर्व जातिनो कालो वर्ण (रंग)
एकज छे.

अर्थ—ए० एक नी० लीलो

एगे नीले ॥ १८ ॥

भावार्थ—सर्व जातिनो लीलो वर्ण ए-
कज छे.

अर्थ-ए० एक लो० रातो
एगे लोहिए ॥ १९ ॥
भावार्थ-सर्व जातिनो रातो वर्ण एकज छे.
अर्थ-ए० एक हा० पीलो
एगे हालिहे ॥ २० ॥
भावार्थ-सर्व जातिनो पीलो वर्ण एकज छे
अर्थ-ए० एक सु० धोलो
एगे सुकिले ॥ २१ ॥
भावार्थ-सर्व जातिनो धोलो वर्ण एकज छे.
अर्थ-ए० एक सु० सुगंध
एगे सुविभगन्धे ॥ २२ ॥
भावार्थ-कस्तुरी प्रमुख सर्व जातिनी सु-
गंधी एकज छे.
अर्थ-ए० एक दु० दुर्गंध
एगे दुविभगन्धे ॥ २३ ॥
भावार्थ-हींग प्रमुख सर्व जातिनी दुर्गंधी
एकज छे.
अर्थ-ए० एक ति० तीपो
एगे तिते ॥ २४ ॥
भावार्थ-मरी प्रमुख सर्व जातिनो तीखो
रस एकज छे.
अर्थ-ए० एक क० कडुओ
एगे कडुए ॥ २५ ॥
भावार्थ-काळीजीरी प्रमुख सर्व जातिनो
कडबो रस एकज छे.
अर्थ-ए० एक क० कसायलो
एगे कसाए ॥ २६ ॥
भावार्थ-हल्दीर प्रमुख सर्व जातिनो कसा-
यलो रस एकज छे.
अर्थ-ए० एक अं० पाटो
एगे अम्बिले ॥ २७ ॥

भावार्थ-लौंबु प्रमुख सर्व जातिनो खाटो
रस एकज छे.
अर्थ-ए० एक म० मीठो
एगे महुरे ॥ २८ ॥
भावार्थ-शेलडी प्रमुख सर्व जातिनो मधुरो
रस एकज छे.
अर्थ-ए० एक क० खरखरो फरस जाऊ
थावत लु० लुखो.
एगे कक्खडे जाव लुक्खे ॥ २९ ॥
भावार्थ-पापाणांटिक सर्व कठण स्पर्श
एकज छे, एमज हळबो, १ भारे, २ टाढो,
३ उष्ण, ४ खरखरो, ५ मुंहालो, ६ लुखो,
७ ए सर्व स्पर्श एकेकज छे.
अर्थ-ए० एक पा० प्राणातिपात हिंसा,
ए० एक मु० मृपावाद जूँदु ए० एक अ० अद-
त्तादान ते चोरी, ए० एक मे० मैयुन ते
खीसेवा जाऊ थावत् ए० एक प० परिग्रह ते
धन,
एगे पाणाइवाए जाव एगे प-
रिग्रहे ॥ ३ ॥
भावार्थ-प्राणातिपात जीवदिशा, १ मृपावाद
(जुँद) २ अदत्तादान अणदीधेउँ लेयुं ते
चोरी ३ मैयुन (विषय) ४ परिग्रह ५ ए सर्व
एकेकज छे.
अर्थ-ए० एक को० क्रोध ए० एक मा०
मान ए० एक मा० माया जाऊ थावत् ए०
एक लो० लोभ
एगे कोहे जाव लोभे ॥ ३ ॥
भावार्थ-क्रोध (रिस) अंहकार कपट
लोभ ए सर्व एकेकज छे.
अर्थ-ए० एक प० राग
एगे पेज्जे ॥ ३ ॥
भावार्थ-स्तंह स्प्र प्रेम एकज छे,

अर्थ—ए० एक ठो० द्वेष जा० यावत ए०
एक प० पारको प० अपवाद

**एगे दोसे जाव एगे परपरिवा-
ए ॥ ४ ॥**

भावार्थ—दोष रूप द्वेष ते एकज छे. समज
कलेश. १ अभ्याख्यान. (आलदेबुँ ते)
२ पीथुन (चाडी करवीते) ३ पारकी नींद्रा
४ ए सर्व एकेकज छे.

अर्थ—ए० एक अ० अरती र० रती.

एगा अरझरई ॥ ५ ॥

भावार्थ—अरति (उड्ग) १ रती (आन-
दहर्प) २ ए एकेकज छे.

अर्थ—ए० एक मा० माया मो० मृषा
एगे मायामोसे ॥ ६ ॥

भावार्थ—कपट सहित जुटु बोलबुँ ते एकज छे

अर्थ—ए० एक मि० मिन्ध्यात्वे ठ० दर्शन
स० सल्य

एगे मिन्धादंसणमले ॥ ७ ॥

भावार्थ—शल्य (कांटो) नीपेरे दुःखदाइ
ते मिन्ध्यात्वदर्शन शल्य एकज छे. (ए अढार
पाप स्थानक जाणवा.)

अर्थ—ए० एक पा० प्राणनु पाड्वो तेथी वे०
विरमबुँ जा० यावत प० परिग्रही वे० विरमबुँ

**एगे पाणाङ्गवयेरमणे जाव परिग-
हवेरमणे ॥ १ ॥**

भावार्थ—जीवहिंगाथी निर्वर्तबुँ ते एकज छे.
एमज मृषावाद. १ अदत्तादान. २ मैथुन.
३ परिग्रह. ४ एहथी निर्वर्तबुँ ते सर्व
एकेकज छे.

अर्थ—ए० एक को० क्रोधनो वि० त्याग
जा० यावत मि० मिन्ध्यात्व दं० दर्शन स०
सल्य वि० त्याग

**एगे कोहविवेगे जाव मिन्धादंसण-
सल्लविवेगे ॥ २ ॥**

भावार्थ—क्रोधनो त्याग करवो ते एकज छे.
एमज मान. १ कपट, २ लोभ, ३ राग.
४ द्वेष. ५ क्लेश. ६ कलंक. ७ चुगली.
८ निंदा. ९ रती. १० अरती. ११ कपट
सहित जुटु वाक्य. १२ मिन्ध्यात्व दर्शन
सल्य. १३ ए सर्वे पापथी नीर्वर्तबुँ ते सर्वे
एकेकज छे.

अर्थ—ए० एक ओ० अवसर्पिणी काल
एगा ओसपिणी ॥ ३ ॥

भावार्थ—जीहां आयुष प्रमुख सर्व भाव
दीनप्रतिदीन हांणी पामताजाय ते अवसर्पिणी
(पडतो) काल एकज छे.

अर्थ—ए० एक मु० सुपमा मु० सुपमा
पेहेलो आरो जा० यावत ए० एक दू० दुपमा
दु० दूपमा छठो आरो

**एगा सुपमसुपमा जाव एगा द-
समदूपमा ॥ २ ॥**

भावार्थ—ए अवसर्पिणी कालमां छ आरा
होय छे, ते मांही पहेला आरामां मुखनी अं-
दर पण अत्यंत मुख. १ बीजामां एकलुँ सु-
खज. २ बीजामां मुख घणु ने दुःख थोडुँ.
३ चोथायां दुःख घणु ने मुख थोडुँ. ४ पा-
चमामांही एकलुँ दुःखज. ५ छठामाही
दुःखनी अंदर पण अत्यंत दुःख. ६ ए सर्वे
छ आरा एकेकज छे.

अर्थ—ए० एक उ० उत्सर्पिणी काल
एगा उस्मापिणी ॥ ३ ॥

भावार्थ—जीहां आयुष प्रमुख सर्वभाव
दीनप्रतिदीन चटनाजाय ते उत्सर्पिणी काल
एकज छे.

अर्थ-ए० एक दू० दुषमा दू० दुषमा पहेलो
आरे जा० यावत ए० एक सु० सुषमा सु०
सुषमा छठो आरो.

एगा दूसमदूसमा जाव सुसमसु-
समा ॥ ४ ॥

भावार्थ-ए उत्सर्पिणीकाळमां छ आरा
होय छे, ते मांही पहेला आरामां, दुःखमां
अत्यंत दुःख. १ वीजामां एकलुं दुःखज. २
श्रीजामां दुःख घणुं ने सुख थोडुं. ३ चोथा-
मां सुख घणुं ने दुःख थोडुं. ४ पांचमामां
एकलुं सुखज. ५ छछामां सुखनी अंदर पण
अत्यंत सुख. ६ ए सर्वे छ आरा एकेकज छे
(दश क्रोडाक्रोडी सागरोपमनो उत्सर्पिणी
फाल अने दश क्रोडाक्रोडी सागरोपमनो अ-
धसर्पिणीकाळ ए वे मनी वीस क्रोडाक्रोडी
सागरोपमनुं एक काळचक्र कहेवाय छे.)

अर्थ-ए० एक ने० नारकीनो व० समुदाय.

एगा नेरह्याणं वगणा ॥ १ ॥

भावार्थ-साते नर्कना नारकी जीवनी व-
र्गणा (समुदाय) एकज छे.

अर्थ-ए एक अ० असुर कुमारनो व० स-
मुदाय च० चउवीस दंडकनो समुदाय जा०
यावत ए० एक वे० वैमानीकनो व० समुदाय

एगा असुरकुमाराणं वगणा । च-
उवीसदण्डओ जाव एगा वैमाणि-
याणं वगणा ॥ २ ॥

भावार्थ-असुरकुमार. १ नागकुमार. २
सुवर्णकुमार. ३ विषुकुमार. ४ अमीकुमार
५ द्वीपकुमार. ६ उद्धीकुमार. ७ दिशाकुमार
८ वासुकुमार. ९ स्थनीतकुमार. १० ए द्वे
प्रकारना भुवनपति देवतानी वर्गणा एकेकी-
ज छे. एमज पृथ्वी. १ पाणी. २ अग्नी. ३

वायु. ४ वेनसप्ति. ५ वे इंद्रीजीव. ६ तेहं-
द्रीजीव. ७ चौइंद्रीजीव. ८ तिर्यचपचेंद्री. ९
मनुष्यपचेंद्री. १० वाणव्यंतर ११ जोतिपी.
१२ वैमानीक. १३ नारकीथी मांडी वैमा-
नीकसुधी चोबीस दंडकना सर्वे जीवनी व-
र्गणा एकेकीज छे.

अर्थ-ए० एक भ० भव्यजीवनो व० समुदाय

एगा भवसिद्धियाणं वगणा ॥ ३ ॥

भावार्थ-जे अनंते भवे पण छेवट मोक्ष
जशे ते भव्य जीवनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक अ० अभव्य जीवनो व०
समुदाय.

एगा अभवसिद्धियाणं वगणा ॥ ४ ॥

भावार्थ-जे अनंते भवे पण कोइ वखत
मोक्षनेविपे नहि जाय एवा अभव्य जीवनी
वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक भ० भव्यजीव ने० नार-
कीनो व० समुदाय.

एगा भवसिद्धियाणं नेरह्याणं व-
गणा ॥ ५ ॥

भावार्थ-भव्य सिद्धिक नारकीनी वर्गणा
एकज छे.

अर्थ-ए० एक अ० अभव्यजीव ने० ना-
रकीनो व० समुदाय ए० एम जा० यावत ए०
एक भ० भव्यजीव वे० वैमानीकनो व०
समुदाय.

एगा अभवसिद्धियाणं नेरह्याणं व-
गणा । एवं जाव भवसिद्धियाणं
वैमाणियाणं वगणा ॥ ६ ॥

भावार्थ-अभव्य सिद्धिक नारकीनी वर्ग-
णा एकज छे. एम यावन् वैमानीक सुधी चौ-

निस दंडकना सर्वं भव्यसिद्धिकजीवनी वर्गणा एकेकीज छे.

अर्थ-ए० एक अ० अभव्य जीव वे० वै-मानीकनो व० समुदाय.

एगा अभवसिद्धियाणं वेमाणियाणं वर्गणा ॥ ७ ॥

भावार्थ-एमज चोविस दंडकना वैमानीक साथे सर्वे अभव्यसिद्धिक जीवनी वर्गणा एकेकीज छे.

अर्थ-ए० एक स० सम्यग हि० द्रष्टी जीवनो व० समुदाय.

एगा सम्माद्विद्वियाणं वर्गणा ॥ ८ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्व मोहनी कर्मना क्षयोप-शमथी जीनप्रणीत वचन सत्य करि जाणे ते सर्वे समकित द्रष्टि जीवनी वर्गणा एकज्ञे.

अर्थ-ए० एक मि० मित्या हि० द्रष्टी जीवनो व० समुदाय.

एगा मिच्छद्विद्वियाणं वर्गणा ॥ ९ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्व मोहनी कर्मना उदय-थी जीनप्रणीत वचनने विश्रीत रीते माने ते मिथ्यात्वी जीवनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० सम्यग मि० मित्या हि० द्रष्टी जीवनी व० वर्गणा समुदाय.

एगा सम्मामिच्छद्विद्वियाणं वर्ग-णा ॥ १० ॥

भावार्थ-जेने जीनप्रणीत वचन उपर राग नहां तेम द्रेप पण नहां ने सर्वे धर्मना कयन सत्य करि माने ते मिथ्यद्रष्टि जीवनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक० स० सम्यग हि० द्रष्टी जीव ने० नारकीनो व० समुदाय.

एगा सम्माद्विद्वियाणं नेह्याणं व-र्गणा ॥ ११ ॥

भावार्थ-समकितद्रष्टी नारकीनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक मि० मित्यात्व हि० द्रष्टी जीव ने० नारकीनो व० वर्गणा.

एगा मिच्छद्विद्वियाणं नेह्याणं व-र्गणा ॥ १२ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्वद्रष्टी नारकीनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक स० सम्यग मि० मित्या हि० द्रष्टी ने० नारकीनी व० वर्गणा, ए० एम जा० यावत थनितकुमारनो समुदाय.

एगा सम्मामिच्छद्विद्वियाणं नेह्याणं वर्गणा । एवं जाव थणियकु-मारणं ॥ १३ ॥

भावार्थ-मिथ्यद्रष्टी नारकीनी वर्गणा ए-कज छे. एमज उशे भुवनपति देवता सम-कीत. १ मिथ्यात्व, २ मिथ्र, ३ ए ब्रह्म द्रष्टीवाला जीवनी वर्गणा एकेकीज छे.

अर्थ-ए० एक मि० मित्यात्वी पु० पृ-थ्वीकार्ड्यानो व० समुदाय ए० एम जा० यावत व० बनस्पतीकारथना जीवने जाणत्रो.

एगा मिच्छद्विद्वियाणं पुद्विकाइया-णं वर्गणा । एवं जाव वणस्पद्विकाइ-याणं ॥ १४ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्वद्रष्टि पृथ्वीकाय जीवनी वर्गणा एकज छे. एमज मिथ्यात्वद्रष्टि पा-र्णी, आग्नि, वायु, बनस्पतिकाय जीवनी वर्गणा एकेकीज छे.

अर्थ—ए० एक स० समकित हि० द्रष्टी वे० वेइन्द्री जीवनो व० समुदाय.

एगा सम्भिद्वियाणं वेइन्दियाणं वर्गणा ॥ १५ ॥

भावार्थ—समकित वमतो वेइन्द्रि मांही आवे ते वारे उपजती वेळा ए छ आवजीका सुधी सास्वादान समकित होय, ते समकितद्रष्टि वेइन्द्री जीवनी वर्गणा एकज छे. (छ आवजीका पछी जरुर मिथ्यात्वद्रष्टि थइ जाय छे.)

अर्थ—ए० एक मि० मित्यात्वी वे० वेइन्द्रीजीवनो व० समुदाय ए० एम ते० तेइन्द्री ने वि० पण जाणबुं च० चउरिन्द्रीनी वर्गणा वि० पण एमज से० वीजा ज० जेमने० नारकीनी पेरे जाणवा जा० यावत ए० एक स० सम्यग मि० मित्या हि० द्रष्टी वे० वैमानीकनी व० वर्गणा त्रणेते एक.

एगा मिच्छद्वियाणं वेइन्दियाणं वर्गणा । एवं तेइन्दियाणं विचउरिन्दियाणं वि । सेसा जहा नेरइया जाव एगा सम्मामिच्छद्वियाणं वेमाणियाणं वर्गणा ॥ १६ ॥

भावार्थ—मिथ्यात्वद्रष्टि वेइन्द्री जीवनी वर्गणा एकज छे. (वेइन्द्रीमां मिश्रद्रष्टि होय नहीं.) एमज समकीतद्रष्टि तेइन्द्री जीवनी एक वर्गणा. मिथ्यात्वद्रष्टि तेइन्द्री जीवनी एक वर्गणा. समकीतद्रष्टि चौइन्द्री जीवनी एक वर्गणा. मिथ्यात्वद्रष्टि चौइन्द्री जीवनी पण एक वर्गणा छे. शेष ते गर्भज तिर्यच पंचेन्द्री. १ तथा मनुष्य. २ व्यंतर. ३ जोतीषी. ४ वैमानीक ५ ए सर्वमां नारकीनी पेरे समकितद्रष्टि. ६ मित्यात्वात्तद्रष्टि. ७ मिथ्य-

द्रष्टि ३ ए त्रणे भेदनी एकेकी वर्गणा छे. अने ए सर्वमां सम्यकदर्शन. १ मिथ्यात्वदर्शन. २ मिश्रदर्शन. ३ ए त्रणे दर्शन छे.

अर्थ—ए० कि० कृष्ण प० पक्षिया जीवनी व० वर्गणा.

एगा किण्हपकिखयाणं वर्गणा ॥ १७ ॥

भावार्थ—जेहने अर्थ पुदगल परावर्तनथी अधीको संसार परिभ्रमण करवालुं होय एटले ब्होला (घणा) संसारीजीव ए कृष्णपक्षीया जीवनी वर्गणा एकज छे.

(इहां अर्थ पुदगल परावर्तन कहेल छे ते आ प्रमाणे कहेवाय छे.

उदारीक. १ वैक्रेय. २ तेजश. ३ कार्मण. ४ मन. ५ वचन. ६ सासोभास. ७ ए सात प्रकारना पुदगल परावर्तन छे ते द्रव्यधी. १ क्षेत्रधी. २ कालधी. ३ भावधी. ४ ए चार प्रकारे चौविस दंडकना सर्व प्राणी करे ते चोरीस दंडके १३४ वर्गणा थाय ते हना नाम कहेछे. एकेन्द्री जीवनी २१ वर्गणा ते. पृथ्वी. १ पाणी. २ अमी. ३ वनस्पती. ४ ए चारेने उदारीक. १ तेजश. २ कार्मण ३ सासोभास. ४ ए चार वर्गणा तेथी चार चोकुं १६ थइ अने वायुने शुर्वोक्त चार अने एक वैक्रेय ए पांच वर्गणा मली कुल २१ तथा साधारण वनस्पतिने उदारीक. १ तेजस. २ कार्मण. ३ ए त्रण वर्गणां, ए कुल मली २४ एकेन्द्रीनी वर्गणा.

वेइन्द्री १. तेइन्द्री २. चौइन्द्री ए त्रणेने उदारीक १. तेजश २. कार्मण ३. सासोभास ४. ए चार चार वर्गणा गणनां वार वर्गणा विग्लेन्द्रीनी (इहां विग्लेन्द्रीने भाषा छे एण असंही होवाथी गर्णी नथी.)

नारकी ? . दग्धभूतनपति ११. वाणव्यं-
तर १२. जोतीषी १३. वैमानीक १४. ए
चौदेने उडारीक वर्जिने छ छ वर्गणा गणतां
चौदेलके ८४ थइ. मनुष्य १ तिर्यचने २
सात सात वर्गणां गणतां १४ थइ कुल सर्वे
मन्त्री १३४ वर्गणा जाणवी.

ए १३४ वर्गणाए करीने लोकमांही पु-
र्वोक्त सात प्रकारना जेटलां पुदगल्छे तेटलां
लङ्गलङ्गने मुके तेवारे एक द्रव्यथी वादर पुदगल
परावर्तन थाय, अने एज १३४ वर्गणाये क-
रिने अनुक्रमे लोकमांहिथी पुदगल ग्रहीग्रहीने
मुके पण वचे वीजा पुदगल लीये ते न गणवां
तेहने शुक्ष्म पुदगल परावर्तन कहीये. ए द्रव्य-
थी पुदगल परावर्तन कह्युं ?

हवे क्षेत्रथी पुदगल परावर्तन कहे छे.

क्षेत्रथी पुदगल परावर्तनना वे भेद, शुक्ष्मने
वादर, तेमांही वादर ते जंबूदीपना मध्यभागे
मेरु पर्वत छे, ते भेरुना मध्यभागे आकाशना
आठ रुचक प्रदेश छे, ते रुचकप्रदेशथी दिशी
ने विडिशी लोकना अंतमुखी मंडाणी निहाँ
जेटला आकाश प्रदेश छे तेटला भव करे
तेहने क्षेत्रथी वादर पुदगल परावर्तन कहीये ? .
अने जे रुचक प्रदेशथी माडीने अनुक्रमे दरेक
प्रदेशे प्रदेशे भव करे तेहज लेखांमां गणाय,
पण अनेरे अनेरे प्रदेशेभव करे ते गणत्रीमां
नहीं तेहने क्षेत्रथी शुक्ष्म पुदगल परावर्तन
कहीये २.

हवे वाल्यां पुदगल परावर्तन कहे छे.

इहां ब्रयमकाळमुं प्रमाण कहे छे. झडपथी
आंसु विचीनि उयडे तेमांही असंख्याना स-
मय जाय. ते असंख्याना समयनी एक आ-
वर्गीका थाय ? . मंड्यानी आवर्गीकाए एक
उच्चान तथा निचाम थाय. २ एक उच्चाम
निचामे एक प्राण थाय. ३ सात प्राणुए एक

योव थाय. ४ सात थोवे एक लव (घासनी
पुळी पकडी तिसण दातरटाये झडपथी एक
कहलो कापे ते) थाय. ५

सीतोतेर लवे एक मुहूर्त (वे घडी)
थाय, अथवा ३७७३ घासोभासे एक मुहूर्त
(वे घडी) थाय. ६ त्रीस मुहूर्ते एक अहो
(दीवस) रात्री थाय. ७ पञ्चर अहो रात्रीए
एक पखवाढीयुं थाय. ८ वे पखवाढीये एक
मास थाय. ९ वे महीने एक रुतु थाय. १०
त्रण रुत्ये एक अयन थाय ११ वे अयने
एक वरस थाय. १२ पांच वर्षे एक युग
थाय. १३ विस युगे सो वर्ष थाय. १४

हवे पल्योपम सागरोपमनुं प्रमाण कहे छे.

अनंता शुक्ष्म परमाणुए एक व्यवहार
परमाणु थाय. १ अनंता व्यवहार परमाणु
ए एक उस्नसण्हियो थाय. २ आठ उस्नम-
ण्हिये एक सण्ठ सण्णियो थाय. ३ आठ सण्ठ
सण्हिये एक उर्द्धरेणुं थाय. ४ आठ उर्द्धरेणुंये
एक त्रसरेणुं थाय. ५ आठ त्रसरेणुंए एक
रथरेणुं थाय. ६ आठ रथरेणुये एक त्रण
पल्योपमना आयुपवाला देवकुरु उत्तरकुरु
युगलीया मनुष्यनो एक वालाय थाय. ७
आठ देवकुरु उत्तरकुरु युगलीया मनुष्यना
वालाये, वे पल्योपमना आयुपवाला हारि-
वास रम्यक्वास युगलीया मनुष्यनो एक
वालाय थाय. ८ आठ हरीवास रम्यक्वास
युगलीआ मनुष्यना वालाये एक पल्योपमना
आयुपवाला हेमवय, परणवय, युगलीया
मनुष्यनो एक वालाय थाय. ९ आठ हेमवय
परणवय युगलीआ मनुष्यना वालाये, पूर्व
पश्चिम म्हाविडेहनां मात दीवसनां जन्मेलां
मनुष्यनो एक वालाय थाय. १० तेहवा पूर्व
पश्चिमना मनुष्यना आठ वालाये एक लीय
थाय. ११ आठ लीये एक जुं थाय. १२

आठ जुंये एक जवनो मध्यभाग थाय. १३ आठ जवना मध्यभागे एक उत्सेधांगुङ्क थाय. १४ एवां छ उत्सेधांगुङ्के एक पगनुं पहोल्पणुं थाय. १५ एवां वे पगे एक वेत थाय. १६ वे वेते एक हाथ. १७ वे हाथे एक कुक्षी थाय. १८ वे कुक्षीए एक धनुष्य थाय. १९ वे हजार धनुष्ये एक गाउथाय. २० चार गाउए एक जोजन थाय. २१ तेवा एक जोजन प्रमाणे लांबो पोहोलो एक कुवो कल्पीए. एक वाक्ना असंख्याताखंड (कडका) कल्पीए. तेवाल्ग्रे ते कुवो टांसीठांसी भरीए ते एटले मुधीके ते कुवाउपर अक्वर्तिनुं सैन्य ८४ लाख हाथी, ८४ लाख घोडा, ८४ लाख रथ, ९६ करोड पायदल जाय तोपण दबाय नहीं, पछी ते कुवामाथी सोसो वरसे अकेको वालाग्र काढतां जेवारे ते कुवो तदन खाली थाय ते वारे एकपल्योपम थाय. एवा दशक्रोडा क्रोडी पल्योमे एक सागरोपम थाय. एवा दशक्रोडा क्रोडी सागरोपमे एक उत्सर्पिणी अने एक अवसर्पिणी काळ थाय, एवां वीस क्रोडाक्रोडी सागरोपमे एक काळचक थाय. हवे काळधी पुद्गल परावर्तन तेहना वे भेद सुक्ष्मने वादर तेमाही वादर ते उत्सर्पिणीना पहेला समयथी ते अवसर्पिणी ना छेल्ला समय मुधी एटले एक काळचक ना जेटला समय थाय तेटला भवकरे तेहने काळधी वादर पुद्गल परावर्तन कहीये. १ उत्सर्पिणीना जेसमे पहेलो भवकरे ने अवसर्पिणीना वीजे समे भवकरे तेज लेखमां गणाय पण अनेरेसमे भवकरे ते गणत्रीमां नही तेहने काळधी सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन कहीये. ३

हवे भावथी पुद्गल परावर्तन कहे छे.

भावथी पुद्गल परावर्तनना वे भेद. सुक्ष्मने वादर तेमाही वादर ते जीवना प्रणामना

असंख्यातां स्थानक छे ते अकेक प्रणामने स्थानके भव करे तेहने भावथी वादर पुद्गल परावर्तन कहीये. १ अने सुक्ष्म ते जीवना एहज प्रणामना स्थानके अनुक्रमे लगता भव करे तेहज लेखामां गणाय पण अनेरे प्रणामे भव करे ते गणत्रीमां नही, तेहने भावथी सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन कहीये. ४

चौविस दंडकना सर्व जीवे अतीतकाले साते प्रकारना पुद्गल परावर्तन अनंतअनंतवार कर्या, अने आगल कोइ करशे ने कोइ नही करे, करशे तेजधन्य एक वे ने त्रण उत्कृष्टा अनंता करशे.

अनंताकालचक जाय त्यारे एक कार्मण पुद्गल परावर्तन थाय. १ अनंताकार्मण पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक तेजस पुद्गल परावर्तन थाय. २ अनंता तेजस पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक उदारीक पुद्गल परावर्तन थाय. ३ अनंताउदारीक पुद्गलपरावर्तन जाय त्यारे एक वासोभ्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ४ अनंताभ्वासोभ्वास पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक मन पुद्गल परावर्तन थाय. ५ अनंतामन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वचन पुद्गलपरावर्तन थाय. ६ अनंतावचन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वैक्रेय पुद्गल परावर्तन थाय. ७

एक कार्मण पुद्गल परावर्तनमाही अनंताकालचक वहीजाय तथा तेमांज एक तेजस पुद्गल परावर्तन वहीजाय. १ एक व्वासोभ्वास पुद्गल परावर्तनमाही अनंताउदारीक पुद्गल परावर्तन तथा अनंता कार्मण पुद्गल परावर्तन वहीजाय. २ एक उदारीक पुद्गल परावर्तनमाही अनंतातेजस पुद्गलपरावर्तन वहीजाय. ३ एक व्वासोभ्वास पुद्गल परावर्तन-

ओ पञ्चिन्दियतिरिक्तवजोणियाणं मणु-
साणं छ लेसाओ जोइसियाणं एगा
तेउलेसा वेमाणियाणं तिणि उवरिम-
लेसाओ ॥ २३ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळानारकीनी वर्गणा एकजछे. एमज निललेस्या, कापुतलेस्याळा नारकीनी पण एकेकीज वर्गणा छे. (नारकीने वीपे ए त्रणज लेस्या छे.) एम जे दंडकमां जेटली जेटली लेस्या होय तेटली तेटली एकेक नामे वर्गणा जाणवी. भूवनपती. १ वाणव्यंतर. २ एहने विपे प्रथमनी चार लेस्या छे. पृथ्वी. १ पाणी. २ वनस्पतीमां उपजती वेळाए अप्रजासा वेळाए प्रथमथी चार लेस्या छे अने प्रजासामां त्रण लेस्या छे. ३ तेउकाय. २ वायुकाय. ३ वेइंद्री. ४ त्रेइंद्री. ५ चौइंद्रीमां प्रथमनी त्रण लेस्या छे. पचेंद्री त्रीर्थीच अने मनुष्यमां छ लेस्या छे. जोती-पीमां एक तेजुलेस्या छे. वैमानिकमां तेजु. १ पद्म. २ शुक्ल ३ ए त्रण लेस्या छे. तेमांही पहेले वीजे देवलोके एक तेजुलेस्या छे. त्रीजे, चोथे ने पांचमे देवलोके एक पद्मलेस्या छे. छठा देवलोकयी नवग्रिवेयक शुभी एक शुक्ललेस्या छे. पांच अनुंतरविमानमां पर्म शुक्ललेस्याछे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना भ० भव्य जीवनी व० वर्गणा.

एगा किण्हलेसाणं भवसिद्धियाणं वर्गणा ॥ २४ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावंत भव्य जीवनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्णलेश्याना अ-
भव्यजीवना व० वर्गणा. ए० एम छ० छ
वि० विपे ले० लेश्याने विपे दो० वे दो०
वे प० पद् भव्य, अभव्यना भा० जाणवा.

**एगा किण्हलेसाणं अभवसिद्धिया-
णं वर्गणा । एवं छसु वि लेसासु दो दो
पयाणि भाणियव्याणि ॥ २५ ॥**

भावार्थ-कृष्णलेस्यावंत अभव्य जीवनी वर्गणा एकज छे. एम छए लेस्यामां भव्य अने अभव्य वबे भेदनी एकेकी वर्गणा जाणवी.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना भव्य जीव ने० नारकीनी व० वर्गणा

एगा किण्हलेसाणं भवसिद्धियाणं नेइयाणं वर्गणा ॥ २६ ॥

भावार्थ-कृष्ण लेस्यावंत भव्य सिधिक नारकीनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना अ० अभव्य जीवनाने० नारकीनी व० वर्गणा. ए० एम ज० जे दंडकने० ज० जेटली ले० लेश्याछे त० तेहने त० तेटली भा० जाणवी वर्गणा जा० यावत वे० वैमानीक लगे,

**एगा किण्हलेसाणं अभवसिद्धियाणं नेइयाणं वर्गणा । एवं जस्स जइ
लेसाओ तस्स तत्तियाओ भाणियव्या-
ओ जाव वेमाणियाणं ॥ २७ ॥**

भावार्थ-कृष्ण लेस्यावंत अभवसिधिक नारकीनी वर्गणा एकज छे. एम चीवीस दं-
डकमुथी जेजे दंडकमां जेटली जेटली लेस्या होय तेटलीतेटली भव्य सिधिक अने अभव्य सिधिकनी एकेकी वर्गणा जाणवी,

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्यानो स० सम्यकदृष्टी जीवनी व० वर्गणा

एगा किणहलेसाणं सम्मद्विद्याणं वर्गणा ॥ २८ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळा समक्षितद्रष्टीवं-तनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना मि० मिथ्यात द्रष्टीनी व० वर्गणा.

एगा किणहलेसाणं मिच्छद्विद्याणं वर्गणा ॥ २९ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळा मिथ्यात्वद्रष्टीवं-तनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना स० समा० मिथ्या द्रष्टीनो व० समुदाय. ए० एक छ० छ वि० पण ले० लेश्याने विषे जा० यावत वे० वैमानीक लगे जे० जेहने ज० जेटली दि० दृष्टी छे तेटली वर्गणा.

एगा किणहलेसाणं सम्मामिच्छद्विद्याणं वर्गणा । एवं छ्यु वि लेसासु जाव वेमाणियाणं जेसिं जइ दिहीआ ॥ ३० ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळा मिथ्यद्रष्टीवंतनी वर्गणा एकज छे. एमज नील १, कापुत २, तेजु ३ पद्म ४ शुक्ल ५ एलेस्याने विषे चौ दिस दंडकसुधी त्रणे द्रष्टीमां जेहने जेटली जेटली द्रष्टी होय तेहने तेटली तेटली वर्गणा जाणवी. पांच एकूद्रीमां एक मिथ्यात्वद्रष्टी छे, त्रण विगलेन्द्री नवर्येवगमां समकीत अने मि-थ्यान्व ए वे द्रष्टी छे, पांच अनुत्तरविमानमां एक समक्षितद्रष्टी छे, चाकी तपाममां त्रणत्रण द्रष्टी छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्याना कि० कृष्ण पक्षीयानी च० वनी व० वर्गणा.

एगा किणहलेसाणं किणहपक्षियाणं च वर्गणा ॥ ३१ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळा कृष्णपक्षीया जीवनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ-ए० एक कि० कृष्ण लेश्यानो सु० शुक्ल पक्षीया जीवनो व० समुदाय जा० यावत वे० वैमानीक लगे जाणवो ज० जेहने ज० जेटली ले० केश्याहोय तेटली वर्गणा ए० ए अ० आठ बोल च० चउवीसे दं० दंडके जाणवा.

एगा किणहलेसाणं सुक्लपक्षियाणं वर्गणा जाव वेमाणियाणं जस्स जइ लेसाओ एए अट्ठुचउवीसदण्डया ॥ ३२ ॥

भावार्थ-कृष्णलेस्यावाळा शुक्लपक्षीया जी-वनी वर्गणा एकज छे. एम वैमानीकसुधी चौवीस दंडकमां जेहने जेटली जेटली लेस्या होय तेहमां तेटली तेटली कृष्णपक्षीया ने शु-क्लपक्षीया जीवनी एकेकी वर्गणा जाणवी. पहेलो समुच्चय चौवीस दंडकना नामरूपनो बोल १ भवी अभवीनो २, द्रष्टीनो ३ कृष्ण शुक्लपक्षीनो ४ लेस्यानो५ लेस्या साथे भव्य अभव्यनो ६ लेस्या साथे द्रष्टीनो, लेस्या साथे पक्षीनो ८ ए आठ बोल चौवीस दंड-कपर पुर्वोक्त प्रमाणे जाणवा.

अर्थ-ए० एक ति० संघथापना कीधा पछी मुक्ति गया तेनी व० वर्गणा.

एगा तित्यसिद्धाणं वर्गणा ॥३३॥

भावार्थ-तिर्थकरदेवने केवलज्ञान उत्पन्न थया पछी साधु १ साक्षी २ आवक ३ श्रा-वीका ४ ए चार तीर्थनी स्थापना कर्यपछी

मुक्ति जाय ते तिर्थसिद्धा कहीये. जेम रुप-भद्रेव भगवंतने केवलज्ञान उत्पन्न थया पछी पुण्डरिक ब्रण गणधरादीक मुक्ती गया एवा तिर्थ सिद्धा जीवनी वर्गणा एकज छे. १

अर्थ—ए० एक अ० अतिर्थसिद्धनी व० वर्गणा ए० एक जा० यावत ए० एक सि० सिद्धनी व० वर्गणा अ० अनेक सिद्धनी व० वर्गणा

**एगा अतित्यसिद्धाणं वर्गणा ।
एवं जाव एकसिद्धाणं वर्गणा अणे-
कसिद्धाणं वर्गणा ॥ ३४ ॥**

भावार्थ—तिर्थ स्थाप्यां पहेलां जाति स्मर्णादिक ज्ञान थये पुर्व जन्म जोइ केवलज्ञान पायि ऋषभद्रेव भगवंतनी माता मरुदेवीनीपरे मुक्तीजाय एवां अतिर्थसिद्धा जीवनी वर्गणा एकज छे. २

एम तिर्थकर भगवंतसिद्धनी वर्गणा एकज छे. ३ अतिर्थकर ते सामान्य केवली सिद्धनी वर्गणा एकज छे. ४ पोतानी मेले तत्त्वज्ञान पामी मोक्ष जाय तेवा स्वयंत्रुधसिद्धनी वर्गणा एकज छे. ५ कांडपण वस्तु देखी तत्त्वज्ञान पामी मुक्ति जाय एवा प्रत्येक बुद्धसिद्धनी वर्गणा एकज छे. ६ गुरुपासे प्रतिवोध पामी मुक्ति जाय ते चुद्धबोही सिद्धनी वर्गणा एकज छे. ७ स्त्रीलिंग (आकार) ८ पुरुषलिंग ९ नपुंसकलिंग १०. ए ब्रणे लिंगे सिद्धनी वर्गणा एकेसीज छे. (इहां लिंग ते स्त्री पुरुष नपुंसकपणाना विपयविकारथी रहीत फक्त आकारमात्र जाणबुँ. जेम कोइ नदी माहेथी पाणी सुकाइजवाथी फक्त आकारमात्र नदी कठेवाय तेनीपरे आपण समजबुँ) मुख-पती रजोहरणादीक जैनमुर्नाना वेस सहित मुक्ति जाय ते स्वर्लिंगे सिद्धनी वर्गणा एकज छे. ११ अन्य लिंग ते तापश्वेश बल्कलची वरथारी सिद्धनी वर्गणा एकज छे. १२ मह-

देवी प्रमुख ग्रहस्थलिंग सिंदूरी वर्गणा एकज छे. १३ (इहां अन्यलिंग तथा ग्रहस्थलिंग कहेल छे ते कोइ जैनधर्मनो द्वेषी राजा जैन-मुनीने कहे कांतो नमारो धर्म छोडो नहींतो जीवथी मारवा हुकम करेल होय ते वस्ते ए उपशर्ग सहन करवा समर्थ होय ते मुनी तो प्राण जवा छुरवान करे पण संयमधी ढगे नहि, पण जे मुनीथी ते सहन थइशके नहि ने संयमतुं रक्षण करवा पूर्ण अभिलापा होय ते मुनी माथे फेंटो वांधवो विगेर ग्रहस्थनो वेश तथा अन्यधर्मी तापस विगेरेनो वेश पहेरि, अंदर मुनीनी क्रियामां प्रवर्ति ते राजा ना राज्यनी सीमाओ वथी जतां ते रस्तामां हीज केवलज्ञान उत्पन्न थये कोइ मुक्तिमां जाय ते आश्री ग्रहस्थलिंगे तथा अन्य लिंगे सिद्धा कहेल छे, पण ग्रहस्थी तथा अन्यलिंग सिद्धा कहेल नयी. भगवतीयां संज्याने अधीकारे अन्यलिंगे तथा ग्रहस्थलिंगे पांच लाभे ते पण पुर्वोक्त अपेक्षायेज कहेल छे, तथा अशोच्या केवली ते जीनेंद्रपणीत एक वाक्य पण वीलकुल श्रवण करेल न होय एवा अन्य धर्मना कोइ तापसादीक घणी निर्वद्य कमाणी करतां विभंग ज्ञान उत्पन्न थाय तेमांथी समकीत पामवे अवशीक्षान उपजे ने तेमांथी तत्काल आयुष्यनी समाप्तीये केवलज्ञान उपजवे मुक्तिमां जाय, आयुष्य पुर्ण थवानी नैयारीये आ सर्वे ज्ञान उत्पन्न थये मुक्तिमां जाय तेथी ते अन्य धर्मनो वेश बदलवानो वस्तन मझे नहीं ते आश्री पण अन्य लिंगे मिद्दा कहेल लैं.) एक समे एकज मुक्तिमां जाय ते सिंदूरी वर्गणा एकज छे. १४ एक समे उत्कृष्ट एकसोनै आठ मुक्तिमां जाय ते अनेक सिद्धनी वर्गणा पक्कन छे. १५ ए पंचर भेंटे सिद्ध कशा.

अर्थ—ए० एक अ० अप्रथम स० समय सिद्धनी व० वर्गणा ए० एम जा० यावत अ० अनंतसमय सिद्धातेहनी व० वर्गणा.

एगा अपद्मसमयसिद्धाण्ठं वग्गणा ।
एवं जाव अणन्तसमयसिद्धाण्ठं वग्गणा ॥ ३५ ॥

भावार्थ—विरहकाल व्यतित थया बाद पहलो जे जीव मुक्तिमां जाय ते प्रथम समयना सिद्धनी वर्गणा एकज छे. तेमज वीजे त्रीजे यावत् संख्याता असंख्याता अनंता समय मुधी जे जीव मुक्तिमां जाय ते अप्रथम समयना सिद्धनी वर्गणा एकज छे.

अर्थ—ए० एक प० परमाणु पो० पुदगलनी व० वर्गणा ए० एम जा० यावत ए० एक अ० अनंत प० प्रदेशिक ख० खन्धनी व० वर्गणा.

एगा परमाणुपोग्गलाण्ठं वग्गणा ।
एवं जाव एगा अणन्तपएसियाण्ठं खन्धाण्ठं वग्गणा ॥ ३६ ॥

भावार्थ—हवे द्रव्यथी पुदगल कहे छे जे शस्त्रथी छेदाय नहि, अग्निमां वळे नहि, पाणीमां पलळे नहि, चर्म चक्षुनी नजरे आवे नहि, एवा परमाणु पुदगलनी वर्गणा एकज छे. वेपरमाणु भेगा थाय ते द्विप्रदेशी स्वंधनी तेमज त्रीप्रदेशी, चौप्रदेशी, यावत् संख्यात असंख्यात अनंत प्रदेशी स्वंधनी एकेकीज वर्गणा छे.

अर्थ—ए० एक ए० एक प० प्रदेशी गा० अवगाही रदा पो० ते पुदगलनी व० वर्गणा जा० यावत ए० एक अ० असंख्याता क्षेत्र प० प्रदेश गा० आश्री रदा ते पो० पुदगलनी ए० व० वर्गणा.

एगा एगपएसोगादाण्ठं पोग्गलाण्ठं वग्गणा जाव एगा असहेज्जपए-सोगादाण्ठं पोग्गलाण्ठं वग्गणा ॥ ३७ ॥

भावार्थ—हवे क्षेत्र आश्री पुदगल कहे छे. जे पुदगल एक प्रदेश जग्या रोकी रहेल एवा पुदगलनी वर्गणा एकज छे. एमज वे त्रण यावत् असंख्यात पुदगल जग्या रोकी रहेल एवा पुदगलनी वर्गणा एकेकीज छे. चौद राजलोक क्षेत्रना असंख्यात प्रदेश छे तेथी अनंतप्रदेश रोकी रहेल पुदगलनी वर्गणा होय नहीं.

अर्थ—ए० एक ए० एक स० समयनी छि० स्थिति छे, ते पो० पुदगलनी व० वर्गणा जा० यावत अ० असंख्यात समयनी छि० स्थितिना पो० पुदगलनी व० वर्गणा.

एगा एगसमयड्डियाण्ठं पोग्गलाण्ठं वग्गणा जाव असहेज्जसमयड्डियाण्ठं पोग्गलाण्ठं वग्गणा ॥ ३८ ॥

भावार्थ—हवे काळथी पुदगल कहे छे. परमाणुपणे तथा क्षेत्रना एक प्रदेश आश्रीत-पणे एक समयनी स्थितिवाला पुदगलनी वर्गणा एकज छे. एमज वे; त्रण यावत् असंख्याता समयनी स्थितिवाला पुदगलनी वर्गणा एकेकीज छे.

अर्थ—ए० एक ए० एक गु० गुणकाला पुदगलनी व० वर्गणा जा० यावत ए० एक अ० असंख्यात गुणकाला पुदगल व० वर्गणा

एगा एगगुणकालगाण्ठं वग्गणा जाव
एगा असहेज्जगुणकालगाण्ठं वग्गणा ॥ ३९ ॥

भावार्थ—हवे भावथी पुदगल कहे छे. जे

पाणीनुं वासण भरेल होय तेमांही काळा
रंगनुं एक टीपुं नाखीये ते अल्पथी काळाश
होवाथी जणाय नही, पण अंदर काळोरंग
चे, एवां एक गुण काळा पुढगळनी वर्गणा
एकज चे, एमज वे गुण, त्रीगुण यावत् असं-
ख्यात गुण काळा पुढगळनी वर्गणा एकजचे.

अर्थ—ए० एक अ० अनंतगुणकाला पुढ-
गळनी व० वर्गणा ए० एम व० वर्ण ग०
गंधर० रस फा० फरस ए आठेनी एकेकी
वर्गणा भा० जाणवी० जा० यावत् ए०
एक अ० अनंत गुण लु० लुखा पो० पुढ-
गळनी व० वर्गणा.

एगा अणन्तगुणकालगाणं वगणा।
एवं वणगन्धरसकासा भाणियव्वा
जाव एगा अणन्तगुणलुक्खाणं पोग-
लाणं वगणा ॥ ४० ॥

भावार्थ—एक अनंतगुण काळां पुढगळनी
वर्गणा एकेकीज चे. एमज एज रीते, पीलां,
धोलां, रातां, लीलां पुढगळ, मुरंधी, दुर्गंधी
ए वे गंधना पुढगळ खाटो १ भीठो २ तीखो
३ कडवो ४ कसायलो (हरभ्यो) ५ ए
पांचे रसना पुढगळ, हलको ६ भारे २ टा-
ड्हो ३ उष्ण ४ लुखो ५ चोपड्हो ६ खर-
खरो ७ सुंहालो ८ ए आठे स्पर्शना पुढगळ
ए सर्वे पुढगळनी काळां पुढगळनी पेरे एके-
कीज वर्गणा चे.

अर्थ—ए० एक ज० जधन्य प० प्रदेशिक
ख० खन्धनी व० वर्गणा.

एगा जहन्नपएसियाणं खन्धाणं व-
गणा ॥ ४१ ॥

भावार्थ—जेड्मा परमाणुञ्चा थोदा होय ए-
वां वे घटेगी मङ्गधार्दिक जधन्य प्रदेशनी व-
र्गणा एकज चे.

ए० एक उ० उतकष्ट प० प्रदेशिक ते अ-
नंता परमाणुआनो ख० खंघ तेहनी व० व-
र्गणा.

एगा उक्षोसपएसियाणं खन्धाणं व-
गणा ॥ ४२ ॥

भावार्थ—जेहमां अनंता परमाणुआ प्रदेश
होय ते उत्कृष्ट प्रदेश स्वंधनी वर्गणा एकजचे.

अर्थ—ए० एक ज० मध्यम प० प्रदेशिक
ख० खन्धनी व० वर्गणा.

एगा जहन्नुक्षोसपएसियाणं खन्धा-
णं वगणा ॥ ४३ ॥

भावार्थ—मध्यम प्रदेश स्वंधनी वर्गणा ए-
कज चे.

अर्थ—ए० एम ज० जधन्य उ० अवगा-
हनाना उ० उतकृष्टी अवगाहनाना अ० मध्य-
म प्रदेशावगाढ ज० जधन्य एक समय ठि०
स्थितिना पंधनी एक वर्गणा उ० उतकृष्ट
असंप्यातासमय ठि० स्थितिना खंघनी अ०
मध्यम ठि० स्थितिना प्रदेशनी वर्गणा ज०
जधन्य गु० गुण का० काळापरमाणुना उ०
उतकृष्ट गुणकाला पुढगळनी अ० मध्यम
गुणकाला प्रदेशनी एक वर्गणा ए० एय व०
वर्ण गं० गंधर० रस फा० फरशनी एकेकी व०
वर्गणा भा० जाणवी० जा० यावत् ए० एक
अ० मध्यम गु० गुण लु० लुपा पो० पुढगळ-
नी व० वर्गणा.

एवं जहन्नोगाहणगाणं उक्षोसोगाह-
णगाणं अजहन्नुक्षोसोगाहणगाणं जह-
न्नुड्हियाणं उक्षोसुड्हियाणं अजहन्नुक्षो-
सुड्हियाणं जहन्नगुणकालगाणं उक्षोम-
गुणकालगाणं अजहन्नुक्षोमगुणकाल-

गणां एवं वण्णगन्धरसफासाणं वगणा
भाणियव्वा जाव एगा अजहन्तुकोसगु-
णलुकसाणं पोगलाणं वगणा ॥४४॥

भावार्थ-एम जधन्य अवगाहना (थो-
डामा थोडा प्रदेश रोकी रहेल) ना स्वंधनी
? मध्यम अवगाहना स्वंधनी २ उप्कृष्ट अ-
वगाहनाना स्वंधनी ३ वर्गणा एकेकीज छे
ए क्षेत्रथी कहुँ, कालथीजधन्य एक समय-
स्थितिनां स्वंधनी वर्गणा एकज ले. एम
मध्यम स्थितिना स्वंधनी २ उत्कृष्ट स्थिति-
ना स्वंधनी वर्गणा एकेकीज छे. एमजध-
न्य एक गुण काळा प्रदेश (पुदगल) परमा-
णुआनी १ मध्यम गुण काळा प्रदेशनी. २
उत्कृष्ट अनंत गुण काळा प्रदेशनी वर्गणा ए-
केकीज छे. एम शेष चार वर्णनी, वे गंधनी,
पांच रसनी, आठ स्पर्शनी, ए सर्वेनी काळा-
नी पेरेजधन्य, मध्यम, उत्कृष्टनी वर्गणा एके
कीज छे.

अर्थ-ए० एक ज० जबूद्वीप नामे द्वीप स०
सर्व दी० द्वीप स० समुद्रने जा० यावत मध्य
भागे अ० अर्द्ध अंगुल च० बली कि० काङ्क्षि०
वि० विशेषाधिक प० परिधि एहवो एकज छे.

एगे जम्बुद्वीपे सव्वदीवसमुद्धाणं
जाव अछङ्गलगं च किंचिविसेसाहिं-
परिकरवेवेणं ॥

भावार्थ-जे सर्व द्वीपथी नानो जंबूद्वीपे
करीने सहित तेलना पुडलाने आकारे तथा
पुन्यमना चंद्रमाने आकारे गोळ, एक लाख
जोजननो लांबो ने पहोळो, जेहनी त्रणलाख
सोळ हजार वर्सेने सतावीस जोजन, त्रण
गाउ, एकसोने अठावीस धनुष्य, साडानेर
आंगुल, एक जव, एक जु, एक लांच, छ-

वालाग्र झाङ्गेरी परिधी छे, एवो सर्व द्वीप
समुद्रने मध्यभागे जंबूद्वीप नामे द्विप एकज
छे. (वीजा जंबूद्वीप तो घणाय छे पण आ-
टला प्रमाणवालो सर्वेने मध्यभागे तो आ
एकज जंबूद्वीप छे वीजो नथी.)

अर्थ-ए० एक स० श्रवण भ० भगवंत
म० महावीर इ० आ ओ० अवसर्पिणीकाले
च० रूपभादिक चोवीस ति० तिर्थकरमाही
च० लेहला ति० तिर्थकर सि० कृतार्थ थया
दु० केवली मु० कर्मथी मुकाणा स० सर्व दु०
दुःखथकी प० रहीत थया एकलाज मोक्ष
गया.

एगे समणे भगवं महावीरे इमीसे
ओसपिणीए चउवीसाए तित्थगराणं
चरिमितित्ययरे सिद्धे बुद्धे मुत्ते सब्बदु-
क्सप्पहीणे ॥

भावार्थ-आ अवसर्पिणी कालमां कुपभा-
दिक तेवीस तिर्थकर निर्वाण पधार्या वाद
चौथा आराना त्रण वर्ष अने साडाआट मास
वाकी रहा त्यारेछेला चोवीसमा तिर्थकर
थ्रमणभगवंत श्री महावीरदेव तत्त्वज्ञान पामी
कर्मथी मुक्त थइ कर्मरूप द्रावानल ओळवी
शीतलीभुत थइ, सर्व दुःखथी रहीत थइ ए-
कलाज सिद्ध थया (तेविस तिर्थकरनीसाथे
वीजा घणाय जीवो मुक्ति गया छे पण महा-
वीरदेवनी साथे बीजुं कोइ मुक्ति गयेल
नथी.)

अर्थ-अ० अनुत्तर वेमानना दे० देवतानी
काया ए० एक र० हायनी उ० उर्ध्व उ०
उच्चपणे प० कही.

अणुत्तरोववाइयाणं देवाणं एगा र-
यणी उर्द्ध उच्चेणं पञ्चता ॥

भावार्थ-पांच अनुंतरविमान ते विजय १ वैजयंत २ जयंत ३ अपराजीत ४ ए चार विमानना देवतानी काया एक हाथनीज उंधी छे अने पांचमा स्वार्थसिद्ध विमानना देवतानी मुंडा हाथनी काया छे.

अर्थ-अ० आद्रा न० नक्षत्रनो ए० एक तारो प० कद्यो, १ चिं चित्रा न० नक्षत्रनो ए० एक तारो प० कद्यो, २ साँति न० नक्षत्रनो ए० एकतारो प० कद्यो, ३

अहानक्षत्रे एगतारे पन्नते ॥ १ ॥

चित्तानक्षत्रे एगतारे पन्नते ॥ २ ॥

साइनक्षत्रे एगतारे पन्नते ॥ ३ ॥

भावार्थ-आद्रा १ चित्रा २ स्वाती ३ ए त्रणे नक्षत्रनो अकेकोज तारो छे.

अर्थ-ए० एक प० प्रदेश आश्री गा० रक्षा ते परमाणु प० पुद्गल अ० अनंता प० कद्या ए० एम ए० एक स० समयनी ठिं स्थितिना पुद्गल ए० एक गु० गुणकाला प० पुद्गल अ० अनंता प० कद्या छे, जा०

यावत ए० एक गुण लु० लुपा प० पुद्गल अ० अनंता प० कद्या तिर्थकरे.

एगपएसोगादा पोगला अणन्ता पन्नता । एवं एगसमयाद्विद्या^१ एग-गुणकालगा पोगला अणन्ता पण-ता जाव एगगुणलुकसा पोगला अ-णन्ता पणन्ता ॥

भावार्थ-एक लेव्र भद्रेशो आश्रीत रहेलां परमाणुरूप स्कंधरूप पुद्गल अनंता छे. एम एक समयनी स्थितीनां पुद्गल, एक गुण कालां पुद्गल भगवंते अनंता कहेल छे. एम यावत शेप चारे वर्णनां, वे गंधनां, पांच र-सनां, आठ स्पर्शनां एक समयनी स्थितीना पुद्गल अनंतां भगवंते कहेल छे.

ए० एक ढा० डाणुं नामे अध्ययन स० संपूर्ण थयुं.

॥ एगद्वाणं समत्तं ॥
(इतिश्री गणांगमूत्रना प्रथम डाणानो भावार्थ संपूर्ण थयो,) १.

॥ दुड्वाणं ॥

[दुड्वाणस्स प्रथमो उद्देसयो ।]

अर्थ-ज० जे पटार्थ अ० छे, ण० विषे लो० लोकने तं० ते स० सर्व दु० वे प्रकारे छे तं० ते वे प्रकार ज० कहे छे.

जदत्यि णं लोगे तं सर्वं दुपडो-यारं । तं जहा ॥ ? ॥

भावार्थ-मृथर्माल्लासी पोताना जंगू ना-

मना शिष्यने कहेता हवा के हे जंगू ? आ लोकने विषे सर्व पटार्थ वे प्रकारेष्टे ते कहुँ द्युँ.

अर्थ-जी० जीव चेतना लक्षण चै० निष्ठे अ० अजीव चेतना रहित चै० निष्ठे.

जीवा चेव अजीवा चेव ॥ २ ॥

भावार्थ-चैनन्य लक्षण न्य जीव अने चै-नन्य लक्षण रहीत अजीव.

अर्थ—त० त्रस वेइन्द्री प्रमुप चे० निश्चे
था० थावर पृथ्वी प्रमुप चे० निश्चे.

तसा चेव थावरा चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—हरता फरता वेइन्द्रीयादीकत्र
सजीव १ स्थीर रहे ते प्रथ्वी १ पाणी २
अग्नी ३ वायु ४ वनस्पति. ५ ए पांच स्था-
वर जीव. २ एवा वे प्रकारना जीव छे.

अर्थ—स० योनि सहित संसारी जीव चे०
निश्चे अ० सिद्धना जीव चे० निश्चे.

सजोणिया चेव अजोणिया चेव ॥२॥

भावार्थ—एक योनी सहीत संसारी चौ-
रासीलाख जीवा जोनीना जीव १ वीजा
योनीरहीत सिद्धना जीव. २ एवा वे प्रकारे
जीव छे.

अर्थ—सा० आऊपा सहित चे० निश्चे
अ० सिद्ध आऊपा रहित चे० निश्चे.

साउया चेव अणाउया चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—एक आयुष्य सहीत संसारी
जीव. ? वीजा आयुष्य रहीत सिद्धना जीव
२ एवा वे प्रकारे जीव छे.

अर्थ—स० इंद्री सहित संसारी चे० निश्चे
अ० अनेंद्री कहेतां सिद्ध चे० निश्चे.

सइन्दिया चेव अणिन्दिया चेव ॥४॥

भावार्थ—एक इंद्रीयो सहीत संसारी जीव
१ वीजा इंद्रीयो रहीत सिद्धना जीव २ एवा
वे प्रकारे जीव छे.

अर्थ—स० वेद सहित जीव चे० निश्चे अ०
वेद रहित सिद्ध चे० निश्चे.

सवेयगा चेव अवेयगा चेव ॥५॥

भावार्थ—एक स्त्री, पुरुष, नपुंसक ए त्रण
वेद सहीन संसारी जीव ? वीजा वेद रहीत
सिद्धना जीव २ एवा वे प्रकारे जीव छे.

अर्थ—स० शरीर सहित संसारी जीव चे०
निश्चे अ० अरुपी सिद्ध चे० निश्चे.

सख्वी चेव अख्वी चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ—एक शरीरादिके करी रूपी सं-
सारी जीव. १ वीजा शरीरादिके रूप रहीत
सिद्धना जीव. २ एवा वे प्रकारे जीव छे.

अर्थ—स० पुद्गल सहित संसारी चे०
निश्चे अ० अपुद्गली सिद्ध चे० निश्चे.

सपोगला^१ चेव अपोगला चेव ॥७॥

भावार्थ—एक कर्मादिक पुद्गल सहीत
संसारी जीव. १ वीजा कर्मादीक पुद्गल रहीत
सिद्धना जीव २ एवा वे प्रकारे जीव छे.

अर्थ—सं० भवनुं करबुं छे ते जीव चे०
निश्चे अ० नथी भव करवा ते सिद्ध चे० निश्चे.

संसारसमावन्नगा चेव असंसारसमा-
वन्नगा चेव ॥ ८ ॥

भावार्थ—एक संसारे आश्रीत् भवभ्रमण
रूप संसारी जीव. १ वीजा भवभ्रमण रहीत
असंसारी सिद्धना जीव २ ए वे प्रकारे छे.

अर्थ—सा० सास्वतां सिद्ध चे० निश्चे अ०
संसारी चे० निश्चे.

सासया चेव असासया चेव ॥ ९ ॥

भावार्थ—एक जन्म मर्ण रहीत सास्वता
सिद्धना जीव. १ वीजा जन्म मर्ण सहीत
असास्वता संसारी जीव ए वे प्रकारे छे.

अर्थ—आ० आकाशस्तिकाय चे० निश्चे
नो० धर्मास्तिकायप्रमुप पाच चे० निश्चे.

आगासे चेव नोआगामे चेव ॥१०॥

ए प्रमाणे जीवना भेद कशा, हवे अजी-
वना भेद कहे छे.

भावार्थ—धर्मास्तिकाय. ? अधर्मास्तिकाय.

२ पुद्गलास्तिकाय. ३ जीवास्तिकाय. ४ काल. ५ ए पांच जेहने विषे बीलकुल नथी ते आकास्तिकाय. १ अने जेहने विषे धर्मास्तिकाय प्रमुख पांच छे तेनो—आकास्तिकाय, एवा वे प्रकारे अजीव छे.

अर्थ—ध० चालता आधार आपे तथा विरतिरूप धर्म च० निश्चे अ० स्थिर रापे ते अथवा पाप च० निश्चे.

धर्मे चेव अधर्मे चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—पाणीमां जग्या नहीं छतां म-
च्छने जेम हरवा फरवानी मट्ड मर्नी शके
छे तेज ब्रमाणे आ चौदूराज लोक जीव
अने अजीवे करि संपूर्ण भरेला छे. काँइ पण
जग्या खाली नथी तेनी अंदर जीव अजीवने
हरवा फरवा वास्ते मट्ड करे छे एवा प्रका-
रनो आ लोकमां एक पदार्थ छे तेनुं नाम
धर्मास्तिकाय १ अथवा विरतीरूप ते व्रत प-
चखाणरूप धर्म. २ सर्व वस्तुने स्थीर राखवा
मट्ड करे तेवो आ लोकमां एक पदार्थ छे
ते अधर्मास्तिकाय. २ अथवा पापने अर्थर्म०२
एवा वे भेद छे.

अर्थ—व० कर्मनो वंश च० निश्चे म०
कर्मनो छोडवो च० निश्चे

वन्धे चेव मोक्षे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—जीवना असंख्यात प्रदेशे कर्म
पुद्गलना संचयनुं मजबूत थवुं ते वंश १ अने
ते कर्म पुद्गलनुं आन्म प्रदेशी मुक्त थवुं ते
मोक्ष. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—प० दानादिक च० निश्चे पा० हि-
मादिक च० निश्चे.

पुण्णे चेव पावे चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ—दानादीक शुभ कृत्ये करी मुख-
रूप शुभ कर्मनां पुद्गलोनो संचय ते पुन्य.

१ जीव हिंसादीक अशुभ कृत्ये करी दुःसरूप
अशुभ कर्मनां पुद्गलोनो संचय ते पाप. २
ए वे भेद छे.

अर्थ—आ० कर्मनुं आवतुं च० निश्चे सं०
कर्मनो रुद्धवो च० निश्चे.

आमवे चेव संवरे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ—वीस तथा वेताळीस प्रकारे क-
र्मनुं आवतुं ते आश्रव. १ वीस तथा सतावन
प्रकारे करी आवतां कर्मने रोकतुं ते संवर.
२ ए वे भेद छे.

अर्थ—व० कर्मनी पीडा च० निश्चे नि० तपे
करि कर्मनुं सडवुं ते च० निश्चे.

वेयणा चेव निज्जरा चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ—ज्वरादिक कर्मनी पीडानुं भोग-
वतुं ते वेदना १ वार प्रकारनी तपश्चर्याए-
करी आत्माना प्रदेशी थोडां थोडां कर्मनुं
दूर थवुं ते निर्जरा. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—द० वे कि० क्रिया प० कहीछे
त० ते ज० कहेछे जी० जीवनो व्यापार छे
निहाते जीव क्रिया च० निश्चे अ० अजीव
क्रिया च० निश्चे.

**दो किरियाओ पण्णन्नाओ । तं जहा ।
जीवकिरिया चेव अजीवकिरिया चेव
॥ ७ ॥**

भावार्थ—जीहां जीवनो व्यापार छे ते
जीवक्रीया १ कर्म पुद्गलनुं परगमयुं ते अ-
जीवक्रीया. २ एवी वे प्रकारनी क्रीया श्री
भगवने कही छे.

अर्थ—जी० जीवनी क्रिया द० वे प्रकारे
प० कही न० तेज कहे छे स० साचा तच्चनुं
सद्गम्युं ते च० निश्चे मि० पोद्यातत्त्वनुं सद्ग-
म्युं ते च० निश्चे.

**जीवकिरिया दुविहा पण्णत्ता । तं
जहा । सम्मत्किरिया चेव मिञ्छत्त-
किरिया चेव ॥ २ ॥**

भावार्थ-जीवक्रिया (जीवनो व्यापार ते) वे प्रकारे श्री भगवंते कहेली छे ते कहे छे साचा तत्वनुं अद्भुतं ते सम्यक्त्वक्रिया ? खोय तत्वनुं अद्भुतं ते मिथ्यात्वक्रिया. २ एवी वे प्रकारनी जीवक्रिया जाणवी.

अर्थ-अ० अजीव क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहे छे इ० मार्गे चालवानी क्रिया चे० निश्चे सं० संजलना कपायनी क्रिया चे० निश्चे.

**अजीवकिरिया दुविहा पण्णत्ता । तं
जहा । इरियावहिया चेव संपराइगा
चेव ॥ ३ ॥**

भावार्थ-अजीवक्रिया (अजीवनो व्यापार) ते वे प्रकारे श्रीभगवंते कही छे ते कहे छे, मार्गे चालतानी क्रिया ते इर्या पथीकी क्रिया कहीए (चालतां कर्म वंधाय ते कर्म अजीव छे अने चालयुं ते जीवनो व्यापारछे तो पण इहां अजीवनुं प्रधान्य (श्रेष्ठ) पणुं काणुं ते माटे ए अजीवक्रिया एम सधके जाणयुं) ? संजलनी कपायथी उपर्नी क्रिया अजीव कर्म पुद्गङ्गनी रासी ते संपराड क्रिया ३ एवी वे प्रकारनी क्रिया जाणवी.

अर्थ-दो० वे क्रिया प० कही तं० तेज० कहे छे का० कायाना व्यापारथी लागे ते क्रि- चे० निश्चे आ० तल प्रमुखथी पापलागे ते क्रि-या चे० निश्चे.

**दो किरियाओ पण्णत्ताओ । तं जहा ।
काइया चेव आहिगरणिया चेव ॥ ४ ॥**

भावार्थ-बली वे प्रकारनी क्रिया अजीव छे पण वारमा गुण ठाणा सुधी जीवने लागे छे एम श्री भगवंते कहेल ते कहे छे, कायाना व्यापारथी लागे ते कायाकी क्रिया ? धातु काष्ठ पथरादिकनां शत्रुथी पापलागे ते अधीकरणनी क्रिया २ ए वे भेदछे.

अर्थ-का० कायानी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुंचुं अ० पापथी निवर्त्या नथी ते चे० निश्चे दु० माठे परिणामे काया प्रवर्तविते चे० निश्चे.

**काइया किरिया दुविहा पण्णत्ता । तं
जहा । अणुवरयकायकिरिया चेव दु-
पउत्तकायकिरिया चेव ॥ ५ ॥**

भावार्थ-काइया क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेलछे ते कहे छे. आ काया गया जन्ममां घणा काळथी वोसीराव्या वीना आव्यो छे ते कायानां शत्रुदीक घनवे जे जे हिंसा थाय छे तेनी क्रिया लागे छे ते १ आ काया हजु मिथ्यात्व अव्रतादीक पापथी निवर्तवीनथी तेथी ते काइया क्रिया मिथ्यात्वीने तथा समकीतदृष्टीने पण लागे तथा पांच इंद्रीयोने आश्रीने इष्ट आनेष्ट वस्तुथी जे मुख दुःख उपजे अथवा मनना माठ संकल्प करवे प्रमत्त (ममाढी) साधुने पण लागे छे. घणा काळथी गया जन्मनी कायाओ वोसीराव्या वीना आव्यो छे ते कायाना शत्रुदीक घनवे जे जे हिंसा थाय छे तेनी क्रिया लागे छे. २ ए वे भेद काइया क्रियाना जाणवा.

अर्थ-आ० अविकरणी कि० क्रिया दु० वे-
कारे प० कही तं० तेज० कहुंचुं सं० संयोजनाधि-
करणनी क्रिया पडगने मुठिए संजोगना चे०
निश्चे नि० वंदी प्रमृद्ध सजकरी राख्ये चे० निश्चे.

आहिगरणिया किरिया दुविहा पण्ण-

ता तं जहा । संजोयणाहिगरणिया चेव
निवृत्तणाहिगरणिया चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ—अधीकरणनी क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. खडगने मुंठ जो ड्वी, पालीने हाथो जोडवो इत्यादीक शस्त्रोनो संयोग मेलवो तेनी क्रिया लागे १ खडगा दीक शस्त्रो नवां करावां अथवा जुनां धंटी, मुसल (साविलु) हळादीक फरी सज करावां तेनी क्रिया लागे छे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे कि० क्रिया पं० कही तं० ते ज० कहे छे पा० मिश्र अदेखाइ करे ते च० निश्चे पा० परने दुःख उपजे ते च० निश्चे.

दो किरियाओ पन्नत्ताओ । तं जहा ।
पाओसिया चेव पारियावणिया चेव ॥ ७ ॥

भावार्थ—हवे अजीव पुद्गलनी वे प्रकारे क्रिया भगवंते कहेल छे ते कहे छे, कोइना उपर द्वेष करे तेनी क्रिया लागे १ कोइने ताडनादीके करी परिताप उपजावे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—पा० प्रदेष कि० क्रिया दु० वे प्र-
प्रकारे प० कही त० ते ज० कहुं छुं. जी०
कोइ जीवनो द्वेष करे ते च० निश्चे अ० भीत थांभला प्रमुखे अथडाय ने ते उपर रीस च-
हावे ते च० निश्चे.

पाओसिया किरिया दुविहा पन्नत्ता ।
तं जहा । जीवपाओसिया चेव अजी-
वपाओसिया चेव ॥ ८ ॥

भावार्थ—हवे कोइना उपर द्वेष करे ने पा-
उसीया क्रियाना वे भेद कहेल ने कहे छे
कोइ जीव उपर द्वेष करे तो तेनी क्रिया ला-
गे १ भीत थांभले अथवा पापाण प्रमुखे अ-

थडाय त्यारे ते अजीव उपर द्वेष करे तेनी क्रिया लागे ए वे भेद छे.

अर्थ—पा० परने दुःख उपजे ते कि० क्रि-
या दु० वे प्रकारे पं० कही तं० ते कहुं छुं
स० पोताने ह० हाथे पा० परने त्या पोताना
शरीरने दुःखदीए ते च० निश्चे प० परने ह० हाथे
पोताना परना पा० प्राण हणे ते च० निश्चे.

पारियावणिया किरिया दुविहा प-
न्नत्ता । तं जहा । सहत्थपारियावणिया
चेव परहत्थपारियावणिया चेव ॥ ९ ॥

भावार्थ—परने परिताप उपजावे ते पारिता-
वणीया क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे पोताने हाथे पोते तथा परने प-
रिताप करे तेनी क्रियालागे १ परने हाथे पो-
ताने तथा परने परिताप करे तेनी क्रीयालागे
२ ए वे भेदछे,

अर्थ—दो० वे कि० क्रिया पं० कही तं० ते
ज. कहुं छुं पा० जीवहिंसायी पाप कर्म वंधाय
ते च० निश्चे अ० अविरतियी कर्म वंधाय
ते च० निश्चे.

दो किरियाओ पन्नत्ताओ । तं जहा ।
पाणाइवायकिरिया चेव अपचक्षाण-
किरिया चेव ॥ १० ॥

भावार्थ—हवे वे क्रिया श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे प्राणानिपाननी क्रिया ? त्रन
पचक्षाण नदी करवारी अपन्यास्याननी क्रि-
यालागे २ ए वे भेदछे.

अर्थ—पा० प्राणानिपानकी क्रिया दु० वे
प्रकारे पं० कर्दा नं० ने ज. कहुं छुं न० पोताने
ह० हाथे पा० प्राणी दणेने च० निश्चे प०
परने ह० हाथे पा० पोतानापरना प्राणदणे
ते च० निश्चे.

**पाणाइवायकिरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । सहत्थपाणाइवायकिरिया चेव
परहत्थपाणाइवायकिरिया चेव ॥ ११ ॥**

भावार्थ-प्राणातिपातनी क्रियाना वे भेद, पोताना हाथे पोताना प्राणने तथा क्रोधे करी परना प्राणने हणे तेनी क्रिया लागे १ तेमज परना हाथे पोतानां तथा परना प्राणने हणे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-अ० अप्रत्याख्यानकी क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुँ छुँ जीव० सचितना अ० पचखाण विना कि० कर्म वांधे ते च० निश्चये अ० अजीव मदिरादिकना अ० पचखाण विना कि० कर्म वांधे ते च० निश्चये

**अपचक्खाणकिरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । जीवापचक्खाणकिरिया चेव
अजीवापचक्खाणकिरिया चेव ॥ १२ ॥**

भावार्थ-अपन्याख्याननी क्रियाना वे भेद कहेल छे ते कहे छे, जीवनां पचखाण कर्या नथी तेनी क्रिया लागे १ अजीवनां पचखाण कर्या नथी तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० ते ज० कहुँ छुँ आ० आरंभकी च० निश्चये पा० परिग्रहीकी च० निश्चये,

**दो किरियाओ पन्नताओ । तं जहा ।
आरम्भिया चेव पारिग्गहिया चेव ॥ १३ ॥**

भावार्थ-हवे वे क्रिया श्रीभगवंते कहेलले ते कहे छे एक कपटयी क्रिया लागे ते १ वीजी मिथ्यात्म करणी कर्म वंधाय ते च० वली मि० मिथ्यात्म करणीयी कर्म वंधाय ते च० वली

अर्थ-आ० आरंभकी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुँ छुँ जी० सचितना आरंभयी कर्म वंधाय ते च० वली अ० अचित्त वणवा प्रमुख आरंभनी क्रिया च० वली,

**आरम्भिया किरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । जीवआरम्भिया चेव अजीव-
आरम्भिया चेव ॥ १४ ॥**

भावार्थ-आरंभीया क्रियाना वे भेद कहेल छे ते कहे छे, जीवनो आरंभ करे तेनी क्रिया लागे १ जीव रहीत कलेवरने अग्नी-संस्कार अथवा वस्त्रादी वणवानो आरंभ करे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम पा० परिग्रहनी वे जीव अजीव वि० वली.

एवं पारिग्गहिया वि ॥ १५ ॥

भावार्थ-एमज परिग्रहनी क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेलछे ते कहेछे, मनुष्यादिक जीवनो परिग्रह मेलवे तो क्रिया लागे ? सुवर्ण तथा प्रहादीक अजीवनो परिग्रह मेलवे तो तेनी क्रियालागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० ते ज० कहुँ छुँ मा० कपट करवायी, लागे ते च० वली मि० मिथ्यात्म करणीयी कर्म वंधाय ते च० वली

**दो किरियाओ पन्नताओ । तं जहा ।
मायावत्तिया चेव मिञ्छादंसणवत्तिया
चेव ॥ १६ ॥**

भावार्थ-वे क्रिया श्रीभगवंते कहेलछे ते कहे छे एक कपटयी क्रिया लागे ते १ वीजी मिथ्यात्म करणी कर्म वंधाय ते च० वली मि० मिथ्यात्म करणीयी कर्म वंधाय ते च० वली

अर्थ-मा० मायाकपटनी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुँ छुँ आ० अभ्यंतर वांकां वाग रुडा परिणाम देखाहे ते च० वली प० परतेवंते रुडा लेखादिके ते च० वली.

मायावत्तिया किरिया दुविहा पन्न-

ता तं जहा । संजोयणाहिगरणिया चेव
निवृत्तणाहिगरणिया चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ-अधीकरणनी क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. खडगने मुंठ जो डवी, पार्वीने हाथो जोडवो इत्यादीक शस्त्रोनो संयोग मेल्ववो तेनी क्रिया लागे १ खडगा दीक शस्त्रो नवां कराववां अथवा जुनां धंटी, मुसल (सावेलु) हब्बादीक फरी सज कराववां तेनी क्रिया लागे छे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया पं० कही तं० ते ज० कहे छे पा० मिश्र अदेखाइ करे ते चे० निश्चे पा० परने दुःख उपजे ते चे० निश्चे.

दो किरियाओ पन्नत्ताओ । तं जहा ।
पाओमिया चेव पारियावणिया चेव ॥ ७ ॥

भावार्थ-हवे अजीव पुद्गलनी वे प्रकारे क्रिया भगवंते कहेल छे ते कहे छे, कोइना उपर द्वेष करे तेनी क्रिया लागे १ कोइने ताडनादीके करी परिताप उपजावे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-पा० प्रदेष कि० क्रिया दु० वे प्र-
प्रकारे प० कही त० ते ज० कहुं छुं. जी०
कोइ जीवनो द्वेष करे ते चे० निश्चे अ० भीत
यांभला प्रमुखे अथडाय ने ते उपर रीत च-
दावे ते चे० निश्चे.

पाओमिया किरिया दुविहा पन्नत्ता ।
तं जहा । जीवपाओमिया चेव अजी-
वपाओमिया चेव ॥ ८ ॥

भावार्थ-हवे कोउना उपर द्वेष करे ते पा उसीया क्रियाना वे भेद कर्त्तव्य ते कहे छे कोइ जीव उपर द्वेष करे तो तेनी क्रिया ला-
गे १ भीत यांभने अथवा पापाण प्रमुखे अ

थडाय त्यारे ते अजीव उपर द्वेष करे तेनी क्रिया लागे ए वे भेद छे.

अर्थ-पा० परने दुःख उपजे ते कि० क्रि-
या दु० वे प्रकारे पं० कही तं० ते कहुं छुं
स० पोताने ह० हाथे पा० परने त्या पोताना
शरीरने दुःखदीए ते चे० निश्चे प० परने ह० हाथे
पोताना परना पा० प्राण हणे ते चे० निश्चे.

पारियावणिया किरिया दुविहा प-
न्नत्ता । तं जहा । सहथपारियावणिया
चेव परहथपारियावणिया चेव ॥ ९ ॥

भावार्थ-परने परिताप उपजावे ते पारिता-
वणीया क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे पोताने हाथे पाते तथा परने प-
रिताप करे तेनी क्रियालागे १ परने हाथे पो-
ताने तथा परने परिताप करे तेनी क्रियालागे
२ ए वे भेदछे,

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया पं० कही तं० ते
ज० कहुं छुं पा० जीवहिंसाधी पाप कर्म वंधाय
ते चे० निश्चे अ० अविरतिधी कर्म वंधाय
ते चे० निश्चे.

दो किरियाओ पन्नत्ताओ । तं जहा ।
पाणाइवायकिरिया चेव अपचक्षाण-
किरिया चेव ॥ १० ॥

भावार्थ-हवे वे क्रिया श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे प्राणतिपातनी क्रिया ? वत
पचक्षाण नहीं करवाधी अपन्यास्व्याननी क्रि-
यालागे २ ए वे भेदछे.

अर्थ-पा० प्राणतिपातनी क्रिया दु० वे
प्रकारे पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं म० पोताने
ह० हाथे पा० प्राणी दण्ठे ते चे० निश्चे प०
परने ह० हाथे पा० पोतानापरना प्राणदण्ठे
ते चे० निश्चे.

पाणाइवायकिरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । सहत्थपाणाइवायकिरिया चेव
परहत्थपाणाइवायकिरिया चेव ॥ ११ ॥

भावार्थ-प्राणातिपातनी क्रियाना वे भेद, पोताना हाथे पोताना प्राणने तथा क्रोधे करी परना प्राणने हणे तेनी क्रिया लागे १ तेम-ज परना हाथे पोतानां तथा परना प्राणने हणे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-अ० अप्रत्याख्यानकी क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुँ दुँ जीव० सच्चित ना अ० पचखाण विना कि० कर्म वांधे ते च० निश्चे अ० अजीव मदिरादिकना अ० पचखाण विना कि० कर्म वांधे ते च० निश्चे

अपचक्षखाणकिरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । जीवापचक्षखाणकिरिया चेव
अजीवापचक्षखाणकिरिया चेव ॥ १२ ॥

भावार्थ-अप्रत्याख्याननी क्रियाना वे भेद कहेल छे ते कहे छे, जीवनां पचखाण कर्या नयी तेनी क्रिया लागे १ अजीवनां पचखाण कर्या नयी तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० ते ज० कहुँ दुँ मा० कपट करवाई लागे ते च० वली मि० मिद्यात्व करणीयी कर्म वंधाय ते च० वली

दो किरियाओ पन्नताओ । तं जहा ।
आरम्भिया चेव पारिगगहिया चेव ॥ १३ ॥

भावार्थ-द्वे वे क्रिया श्रीभगवते कहेलछे ते कहे छे एक कपटयी क्रिया लागे ते १ वीजी मिद्यात्व करणी करदे क्रिया लागे २ ए वे भेदछे.

अर्थ-मा० मायाकपटनी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुँ दुँ आ० अभ्यंतर वांकां वाय रुडा परिणाम देखाडे ते च० वली प० परनेवंचे रुदा लेखादिके ने च० वली.

आरम्भिया किरिया दुविहा पन्नता ।
तं जहा । जीवआरम्भिया चेव अजीव-आरम्भिया चेव ॥ १४ ॥

भावार्थ-आरंभीया क्रियाना वे भेद कहेल छे ते कहे छे, जीवनो आरंभ करे तेनी क्रिया लागे १ जीव रहीत कलेवरने अनी-संस्कार अथवा बस्त्रादी वणवानो आरंभ करे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम पा० परिग्रहनी वे जीव अजीव वि० वली.

एवं पारिगगहिया वि ॥ १५ ॥

भावार्थ-एमज परिग्रहनी क्रियाना वे भेद श्री भगवते कहेलछे ते कहेछे, मनुष्यादिक जीवनो परिग्रह मेलवे तो क्रिया लागे ? मुवर्ण तथा ग्रहादीक अजीवनो परिग्रह मेलवे तो तेनी क्रियालागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० ते ज० कहुँ दुँ मा० कपट करवाई लागे ते च० वली मि० मिद्यात्व करणीयी कर्म वंधाय ते च० वली

दो किरियाओ पन्नताओ । तं जहा ।
मायावत्तिया चेव मिच्छादंसणवत्तिया
चेव ॥ १६ ॥

भावार्थ-द्वे क्रिया श्रीभगवते कहेलछे ते कहे छे एक कपटयी क्रिया लागे ते १ वीजी मिद्यात्व करणी करदे क्रिया लागे २ ए वे भेदछे.

अर्थ-मा० मायाकपटनी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुँ दुँ आ० अभ्यंतर वांकां वाय रुडा परिणाम देखाडे ते च० वली प० परनेवंचे रुदा लेखादिके ने च० वली.

मायावत्तिया किरिया दुविहा

ता । तं जहा । आयभाववङ्गणया चेव
परभाववङ्गणया चेव ॥ १७ ॥

भावार्थ-मायावतीया ते कपटथी लागे
ते क्रियाना वे भेद कहेल छे ते कहेछे, अंदर
पोते बांकां आचरण आचरे अने बाहीर रुडां
करी देखाडे तो पोताना आत्माने छेतरवा
रूप क्रिया लागे १ पोते खोटा लेखाटीके क
री परने छेतरे तथा पोते परनी पासे बांकां
आचरण आचरावे तो क्रिया लागे २ ए वे
भेद छे.

अर्थ-मि० मिथ्यात्व दर्शन कर्म कि० क्रि-
या दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुं
द्युं उ० जिनवचनथी ओद्युं अधिकमाने पर्हे
ते तथा पोताना जरीर म्रमाणे आत्मा न माने
ते च० वली त० जीव न माने पंच भूत म-
ल्याछे एम कहे ते च० वली.

मिच्छादंसणवत्तिया किरिया दुविहा
पन्नता । तं जहा । ऊणाइरित्तमिच्छा-
दंसणवत्तिया चेव तवइरित्तमिच्छादं-
सणवत्तिया चेव ॥ १८ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्वदर्गनवतिया क्रियाना
वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे, जे जी
बहुं जेटलुं जरीर होय तेटलो जीव मानवानुं
भगवंते कहेल छे, तेम छतां कोइ अंगुठाना
पर्व जेवडो जीव माने, कोइ सामर्लीय धान-
ना कण जेवडो माने, कोइ पांचसे धनुष्यथी
पण भोटो माने, एवी रीते न्युनाधीक श्रद्धेने
न्युनाधीक पर्हे तेनी क्रिया लागे २ केटला-
लाफ कहे जे न्युनाधीक आत्मा छेजनदी.
पृथ्वी ? पाणी ? अग्नी ? वायु ? आकाश ?
ए पांच भूत मल्यां छे पृथ्वी आ द्वन्द्वाफनवानी
सर्व क्रिया थाग छे, ज्यारे पंचभूत किञ्चनाद
जइ पोतपोताना स्वरूपमां मर्जी जये नारं पु-

न्य पाप कांड भोगववानुं छेज नहीं, ए पंच-
भूतथी जुदो उठो आत्मा कोइ नथी इत्या-
दीक विशित श्रद्धेने विशितपर्हे तेनी क्रिया
लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया पं० कही तं०
तेज० कहुं द्युं दि० दृष्टि जोवाथी कर्म वंधाय
ते पु० पाप कदानुं दुश्चिं तथा फरसद्युं.

दो किरियाओ पन्नताओ । तं जहा ।
दिड्हिया चेव पुड्हिया चेव ॥ १९ ॥

भावार्थ-हचे वे क्रीया श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे, इंद्रीये जोवाथी क्रिया लागे १
बीजी हाथ प्रमुख स्पर्शवाथी क्रिया लागे २
ए वे भेद छे.

अर्थ-दि० द्रष्टिनी कि० क्रिया दु० वे
प्रकारे पं० कही तं० तेज० कहुं द्युं जी० जीवनुं
रूपादिक जोतां लागे ते च० वली अ० चित्रा-
मण जोतां पाप वंधाय ते च० वली.

दिड्हिया किरिया दुविहा पण्णता ।
तं जहा । जीवदिड्हिया चेव अजीव-
दिड्हिया चेव ॥ २० ॥

भावार्थ-द्रष्टिये जोवाथी क्रिया लागे तेना
वे भेद कहेल छे ते कहे छे, हाथी, योहा, स्त्री,
पुस्त, भवाइया प्रमुख जीवने जोवाथी तथा
पापनुं प्रवृत्त दुश्चिं वाथी क्रिया लागे १ चित्रा-
मण प्रमुख अजीवने जोवाथी क्रिया लागे २
ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम पु० जीव फरसनाथी अ-
जीव फरसनाथी वि० पण.

एवं पुड्हिया वि ॥ २१ ॥

भावार्थ-एमज पुढीया क्रियाना वे भेद
कहेल ने ते कहेंदे, जीवने स्पर्शवाथी क्रिया
लागे १ अनीवने स्पर्शवाथी तथा गग हों

जीव अजीवनुं प्रश्न पुछे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० तेज० कहुँदुं पा० प्राणाति प्रातित्यकी क्रिया वाय वस्तु ने आश्रीने चेऽवली सा० सर्व प्रकारे लोकना मेलवाथी उपनी ते चेऽवली.

दो किरियाओ पण्णत्ताओ । तं जहा । पाङ्गचिया चेव सामन्तोवणिवाइया चेव ॥ २२ ॥

भावार्थ—हवे वे क्रिया कहेल छे ते कहेले, कोइसुं झुँडुं वांछे तो क्रिया लागे १ वरतुनो समुदाय मेलवाथी क्रिया लागे २ ए वे भेदले.

अर्थ—पा० प्रातित्यकी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुँ छुं जी० जीवने आश्रीने कर्म वंधाय ते चेऽवली अ० अजीवथी राग द्वेष उपजे ते चेऽवली.

पाङ्गचिया किरिया दुविहा पण्णत्ता । तं जहा । जीवपाङ्गचिया चेव अजीव-पाङ्गचिया चेव ॥ २३ ॥

भावार्थ—हवे परनुं झुँडुं वांछे ने क्रियाना वे भेद कहेलले ते कहेले, कोड जीवसुं झुँडुं वांछे तथा स्त्रीयादिक जीवने आश्रीने कर्म वंधाय तेनी क्रिया लागे ? अजीवनुं झुँडुं वांछे तथा पर सूखणादीक अजीव आधी रागद्वेषयी जे कर्म वंधाय तेनी क्रिया लागे, २ ए वे भेदले.

अर्थ—ए० एम सा० सामन्त उपनीत क्रिया जाणवी जीव अजीव आश्रीने शि० पण

एवं सामन्तोवणिवाइया वि ॥ २४ ॥

भावार्थ—एम वस्तुनो समुदाय मेलवाथी क्रिया लागे तेना वे भेद पहेले ले ने कहेले पोताना पोता, ताडी, री, प्रमुख रूपवन दे-

खीने जेम जेम लोक वस्ताणे अथवा जोवे तेम तेम तेहनो धणी सुशी थाय अथवा एवा जीवनो समुदाय मेलवे तेनी क्रिया लागे १ तेमज वर प्रमुख नवां समणीक वनावेल होय तेने जोड लोक वस्ताणे त्यारे तेनो धणी सुशी थाय अथवा एवां वराकीक अजीवनो समुदाय मेलवे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० तेज० कही सा० पोताने हाथेथी उपनी ते चेऽवली ने० नाखवाथी उपनी ते चेऽवली

दो किरियाओ पञ्चत्ताओ । तं जहा । साहत्यिया चेव लेमत्यिया चेव ॥ २५ ॥

भावार्थ—हवे वे क्रिया श्रीभगवते कहेल छे ते कहेले पोताना हाथेथी पाप करे तेनी क्रिया लागे ? पापाणादीक नाखवाथी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—सा० स्वहस्तकी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहुँ छुं जी० जीवने पोताने हाथे हणे ते चेऽवली अ० अजीव पोताने हाथे खडगादिक करी हणे ते चेऽवली.

साहत्यिया किरिया दुविहा पञ्चत्ता । तं जहा । जीवमाहत्यिया चेव अजीवसाहत्यिया चेव ॥ २६ ॥

भावार्थ—पोताना हाथेथी पाप करे ते क्रियाना वे भेद श्री भगवते कहेल छे ते कहेले, पोताना हाथे जाली जीवे करी जीवने हणे तेनी क्रिया लागे ? खडगादि शब्दयी अजीव करी जीवने हणे तेनी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम ने० नामदुं पाणी प्रमुख अजीव वाण ममुख शि० पण.

एवं नेसात्थिया वि ॥ २७ ॥

भावार्थ—एमज पापाणादिक नाखवाथी क्रिया लागे तेना पण वे भेद श्री भगवंते कहेल छे कहेछे, राजादीकनी आज्ञाथी फुआरा प्रमुख यंत्रद्वारा ए करी पाणी उछालबुँ तेम जीवने नाखीदीये तेनी क्रिया लागे १ नाल प्रमुख मेलबीने धनुष्य वाणनुँ नाखबुँ, तेम कोइ जीवनी विराधना याय एवी रीते अ-जीवने नाखीदीये तेनी क्रिया लागे २ एने सधियाक्रियाना वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे प्रकारे कि० क्रिया प० कही तं० तेज० कहुँ दुँ आ० स्वामीनी आज्ञाथी कर्म वंध ते चे० बली वे० विदारबुँ छेदबुँ तेहथीकर्म वंध ते चे० बली.

दो किरियाओ पवत्ताओ । तं जहा ।
आणवणिया चेव वेयारणिया चेव
॥ २८-२९ ॥

भावार्थ—हवे वे प्रकारनी क्रिया श्रीभगवंते कहेल छे ते कहे छे. स्वामी (मालीक) नी आज्ञाथी कर्म वंधाय ते आज्ञापनी क्रिया कहीए १ कोइने विदारे छेदे तो तेहथी कर्म वंधाय ते विदारणि क्रिया २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ज० जेम ने० नेसाधिया कही तेम ए पण.

जहेव नेसात्थिया ॥ ३० ॥

भावार्थ—जेम नेसाधिया क्रियाना वे भेद कहेलछे तेमजविदारणि क्रियाना पण वेभेदजाणवा

अर्थ—दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० तेज० कहुँ दुँ अ० उपयोग विना निझंस-पणे अज्ञानपणाथी कर्म वंधाय ते चे० बली अ० पोताना शरीरनी अपेक्षा विना क्रिया लागे ते चे० बली,

दो किरियाओ पवत्ताओ । तं जहा ।
अणाभोगवत्तिया चेव अणवकङ्घवत्तिया चेव ॥ ३१ ॥

भावार्थ—बली बीजी वे क्रिया श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. अज्ञानपणाथी उपयोग विना निधंस (पापनी सुगरहीत) पणे कर्म वंधाय ते अना भोगवत्तिया क्रिया ? पोताना शरीरनी अपेक्षा विना क्रिया लागे ते अणवकांक्षावत्तिया क्रिया २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० उपयोग विना अज्ञानपणाथी कर्म वंधाय ते कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० तेज० कहे छे अ० उपयोग विना वस्त्रादिकलुँ लेबुँ ते चे० बली अ० उपयोग विना पुजबुँ तेथी कर्म वांधे ते चे० बली.

अणाभोगवत्तिया किरिया दुविहा पवत्ता । तं जहा ।
अणाउत्तआयणर्या चेव अणाउत्तपमज्जणया चेव ॥ ३२ ॥

भावार्थ—अनाभोगवत्तिया क्रियाना वेप्रकार श्रीभगवंते कहेल छे ते कहे छे उपयोग विना वस्त्रादीक लेवा मुकवाथी १ उपयोग विना पुंजवा प्रमार्जवाथी २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० पोताना शरीरनी अपेक्षा विना कि० क्रिया लागे ते दु० वे प० कला तं० ते ज० कहुँ दुँ आ० आत्म शरीरथी पापलागे तेहवां कर्म करेते चे० बली प० परना शरीरथी अ० पाप करतां क्रियालागे ते चे० बली

अणवकङ्घवत्तिया किरिया दुविहा पवत्ता । तं जहा ।
आयसरीरअणवकङ्घवत्तिया चेव परमीररअणवकङ्घवत्तिया चेव ॥ ३३ ॥

भावार्थ—अणवकांक्षावत्तिया क्रियाना वे

भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे पोताना शरीर थकी पाप लागे तेहवां कर्म करे ? परना शरीरथी पाप कर्म करतां पाप लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे कि० क्रिया प० कही तं० ते ज० कहुं छुं प० भेष स्नेहथी क्रिया चे० वनी दो० द्वेषकोपनी क्रिया चे० वनी.

दो किरियाओ पन्नत्ताओ । तं जहा ।
पेज्जवत्तिया चेव दोसवत्तिया चेव ॥
॥ ३४ ॥

भावार्थ-वनी वे प्रकारनी क्रिया श्रीभगवंते कहेल छे ते कहेछे. कोइना उपर भेष करवाथी क्रिया लागे १ कोइना उपर द्वेष करवाथी क्रिया लागे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-प० येमनी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुं छुं मा० माया कपटनी भेष क्रिया चे० वनी लो० लोभयी रागधरे ते द्वेषनी क्रिया चे० वनी.

पेज्जवत्तिया किरिया दुविहा पन्नत्ता । तं जहा । मायावत्तिया चेव लोभवत्तिया चेव ॥ ३५ ॥

भावार्थ-भेषयी लागे ने क्रियाना वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. कपटयी कर्म वंधाय १ लोभयी कर्म वंधाय २ (अर्थात् जे बस्तु उपर भिन्न धड त्यां कपट लोभ करेज) ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० द्वेष सोपनी कि० क्रिया दु० वे प्रकारे प० कही तं० ते ज० कहुं छुं को० वोभयी कर्म वश ने चे० वर्णा मा० मानयी कर्म वंध ने चे० वनी.

दोसवत्तिया किरिया दुविहा पन्नत्ता । तं जहा । कोहे चेव माणे चेव ॥ ३६ ॥

भावार्थ-द्वेष करवाथी क्रिया लागे तेहना वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे क्रोधयी कर्म वंधाय १ मानयी कर्म वंधाय २ (अर्थात् जे बस्तु उपर द्वेष थाय त्यां त्यां क्रोधमान करेज. जेम कोर्णिक राजाए विशाळानगरी भांगी ते निरीयावलीकासुत्रथी जाणवुं) ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे प्रकारे ग० गरहणा छे (पापनी निंदा) प० कही तं० ते ज० कहुंछुं म० मनेकरी वे० एक ग० पापने निंदे व० वचने करीने वे० एक पापने ग० निंदे.

दुविहा गरहा पण्णत्ता । तं जहा ।
मणसा वेगे गरहइ वयसा वेगे गरहइ ॥ ३ ॥

भावार्थ-पुर्वोक्त सर्व क्रिया निःनीक छे तेथी हवे वे प्रकारे गर्हा (निंदा) कहेल छे ते कहे छे, एक करेल पापनो पस्तावो पोताना मनयी करी ते पापने निंदे १ एक लोकने रीझववा फक्त वचनयीज करेल पापने निंदे पण मनयी निंदे नहीं २ ए वे भेद छे.

अर्थ-अ० अथवा ग० पापनी निंदा दु० वे प्रकारे प० कही छे तं० ते ज० कहुंछुं दी० जन्म पर्यन्त प० एक अ० कालनां ग० पाप-निंदे र० थोडा प० एक अ० कालनां पाप ग० निंदे.

अहवा गरहा दुविहा पण्णत्ता । तं जहा । दीहं पेगे अद्गं गरहइ रहस्यं पेगे अद्गं गरहइ ॥ २ ॥

भावार्थ-अथवा वनी वे प्रकारे निंदा श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. एक प्राणी दीर्घ (लांवा) काल ने जन्म पर्यन्त अनुग्रहे करेल पापने निंदे १.एक प्राणी थोडा कालना ने दूर पंडन वर्षना करेल पापने निंदे २.ए वे भेदछे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे प० पचखाण० प० कहा
तं० तेज० कहुँछुं० म० मनथी शुद्ध वे० एक जीव
प० पचखाण करे (समकिति) व० वचनेकरी
वे० एकजीव प० पचघे भाव विना ते,

दुविहे पचखाणे पन्नते । तं जहा ।
मणसा वेगे पचखाइ वयसा वेगे॑ प-
चखाइ ॥ ३ ॥

भावार्थ—हवे वे प्रकारना पचखाण श्रीभग-
वंते कहेलछे ते कहे छे. एक समकीतद्रष्टि जीव
पोताना खरा मनथी भाव शुद्धिए करी पच-
खाण करे (इहां द्रव्ये भावे वन्ने प्रकारे पच-
खाण जाणवा) १ एक मिथ्यात्वद्रष्टि मन विना
फक्त वचनथीज पचखाण करे (इहां द्रव्य प-
चखाण जाणवा) २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० बली प० पचखाण दु० वे प्रकारे
प० कहा तं० तेज० कहुँछुं दी० जावजीवनां
वे० एक अ० कालना प० पचचाण करे २०
थोडा वे० एक अ० कालनुं प० पचखाण करे.

अहवा पचखाणे दुविहे पन्नते ।
तं जहा । दीहं वेगे अछं पचखाइ
रहस्यं वेगे अछं पचखाइ ॥ २ ॥

भावार्थ—अथवा बली वे प्रकारे पचखाण
श्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे. एक प्राणी
दीर्घ काल ते जाव जीव सुधीलुं पचखाणकरे १
एक थोडा कालनुं पचखाण करे २ ए वे भेदछे.

अर्थ—दो० वेडा० प्रकारे सं० सहित अ० सा-
धुने अ० आदिनथी जेहने अ० नथी छेहडो
जेहनो दी० घणोकाल छे जेहने चा० चार-
गतिना सं० संसार रूप कं० अठवी वी० अति
क्रमे साधु तं० तेज० कहुँ लुं वि० सम्यकत्व ते
ज्ञानेकरी चे० बली च० चारित्रे करीमोक्ष पामे
चे० बली.

दोहिं ठणेहिं संपन्ने अणगारे अ-
णाइयं अणवदगं दीहमछं चाउरनं
संसारकन्तारं वीतीवएज्जा । तं जहा ।
विज्जाए चेव चरणेण चेव ॥

भावार्थ—जेहनी आदी नथी अने अंत पण
नथी एवि चार गतीरूप मोटी अटवीने साधु
वे प्रकारे करी ओलंधी जाय ते ज्ञाने करी
अने चारित्रे करी २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे ठा० थानक अ० ए दुःखदाइ
छे एम जाण्या विना नो० नहीं आ० आत्मा
क० केवली प० भाष्यो ध० धर्म प्रते ल० पामे
स० सांभल्येकरी तं० तेज० कहुँ लुं आ०
आरंभ क्षेत्रादिकनो चे० बली प० परिग्रह
धन प्रमुख ए वे जे न तजे ते.

दो ठणाइं अपरियाणिता आया
नोकेवालिपन्नतं धर्मं लभेज्ज सवण-
याए । तं जहा । आरम्भे चेव परि-
ग्रहे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—वे स्थानक ज्ञानबुद्धिये अनर्थना
कारण जाणीने छांडे नहीं तो ते जीव केव-
लीपरूप्यो धर्मं सांभल्यो पामे नहि ते वे
स्थानक कहे छे. क्षेत्रादीकनो आरंभ १ अने
धन धान्यादीक परिग्रह २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे ठा० थानक अ० ए माटां
छे एहबुं जाण्याविना आ० जीव णो० नहीं
के० केवलीनो वो० प्रतिवोध प्रति दु० पामे
तं० तेज० कहुँ लुं आ० आरंभ चे० बली
प० परिग्रह चे० बली.

दो ठणाइं अपरियाणिता आया
णो केवलं चोहिं दुज्ज्ञेज्जा । तं जहा ।
आरम्भे चेव परिग्रहे चेव ॥ २ ॥

भावार्थ-वे स्थानक ज्ञानबुद्धिये अनर्थना हेतु जाणीने छाँडे नहीं, तो ते जीन केवलीप रुपेल समकितरूप वोधवीज पामे नहीं ते वे स्थानक कहे छे. आरंभ १ परिग्रह २ ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे ठा० थानक प्रते अ० ए वंधन छे एहरुं जाण्याविना आ० जीव नो० नहीं के० केवलीनो साधु मु० केशे तथा राग-द्रेपे रहित थ० थईने अ० घरमुकीने अ० साधुपणुं प० पामे तं० तेज० कहुं छुं अ० आरंभ चै० वली प० परिग्रह ए वेन मुके चै० वली.

**दोठाणाइं अपरियाणिता आया नो-
केवलं मुण्डे भविता अगारओ अ-
णगारियं पघएज्जा । तं जहा । अरमे
चेव परिग्रहे चेव ॥ ३ ॥**

भावार्थ-वे स्थानक ज्ञानबुद्धिये अनर्थना हेतु जाणीने छाँडे नहीं, तो व्रहस्थावास मुकी द्रव्यभावथी मुँड थइ अणगार पणुं धारण करी शके नहीं ते वे स्थानक कहे छे, आरंभ १ परिग्रह २ ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम वे थानक जाण्या विना नो० नहीं के० शुद्ध वं० व्रहचर्यने आ० सेवी शके.

**एवं नोकेवलं बम्भचेखासं आव-
सेज्ज ॥ ४ ॥**

भावार्थ-एमज ए वे स्थानकने अनर्थना हेतु जाणीने छाँडे नहीं तो शुद्ध व्रहचर्य पाली शके नहीं.

अर्थ-नो० नहीं के० शुद्ध सं० छकायनी रक्षारूप सं० संजम पाली गके.

नोकेवलेणं संजमेणं संजमेज्जा ॥ ५ ॥

भावार्थ-उ काय जीवना रक्षण रूप शुद्ध संयम पाली शके नहीं.

अर्थ-नो० नहीं के० शुद्ध सं० संवर सं० पामे.

नोकेवलेणं संजमेणं संजमेज्जा ॥ ६ ॥

भावार्थ-शुद्ध संवरे करी आश्रवद्वार रुंथी शके नहीं,

अर्थ-नो० नहीं के० शुद्ध आ० मतिज्ञान परिग्रह आरंभ छोड्या विना उ० पामे.

**नोकेवलं आभिणिवोहियनाणं उ-
पाडेज्जा ॥ ७ ॥**

भावार्थ-तेमज आरंभ परिग्रह ए वे छाँडवा

वीना शुद्ध सर्व वस्तु व्राहक मतिज्ञान पामे नहीं

अर्थ-ए० एम सु० सूतज्ञान.

एवं सुयनाणं ॥ ८ ॥

भावार्थ-एम श्रुतज्ञान

अर्थ-उ० अवधिज्ञान.

ओहिनाणं ॥ ९ ॥

भावार्थ-अवधिज्ञान

अर्थ-म० मनना भाव जाणे तेज्ञान न पामे.

मणपज्जवनाणं ॥ १० ॥

भावार्थ-मनपर्यवज्ञान

अर्थ-के० केवलज्ञान न पामे ए ११ वोल.

केवलनाणं ॥ ११ ॥

भावार्थ-केवलज्ञान पण पामे नहीं ए ११ वोल थया.

अर्थ-दो० वे ठा० थानक प० ए छाँडवा जोग एम जाणीने आ० जीव के० केवलीनो प० भाष्यो ध० धर्म प्रते ल० पामे स० सांभलवे. करी तं० ते ज० कहुंछुं. आ० आरंभ चै० वली प० परिग्रह चै० वली ए० एम जा० यावत के० केवल ज्ञान उ० पामे आरंभ परिग्रह तजे ते ए ११ वोल पामे.

दो गणाहं परियाणिता आया केव-
लिपन्नतं धर्मं लभेज्ज सवणयाए ।
तं जहा । आरम्भे चेव परिग्गेहे चेव ।
एवं जाव केवलनाणं उपाडेज्जा ॥
[१-११] ॥ १॥

भावार्थ—आरंभ ने परिग्रह ए वे अनर्थना हेतु जाणीने छोडे तो ते जीव केवलीपूरुषो धर्म सांभलवा पामे १, समकित रुम वोधवीज पामे २, द्रव्य भावथी मुँड थइ अणगार थाय हे, शुद्ध ब्रह्मचर्य पाले ४, शुद्ध संयम पाले शुद्ध संवरे करी ५, आश्रवद्वार रुधे ६, शुद्ध सर्व वस्तु ग्राहक मतिज्ञान ७, श्रुतज्ञान ८, अनधिज्ञान ९, मनपर्यवज्ञान १०, केवलज्ञान ११, ए ११ वोल पामे.

अर्थ—दो० वे ठा० यानके आ० जीव के० केवलीनो प० भाष्यो ध० धर्म ल० पामे स० सांभलवाथी तं० ते ज० कहुँछुं सो० सांभ-
लवाथी चे० वली अ० सिद्धात ते भाव सह
हवाथी चे० वली जा० यावत के० केवलज्ञान
उ०उपार्जे एटले पाढ़ला ११ वोल कहा ते पामे.

दोहिं गणेहिं आया केवलिपन्नतं ध-
र्मं लभेज्ज सवणयाए । तं जहा ।
सोचा चेव अहिसमेच्च चेव जाव के-
वलनाणं उपाडेज्जा ॥ [१-११] ॥ २॥

भावार्थ—वली वे स्थानके जीव केवलीप-
रुषो धर्म सांभलवाथी पामे ते कहे छे, सि-
द्धांत सांभलवाथी १ अने ते भाव धारीने
श्रद्धवाथी २ ए वे भेद छे, पुर्वोक्त केवलज्ञान
पर्यंत ११ वोल ते सिद्धांत सांभलवाथी १
अने ते भावधरीने श्रद्धवाथी पामे २

अर्थ—दो० वे प्रकारे स० काल प० पर्ह-
प्या तं० ते ज० कहुँछुं ओ० उत्सर्पिणी च-

ढतो काल चे० वली उ० अवसर्पिणी काल
ते उतरता आरा चे० वली.

दो समाओ पण्णताओ । तं जहा ।
ओसपिणिसमा चेव उत्सपिणिसमा
चेव ॥

भावार्थ—वे प्रकारे समयकाळ श्री भगवंते
कहेल छे ते कहे छे एक उत्सर्पिणी ते दस
क्रोडा क्रोडी सागरोपम सुधी चडतो काळ १
वीजो अवसर्पिणी ते दस क्रोडा क्रोडी सागरो-
पम सुधी पडतो काळ २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे उ० उन्माद प० कशा
तं० ते ज० कहुँछुं ज० देवताधिष्ठित चे० वली
मो० मोहनी (पुन्य धन प्रमुणनी मुर्डी)
चे० वली क० कर्म उ० उदय त० तिहां प०
वली जे० जे से० ते ज० जक्षावेस ते यक्षनी
बलगण से० ते प० वली सु० सुपे वे० वे-
दाय चे० वली सु० सुपे वि० मुकावीए चे०
वली तं० तिहां प० वली जे० जे से० ते
मो० मोहनी क० कर्मनो उ० उदय से० ते
प० वली दु० दुःखे भोगवीए चे० वली दु०
दुःखे वि० मुकाय चे० वली.

दुविहे उम्माए पण्णते । तं जहा ।
जक्खाएसे चेव मोहणिज्जस्स चेव क-
म्मस्स उदएण । तत्य पं जे से जक्खा-
एसे से पं सुहेवेयतराए चेव सुहविमो-
यतराए चेव । तत्य पं जे से मोहण-
ज्जस्स कम्मस्स उदएण से पं दुहवे-
यतराए चेव दुहविमोयतराए चेव ॥

भावार्थ—वे प्रकारे उन्माद (चित्त विहवल)
कहेल छे ते कहे छे, देवता अधिष्ठित होवाथी
गमे तेम नाचद्वं कुद्रवं के वोलवारूप उन्मादपर्यु-

पामे १, वीजो मोहनी कर्मना उदयथी पुत्रने
सुन्नी कहे तथा धन कुहुंवादिकने विषे अत्यंत
शुद्ध थाय २, ए वे भेदछे. ए वे प्रकारना उन्माद
छे ते मांही जे यक्षनो उन्माद ते मंत्र यंत्र मुक्तीया-
दीके करी. सुखे मुकाय १, वीजो मोहनी कर्म-
ना उदयथी उन्माद ते मंत्रादीकथी पण छुटे
नहीं, अने अनेक भवभ्रमण करावे ने श्रुतधर्म
के चारित्रधर्म ए वे मांहेथी एक पण धर्म पामे
नहीं ते मोहनी कर्मनी सीतेर क्रोडा क्रोडी
सागरोपमनी स्थिति छे तेहना क्षयोपशमथीज
छुटे, तेथी दुःखे (घणी मुश्केलीयी) मुकाय २

अर्थ—दो० वे द० दंड प० परुप्यां तं०
ते ज० कहुंचुं अ० पांच इन्द्रीने अर्थे पाप करवुं
ते चे० वळी अ० परने अर्थे पाप ते चे० वळी

दो दण्डा पन्नता । तं जहा । अ-
दुदण्डे चेव अणदुदण्डे चेव ॥१॥

भावार्थ—वे प्रकारना दंड श्रीभगवंते कहेल
छे ते कहे छे. पांच इंद्रीयोने आश्रीने पोताना
स्वार्थ माटे पाप करवुं ते अर्थ दंड १ पोताना
स्वार्थ वीना पाप करवुं ते अनर्थ दंड २ ए
वे भेद छे.

अर्थ—ने० नारकीओने दो० वे द० दंड
प० कद्या तं० तेज० कहुंचुं अ० पोताने अर्थेपरने
हणे चे० वळी अ० द्वेष मात्रथी उपजे ते
चे० वळी.

नेरझ्याणं दो दण्डा पण्णता । तं ज-
हा । अदुदण्डे चेव अणदुदण्डे चेव
॥ [१] ॥२॥

भावार्थ—साते नारकीना जीवने वे दंड
कहेल छे ते कहे छे पोताना शरीरनुं रक्षण
करवा माटे परने हणे ते अर्थ दंड १ फक्त
द्वेष उपजवायीज परजीवने हणे ते अनर्थ दंड २
ए वे भेद छे,

अर्थ—ए० एम च० चउवीसे दं० दंडके
जाणबुं जा० यावत वे० वैमानीकलगे.

एवं चउवीसा दण्डओ जाव वैमा-
णियाणं ॥ [२-२४] ॥ ३ ॥

भावार्थ—एमज वैमानीक सुधी चौवीस
दंडकना सर्व जीवने अर्थ अने अनर्थ ए वे
प्रकारना दंड जाणवा.

अर्थ—दु० वे प्रकारे दं० दर्शन प० कद्या
तं० ते ज० कहुंचुं स० जिन वचननी शुद्ध
सदहणाते चे० वळी मि० जिन वचनथी वि-
परीत चे० वळी.

दुविहे दंसणे पन्नते । तं जहा । स-
म्मदंसणे चेव मिच्छादंसणे चेव ॥३॥

भावार्थ—वे प्रकारे दर्शनश्री भगवंते कहेल.
छे ते कहेछे, जीन वचनानुसारी तत्वनुं जाणबुं
ते समकित दर्शन १ जीन वचनथी विप्रित
अतत्वरूप जाणबुं ते मिथ्यात्व दर्शन २ ए
वे भेद छे.

अर्थ—स० समकित द० दर्शन दु० वे प्र-
कारे प० कहुं तं० ते ज० कहुंचुं नि० स्व-
भावेज स० तत्वनी रुचि उपजे ते उपदेश
विना चे० वळी अ० गुरुना उपदेशथी स०
तत्वरुचि ते चे० वळी.

सम्मदंसणे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
निसग्गसम्मदंसणे चेव अभिगमस-
म्मदंसणे चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—समकित दर्शन वे प्रकारे श्रीभग-
वंते कहेल छे ते कहेछे, मरुदैवी मातानी पेरे
स्वभावेज जाती स्मर्णादीक ज्ञानथी तत्वरुचि
आवे ते निसर्ग समकित १, भरतादिकना अ-
द्वाणुं भाइनी पेरे गुरुना उपदेशथी तत्वरुचि
आवे ते अभिगम समकित २, ए वे भेद छे,

अर्थ-निं० निसर्ग (स्वभावे) स० सम्यक् द० दर्शन दु० वे प्रकारे पं० कहुं तं० ते ज० कहुंछुं प० आव्युं जाय ते च० वली अ० आव्युं जाय नहीं ते अप्रतिपत्ती च० वली निसग्गसम्मदंसणे दुविहे पन्नते । तं जहा । पडिवाई चेव अपडिवाई चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ-निसर्ग समकितना वे भेद श्रीभगवंते कहेछे ते कहेछे, एक प्रतिपाती ते आवेलुं जाय ते उपशम भावनुं उपशम समकित उत्कृष्टुं अंतर मुहुर्त सुधी रहे अने क्षयोपशम समकित उत्कृष्टुं छासठ सागरोपम अंतर मुहुर्त अधीक सुधी रहे ते वारमा देवलोके उत्कृष्टी वावीस सागरनी स्थिति छे तेहना त्रण भव करे तथा चार अनुंतर विमानमां उत्कृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी स्थिति छे तेहना वे भव करे ते आश्री प्रतिपाती जाणबुं १, वीजुं अप्रतिपाती ते आवेलुं जाय नहीं ते क्षायक भावे होय ते क्षायक समकित मोक्षे पहोचे तीहां सुधी रहे पण जाय नहीं ते आश्री अप्रतिपाती जाणबुं, ए वे भेदछे.

अर्थ-आ० अभिगम स० सम्यक् द० दर्शन दु० वे प्रकारे पं० कहुं तं० ते ज० कहुंछुं प० उपसमिक च० वली अ० क्षायिक ते च० वली.

आभिगमसम्मदंसणे दुविहे पन्नते । तं जहा । पडिवाई चेव अपडिवाई चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ-अभिगम समकित वे प्रकारे कहेल छे ते कहेछे, प्रतिपाती ते उपशम भावनुं आवेलुं जाय १, अप्रतिपाती ते क्षायक भावनुं आवेलुं जाय नहीं २, ए वे भेद छे.

अर्थ-मिथ्यादर्शन दु० वे प्रकारे पं० पर्युं तं० ते ज० कहुंछुं आ० कुमतिनो मि०

हठ न मुके ते च० वली अ० हठ विना कुमत रावे ते च० वली.

मिच्छादंसणे दुविहे पन्नते । तं जहा । आभिगमहियमिच्छादंसणे चेव अणा-भिगमहियमिच्छादंसणे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ-मिथ्यात्व दर्शन वे प्रकारे श्रीभगवंते कहेलछे ते कहेछे, कुमतिए करी खोटो पकडेलो हठ कदाग्रह मुके नहीं ते अभिग्रहिक मिथ्या-त्व १, हठ विना हृदयमां सल्यने सल्य माने अने असल्यने असल्य माने पण वाहीरथी कु-मतिए करी खोटो पकडेलो हठ कदाग्रह (गो-शाळानी परे) मुके नहीं ते अनाभिग्रहिक मिथ्यात्व २, ए वे भेद छे.

अर्थ-आ० अभिग्रहित मि० मिथ्यादर्शन दु० वे प्रकारे पं० कहुं तं० ते ज० कहुंछुं स० अंत सद्वित भव्यनो च० वली अ० छेहडो नयी ते अभव्यनो.

आभिगमहियमिच्छादंसणे दुविहे प-न्नते । तं जहा । सप्तजज्वासिए चेव अप्तज्जवासिए चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ-अभिग्रहिक मिथ्यात्व दर्शनना वे भेद कहेल छे ते कहेछे, जेहनो अंत ते छेहडो छे ते भवी जीव समकित पामे त्यारे ते मिथ्या-त्व जाय ते आश्री जाणबुं १, जेहनो अंत नयी ते अभवी जीव कोइ काळे समकित पामनार नयी ते आश्री जाणबुं २, ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम अ० अनभिप्रहित मि० मिथ्यादर्शन वे भेदे वि० वली

एव अणाभिगमहियमिच्छादंसणे वि ॥ ७ ॥

भावार्थ-एमज अनाभिग्रहिक मिथ्यात्वना

पण उपर प्रमाणे अंत सहीत १, ने अंत रही-
त २, एवा वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे ना० ज्ञानना भेद प० कष्टा
तं० ते ज० कहुँछुं प० पांच इन्द्रीने मन सहित
ते चे० वली प० इन्द्री मन विना ते चे० वली

दुविहे नाणे पन्नते । तं जहा । पञ्च-
कर्खे चेव परोक्खे चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—वे प्रकारे ज्ञान कहेल छे ते कहे छे
एक प्रत्यक्ष ज्ञान ते पांच इंद्री अने मनविना
जणाय ते आत्म प्रत्यक्ष १, वीजुं परोक्षने मन
अने इंद्री थकी जणाय ते २, ए वे भेद छे.

अर्थ—प० प्रत्यक्ष ना० ज्ञान ते दु० वे प्र-
कारे प० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं के० केवल
ज्ञान चे० वली नो० अवधि, मनपर्यवज्ञान
चे० वली,

पञ्चकर्खनाणे दुविहे पण्णते । तं ज-
हा । केवलनाणे चेव नोकेवलनाणे
चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—प्रत्यक्ष ज्ञान वे प्रकारे श्री भगवंते
कहेल छे ते कहे छे, केवलज्ञान ते चौद राज-
लोक संपुर्ण जाणे देखे १, अवधिज्ञान मनपर्यव-
ज्ञानवडे जाणे ते २ ए वे भेद छे.

अर्थ—के० केवलज्ञान दु० वे प्रकारे प०
कहुं तं० ते ज० कहुँछुं भ० भव मनुष्यनो छे
तेहनुं केवलज्ञान चे० वली सि० मोक्षना जी-
वनुं केवलज्ञान चे० वली.

केवलनाणे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
भवत्यकेवलनाणे चेव सिद्धकेवलनाणे
चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—केवलज्ञान वे प्रकारे कहेल छे
ते कहे छे, संसारमां रहेला छे तेतुं केवलज्ञान

१, मोक्षमां गएला सिद्धनुं केवलज्ञान २, ए
वे भेद छे.

अर्थ—भ० भव मनुष्यनुं केवलज्ञान दु० वे
प्रकारे प० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं स० तेरमा
गुण ठाणाना भ० जीवनुं केवलज्ञान चे० वली
अ० चौदमा गुणठाणाना जीव थतानुं केवल-
ज्ञान चे० वली.

भवत्यकेवलनाणे दुविहे पन्नते । तं
जहा । सजोगीभवत्यकेवलनाणे चेव
अजोगीभवत्यकेवलनाणे चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ—संसारमां रहेला जीवनुं केवलज्ञान
वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, सजोगी ते मन
वचन कायाना जोग सहीत ते तेरमा गुणठा-
णावाला जीवनुं केवलज्ञान १, अजोगी ते चौ-
दमा गुणठाणा वाला जीवनुं केवलज्ञान ते
अ. इ. उ. कृ. ल० ए पांच हस्त अक्षर उ-
च्चरतां जेटलो वस्त लागे तीहां सुधी ते
जीव तीहां रहे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—स० सजोगी केवलज्ञान दु० वे प्रकारे
प० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं प० उपजती वे-
लानो प्रथम समयनो स० १३ मा गुणठाणाना-
भ० जीवनुं केवलज्ञान चे० वली अ० वीजा
समयना सजोगी जीवनुं केवलज्ञान चे० वली

सजोगीभवत्यकेवलनाणे दुविहे प-
न्नते । तं जहा । पढमसमयसजोगीभव-
त्यकेवलनाणे चेव अपढमसमयसजो-
गीभवत्यकेवलनाणे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ—सजोगी भवस्य (तेरमा चौदमा
गुणठाणावाला जीवनुं) केवलज्ञानना वे भेद
कहेल छे ते कहे छे, केवलज्ञान उपजती वेला-
ना प्रथम समयनुं सजोगी भवस्य केवलज्ञान

१, एमज अप्रथम समयनुं ते केवलज्ञान उत्पन्न थया पछी वीजा त्रीजा चोथादीक समयनुं सजोगी भवस्थ केवलज्ञान २, ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० अथवा च० छेला स० समयनो स० सजोगी भ० जीवनुं के० केवलज्ञान चे० वळी अ० छेलो समय तेहथी पहेला समयनो स० सजोगी भ० जीवनोके० केवलज्ञान चे० वळी

अहवा चरिमसमयसजोगिभवत्यकेवलनाणे चेव अचरिमसमयसजोगिभवत्यकेवलनाणे चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ—अथवा छेला समयना ते चौदमे गुणठाणे जातां तेरमा गुणठाणाना छेला समयनुं सजोगी भवस्थ केवलज्ञान १, छेलो समय नहीं पण छेहलांनी पहेलां जेटलां समय होय ते अचरम समयनुं सजोगी भवस्थ केवलज्ञान २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम अ० १४ मा गुणठाणाना भ० जीवनुं के० केवलज्ञान वे भेदे वि० वळी

एवं अजोगिभवत्यकेवलनाणे वि ७

भावार्थ—एमज अजोगी भवस्थ केवलज्ञानना वे भेद जाणवा,

अर्थ—सि० सिद्धना जीवनुं के० केवलज्ञान दु० वे प्रकारे प० कहुं तं० ते ज० कहुं छुं अ० एक समय सि० सिद्ध थया तेनुं के० केवलज्ञान चे० वळी प० वे तथा उपरांत समय सि० सिद्ध थया तेनुं के० केवलज्ञान चे० वळी.

सिद्धकेवलनाणे दुविहे पन्नते । तं जहा । अणन्तरसिद्धकेवलनाणे चेव परंपरसिद्धकेवलनाणे चेव ॥ ८ ॥

भावार्थ—सिद्धना जीवनुं केवलज्ञान तेहना वे भेद श्री भगवंते कहेल छे ते कहेछे, संप्रती

(वर्तमान) समय सिद्ध थयो ते अनंतर सिद्ध तेहनुं केवलज्ञान १, जेहने वे त्रण चार पांच दश प्रमुख समय थया ते परंपर सिद्ध तेहनुं केवलज्ञान २, ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० एक समयना सि० सिद्धना के० केवलज्ञानना दु० वे प्रकार प० कहुं तं० ते ज० कहुं छुं ए० एकज अ० एक समय मोक्ष गयो ते सि० सिद्धनुं के० केवलज्ञान चे० वळी अ० अनेक अ० एक समय सि० सिद्ध थया तेनुं के० केवलज्ञान चे० वळी.

अणन्तरसिद्धकेवलनाणे दुविहे पन्नते । तं जहा । एकाणन्तरसिद्धकेवलनाणे चेव अणेकाणन्तरसिद्धकेवलनाणे चेव ॥ ९ ॥

भावार्थ—अनंतर सिद्धनुं केवलज्ञान तेहना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे, इमणां एक समयने विषे एकज जीवमोक्षमां गयो ते एक अनंतर सिद्ध तेहनुं केवलज्ञान १, हमणां एक समयने विषे अनेक मोक्षमां गया ते अनेक अनंतर सिद्ध तेहनुं केवलज्ञान २, ए वे भेद छे.

अर्थ—प० मोक्षगया पछी २-३-४ समे यया तेहनुं केवल ज्ञान दु० वे प्रकारे प० कहुं तं० तेज० कहुं छुं ए० एक प० परंपरसिद्धनुं केवल ज्ञान चे० वळी अ० अनेक प० परंपरसिद्धनुं केवलज्ञान चे० वळी.

परंपरसिद्धकेवलनाणे दुविहे पन्नते । तं जहा । एकपरंपरसिद्धकेवलनाणे चेव अणेकपरंपरसिद्धकेवलनाणे चेव ॥ १० ॥

भावार्थ—परंपर सिद्धनुं केवलज्ञान तेहना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे, एक परंपर सि-

द्वनुं केवलज्ञान १, अनेकपरंपर सिद्धनुं केव-
वलज्ञान २, ए वे भेद छे.

अर्थ—नो० अवधि, मनपर्यवज्ञान दु० वे प्रकारे
पं० कहुं तं० तेज० कहुं छुं ओ० अवधि ज्ञा-
न चे० वली म० मनपर्यवज्ञान चे० वली.

नोकेवलनाणे दुविहे पन्तते । तं ज-
हा । ओहिनाणे चेव मणपञ्जवनाणे
चेव ॥ ११ ॥

भावार्थ—नो केवलज्ञानना वे भेद श्री भग-
वंते कहेल छे ते कहे छे, अवधिज्ञान १ मनप-
र्यवज्ञान २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ओ० अवधिज्ञान दु० वे प्रकारे पं० कहुं
तं० तेज० कहुं छुं भ० एक भव ताइज होय
ते चे० वली खा० ज्ञानावरणीकर्मना क्षय उ-
पसमथी उपनो ते चे० वली.

ओहिनाणे दुविहे पन्तते । तं जहा ।
भवपञ्चइए चेव खाओवसमिए चेव १२

भावार्थ—अवधिज्ञानना वे प्रकार कहेल छे
ते कहे छे एक भव प्रत्ययनुं जे ते भवमांहर्जि
होय १, वीजुं ज्ञानावरणीना क्षयोपशमथी उप-
जे २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वेने भ० भवप्रत्ययनुं प० कहुं तं०
तेज० कहुं छुं दे० देवतानुं चे० वली ने०
नारकीनुं चे० वली.

दोणहं भवपञ्चइए पण्णते । तं जहा ।
देवाणं चेव नेरइयाणं चेव ॥ १३ ॥

भावार्थ—वेने भव प्रत्ययनुं अवधिज्ञान होय
ते कहे छे देवता १ अने नारकी ए वेना भवने
विपे होयज २ ए भेद छे.

अर्थ—दो० वेने खा० क्षयोपसमथी पं०
कहुं तं० तेज० कहुंछुं म० मनुष्यने चे० वली

प० पचिंदि तिर्यच जो० जोनीने क्षयोपस-
समथी होय चे० वली.

दोणहं खाओवसमिए पन्तते । तं
जहा । मणुस्ताणं चेव पञ्चिन्दियतिरि-
क्तवजोणियाणं चेव ॥ १४ ॥

भावार्थ—वेने क्षयोपसमथी होय ते कहे
छे, संज्ञी मनुष्यने संज्ञीतिर्यच पचेंद्री २ ए वेने
होय ए वे भेद छे.

अर्थ—म० मनपर्यवज्ञान दु० वे प्रकारे पं०
कहुं तं० तेज० कहुं छुं उ० रुजुमती चे० वली
वि० विपुलमती चे० वली.

मणपञ्जवनाणे दुविहे पन्तते । तं
जहा । उज्जुमई चेव विउलमई चेव १५

भावार्थ—मनपर्यव ज्ञान वे प्रकारे कहेल छे
ते कहे छे एकलो मनमां घडो चिंतव्यो छे एम
सामान्यथी मननी वात जाणे ते रुजुमती १
अने सोनानो घडो नानो अथवा म्होटो पाड-
लीपुरनो आजनो कालनो अथवा घणा का-
लनो करेलो चिंतव्यो छे इत्यादिक विशेषथी
जाणे ते विपुलमती २ ए वे भेद छे.

अर्थ—प० परोक्ष ज्ञानने दु० वे प्रकारे पं०
कहुं तं० तेज० कहुंछुं आ० मतिज्ञान चे०
वली सु० श्रुतज्ञान चे० वली.

परोक्खनाणे दुविहे पन्तते । तं ज-
हा । आभिणिओहियनाणे चेव सुयनाणे
चेव ॥ १६ ॥

भावार्थ—परोक्ष ज्ञानना वे प्रकार कहेल छे
ते कहे छे, एकमति ज्ञान, वीजुं श्रुतज्ञान २ ए
वे भेद छे.

अर्थ—आ० मतिज्ञान दु० वे प्रकारे पं०
कहुं तं० तेज० कहे छे सु० श्रुत निश्रित चे०

वळी अ० अश्रुत निश्चित चे० वळी.

आभिणियोहियनाणे दुविहे पन्नते ।
तं जहा । सुयनिस्सिए चेव असुय-
निस्सिए चेव ॥ १७ ॥

भावार्थ—मतिज्ञानना वे भेद कहेल छे ते
कहे छे, श्रुतनिश्चित ? अश्रुतनिश्चित २ ए
वे भेद छे.

अर्थ—सु० श्रुतनिश्चित दु० वे प्रकारे प०
कहुं तं० तेज० कहुं छुं अ० दूरथी प्रथम व-
स्तु देखीने कहे जे कोइक वस्तु छे ते चे०
वळी व० पछी ओलखे जे ए पुरुष छे ते चे०
वळी.

सुयनिस्सिए दुविहे पन्नते । तं ज-
हा । अत्योग्गहे चेव वञ्चणोग्गहे चेव
॥ १८ ॥

भावार्थ—श्रुतनिश्चित वे प्रकारे कहेल छे ते
कहे छे, वेगलेथी वस्तु देखीने कहेजे काँइ व-
स्तु छे एम प्रथम वस्तुनुं सामान्यपणे ग्रहवृं ते
अर्थावग्रह १ पछी ओलखेजे ए पुरुष छे अ-
थवा त्वी छे एम विशेषथी इंद्री अने शब्दादि
द्रव्यनो संवंध ते व्यंजनावग्रह २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० अश्रुत निश्चितनापण ए० एमज
वे भेद.

असुयनिस्सिए एवमेव ॥ १९ ॥

भावार्थ—एम अश्रुतनिश्चितना पण वे भेद
जाणवा.

अर्थ—सु० श्रुतज्ञान दु० वे प्रकारे प० क-
था तं० तेज० कहुं छुं अ० ११ अंग मांहि
लुं ज्ञान ते चे० वळी अ० उत्तराध्ययन प्र-
सुत्र चे० वळी.

सुयनाणे दुविहे पन्नते । तं जहा ।

अङ्गपविष्टे चेव अङ्गजाहिरे चेव ॥ २० ॥

भावार्थ—एम श्रुतज्ञानना वे भेद कहेल छे
ते कहे छे, आचारांगादिक इग्यार अंग ते अंग
प्रविष्ट ? उत्तराध्ययनादी मुल सूत्र ते अंग
वाहीर ए वे भेद छे.

अर्थ—अं० अंग वाहिरना दु० वे प्रकारे प०
कद्या तं० ते ज० कहुं छुं, आ० आवश्यक चे०
वळी आ० आवश्यक विना श्रुतज्ञान चे० वळी.

अङ्गजाहिरे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
आवस्सए चेव आवस्सयवझरिते चेव
॥ २१ ॥

भावार्थ—अंग वाहीरना वे प्रकार कहेल छे
ते कहे छे सामायक १ चउबीसथो २ वंदणां
३ पडीकमणुं ४ काउसग ५ पचखाण ६ ए
छ अध्ययनना समुहरूप आवश्यक ? आवश्य-
क वीना वीजां सिद्धांत ते आवश्यक व्यतिरि-
क्त २ ए वे भेद छे.

अर्थ—आ० आवश्यक विना श्रुतते दु० वे
प्रकारे प० कद्या तं० ते ज० कहुं छुं का०
काल वेलाये भणाय ते प्रथमने छेली पोरसि-
ए चे० वळी उ० सर्व काले भणाय ते.

आवस्सयवझरिते दुविहे पन्नते । तं
जहा । कालिए चेव उक्कालिए चेव ॥
॥ २२ ॥

भावार्थ—आवश्यक व्यतिरिक्तना वे प्रकार
कहेल छे ते कहे छे, दिवस अने रात्रिनी पहे-
ली ने चोथी पोरसिए भणाय ते उत्तराध्यय-
नादीक कालीकसूत्र १ सवारनी, मध्याननी,
संध्यानी, मध्यरात्रीनी वे वे घटी वर्जि गये ते
वस्त्रते भणाय ते दशर्वकालिक प्रमुख उत्का-
लीक सूत्र २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे ध० धर्म प० कहा तं० तेज० कहुँ छुँ सु० द्वादशांगी-तेइन श्रुतधर्मच० वली च० चारित्र ध० धर्म पांच महावृत रूप च० वली.

दुविहे धम्मे पण्णते । तं जहा । सु-यधम्मे चेव चरित्तधम्मे चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—दुर्गती पडतां धरी राखे ते धर्म वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, द्वादशांगी रूप सिद्धांत ते श्रुतधर्म १ चारित्र धर्म २ ए वे भेद छे.

अर्थ—सु० सुत्रधर्म दु० वे प्रकारे प० कहा तं० तेज० कहुँ छुँ. सु० श्रुतपाठ ते सुत्र श्रुतधर्म च० वली अ० अर्थ श्रुतधर्म च० वली.

सुयधम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा । सुत्तसुयधम्मे चेव अत्थसुयधम्मे चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—श्रुतधर्मना वे भेद कहेल छे ते कहे छे, सुत्रपाठ ते सुत्र श्रुतधर्म १, अर्थ ते अर्थ श्रुतधर्म २ ए वे भेद छे.

अर्थ—च० चारित्रनो ध० धर्म दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ अ० देश विरति च० चारित्र ध० धर्म च० वली अ० साधुनो च० सर्व विरति ध० धर्म च० वली.

चरित्तधम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा । अगारचरित्तधम्मे चेव अणगारचरित्तधम्मे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—चारित्र धर्म वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, समकाति मुळ वार व्रतस्पदेश वरती चारित्र ते ग्रहस्थनो धर्म १ जेहने घर नयी एहवा साधुनो सर्व वरती पंचमहाव्रतस्प चारित्र धर्म २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे स० संजम प० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ स० मायानो संग छे ज्यां ते संजम च० वली वी० माया रहित संजम ते सातमा गुणठाणा उपरांतहोय च० वली.

दुविहे संजमे पन्नते । तं जहा । स-रागसंजमे चेव वीयरागसंजमे चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—वे प्रकारे संयम कहेल छे ते कहे छे, जीहां मायानो संग छे ते सरागसंयम १ सातमा गुणठाणां उपरांत माया (कपट) राग रहीत चारित्र ते वीतराग संयम २ ए वे भेद छे.

अर्थ—स० राग सहित संजम दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ सु० लोभरूप कपाय जेणे सुक्ष्म किधा छे तेवा उपसम तथा क्षपक श्रेणिनो साधु ते १० मे गुणठाणे होय च० वली वा० मोटा कपाय छे जिहांते च० वली.

सरागसंजमे दुविहे पन्नते । तं जहा । सुहुमसंपरायसरागसंजमे चेव वा-यरसंपरायसरागसंजमे चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—सराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे, जेणे लोभ रूप कपाय सुक्ष्म कुंथुरूप करेल छे ते उपशम श्रेणीनो तथा क्षपक-श्रेणीनो साधु दशमे गुणठाणे होय ते सुहुम संपराय सराग संयम १ जीहां मोटी स्युल कपाय छे ते वादर संपराय सराग संयम, २ ए वे भेद छे.

अर्थ—सु० सुक्ष्म कपाय संजम दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ प० प्रथम समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संजम १० मा गुणठाणाना थम समयनुं संजम च० वली अ० २-३ समयना सुक्ष्म संपराय सराग संजम च० वली:

सुहुमसंपरायसरागसंजमे दुविहे प-न्नते । तं जहा । पद्मसमयसुहुमसंप-रायसरागसंजमे चेव अपद्मसमयसुहु-मसंपरायसरागसंजमे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—सुक्ष्म संपराय सराग संयमना वे भेद कहेल छे ते कहेछे. प्रथम समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम. १ अप्रथम समय ते वीजा त्रीजादीक समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम. २ (केवलज्ञानना प्रथम भेद कहेल छे ते प्रमाणे जाणवा) ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० अथवा च० छेला समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम अ० छेलाथी पेहेला समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम.

अहवा चरिमसमयसुहुमसंपरायसरागसंजमे अचरिमसमयसुहुमसंपरायसरागसंजमे ॥ ४ ॥

भावार्थ—अथवा छेला चरम समय ते वारमा गुणठाणाना छेला समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम. १ अचरम ते छेलाथी पेहेला समयनो सुक्ष्म संपराय सराग संयम. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० अथवा सु० सुक्ष्म संपराय सराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहो त० ते ज० कहुँ छुँ स० उपसम श्रेणीयी पडतानु ए सुक्ष्म संपराय सराग संजम च० वली वि० उपसम तथा भपक श्रेणि चढतानुं सुक्ष्म संपराय सराग संजम च० वली.

अहवा सुहुमसंपरायसरागसंजमे दुविहे पन्नते । तं जहा । संकिलिस्समाणए चेव विसुज्ज्ञमाणए चेव ॥५॥

भावार्थ—अथवा सुक्ष्म संपराय सराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे. संकलेशमान ते उपगमश्रेणीयी पडतानो सुक्ष्म संपराय सरागसंयम. ? विशुद्धमान ते उपशम श्रेणीये तथा भपकश्रेणीये चढतानो सुक्ष्म संपराय सरागसंयम. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—वा० वादर संपराय सराग संजम दु० वे प्रकारे प० कवा त० ते ज० कहुँ छुँ. प०

प्रथम समयनो वादर संपराय सराग संजम अ० पेहेला समय विना वादर संपराय सराग संजम.

वायरसंपरायसरागसंजमे दुविहे पन्नते । तं जहा । पढमसमयवायरसंपरायसरागसंजमे अपढमसमयवायरसंपरायसरागसंजमे ॥ ६ ॥

भावार्थ—वादर संपराय सराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे. प्रथम समयनो वादर संपराय सराग संयम १ अप्रथम समयनो वादर संपराय सरागसंयम २ (प्रथम-अप्रथम केवलज्ञाननी पेरे जाणवुं) ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० अथवा च० छेहेला समयनो वादर संपराय सराग संजम अ० छेलाथी पेहेलानो समयनो वादर संपराय सराग संजम.

अहवा चरिमसमयवायरसंपरायसरागसंजमे अचरिमसमयवायरसंपरायसरागसंजमे ॥ ७ ॥

भावार्थ—अथवा चरम ते छेला समयनो ते नवमा गुणठाणाना छेला समयनो १ अचरम ते छेलाथी पेहेला समयनो वादर संपराय सरागसंयम २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अथवा वा० वादर संपराय सराग संजम दु० वे प्रकारे प० कवा त० ते ज० कहुँ छुँ प० उपसम श्रेणीयी पडतानुं संजम च० वली अ० अपक श्रेणीयुं ते च० वली.

अहवा वायरसंपरायसरागसंजमे दुविहे पन्नते । तं जहा । पडिवाई चेव अपडिवाई चेव ॥ ८ ॥

भावार्थ—अथवा वादर संपराय सराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहेछे उपशम

श्रेणीथी पहतानो ? क्षप्रकश्रेणीनो वादर सं-
पराय सरागसंयम २ ए वे भेद छे.

अर्थ—वी० रागरहित संजम दु० वे प्रकारे
प० कहुं तं० ते ज० कहुं छुं उ० उपसमाव्या
क० कपायजेणे वी० एवो राग रहित सं० सं-
जम ते ११ मा गुणठाणाना साधूने होय चै०
बली खीण० क्षय पाम्या छे क० करवाय एवो
राग रहित संजम ते १२ मा गुण ठाणाना
साधूने होय चै० बली.

वीयरागसंजमे दुविहे पण्ठते । तं ज-
हा । उवसन्तकसायवीयरागसंजमे चेव
खीणकसायवीयरागसंजमे चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—वीतराग संयमना वे प्रकार क-
हेल छे ते कहे छे. जेणे कपाय उपशमावेल छे
तेहनो संयम ते उपशांतकपाय वीतरागसंयम
१ जेहनी कपाय क्षय थइगयेल छे ते वारमा
गुणठाणाना साधुनो क्षीणकपाय वीतराग सं-
यम २ ए वे भेद छे.

अर्थ—उ० उपसम श्रेणिनुं कपाय वीतराग
संजम दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुं
छुं प० पहिला समयनुं उपशांत कपाय वीत
राग संजम चै० बली अ० प्रथम समय वि-
ना ११ मा गुण ठाणानुं संजमते चै० बली.

उवसन्तकसायवीयरागसंजमे दुविहे
पण्ठते । तं जहा । पद्मसमयउवसन्त-
कसायवीयरागसंजमे चेव अपद्मसम-
यउवसन्तकसायवीयरागसंजमे चेव ॥
२ ॥

भावार्थ—उपशांत कपाय वीतरागना वे
प्रकार कहेल छे ते कहेछे. प्रथम समयनो उ-
पशांत कपाय वीतराग संयम. १ अप्रथम स-
मयनो उपशांत कपाय वीतराग संयम. २
(प्रथम अप्रथम पूर्वनी पेरे जाणवुं) ए वे
भेद छे.

अर्थ—अ० अथवा च० छेहला समयनुं उ-
पशांत कपाय वीत राग संजम अ० छेहलाथी
पहेला समयनुं उपशांत कपाय वीतराग संजम.

अहवा चरिमसमयउवसन्तकसायवी-
यरागसंजमे अचरिमसमयउवसन्तक-
सायवीयरागसंजमे ॥ ३ ॥

भावार्थ—तेमज चरम अचरम समयनो उ-
पशांत कपाय वीतराग संयम जाणवो. ए
वे भेद छे.

अर्थ—खी० क्षय कर्या कपायनो ते १२ मा
गुण ठाणानो वीत राग संजम दु० वे प्रकारे
प० कहो तं० ते ज० कहुं छुं छ० चारधाति क-
र्म सहित छेतेनुं खीण कपाय वीतराग संज-
म चै० बली के० केवलीनुं खीण कसाय वीत
राग संजम.

खीणकसायवीयरागसंजमे दुविहे प-
ण्ठते । तं जहा । छउमत्यखीणकसाय-
वीयरागसंजमे चेव केवलिखीणकसाय-
वीयरागसंजमे चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ—क्षीणकपाय वीतराग संयमना वे
प्रकार कहेल छे ते कहेछे. छदमस्थ ते ज्ञाना
वरणादी आठे कर्म सहित तेहनो संयम ते
छदमस्थ क्षीण कपाय वीतराग संयम १ के-
वळ जान सहित केवली तेहनो संयम ते केव-
लीक्षीण कपाय वीतरागसंयम २ ए वे भेदछे

अर्थ—छ० छदमस्थ खीण कपाय वीतराग
संजम दु० वे प्रकारे प० कहो तं० ते ज० कहुं
छुं स० पोतानी भेले प्रतिवोध पाम्याते स्वर्य
बुध छदमस्थ खीण कसाय वीतराग संजम
बु० गुरुना प्रति वोध्या छदमस्थ खीण कसा-
य वीतराग संजम.

छउमत्यखीणकसायवीयरागसंजमे दु-
विहे पण्ठते । तं जहा । सयंबुद्धछउ-
मत्यखीणकसायवीयरागसंजमे बुझवो-

हियछुमत्थखीणकसायवीयरागसंजमे ॥ ५ ॥

भावार्थ- छद्मस्थ खीण कपाय वीतराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे स्वयं-बुध ते तिर्थकरादी पोतानी मेले प्रतिवोध पास्या ते स्वयंबुध छद्मस्थ खीण कपाय वीतराग संयमी. १ आचार्यादिकना प्रतिवोध्या ते छद्मस्थ खीण कपाय वीतराग संयमी. २ ए वे भेद छे.

अर्थ- स० पोतानी मेले प्रतिवोध पास्या ते छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहो ते० ते ज० कहुं छुं प० प्रथम समयना सं० पोतानी मेले बुजेला छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम अ० वीजा समयनो स्वयंबुध छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम च० वली.

स्वयंबुद्धछुमत्थखीणकसायवीयराग संजमे दुर्विहे पण्णते। तं जहा। पट-मसमयसंबुद्धछुमत्थखीणकसायवीयरागसंजमे अपट्मसमयसंबुद्धछुमत्थखीणकसायवीयरागसंजमे चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ- स्वयंबुध छद्मस्थ खीण कपाय वीतराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे. प्रथम समयनो. १ अग्रथम समयनो. २

अर्थ- अ० अथवा च० छेहला समयनो सं बुध छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम अ० छेहला समय विनांतुं स्वयंबुध छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम.

अहवा चरिमसमयबुद्धवोहियछुमत्थ-खीणकसायवीयरागसंजमे अचरिमस-मयसंबुद्धछुमत्थखीणकसायवीयरा-गसंजमे ॥ ७ ॥

भावार्थ- अथवा चरम समयनो १ अचरम समयनो. २ ए वे भेद छे.

अर्थ- बु० आचार्यना प्रतिवोध्या छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं प० प्रथम समय बुधवोहि छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम अ० वीजा समयनो बुधवोहि छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संजम.

बुद्धवोहियछुमत्थखीणकसायवीय-रागसंजमे दुर्विहे पन्नते। तं जहा। प-ट्मसमयबुद्धवोहियछुमत्थखीणकसा-यवीयरागसंजमे अपट्मसमयबुद्धवोहि-यछुमत्थखीणकसायवीयरागसंजमे ॥ ८ ॥

भावार्थ- बुद्धवोहि ते आचार्यादीकना प्रतिवोधेलां छद्मस्थ खीण कपाय वीतराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे. प्रथम समयनो १ अग्रथम समयनो २.

अर्थ- अ० अथवा च० छेहला समयनो बु-धवोहि छद्मस्थ खीण कसाय वीतराग संज-म अ० छेहला समय विना बुधवोहि छद्म-स्थ खीण कसाय वीतराग संजम.

अहवा चरिमसमयबुद्धवोहियछुमत्थ-खीणकसायवीयरागसंजमे अचरिम-समयबुद्धवोहियछुमत्थखीणकसाय-वीयरागसंजमे ॥ ९ ॥

भावार्थ- अथवा चरम समयनो. १ अच-रम समयनो. २ ए वे वे भेद छे

अर्थ- क० केवली खीण कपाय वीतराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहुं तं० ते ज० कहुं स० १३ मा गुणदाणानानो केवली खीण कपाय वीतराग संजम अ० १४ मा गुणदाणना केवलीनो खीण कपाय वीतराग संजम,

केवलिखीणकसायवीयरागसंजमे दु-
विहे पन्नते । तं जहा । सजोगिकेव-
लिखीणकसायवीयरागसंजमे अजो-
गिकेवलिखीणकसायवीयरागसंजमे ॥
१० ॥

भावार्थ—केवली क्षीण कपाय वीतराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे, सजोगी ते तेरमा गुणठाणाना केवली क्षीण कपाय वीतराग संयमी १ अजोगी ते चौदमा गुण-ठाणाना केवली क्षीण कपाय वीतराग संयमी २ ए वे भेद छे.

अर्थ—स० १३ मा गुणठाणाना केवलीनो क्षीण कसाय वीतराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहो तं० ते ज० कहुँ छुँ प० प्रथम समयनो सजोगि केवलि क्षीण कसाय वीतराग संजम अ० वीजा समयनो सजोगि केवलि क्षीण कसाय वीतराग संजम.

सजोगिकेवलिखीणकसायवीयराग-
संजमे दुविहे पण्णते । तं जहा । पढम-
समयसजोगिकेवलिखीणकसायवीय-
रागसंजमे अपढमसमयसजोगिकेवलि-
खीणकसायवीयरागसंजमे ॥ ११ ॥

भावार्थ—वीतराग सजोगी केवली क्षीण कपाय संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे प्रथम समयनो, १ अप्रथम समयनो, २

अर्थ—अथवा च० छेला समयनो सजोगि केवलिखीण कसाय वीतराग संजम अ० छेलाधी पेहला समयनो सजोगि केवलिखीण कसाय वीतराग संजम

अहवा चरिमसमयसजोगिकेवलिखी-
णकसायवीयरागसंजमे अचरिमसमय-
सजोगिकेवलिखीणकसायवीयरागस-
ंजमे ॥ १२ ॥

भावार्थ—अथवा चरम समयनो, १ अचरम समयनो, २ ए वे भेद छे.

अर्थ—अ० १४ मा गुणठाणाना केवलीलुं
खीणकसाय वीतराग संजम दु० वे प्रकारे प० कहो तं० ते ज० कहुँ छुँ प० प्रथम समयनो अजोगि केवलिखीण कसाय वीतराग संजम अ० वीजा समयनो अजोगि केवलिखीण कसाय वीतराग संजम.

अजोगिकेवलिखीणकसायवीयराग-
संजमे दुविहे पण्णते । तं जहा । पढ-
मसमयअजोगिकेवलिखीणकसायवी-
यरागसंजमे अपढमसमयअजोगिकेव-
लिखीणकसायवीयरागसंजमे ॥ १३ ॥

भावार्थ—अजोगि केवली क्षीण कपाय वी-
तराग संयमना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे
प्रथम समयनो १ अप्रथम समयनो २

अर्थ—अथवा च० छेला समयनो अजोगि
केवलिखीण कसाय वीतराग संजम अ० छेहे-
लाधी पेहला समयनो अजोगि केवलिखीण
कसाय वीतराग संजम.

अहवा चरिमसमयअजोगिकेवलि-
खीणकसायवीयरागसंजमे अचरिमस-
मयअजोगिकेवलिखीणकसायवीयरा-
गसंजमे ॥ १४ ॥

भावार्थ—अथवा चरम समयनो, १ अचरम समयनो, २ ए वे वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे पु० पृथिव्यकायना जीव प० कहो तं० ते ज० कहुँ छुँ सु० छुक्षम च० निथे चा० वादर (धृष्टिमां आवे ते) च० च० वली,

दुविहा पुढविकाइया पन्नता । तं ज-
हा । सुहुमा चेव वायरा चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—पृथिव्यकायना जीव वे प्रकारे श्री
भगवते कहेल छे ते कहे है, जे छद्मस्थनी

नजरे आवे नहीं अने सर्व लोकने विषे ठां-
सीठांसीने भरेल छे ते सुक्ष्म पृथिविकाय. १
छदमस्थनी नजरे आवे ते वादर पृथिविकाय.
२ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम जा० यावत दु० वे भेदे व०
वनस्पतीकाय सुधी प० कद्या तं० ते ज० कहुं
छुं. मु० सुक्ष्म चे० वली वा० वादर चे० निश्चे.

एवं जाव दुविहा वणस्सइकाइया प-
न्नता। तं जहा। सुहुमा चेव वायरा
चेव॥ [२-५]॥२॥

भावार्थ—एम पाणी, १ अग्नी, २ वायु,
३ वनस्पतिकायना सुक्ष्म ने वादर ए वे वे
भेद जाणवा.

(आहार, १ शरि, २ इंद्रि, ३ श्वासोश्वास,
४ भाषा, ५ मन, ६ ए छ पर्यासि छे ते
मांही एकेंद्रिने भाषा ने मन ए वे वर्जिने चार
पर्यासि छे, वेइंद्रि, ते इंद्रि, चौरिंद्रि, असंक्षि
पचेंद्रिने मन वर्जिने पांच पर्यासि छे, संक्षि
पचेंद्रिने छ पर्यासि छे. जे जीवने जेटली प-
र्यासि छे ते मांही एक अधुरी होय तेवामां प-
रभवनुं आयुष्य वांधी मरे ते अपर्यासि कहीये.
छ पर्यासिमां आहार पर्यासि एक समयमां
नीपजे, वीजी पांच पर्यासि असंख्याते अ-
संख्याते समये नीपजे, ए सर्वे अंतर मुहुर्त-
मां निपजे)

अर्थ—दु० वे भेदे पु० पृथिविकायना जीव
प० कद्या तं० ते ज० कहुं छुं प० पर्यासि पुरी
करी मरे ते चे० निश्चे अ० अधूरी पर्यासिए
मरे ते चे० निश्चे.

दुविहा पुद्विकाइया पन्नता। तं ज-
हा। पञ्जत्तगा चेव अपञ्जत्तगा चेव
॥ [६. ॥ ३]॥

भावार्थ—वली प्रथिविकायना जीव वे प्रकारे
ले क्षे ते कहे क्षे, पर्यासि ते आहार, १

शरि, २ इंद्रि, ३ श्वासोश्वास, ४ ए चारे
पुरी करी मरे? अपर्यासि ते आहार, १ श-
रीर २, इंद्रि ३. ए त्रण पर्यासि पुरी करी
परभवनुं आयुष्य वांधी मरे. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए एम जा० यावत व० वनस्पतिकाय
लगे जाणवा.

एवं जाव वणस्सइकाइया ॥ [७-
१०] ॥४॥

भावार्थ—एमज पाणी ?, अग्नी २, वायु ३
वनस्पति ४. ए चारेना पर्यासा १, अपर्या-
सा २ ए वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—वे प्रकारे पु० पृथिविकायना जीव प०
कद्या तं० ते ज० कहुं छुं प० अचित थया ते
चे० निश्चे अ० सचित ते चे० निश्चे जा०
यावत व० वनस्पतिकाय लगे.

दुविहा पुद्विकाइया पन्नता। तं जहा।
परिणया चेव अपरिणया चेव जाव
वणस्सइकाइया ॥ [११-१५] ॥५॥

भावार्थ—वली पृथिविकायना जीव वे प्रकारे
कहेल छे ते कहे छे. प्रणित ते स्वकाय पर-
काय शब्दे करी काळवी थोडे काळे अचित
थयेला १, शब्दे करी अचित थयेला नधी ते
सचिच २ ए वे भेद छे.

एम पाणी १, अग्नी २, वायु, ३, वन-
स्पति ४. ए चारे स्वावरयां शब्देकरी प्रणित १
अने शब्देकरी अप्रणित २, ए वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे द० पर्याय फेर थाय ते
प० कद्या तं० ते ज० कहुं छुं प० पर्याय
फर्या ते द्रव्य चे० निश्चे अ० नधी फर्या पर्याय
ते द्रव्य चे० निश्चे.

दुविहा दवा पन्नता। तं जहा। प-
रिणया चेव अपरिणया चेव ॥ [१६] ॥६॥

भावार्थ—वे प्रकारना पुद्गलमप द्रव्य कहेल
क्षे ते कहेक्षे, प्रणित द्रव्य ते वर्ण, गंध, रस

स्पर्श पलटाय, जेम धोळा रखने राते रंगे
रंगवाथी राहुं थयुं ने धोळाना पर्याय फर्या
एम सर्व द्रव्यने विषे जाणयुं १ वीजां अप्र-
णित द्रव्य ते जेहनी वर्णादिकनी पर्याय फरी
नथी. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे प्रकारे पु० पृथिव्यकाया पं० कह्या तं० ते ज० कहुं छुं अ० एक समय जीव पृथिव्य-
काय प्रदेशे उपनोते च० निश्चे प० वे त्रण
समय थया जीव पृथिव्यकाय प्रदेशे उपनोते च० निश्चे
जा० यावत द० द्रव्य स्वरूप.

**दुविहा पुढिविकाइया पन्ता। तं ज-
हा। गइसमावन्नगा चेव अगइसमावन्न-
गा चेव ॥ [१७] ॥ ७ ॥**

भावार्थ—बळी वे प्रकारे पृथिव्यकायना जीव
कहेला छे ते कहेछे पृथिव्यकायना जीव विग्रह
गति करी उपजवाने स्थानके गमन करे ते
गति समापन्न १, जीहां आवीने उपना छे
तिहांज रह्या छे ने विग्रह गति करी नथी ते
अगति समापन्न २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम जा० यावत व० बनस्पति-
काय लगे.

**एवं जाव वणस्सइकाइया ॥ [१८-
२१] ॥ ८ ॥**

भावार्थ—एम पाणी १, अग्नी २, वायु ३,
बनस्पति ४ ए चारेने विषे गति समापन्न १
अगति समापन्न २ ए वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे द० द्रव्य ग० गति गमन
स० करता द्रव्य च० निश्चे अ० स० उपना
ते थानके रह्या छे ते च० निश्चे

**दुविहा दव्वा गइसमावन्नगा चेव अ-
गइसमावन्नगा चेव ॥ [२२] ॥ ९ ॥**

भावार्थ—वे प्रकारे द्रव्य कहेल छे ते कहेछे.
एक जग्याएयी वीजी जग्याए जना द्रव्य ते

गति समापन्न १ जीहां छे तीहांज रहेल छे ने
वीजी जग्याए द्रव्य जता नथी ते अगति स-
मापन्न २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे भेदे पु० पृथिव्यकाय पं० कह्या
तं० ते ज० कहुं छुं अ० एक समय जीव पृथिव्य-
काय प्रदेशे उपनोते च० निश्चे प० वे त्रण
समय थया जीव पृथिव्यकाय प्रदेशे उपनोते च० निश्चे
जा० यावत द० द्रव्य स्वरूप.

**दुविहा पुढिविकाइया पन्ता। तं ज-
हा। अणन्तरोगाद्गा चेव परंपरोगा-
द्गा चेव जाव दव्वा ॥ [२३-२८] ॥ १० ॥**

भावार्थ—बळी वे प्रकारे पृथिव्यकायना जीव
कहेल छे ते कहे छे. पृथिव्यकायनो जीव हम-
णाज समये कोइ आकाश प्रदेशे आवी रह्यो
ते अनंतरो बगाड १ जेहने आकाश प्रदेशे रह्यां
वे त्रणादीक समय थया छे ते परंपरोगाद
२ ए वे भेद छे.

एम यावत द्रव्यनुं स्वरूप कह्युं.

अर्थ—दु० वे भेदे का० काल पं० कह्या
तं० ते ज० कहुं छुं ओ० उत्तरतो आरो च० निश्चे
उ० चढतो आरो ते च० निश्चे.

**दुविहे काले पण्णते। तं जहा।
ओसपिणिकाले चेव उसपिणि-
काले चेव ॥ ३ ॥**

भावार्थ—हवे काळनुं स्वरूप कहे छे. वे
प्रकारे काळश्री भगवंते कहेल छे ते कहे छे.
दसक्रोडाक्रोडी सागरोपम सुधी पडतो समय
तेहना छ आरा तेमां पहेलो मुसम मुसम १
वीजो मुसम २ वीजो मुसम दुसम ३ चोथो
दुसम मुसम ४ पांचमो दुसम ५ छट्ठो दुसम
दुसमा ६ ते अवसर्पिणि काल. १ दश
क्रोडाक्रोडी सागरोपम सुधी चढतो
तेहना ७

मां

दुःख. २ त्रीजो दुसम मुसमा ते दुःख घणु ने सुख थोडुँ ३ चोथो मुसम दुसमा ते सुख घणु ने दुःख थोडुँ ४ पांचमो मुसम ते एकलुं मुख ५ छटो मुसम मुसमा ते मुखमां अत्यंत सुख ६ ते उत्सर्पिणि काळ. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे भेदे आ० अवकाश आपे जीवने प० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ लो० १४ राज प्रमाण लोकाकाश चै० वनी अ० अलोक अनंतो चै० निश्चे.

**दुविहे आगासे पण्णते । तं जहा ।
लोगागासे चेव अलोगागासे चेव ॥२॥**

भावार्थ—जीव अने द्रव्यने अवकाश आपे ते आकाश वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे. सातमी नरकथी मांडी सिद्ध लगी चौदराज प्रमाणे उंचो जेहमां थर्मास्तिकाय ? अर्थमास्तिकाय २ आकास्तिकाय ३ पुद्गलास्तिकाय ४ जीवास्तिकाय ५ काळ ६ ए छ द्रव्य छे ते लोक आकाश १ जेहमां एकलो आकाशज छे, अने वीजां पांच द्रव्य नथी ते अलोक आकाश २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ने० नारकीने दो० वे स० गरीर प० कहा तं० ते ज० कहुँछुँ अ० जीवना मदेश संघाते मली रह्युँ छे ते चै० निश्चे वा० जीव प्रदेशयी काँइक मञ्चयुँ काँइक अलगुँ चै० निश्चे अ० अभ्यंतर शरीर ते क० कार्मण तेजस वा० वाहिर वे० वैक्रिय शरीर ए० एम ढे० देवताने भा० जाणवुँ.

**नेहयाणं दो सरीरगा पण्णता ।
तं जहा । अविभन्तरए चेव वाहिरए
चेव । अविभन्तरए कम्मए वाहिरए
वेडविए । एवं देवाणं भाणियवं ॥१॥**

भावार्थ—नारकीने वे शरीर कहेल छे ते कहे छे. जीवना प्रदेश सीर (दुध) नीरनी पेरे मली रहेन छे ते अभ्यंतर शरीर ? जी-

वना प्रदेशयी अलगुँ, काँइक मली रहेलुँ छे, पण परभवे साथे जाय नहीं वाहीर शरीर २० अभ्यंतर शरीर ते तेजसने कार्मण १ अने वाहीर ते वैक्रेयशरीर २ ए वे भेद छे एम देवताने पण अभ्यंतर ने वाहीर एवां वे शरीर जाणवां.

अर्थ—पु० पृथिवि कायने दो० वे स० शरीर प० कहा तं० ते ज० कहुँछुँ अ० अभ्यंतर चै० निश्चे वा० वाह शरीर चै० निश्चे अ० अभ्यंतर क० कार्मण शरीर वा० वाह ते ओ० उदारिक शरीर जा० यावत व० वनस्पतिका यउगे जाणवुँ.

**पुद्गविकाइयाणं दो सरीरगा पण्णता ।
तं जहा । अविभन्तरए चेव वाहिरए
चेव । अविभन्तरए कम्मए वाहिरए
ओरालिए जाव वणस्सइकाइयाणं ॥२॥**

भावार्थ—पृथिविकायना जीवने वे शरीर कहेल छे ते कहे छे अभ्यंतर १ अने वाहीर २० अभ्यंतर ते हाड मांस विनातुं तेजस ने कार्मण शरीर १ वीजु वाहीर ते उदारिक शरीर २ ए वे भेद छे. एमज पाणी, १ अग्नी, २ वायु, ३ वनस्पति, ४ ए चारने अभ्यंतर तेजस ने कार्मण शरीर १ वाहीर वायु वीजे त्रणने उदारिक अने वायुने उदारिक ने वैक्रेय शरीर २ एवां वे वे शरीर जाणवा.

अर्थ—वे० वेइन्द्रिने दो० वेस० शरीर प० कहा तं० ते ज० कहुँछुँ अ० एक अभ्यंतर शरीर चै० वली वा० वाह शरीर चै० वली अ० अभ्यंतर ते क० कार्मण तेजस अ० हाड म० मांस सो० रुधिर व० तेणे वांछयुँ वा० वाह शरीर ओ० उदारिक जा० यावत च० तेन्द्रि चौरिन्द्रिताठ एमज.

**वेइन्द्रियाणं दो सरीरगा पण्णता ।
तं जहा । अविभन्तरए चेव वाहिरए वे-**

व । अभिमन्तरए कम्मए अट्टिमंससो-
णियवद्धे बाहिरए ओरालिए । जाव
चउरिन्दियाणं ॥ ३ ॥

भावार्थ—वेइंद्रिने वे शरीर कहेल छे ते
कहेछे, अभ्यंतर १, अने बाहिर २, अभ्यंतर
तेजसने कार्मण शरिर १, बाहीर हाड मांस
खधिरे वांधेलुं उदारिक शरिर २, ए वे भेदछे,
एम तेइंद्रि चौरिन्दिने पण जाणबुं.

अर्थ—प० पंचेन्द्रि ति० तिर्यच जो० जो-
नियाने दो० वे स० शरीर प० कहा तं० ते ज०
कहुंछुं अ० अभ्यंतर शरीर चे० निश्चे बा०
बाह्य शरीर चे० निश्चे अ० अभ्यंतर क० का-
र्मण तेजस अ० हाड म० मांस सो० लोही
रा० नाडी छिं० शिरा व० तेणे वांध्युं बा०
बाह्य ओ० उदारिक.

पञ्चिन्दियतिरिक्खजोणियाणं दो स-
रीरगा पण्णता । तं जहा । अभिमन्तर-
ए चेव बाहिरए चेव । अभिमन्तरए
कम्मए अट्टिमंससोणियराहारुछिरावद्धे
बाहिरए ओरालिए ॥ ४ ॥

भावार्थ—तिर्यच पंचेन्द्रिने वे शरिर कहेल छे
ते कहेछे, एक अभ्यंतर शरिर १, बीजुं बाहीर
शरिर २, अभ्यंतर तेजसने कार्मण १, अने
बाहीर हाड मांस लोही नाडी शिराये करी
वांधेलुं उदारिक शरिर २

अर्थ—म० मनुष्यने वि० पण ए० एमज
चे० निश्चे.

मणुस्साण वि एवं चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ—एमज माणसने पण जाणबुं
ए वे भेद छे.

अर्थ—वि० वांकि ग० गति स० करताने

न० नारकीने दो० वे स० शरीर प० कहा तं०
ते ज० कहुंछुं ते० तेजस चे० बळी क० कार्मण
चे० बळी नि० निरंतर जा० यावत वे० वै-
मानिक ताइ जाणबुं.

विग्गहगइसमावन्नगाणं नेरइयाणं दो
सरीरगा पण्णता । तं जहा । तेयए
चेव कम्मए चेव । निरन्तरं जाव वे-
माणियाणं ॥ ६ ॥

भावार्थ—उपजवाने स्थानके वांको चाली
जाय ते विग्गह गति समापन नारकीने वे श-
रिर कहेल एक तेजस शरिर १ बीजुं कार्मण
शरिर २, एम यावत् आंतरा रहीत वैमानिक
सुधीं चौबीस दंडके वे वे शरिर जाणवा.

अर्थ—न० नारकीने दो० वे ठा० थानके सा०
शरीरनी उ० उत्पती छे तं० ते ज० कहुंछुं रा०
रागे करी चे० निश्चे दो० द्वेषेकरी चे० निश्चे
जा० यावत वे० वैमानिक ताइ जाणबुं.

नेरइयाणं दोहिं ठाणेहिं सारीरुपत्ती
सिया । तं जहा । रागेण चेव दोसेण
चेव । जाव वेराणियाणं ॥ ७ ॥

भावार्थ—नारकीने वे स्थानके करी शरि-
रनी उत्पती ते शरिर वंधाय छे ते वे स्थानक
कहेछे. रागे करीने १, द्वेषे करीने २ एम वै-
मानिक सुधीं चौविस दंडके जाणबुं.

अर्थ—न० नारकीने दु० वे ठा० थानके नि०
अवयव पुरानीपना ते स० शरीरना प० कहे छे
तं० ते ज० कहुंछुं रा० रागथी नि० निर्वत्ना
ते चे० बळी दो० द्वेष थकी निर्वत्ना चे०
निश्चे जा० यावत वे० वैमानिक लगे.

नेरइयाणं दुड्डाणनिवत्तिए सरीरगे
पण्णते । तं जहा । रागनिवत्तिए चेव

**दोसनिवृत्तिए चेव । जाव वैमाणिया-
णं ॥ ८ ॥**

भावार्थ—नारकीने वे स्थानके करी शरी-
रनी निवर्तना ते शरिरना अवयव पुरा निपना
ते कहेछे. एक रागयी निवर्तना १ वीजी द्वेषथी
निवर्तना २, रागद्वेषे करी शरि उपजे निव-
र्तना होय एम वैमानिक मुधी चौविस ढंडके
जाणबुं.

अर्थ—दो० (२४ इण्डके) वे का० कायाराशि
पं० कहा तं० ते ज० कहुँछुं त० वेंद्रि प्रमुख
त्रस चे० निश्चे था० पृथिव प्रमुख चे० वली.

**दो काया पणत्ता । तं जहा । तस-
काए चेव थावरकाए चेव ॥ ९ ॥**

भावार्थ—वे काय ते राशी समुह कहेल छे
ते कहेछे, जे दुःख देखी त्रास पामी दुःखनी
जग्याएथी चाली सुखनी जग्याए जाय ते
त्रस जीवनो समुह ते त्रसकाय ?, अने स्थीर
रहेते स्थावरकाय २. ए वे भेद छे.

अर्थ—त० त्रसकायना दु० वे भेद पं० कहा
तं० ते ज० कहुँछुं भ० मोक्ष जास्येते चे० निश्चे
अ० मोक्ष नहीं जायते चे० निश्चे.

**तसकाए दुविहे पन्नते । तं जहा ।
भवसिद्धिए चेव अभवसिद्धिए चेव ॥ १० ॥**

भावार्थ—त्रसकायना वे प्रकार कहेल छे ते
कहेछे, मोक्षमां जगे ते भवसिद्धिया त्रस, कोइ
काळे मोक्षमां जगे नहीं ते अभवसिद्धिया त्रस.

अर्थ—ए० एम था० थावर काय वि० पण,

एवं थावरकाए वि ॥ ११ ॥

भावार्थ—एम स्थावर कायना पण भव्य
अभव्य ए वे भेद जाणवा.

अर्थ—दो० वे दि० दिशिने ज० साहमा-

रहीने क० कल्पे नि० साधूने वा० तेमज
नि० साधवीने वा० तेमज प० वेष आपवो ते
पा० पूर्वदिशि चे० निश्चे उ० उत्तर दिशि
चे० निश्चे.

**दो दिसाओ अभिगिज्ञ कपट नि-
गन्थाणं वा निगन्थीणं वा पवावित्त-
ए । पाईणं चेव उदीणं चेव ॥**

भावार्थ—कल्पे साधु साध्वीने दिक्षादेवी
ओधो प्रमुख वेष आपवो.

अर्थ—ए० एम मु० लोच करवो.

एवं मुण्डावित्तए ॥ १ ॥

भावार्थ—मुंडन ते लोच करवो,
अर्थ—सि० शिपववुं सूत्रादिक.

सिक्खावित्तए ॥ २ ॥

भावार्थ—मूत्र अर्थ शिखववा.
अर्थ—उ० पांच महावृत् थापवां ते.

उवडावित्तए ॥ ३ ॥

भावार्थ—उटामण ते प॒चमहावृत आरोपवां,
अर्थ—सं० जमवुं ते.

संभुञ्जित्तए ॥ ४ ॥

भावार्थ—मांडले जमवुं.
अर्थ—सं० संथारे वेसवुं ते

संवसित्तए ॥ ५ ॥

भावार्थ—संथारे वेसवुं.

अर्थ—स० सज्जाय तथा योग क्रियानुं उ०
कहेवुं ते.

सज्जायं उद्विसित्तए ॥ ६ ॥

भावार्थ—सज्जाय तथा योगक्रियानुं कहेवुं.
अर्थ—स० सज्जाय स० परिचित करवुं ते.

सज्जायं समुद्विसित्तए ॥ ७ ॥

भावार्थ—योगनी सामाचारी स्थीर परिचित करवी।

अर्थ—स० जोग कियानुं अ० धारबुं वीजाने कहेबुं ते।

सज्जायं अणुजाणित्तए ॥ ८ ॥

भावार्थ—योग किया धारवी तथा वीजाने कहेवी।

अर्थ—आ० अपराध कहेवो गुरु आगल, आलोइत्तए ॥ ९ ॥

भावार्थ—करेला अपराध गुरुनी पासे कहेवा।

अर्थ—प० पापथी ओसरबुं पडिकमण्युकरबुं ते।

पडिकमित्तए ॥ १० ॥

भावार्थ—पडिकमण्यु (पाप कर्मथी निर्वतेबुं) करबुं।

अर्थ—नि० पाप निंदबुं आत्मा साथे,

निन्दित्तए ॥ ११ ॥

भावार्थ—पोतानां करेल पाप आत्मानी साक्षीए निंदवां।

अर्थ—ग० गुरुसाखे पाप निंदबुं।

गरहित्तए ॥ १२ ॥

भावार्थ—करेल पाप गुरुनी साक्षीए निंदवा।

अर्थ—वि० पापवंधनुं छेदबुं।

विउटित्तए ॥ १३ ॥

भावार्थ—पाप वंधनुं छेदबुं।

अर्थ—वि० आत्मा शुद्ध करवो पापथी।

विसोहित्तए ॥ १४ ॥

भावार्थ—अतिचारना मेलधी आत्माने शुद्ध करवो।

अर्थ—अ० फरी पाप नही कर तेहने अर्थे अ० उजमाल धाबुं ते।

अकरणयाए अव्भुट्टित्तए ॥ १५ ॥

भावार्थ—फरी पाप नहीं करवाने अर्थे उच्चम करवो।

अर्थ—अ० यथाजोग पा० पाप छेदवाने त० तप करवो प० आदरवो ते पूर्व तथा उत्तर सामा रहीने आदरवो।

अहारियं पायच्छित्तं तवोकम्मं पडिवज्जित्तए ॥ १६ ॥

भावार्थ—यथायोग अतिचारने अनुसारे प्रायश्चित लेबुं पाप छेदवां टाळवाने तप कर्म अंगिकार करवां। एटला उपरना १६ बोल पूर्व तथा उत्तर ए वे दिशा सन्मुख रहीने आदरवां।

अर्थ—दो० वे दि० दिशाए अ० सन्मुख रहीने क० कल्पे नि० साधूने वा० अने नि० साधवीने वा० अने अ० पाढ़ली मा० मरण-ने सं० अणसण झु० तेहनी सेवा झु० सेवता० भ० भात पा० पाणीने प० तजे पा० दृक्षनी डाल कापी तेनी परे थिर का० मरणने अ० अणवांछतो वि० रहे ते वे दिशाए तं० ते ज० कहुं छुं पा० पूर्वदिशे चै० बली उ० उ-त्तर दिशे चै० बली।

**दो दिसाओ अभिगिज्ञ कप्पद्व
निग्नन्थाणं वा निग्नन्थीणं वा अप-
च्छिममारणन्तियसंलेहणाङ्गुसणाङ्गूसि-
त्ताणं भत्तपाणपडियाइक्षेत्ताणं पाओ-
वत्ताणं कालं अणवक्ष्वमाणाणं विह-
रित्तए। तं जहा। पाईणं चेव उदीणं
चेव ॥**

भावार्थ—कल्पे साधु साध्वीने छेदलुं मर-
णनुं मगजीक माटे अपछीम कहीए सलेखणा
ते अणसण, झुसणा ते तेहनी सेवाए करी स-

हीत, देह सुकता भात पाणीतुं जाव जीव ल-
गि पचखाण करतां कापेली वृक्षनी डाल
जिहां पडी तिहांज रहे तेहनी परे हाथ पगादी
क नहीं हलावतां स्थीर रहेवुं मरणने अणवांछवुं
ए रिते अणसण करवुं ते पूर्व अने उत्तर ए
वे दिशाए सन्मुख रहीने करवुं.

अर्थ-वि० वे उ० ठाणांनो प० पहेलो
उ० उदेसो स० पूरो थयो.

विद्वाणस्स पदमो उद्देसओ समतो
भावार्थ-इतिश्री वीजा ठाणांगना प्रथम
उदेशानो भावार्थ संपूर्णम्.

(अह दुद्वाणस्स वीयो उद्देसओ ।)

अर्थ-नै० जे दे० देवता उ० उर्ध लो०
लोके उ० उपना छे ते वे भेदे छे. क० १२
देव लोकना उ० उपना वि० ९ ग्रेवेक ५
अनुत्तर विमानना उ० उपना चा० चाले
भमे ते ज्योतिषी अही द्वीपना उ० उपना
चा० स्थिर ज्योतिषी अही द्वीप वहारना ग०
चालवाने विषे र० राता छे गइ० गमन स०
पटिवर्ज्या छे ते० ते दे० देवताने स० सदा-
य स० नित्य जे० जे पा० पाप क० कर्म क०
वंधाय छे त० तेज देवताने ग० भवे वि०
पण ए० केटलाएक वे० वेदना वे० भोगवे.
अ० भवांतरे ग० जड वि० ने ए० केटलाएक
वे० वेदना वे० भोगवे छे.

जे देवा उड्हुलोगोववन्नगा कप्पोवव-
न्नगा विमाणोववन्नगा चारोववन्नगा
चारडिइया गइरहया गइसमावन्नगा
तेसिणं देवार्णं सया समियं जे पावे
कमे कज्जइ तत्यगया वि एगइया
वेयणं वेदेन्ति अन्नत्यगया वि एगइया
वेयणं वेदेन्ति ॥ ? ॥

भावार्थ-जे देवना उर्ध (ऊंचा) लोके

उपना छे तेहना वे प्रकार श्री भगवंते कहेल
छे ते कहे छे. वार देवलोके उपना ते क-
ल्पवासी १ नव ग्रेवेयगने पांच अनुत्तर वि-
माने उपना ते कल्पातीत २ ए वे भेदे छे. जो-
तिषीदेवता वे प्रकारे छे ते कहे छे. अही द्वीपे
मनुष्य क्षेत्रमां जोतिषी छे ते चाले छे भमे
छे १, अही द्वीपनी वाहीर स्थीर छे २,
चालवाने विषे जेहने रती (खुशी) छे १,
मनुष्यक्षेत्रना गमनने पडी वर्ज्या छे २ ए वे
भेदे छे, ते पुर्वोक्त देवताने सदाय नित्ये जे
पापकर्म उपजे छे, वंधाय छे ते पापकर्म केट-
लाएक देवता तो तेह देवतानाज भवने विषे
वेदना वेदे छे भोगवे छे. १ केटलाएक देव
भवांतरे ते वीजे भवे जडने कर्म वेदे छे भोग-
वे छे २ ए वे भेदे छे.

अर्थ-नै० नारकी स० सदा स० निरंतर
जे० जे पा० पाप क० कर्म क० वांधे त०
तेज ग० भवे वि० पण ए० केटलाएक वे०
वेदना वे० भोगवे अ० वीजे भवांतरे ग०
गया थका वि० पण ए० केटलाएक नारकी
वे० पाप फळ एटले वेदना वे० भोगवे छे
ए० एम जा० यावत प० पंचेन्द्री ति० तिर्यक
जो० जोनियांने.

नेरइयाणं सया समियं जे पावे क-
म्मे कज्जइ तत्यगया वि एगइया वे-
यणं वेदेन्ति अन्नत्यगया वि एगइया
वेयणं वेदेन्ति । एवं जाव पञ्चिन्दि-
यतिरिक्खजोणियाणं ॥ २ ॥

भावार्थ—नारकी जे सदा सर्वदा निरंतर पापकर्म करे छे, वांधे छे ते पापनां फल केटलाएक नारकी तो तीहांज नर्कमां रहा वेदना वेदे छे, भोगवे छे १ केटलाएक नारकी वीजे भवांतरे जड़ने पापनां फल वेदे छे भोगवे छे २ ए वे भेद छे. एम यावत् पांच स्थावर, ब्रण विगलेन्द्रि, पचेन्द्रि तिर्यच ते जे भवमां पाप करे तेहज भवमां भोगवे. १ अने वीजे भवे पण भोगवे छे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—मनुष्यने एमज जाणबुं स० सदा स० निरंतर जे० जे पा० पाप क० कर्म क० करे छे ते इ० पृज ग० भवे वि० पण ए० केटलाएक वे० कर्म फल वे० भोगवे अ० वीजे भवांतरे ग० गया थका वि० पण ए० केटलाएक वे० वेदना वे० भोगवे छे.

मणुस्ताणं सया समियं जे पावे कम्मे कज्जइ इहगया वि एगइया वेयणं वेदेन्ति अन्नत्यगया वि एगइया वेयणं वेदेन्ति ॥ ३ ॥

भावार्थ—जे मनुष्य सदा सर्वदा पाप करे छे ते केटलाएक मनुष्य तेहज भवने विषे पापनां फल वेदे छे भोगवे छे ? केटलाएक मनुष्य वीजे भवांतरे जड़ने पापनां फल वेदे छे भोगवे छे. २ ए वे भेद छे.

अर्थ—म० मनुष्य व० वर्जिने से० वीजा ए० एमज जाणवा.

मणुस्सवज्जा सेसा एकगमा ॥४॥

भावार्थ—मनुष्य वर्जिने शेष वीजा दंडक ते भवनपति, वाण व्यंतर जोतिषी वैमानिक एक गमा सरखां जाणवां.

अर्थ—ने० नारकी जीवनी दु० वे ग० गति छे दु० वे आ० आववानी गति छे. प० कही छे तं० ते ज० कहुं छुं ने० नरकतुं आउपुं वांध्युं ने० ते नरकमां उ० उपजतो थको म० मनुष्यथकी वा० अथवा प० पचेन्द्रि ति० तिर्यच जो० जोनि माहिथी ए वेमांथी वा० वली उ० नारकी थाय.

नेरइया दुगइया दुआगइया पण्णता । तं जहा । नेरइए नेरइएसु उव-
वज्जमाणे मणुस्सेहिंतो वा पञ्चिन्दि-
यतिरिक्खजोणिएहिंतो वा उववज्जे-
ज्जा ॥ १ ॥

भावार्थ—नारकीने जावानी वे गति अने आववानी वे आगति कहेल छे ते कहे छे. जेणे नारकीतुं आयुष्य वांध्युं छे तेहने नारकीज कहीए ते नरकमां उपजे तो मनुष्यमांथी १ अथवा पचेन्द्रि तिर्यचमांथी २ ए वे माहीथीज नारकी थाय.

अर्थ—से० तेहज चे० निश्चे पं० वली ने० नारकीने ने० नारकीपणुं वि० मुक्तो थको म० मनुष्यपणुं वा० अथवा प० पचेन्द्रि तिर्यच जो० योनि ग० पामे.

से चेव पं नेरइए नेरइयत्तं विष्पज-
हमाणे मणुस्सत्ताए वा पञ्चिन्दियति-
रिक्खजोणियत्ताए गच्छेज्जा ॥ २ ॥

भावार्थ—वली तेहज नारकीपणुं मुक्ती न-
रकमांथी निसरी मनुष्यमां १ अथवा पचेन्द्रि

तिर्यचमां आवी उपजे २. ए वे टेकाणे आवे जाय.

अर्थ-ए० एम अ० असुरकुमार वि० पण जाणवा (नारकी पेटे) ण० एट्लो विशेष से० ते चे० निश्चे ण० वळी अ० असुरकुमार अ० असुरकुमारनो भव वि० मुक्तो थको म० मनुष्यपणुं वा० अथवा ति० तिर्यच जो० योनी वा० अथवा ग० पामे.

एवमसुरकुमारा वि० णवरं से चेवणं असुरकुमारे असुरकुमारत्तं विष्पजहमाणे मणुससत्ताए वा तिरिक्खवजोणियत्ताए वा गच्छेज्जा ॥ ३ ॥

भावार्थ-एम नारकीनी पेरे असुरकुमार जाणवा पण एट्लो विशेष जे ते असुरकुमार देवता असुरकुमारपणुं मुक्तो थको प्रथिव १ पाणी २ वनस्पती ३ संज्ञी मनुष्य ४ संज्ञी तिर्यच पचेन्द्रि ५ ए पांचमां आवी उपजे.

अर्थ-ए० एम स० सघला दे० देवता जाणवा.

एवं सवदेवा ॥ ४ ॥

भावार्थ-एम दसे भवनपति, वाणव्यंतर जोतिपी वैपानिकमां वीजा देवलोक मुधी सर्व देवताने असुरकुमारनी पेरे जाणनुं, [त्रीजाथी आठमा देवलोक मुधीना देवता संज्ञी मनुष्य ? संज्ञी तिर्यच २ ए वेमांधी आवी उपजे अने ए वे मांहीज जाय, नवमांधी स्वार्थसिद्ध मुधीना देवता एक मनुष्यमांधी आवी उपजे अने मनुष्य मांहीज जाय.]

अर्थ-ए० पृथिवकायना जीव दु० वे गतिमांहि ग० जाय दु० वे आ० गतिमांधी आवे प० कला न० ने ज० कहुं दुं पु० पृथिवकायनुं आउपुं वांधी पु० पृथिवकायने विषे ड० उपजनो थको पु० पृथिवकाय मांहि वा०

अथवा नो० नारकी वर्जी वीजा सर्वमांधी वा० अथवा उ० उपजे ते.

पुद्विकाइया दुगइया दुआगइया पण्णत्ता । तं जहा । पुद्विकाइए पुद्विकाइएसु उववज्जमाणे पुद्विकाइएहिंतो वा उववज्जेज्जा ॥ ५ ॥

भावार्थ-पृथिवकायना जीवने वे गति वे आगतिशी भगवंते कहेल छे ते कहे छे. प्रथिवकायनुं आयुष्य वांधी पृथिवकायमां उपजे ते पृथिवकायमांधी वर्जी पृथिवकायमां आवी उपजे १ पृथिवकायमां नारकी वर्जी त्रेवीस दंडकना आवी उपजे २, पृथिवविना वीजा सर्वनोपृथिव कहीए.

अर्थ-से० ते चे० निश्चे ण० वर्जी पु० पृथिवकायनो जीव पु० पृथिवकायपणुं वि० मुक्तो थको पु० पृथिवकायमां उपजे वा० अथवा नो० नो पृथिवकायपणे वा० अथवा ग० उपजे ए० एम जा० यावत मा० मनुष्य लगे.

से चेवणं पुद्विकाइए पुद्विकाइयत्तं विष्पजहमाणे पुद्विकाइयत्ताए वा नोपुद्विकाइयत्ताए वा गच्छेज्जा । एवं जाव माणुसत्ता ॥ ६ ॥

भावार्थ-वर्जी तेहज पृथिवकायनो जीव पृथिवकायपणुं मुकीने पृथिवकार्मा जट उपजे ? अथवा नोपृथिव ते देवता नारकी वर्जिने वीजां सर्व स्थानके जाय. एम यावत त्रण विगलेंद्रिमां पांच स्थावर त्रण विगलेंद्रि मनुष्यने तिर्यच पचेन्द्रि ए दस दंडकनो आवे ने ए दगमां जाय. तिर्यच पचेन्द्रिमां आठमा देवलोकथी स्वार्थसिद्ध वर्जिं चोविस दंडकनो

आवे ने चोवीसमां जाय. मनुष्यमां तेड वायु-
ने सातमी नरक वर्जिने वावीस दंडकनो आवे
ने चोवीस दंडकमां जाय.

अर्थ—दु० वे० प्रकारे ने० नारकी प० कहा
तं० ते ज० कहुँ छुँ भव० भव्यनारकी चे०
निश्चे अ० अभव्य नारकी चे० निश्चे जा०
यावत् वे० वैमानिक लगे २४ दण्डके जाणवुं.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
भवसिद्धिया चेव अभवसिद्धिया चेव ।
जाव वेमाणिया ॥ ३ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेलछे
ते कहे छे. एक भव्यनारकी १ वीजा अभ-
व्यनारकी २ ए वे भेद छे एम यावत् वैमा-
निक सुधी चोविस दंडके जाणवुं.

अर्थ—दु० वे प्रकारे ने० नारकी प० कहा
तं० ते ज० कहुँ छुँ अ० एक समये घणा उपना
ते चे० निश्चे प० एकेकी समे एकेको उपनो
ते चे० निश्चे जा० यावत् वे० वैमानिक लगे
२४ दण्डके.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
अणन्तरोववन्नगा चेव परंपरोववन्नगा
चेव । जाव वेमाणिया ॥ २ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. एक समे घणा एकटा उपना १
एक समे एक, वीजे समे वीजो एम परंपराए
उपना २ एम यावत् वैमानिक सुधी वे वे
भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी प० कहा
तं० ते ज० कहुँ छुँ ग० नरकमां जाता अथवा
तरत उपना ते चे० निश्चे अ० घणा कालना
छे ते चे० निश्चे जा० यावत् वे० वैमानिक
लगे जाणवा.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
गइसमावन्नगा चेव अगइसमावन्नगा
चेव । जाव वेमाणिया ॥ ३ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. नरकमां जाता होय तथा नरकमां
तरत उपना ते गति समापन १ घणा कालना
तीहां छे ते अगति समापन २ ए वे भेद छे
एम यावत् वैमानिक सुधी गतिसमापन १
अगतिसमापन २ ए वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी प० कहा तं०
ते ज० कहुँ छुँ प० प्रथम समय उ० उपना चे०
निश्चे अ० वीजा वीजे समये उपजा चे०
निश्चे जा० यावत् वैमानिक लगे २४ दण्डके

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
पढमसमओववन्नगा चेव अपढमसम-
ओववन्नगा चेव । जाव वेमाणिया ॥ ४ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. प्रथम समयना उपना १ अप्रथम
समयना उपना ते वीजा त्रीजादीक समयना
उपना २ एम यावत् वैमानिक सुधी वे वे
भेद जाणणा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी प० कहा तं०
ते ज० कहुँ छुँ आ० आहारवंत चे० निश्चे
अ० विग्रहगति ते १-२ समे अणाहारी चे०
निश्चे जा० यावत् वे० वैमानिक लगे २४ दण्डके

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
आहारगा चेव अणाहारगा चेव । जा-
व वेमाणिया ॥ ५ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहेल छे. आहारिक ते केटला एक नारकी
हमेशां आहार लेछे १ अणाहारिक ते विग्रह
गति करी नरकमां उपजे ते वारे एक वे समे

अणाहारि होय एम यावत् वैमानिक सुधी वे
वे भेद् जाणवा.

अर्थ—दु० वे प्रकारे ने० नारकी पं० कथा
तं० ते ज० कहुं छुं उ० श्वासोश्वास लीए ते
पर्याप्ता चे० निश्चे नो० जे० श्वासोश्वास नथी लेता
ते अपर्याप्ता चे० निश्चे जा० यावत् वे०
वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा ।
उस्सासगा चेव नोउस्सासगा चेव ।
जाव वेमाणिया ॥ ६ ॥

भावार्थ—वळी वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. एक पर्याप्ता नारकी छे ते श्वासो-
श्वास लेछे १ वीजा अपर्याप्ता नारकी छे ते
श्वासोश्वास लेता नथी २ एम यावत् वैमा-
निक सुधी वे वे भेद् जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कथा तं० ते
ज० कहुं स० इन्द्रि सहित चे० निश्चे अ० इन्द्रि
रहित चे० निश्चे जा० यावत् वे० वैमानिक लगे

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा ।
सइन्दिया चेव अणिन्दिया चेव । जाव
वेमाणिया ॥ ७ ॥

भावार्थ—वळी वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. जेणे पर्याय पुरी करी छे ते इन्द्रि
सहीत छे. १ जेणे पर्याय पुरी करी नथी ते
इन्द्रि रहीत छे २ एम यावत् वैमानिक मुधी
वे वे भेद् जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कथा
तं० ते ज० कहुं छुं प० पर्याप्ता नाम कर्मधी
चे० निश्चे अ० पर्याप्ति पुरी नथी थइ ते चे०
निश्चे जा० यावत् वे० वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा ।

पञ्जत्तगा चेव अपञ्जत्तगा चेव । जा-
व वेमाणिया ॥ ८ ॥

भावार्थ—वळी वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे एक पर्याप्ता १ वीजा अपर्याप्ता २
एम यावत् वैमानिक सुधी वे वे भेद् जाणवा.

अर्थ—दु० वे प्रकारे ने० नारकी पं० कथा
तं० ते ज० कहुं छुं स० मन पर्याप्ति सहित
चे० निश्चे अ० मन पर्याप्ति पुरी थइ नथी ते
चे० निश्चे ए० एक पं० पचेन्द्रि स० सर्व
जाणवा विं० वेइन्द्रि, तेइन्द्रि, चउरिन्द्रि व-
र्जीने जा० यावत् वे० वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा ।
सन्नी चेव असन्नी चेव । एवं पञ्चि-
न्दिया सवे विगलिन्दियवज्जा जाव
वेमाणिया ॥ ९ ॥

भावार्थ—वळी वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे मन पर्याय सहीत ते संझी १ मन
पर्याय इजु नथी थइ ते असंझी २ ए वे भेद
छे. पांच स्थावर अने त्रण विगलेंद्रिने मनवर्धी
तेथी ए आठ वर्जीने यावत् वाणव्यंतर सुधी
(इहां वैमानिक पण लेवा) ए सर्व पचेन्द्रियां
संझी असंझी ए वे वे भेदे छे (असंझी पचेन्द्रि
मरीने नारकी भवनपति वाणव्यंतर सुधी
उपजे छे अने जोतिषी वैमानिकमां एकला
संझीज उपजे छे तेथी इहां वाणव्यंतर सुधी
कहेल छे.)

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कथा तं०
ते ज० कहुं छुं भा० भासक चे० निश्चे अ०
अभासक चे० निश्चे ए० एम ए० एकेन्द्रि वर्जीने
स० सर्वने.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा ।

भासगा चेव अभासगा चेव । एवं
एगिन्दियवज्जा सबे ॥ १० ॥

भावार्थ—वे भेदे नारकी कहा छे, भासक
अने अभासक एम वे भेद छे, एम एकेन्द्रि व-
र्जिने सर्व दंडके जाणबुं.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कहा तं०
ते ज० कहुँ छुँ स० समकित दृष्टि नारकी चे०
निश्चे मि० मिथ्यात्वी नारकी चे० निश्चे
ए० एकेन्द्रि वर्जित स० सर्व दंडके.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
सम्महिडिया चेव मिच्छहिडिया चेव
एगिन्दियवज्जा सबे ॥ ११ ॥

भावार्थ—बली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. एक समकित दृष्टि, बीजा मिथ्यात्व
दृष्टि २ एम एकेन्द्रिय वर्जिने सर्व १९ दंडकमां
समकित दृष्टीने मिथ्यात्व दृष्टीए वे वे भेद
जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कहा तं०
ते ज० कहुँ छुँ प० भव थोडाहोय ते चे० नि-
श्चे अ० अनंत संसारी छेते चे० बली जा०
यावत वे० वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
परित्तसंसारिया चेव अणन्तरसंसारिया
चेव । जाव वेमाणिया ॥ १२ ॥

भावार्थ—बली वे प्रकारे नारकी कहेल छे
ते कहे छे. जे नारकीने थोडा भव करवाना
होय ते परित संसारी १ जेहने घणा भव
करवाना होय ते अनंतसंसारी २ एम यावत
वैमानिक सुधी वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे प्रकारे ने० नारकी पं० कहा
तं० ते ज० कहुँछुँ स० संख्याता का० काल

स० समय ढि० स्थितिना चे० निश्चे अ० असं-
ख्याता का० काल स० समय ढि० स्थितिना
चे० निश्चे ए० एम प० पंचेन्द्रि जाणवा ए०
एकेन्द्रि वि० विगलेन्द्रि व० वर्जिने जा० यावत
वा० व्यंतर लगे.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
संखेज्जकालसमयाद्विइया चेव अ-
संखेज्जकालसमयाद्विइया चेव । एवं
पञ्चन्दिया एगिन्दियविगलिन्दियव-
ज्जा जाव वाणमन्तरा ॥ १३ ॥

भावार्थ—बली वे प्रकारे नारकी कहेल छे ते
कहे. एक संख्याता कालसमयनी स्थिति एटले
जघन्य दशहजार वरसनी स्थितिवाला, बीजा
असंख्याता काल समयनी स्थिति ते पल्यो
पम सागरोपमनी स्थितिवाला २ ए वे भेद
छे. पांच स्थावर, त्रिन विगलेदिना असंख्याता
वरसनां आयुष्य नथी ते ए आठ वर्जि-
ने मनुष्य तिर्यच भवनपति वाणव्यंतर सुधी
वे वे भेद जाणवा. जोतिषी वैमानिकमां असं-
ख्याता वरसनां आयुष्य छे.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी पं० कहा
तं० ते ज० कहुँछुँ. सु० जिनधर्म पामबो सोहि-
लोछे ते चे० निश्चे दु० जिनधर्मनी प्राप्ति दो-
हिली छे ते चे० जिश्चे जा० यावत वे० वैमा-
निक लगे जाणवा.

दुविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
सुलभबोहिया चेव दुलभबोहिया
चेव । जाव वेमाणिया ॥ १४ ॥

भावार्थ—बली वे प्रकारे नारकी कहेल छे,
ते कहे छे. एक सुलभ बोधी ते जेहने जैनध-
र्म पामबो सोहिलो छे १ वीजो दुर्लभ बोधी

ते जेहने जैनर्थम् पायवो दोहिलो छे २ एम यावत् वैमानिक सुधी वे वे भेद जाणवा.

अर्थ— दु० वे भेदे ने० नारकी प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं कि० भारे कर्मि चे० वली मु० हलुआकर्मि० चे० वली जा० यावत वे० वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा किण्हपविख्या चेव सुक्षपविख्या चेव । जाव वैमाणिया ॥ १५ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे ते कहे छे. एक कृष्णपक्षि ते जेहने धणो संसार परिभ्रमण करवानुं छे ते भारे कर्मि. १ वीजा शुक्लपक्षि ते जेहने कर्म थोडां छे संसार अल्प छे ने हलुआकर्मि. २ एम यावत् वैमानिक सुधी वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—दु० वे भेदे ने० नारकी प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं च० फरी नरकमां नहीं आवे ते चे० निश्चे अ० वली नरकमां आवसे ते चे० निश्चे जा० यावत वे० वैमानिक लगे.

दुविहा नेरइया पन्ता । तं जहा । चरिमा चेव अचरिमा चेव । जाव वैमाणिया ॥ १६ ॥

भावार्थ—वली वे प्रकारे नारकी कहेल छे ते कहे छे. एक चरम ते फरी नरकमां नहीं आवे श्रेणीक कृष्ण प्रमुख १ वीजा अचरम ते वीजा भव करीने वली फरी नर्कमां आवशे २ यावत् वैमानिक सुधी वे भेद जाणवा.

अर्थ—दो० वे टा० प्रकारे आ० जीव अ० अघो लो० लोकने जा० जाणे पा० देखे तं० ते ज० कहुं छुं स० विक्रय समुद्धाते चे० वली अ० अवधिज्ञाने करी आ० जीव अ० अघो लो० लोक प्रते जा० जाणे पा० देखे

अ० समुद्धात विना चे० वली अ० अवधि ज्ञान दर्शने करी आ० जीव अ० अघो लो० लोकने जा० जाणे पा० देखे अ० अवधिज्ञानी स० विक्रय समुद्धाते करी स० विक्रय समुद्धात विना पण चे० वली अ० आत्मा स्वभाव ज्ञाने करी आ० जीव अ० अघो लो० लोक जा० जाणे पा० देखे.

दोहिं ठणेहिं आया अहेलोगं जाणइ पासइ । तं जहा । समोहएणं चेव अप्पाणेणं आया अहेलोगं जाणइ पासइ अहोहिसमो ह्यासमोहएणं चेव अप्पाणेणं आया अहेलोगं जाणइ पासइ ॥ १ ॥

भावार्थ—वे प्रकारे आत्मा अघो (नीचो) लोकने जाणे देखे ते कहेछे, विक्रय समुद्धाते आत्मस्वभावे करी जीव अघो लोकने जाणे देखे १, विक्रय समुद्धात विना पण अवधिज्ञान अवधिदर्शने करी आत्म स्वभावे ज्ञाने देखे. २ अघोवार्तीं अवधिज्ञानी जीव तथा परम अवधिज्ञाननो धणी विक्रय समुद्धाते करी तथा विक्रय समुद्धात विना पण आत्म स्वभावे करी अघोलोकने जाणे देखे.

अर्थ—ए० एम तिठा लो० लोक प्रते जाणे देखे.

एवं तिरियलोगं ॥ २ ॥

भावार्थ—एमज त्रिष्ठालोकप्रते जाणे देखे.

अर्थ—उ० एम उर्द्ध लो० लोक प्रते.

उर्ढ्वलोगं ॥ ३ ॥

भावार्थ—एमज उर्द्ध लोकने पूर्वोक्त वे प्रकारे करी जाणे देखे.

अर्थ—के० एम १४ राज लो० लोक प्रते जाणे देखे.

केवलकप्पलोगं ॥ ४ ॥

भावार्थ—एमज केवललोक ते संपूर्ण चौद राजलोक प्रत्ये केवलज्ञान केवलदर्शने करी जाणे देखे.

अर्थ—दो० वे ठा० प्रकारे आ० जीव अ० अधो लो० लोक प्रते जा० जाणे पा० देखे तं० ते ज० कहुँ छुँ वि० विक्रय शरीर कीधुँ जेणे एहवो चे० निश्च अ० आत्मा स्वभावे करी आ० जीव अ० अधो लो० लोक प्रते जा० जाणे पा० देखे अ० विक्रय शरीर विना पण चे० बली अ० स्वभावे आ० जीव अ० अधो लो० लोक प्रते जा० जाणे पा० देखे अ० अवधि ज्ञानी वि० विक्रय करीने वि० विक्रय कर्या विना चे० बली अ० स्वभावेज आ० जीव अ० अधो लो० लोकने जा० जाणे पा० देखे.

दोहिं गणेहिं आया अहेलोगं जाणइ पासइ । तं जहा । विउविएणं चेव अप्पाणेण आया अहेलोगं जाणइ पासइ अहोहिविउवियाविउविएणं चेव अप्पाणेण आया अहेलोगं जाणइ पासइ ॥ ५ ॥

भावार्थ—जेणे विक्रय शरीर करेलुँ छे ते आत्मस्वभावे करी जीव अधोलोक प्रत्ये जाणे देखे । विक्रय शरीर कर्या विनाज पर्म अवधिज्ञाननो धणी आत्मस्वभावे करीअधोलोक प्रत्ये जाणे देखे २, एम विक्रय शरीर करीने १ तथा अण-

करीने २ पर्म अवधिज्ञाने आत्मस्वभावे करी अधोलोक प्रत्ये जाणे देखे.

अर्थ—ए० एमति० त्रिछो लो० लोक जाणे देखे.

एवं तिरियलोगं ॥ २ ॥

भावार्थ—एमज त्रिछालोकने जाणे देखे.

अर्थ—उ० उर्ध लो० लोक प्रते.

उड्डुलोगं ॥ ३ ॥

भावार्थ—तथा उर्धलोकने पूर्वोक्त वे प्रकारे करी जाणे देखे.

अर्थ—के० समग्र लो० लोक प्रते जाणे,

केवलकप्पलोगं ॥ ४ ॥

भावार्थ—एमज समग्रलोक प्रत्ये जाणे देखे.

अर्थ—दो० वे ठा० थानके आ० जीव स० शब्द प्रते सु० सांभले तं० ते ज० कहुँ छुँ दे० देशधी एक काने वि० बली आ० जीव स० शब्द प्रते सु० सांभले स० वे काने वि० अथवा संभिन्न श्रोता लविधनो आ० धणी सर्व इन्द्रिए करी स० शब्द प्रते सु० सांभले.

दोहिं गणेहिं आया सद्दाइं सुणेइ । तं जहा । देसेण वि आया सद्दाइं सुणेइ सघेण वि आया सद्दाइं सुणेइ ॥ ३ ॥

भावार्थ—वे स्थानके आत्मा शब्द प्रत्ये सांभले ते कहे छे. देश धकी ते एक काने घेरो होय तेथी एकज काने आत्मा प्रत्ये शब्द सांभले १, सर्वधी ते वे काने आत्मा शब्द प्रत्ये सांभले तथा संभिन्न श्रोता लविधनो धणी सर्व इन्द्रिये करी सांभले २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम वे भेदे १० रुप पा० देखे देशधी ने सर्वधी.

एवं रुद्याइं पासइ ॥ २ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे रूप देखे ते कहे छे, देशथी ते एक आंखे काणो होय तेथी एकज आंखे देखे १ सर्वथी ते वे आंखे देखे २.

अर्थ-ग० गंध नाके अ० ले ए देशथी सर्वथी एम वे भेद.

गन्धाइं अग्न्धाइ ॥ ३ ॥

भावार्थ-एम नाके गंध ले ते देशथी ने सर्वथी.

अर्थ-र० एम रस आ० ले देशथी सर्वथी.

रसाइं आसाइ ॥ ४ ॥

भावार्थ-एम जीभे रसले देशथी ते पट्टजीभी प्रमुख रोगे करी देश (एक तर्फ) थी स्वाद ले तथा सर्वथी ले.

अर्थ-फा० फरस प्रते प० जाणे देशथी सर्वथी.

फासाइं पडिसंवेदेति ॥ ५ ॥

भावार्थ-एम स्पर्श पण देशथी ने सर्वथी कहेवूं.

अर्थ-दो० वे ठा० धानके आ० आत्मा ओ० दीपे तेजे करी तं० ते ज० कहुं छुं दे० देशथी वि० पण आ० जीव ओ० दीपे पञ्चयानीपरे स० सर्वथी वि० पण आ० जीव ओ० दीपे दीवानी परे.

**दोहिं ठाणेहिं आया ओभासइ ।
तं जहा । देसेण वि आया ओभासइ
सव्वेण वि आया ओभासइ ॥ ५ ॥**

भावार्थ-ते स्थानके करी आत्मा तेजथी दीपे ते कहे छे, देशथी खञ्जया (आगीया-जीव) नी परे दीपे १ सर्वथी वृद्धनी परे आत्मा दीपे २.

अर्थ-ए० एम प० प्रकर्षे दीपे देशथी सर्वथी, एवं पभासइ ॥ २ ॥

भावार्थ-एम देशथी ने सर्वथी आत्मा प्रकाशे ए वे भेद छे.

अर्थ-वि० विकुर्वे देशथी सर्वथी, विउघइ ॥ ३ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे विकुर्वे देशथी ते हाथ प्रमुख वैक्रेय करे १ सर्वथी ते काया संपूर्ण विकुर्वे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-प० एम मैथुन सेवे वे भेदे, परियोरेइ ॥ ४ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे मैथुन सेवे देशथी ते हस्तादिक अवयवे करी तथा मने करीने सेवे १ सर्वथी ते मन वचन कायाए करी सेवे २ ए वे भेद छे.

अर्थ-भा० एम भाषा भा० बोले वे भेदे, भासं भासइ ॥ ५ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे भाषा बोले देशथी ते जीव्हाग्रे बोले १, सर्वथी ते लघियुपुरी भाष्या बोले २, ए वे भेद छे.

अर्थ-आ० आहार ले वे भेदे,

आहोरेइ ॥ ६ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे आहार ले, देशथी ते आहार प्रमुख मात्रा (मर्यादा) ए ले १, सर्वथी ते पूर्ण आहार ले २, ए वे भेदहे.

अर्थ-प० परगमावे,

परिणामेइ ॥ ७ ॥

भावार्थ-एम वे प्रकारे आहार प्रमुखपा गमावे देशथी ते पेटमां पीओ होय तेणे करी एक तर्फपरगमावे नथा हस्तादिक अवयवे परगमावे ?, सर्वथी ते सर्व वंगे परगमावे

२, एम देशथी आहार प्रसुख छांडे ते अधो वायु नीकळे १, सर्वथी छांडे, आखे शरीरे परसेवानी पेरे २, ए वे भेद छे.

अर्थ—वे० वेदे.

वेदेइ ॥ ८ ॥

भावार्थ—एम वे प्रकारे आहारने वेदे देशथी १, सर्वथी २, ए वे भेद छे.

अर्थ—नि० निर्जरे.

निज्जरेइ ॥ ९ ॥

भावार्थ—एम वे प्रकारे आहारने तजे देशथी ते एकासणुं करे १, सर्वथी ते उपवास करे २, ए वे भेदछे.

अर्थ—दो० वे ठा० थानके दे० देवता स० शब्द प्रते सु० सांभले तं० ते ज० कहुं छुं. दे० देशथी वि० वळी दे० देवता स० शब्द प्रते सु० सांभले स० सर्वथा वि० पण दे० देवता स० शब्द प्रते सु० सांभले जा० यावत नि० छांडे.

**दोहिं ठाणेहिं देवे सहाइं सुणेइ ।
तं जहा । देसेण वि देवे सहाइं सुणेइ सवेण वि देवे सहाइं सुणेइ जाव निज्जरेइ ॥**

भावार्थ—वे स्थानके करी देवता पण शब्द प्रत्ये सांभले ते कहेछे, देशथी देवता शब्द प्रत्ये सांभले एटले कांइक सांभव्युं कांइक न सांभल्युं ?, सर्वथी देवता शब्द प्रत्ये सांभले ते ते शब्द वोले ते सर्वे सांभले २, ए वे भेदछे, एम यावत् निर्जरावे छांडे त्यां मुधी ए सर्वे वोल आहारनी पेरे देशथी सर्वथी ए वे वे भेद जाणवा.

अर्थ—म० सर्वमां प्रधान दे० देवता दु० वे भेदे प० कथा तं० ते ज० कहुं छुं ए० भवधारिण शरीरवंत चे० वळी वि० उत्तर विक्रिय करे ते चे० वळी,

**मरुयादेवा दुविहा पन्नत्ता । तं जहा ।
एगसरीरी चेव विसरीरी चेव ॥१॥**

भावार्थ—मरुत देवता वे प्रकारे श्री भगवंते कहेलछे ते कहेछे, जेवारे भवधारणीज शरीर होय ते वारे एक शरीरछे १, अने जे वारे उत्तर विक्रिय करे ते वारे वे शरीर छे २ (सर्व देवताने वे शरीरज होय पण आठमा देवलोक सुधीना देवताछे ते मांही मरुत देवता सर्वथी प्रधान (उत्तम) छे ते माटे इहां मरुत देवता कहेलछे) ए वे भेदछे.

अर्थ—ए० एम किं० किन्नरदेव.

एवं किन्नरा ॥ २ ॥

भावार्थ—एम किन्नर देवता.

अर्थ—किं० किं० पु० पु० पुरुषदेव.

किंपुरिसा ॥ ३ ॥

भावार्थ—किं पुरुष देवता.

अर्थ—गं० गन्धर्व देवता.

गन्धवा ॥ ४ ॥

भावार्थ—गंधर्व देवता.

अर्थ—ना० नागकुमार देवता,

नागकुमारा ॥ ५ ॥

भावार्थ—नागकुमार देवता.

अर्थ—सु० सुवन्न कुमार.

सुवन्नकुमारा ॥ ६ ॥

भावार्थ—सुवर्णकुमार देवता.

अर्थ—अ० अग्निकुमार.

अग्निकुमारा ॥ ७ ॥

भावार्थ—अग्निकुमार देवता.

अर्थ—चा० चायुकुमार देवता.

चायुकुमारा ॥ ८ ॥

भावार्थ—चायुकुमार देवता ए सर्वेने भव धा-

भिं भेदाय पडे तं० ते ज० कहुं छुं. स० पोतानी वा० मेले पो० पुदगळ भिं भेदाय छे प० परे वा० करिने पो० पुदगळ भिं भेदाय.

दोहिं गणेहिं पोगला भिजन्ति ।
तं जहा । सयं वा पोगला भिजन्ति परेण वा पोगला भिजन्ति ॥३॥

भावार्थ-वे धानके पुदगळ भेदाय छे ते कहुंछुं पोतानी मेले पुदगळ भेदाय छे १, परे करिने पुदगळ भेदाय छे २.

अर्थ-दू० वे ठा० धानके पो० पुदगळ प० सडे छे तं० ते ज० कहुं छुं स० पोतानी वा० मेले पो० पुदगळ प० सडे छे प० परथी पो० पुदगळ प० सडि पडे छे.

दोहिं गणेहिं पोगला परिसिडन्ति ।
तं जहा । सयं वा पोगला परिसिडन्ति परेण पोगला परिसिडन्ति ॥३॥

भावार्थ-वे प्रकारे पुदगळ सडे छे ते कहे छे. एक पोतानी मेले पुदगळ सडी पडे छे, कोह प्रमुख रोगे करी आंगली प्रमुख १, एक परथी पुदगळ सडी पडे छे सोमलाटिके करी २, ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम प० पडे छे पर्वतना गिपर प्रमुख वे भेदे.

एवं परिविडन्ति ॥४॥

भावार्थ-पूम पडे छे पर्वतनां शिखर.

अर्थ-ए० एम वि० विणसे छे वे भेदे.

विष्ठ्वंसन्ति ॥५॥

भावार्थ-एम विणसे छे वाढळ प्रमुख.

अर्थ-दू० वे भेदे पो० पुदगळ प० कदा तं० ते ज० कहुं छुं भिं जूदा छे चै० वली.

अ० अभिन्न मळेला छे चै० वली.

दुविहा पोगला पन्त्ता । तं जहा ।
भिन्ना चैव अभिन्ना चैव ॥१॥

भावार्थ-वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. एक भिन्न ते जुदां जुदां पुदगळ छे १, एक अभिन्न ते भेलां पुदगळ छे २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे भेदे पो० पुदगळ प० कदा तं० ते ज० कहुं छुं भिं पोतानी मेले भेदाय ते चै० वली नो० न भेदाय ते चै० वली.

दुविहा पोगला पन्त्ता । तं जहा ।
भिउरधम्मा चैव नोभिउरधम्मा चैव ॥२॥

भावार्थ-वली वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. एक पुदगळ पोतानी मेले भेदाय छे ते भिदुर स्वभाव छे १, वीजा नोभिदुर स्वभाव ते वज्रादिक जाणवां २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दू० वे भेदे पो० पुदगळ प० कदा तं० ते ज० कहुं छुं प० परमाणुं पुदगळ चै० वली नो० घणानो समुह चै० वली.

दुविहा पोगला पन्त्ता । तं जहा ।
परमाणुपोगला चैव नोपरमाणुपोगला चैव ॥३॥

भावार्थ-वली वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. परमाणुं उडगळ ते छदमस्थनी नजरे आवे नहीं, तेहैन केवलज्ञानीज जाणे देवे ?, वंश पुदगळ, घणानो समुह (जयो) तेनोपरमाणुं पुदगळ ?, ए वे भेद छे.

अर्थ-दू० वे भेदे पो० पुदगळ प० कदा तं० ते ज० कहुं छुं चु० सुन्म चै० वली वा० वाढर चै० वली.

**दुविहा पोगगला पन्नता । तं जहा ।
सुहुमा चेव वायरा चेव ॥ ४ ॥**

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे, एक सुक्ष्म पुदगळ ते भाष्याना १, बीजां वादर पुदगळ २, (शित १ उष्ण २ सनिध ३ लुखां ४ ए चार स्पर्श सुक्ष्मने होय १, अने वादर पुदगळने आठ स्पर्श होय २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे भेदे पो० पुदगळ प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं व० वंधाणा पा० एक पासे पु० शरीरने फरस्या ते गंध चे० वली नो० नथी. व० वंधाणा पण पा० पाञ्चे पु० फरस्या छे ते शब्द चे० वळी.

**दुविहा पोगगला पन्नता । तं जहा ।
बछपासपुड्डा चेव नोबछपासपुड्डा चेवा ॥५॥**

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. बछ ते वंधाणां घणां शरीरने एक पासे फरस्या, नाक प्रमुख इंद्रि ग्रहण योग्य पुदगळ १, नोबध ते वंधाणां नथी पण पासे फरस्या छे ते काने शब्द संभलाय २, ए भेद इंद्रिने आश्री छे.

अर्थ-दु० वे भेदे पो० पुदगळ प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं प० समस्त ग्रहा ते चे० वळी अ० समस्त ग्रहा नथी ते चे० वळी.

**दुविहा पोगगला पन्नता । तं जहा ।
परियाइय चेव अपरियाइय चेव ॥६॥**

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. पर्यायातित ते जे समस्त ग्रहा कर्म पुदगळनी भेरे १, अपर्यायातित ते समस्त पुदगळ ग्रहा नथी २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे भेदे पो० पुदगळ प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं अ० जीवि शरीरे ग्रहा ते

चे० वळी अ० नथी अंगिकार कर्या ते चे० वळी.
**दुविहा पोगगला पन्नता । तं जहा ।
अत्ता चेव अणता चेव ॥ ७ ॥**

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. जीवे परिग्रह शरीरपणे अंगिकार कर्या ते १, परिग्रह शरीरपणे अंगिकार कर्या नथी ते २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे भेदे पो० पुदगळ प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं इ० इष्ट चे० वळी अ० अनिष्ट चे० वळी.

**दुविहा पोगगला पन्नता । तं जहा ।
इट्टा चेव अणिट्टा चेव ॥ ८ ॥**

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे, एक इष्ट पुदगळ छे १, बीजां अ-निष्ट पुदगळ छे २, ए वे भेदछे.

अर्थ-ए० एम क० कांतभलावर्णादिक सहित.

एवं कन्ता ॥ ९ ॥

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. एक भलावर्णादी सहीत ते कांत पुदगळ १, एक भलावर्णादी रहीत ते अकांत पुदगळ २, ए वे भेद छे.

अर्थ-पि० मिय

पिया ॥ १० ॥

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे. इंद्रियोने मिय पुदगळ १, इंद्रियोने अमिय पुदगळ २, ए वे भेद छे.

अर्थ-म० इन्द्रियोने सुखकारी.

मणुन्ना ॥ ११ ॥

भावार्थ-वळी वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे ते कहे छे, इंद्रियोने मुखकारी १ इंद्रियोने दुखकारी २.

अर्थ-म० मनोहर देखतां मनने प्रियलागे
मणामा ॥ १२ ॥

भावार्थ-वक्ती वे प्रकारे पुदगळ कहेल छे
ते कहे छे, मनोहर देखतां मनने प्रिय लागे ते
मनोङ्ग १, देखतां मनने प्रिय न लागे ते अ-
मनोङ्ग २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दु० वे भेदे स० शब्द प० कहा तं०
तेन० कहुँछुं अ० जीवे गहा छे च० वक्ती अ०
जीवे नथी गहा च० वक्ती.

दुविहा सहा पन्नत्ता । तं जहा ।
अत्ता चेव अणत्ता चेव ॥ १ ॥

भावार्थ-वे प्रकारे शब्द कहेल छे ते कहेछे
एक जीवे गहा छे १, एक जीवे नथी गहेला
२, ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० एम इ० इष्ट जा० यावत म०
मनोहर

एवं इट्टा जाव मणामा ॥ [२-६] ॥ २ ॥

भावार्थ-एम इष्ट शब्द १, अनिष्ट शब्द २,
कांत शब्द १, अकांतशब्द २, प्रिय शब्द १,
अप्रिय शब्द २, सुखकारी १, दुखकारी २,
मनोङ्ग शब्द १, अमनोङ्ग शब्द २, ए सर्वेमां
पूर्वनी पेरे वे वे भेद जाणवा.

अर्थ-दु० वे रु० रूप प० कहा तं० तेज०
कहुँछुं अ० चक्षु ए गहा च० वक्ती अ० अ-
ग्रहित च० वक्ती जा० यावत म० मनोङ्ग.

दुविहा स्वा पन्नत्ता । तं जहा । अत्ता
चेव अणत्ता चेव । जाव मणामा
॥ [७-१२] ॥ ३ ॥

भावार्थ-वे प्रकारे रूप कहेल छे ते कहेछे. एक
चक्षुए ग्रंथ रूप १, वीजुं चक्षुए रूप ग्रंथ नथी
२, ए वे भेद छे. एम इष्टरूप १, अनिष्टरूप २,

कांतरूप १, अकांतरूप २, प्रिय रूप १, अप्रि-
यरूप २, सुखकारी १, दुखकारी २, मनोङ्गरूप १,
अमनोङ्गरूप २, ए सर्वे रूपमां पूर्वनी पेरे वे
वे भेद जाणवा.

अर्थ-ए० एम ग० गन्ध.

एवं गन्धा ॥ [१३-१८] ॥ ४ ॥

भावार्थ-एम गंध ते एक नासिकाए ग्रंथो
छे १, वीजो गंध नासिकाए ग्रंथो नथी २,
एक इष्ट गंध १, एक अनिष्ट गंध २, कांतगंध
१, अकांत गंध २, प्रिय गंध १, अप्रिय गंध २,
मनोङ्ग गंध १, अमनोङ्ग गंध २, ए सर्वे गंधमां
पूर्वनी पेरे वे वे भेद जाणवा.

अर्थ-र० रस.

रसा ॥ [१९-२४] ॥ ५ ॥

भावार्थ-एम रस ते एक जीभे रस ग्रंथो
छे १, एक जीभे रस ग्रंथो नथी २, एक इष्ट
रस १, एक अनिष्टरस २, कांतरस १, अकां-
तरस २, प्रियरस १, अप्रियरस २, मनोङ्गरस
१, अमनोङ्गरस २, ए सर्वेमां पूर्वनी पेरे वे वे
भेद जाणवा.

अर्थ-फ० फरस.

फासा ॥ [२५-३०] ॥ ६ ॥

भावार्थ-एम स्पर्श ते एक स्पर्श डंड्रिए ग्र-
ंथो छे १, एक स्पर्श ग्रंथो नथी २, एक इष्ट
स्पर्श १, एक अनिष्ट स्पर्श २, कांत स्पर्श १,
अकांत स्पर्श २, प्रिय स्पर्श १, अप्रिय स्पर्श
२, मनोङ्ग स्पर्श १, अमनोङ्ग स्पर्श २, ए सर्वेमा-
पूर्वनी पेरे वे वे भेद जाणवा.

अर्थ-ए० एम ए० एकेकना आ० आ-
लावा भा० जाणवा.

एवं एकेके आलावगा भाणियत्वा ॥

भावार्थ-एम पूर्वोक्त प्रमाणे गंध स्पर्शना वे
वे भेदछे ने एकेकना छ छ आलावा जाणवा,

अर्थ—दु० वे भेदे आ० आचार प० क-
शी त० ते ज० कहुँछुं ना० ज्ञानाचार चे०
बळी नो० दर्शनाचार चे० बळी,

दुविहे आयारे पन्नते । तं जहा ।
नाणायारे चेव नोनाणायारे चेव ॥१॥

भावार्थ—वे ग्रकारे आचार कहेल छे ते
कहे छे, काळथी १, विनयथी २, वहु मानथी
३, उपध्यानथी ४, अर्थ तथा गुरुने गोपवे नहि
५, अक्षर शुद्ध ६, अर्थ शुद्ध ७, अक्षर शुद्ध
८, ए आठ भेदे ज्ञान आचार १, नोज्ञान आ-
चार ते दर्शनाचार २, ए वे भेद छे.

अर्थ—नो० दर्शनाचार दु० वे भेदे प०
कहो त० ते ज० कहुँछुं दं० दर्शनाचार चे०
बळी नो० चारित्राचार चे० बळी.

नोनाणायारे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
दंसणायारे चेव नोदंसणायारे चेव ॥२॥

भावार्थ—नोज्ञान आचार वे प्रकारे कहेल
छे ते कहे छे, शंका नहि १, अन्य मतनी इच्छा
नहि २, करणीना फलनो संशय नहि ३, परना
आडवरे मुंझाय नहि ४, स्वधर्म प्रसंगा करे ५,
धर्मथी पडताने आलंबन दीए ६, स्वधर्मिनी
भक्ति करे ७, जैन धर्मने दीपावे ८, ए आठ
भेदे दर्शन आचार १, नोदर्शन आचार ते पांच
समितिने त्रण गुसी ए आठ भेदे चारित्र
आचार २, ए वे भेद छे.

अर्थ—नो० चारित्राचार दु० वे भेदे प०
कहो त० ते ज० कहुँछुं च० चारित्राचार
चे० बळी नो० चारित्राचार चे० बळी,

नोदंसणायारे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
चारित्तायारे चेव नोचारित्तायारे चेव ॥३॥

भावार्थ—नोदर्शन आचार वे प्रकारे कहेल
छे ते कहे छे, चारित्र आचार १, नोचारित्र

आचार ते तप आचार प्रसुख २, ए वे
भेद छे.

अर्थ—नो० नोचारित्राचार दु० वे भेदे
प० कहो त० ते ज० कहुँछुं त० तपाचार
चे० बळी वी० धर्मने विषे वळ फोरवँ
चे० बळी

नोचारित्तायारे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
तवायारे चेव वीरियायारे चेव ॥४॥

भावार्थ—नोचारित्र आचार वे प्रकारे क-
हेल छे ते कहे छे. छ अभ्यंतर, छ बाहिर ए
वार भेदे तप आचार १, वळ वीर्य धर्म का-
र्यमां गोपवे नहीं २, पूर्वोक्त छत्रीस भेदमां उ-
द्घम करे ३, शक्तिने अनुसारे मन ब्रचन का-
यानो व्यापार एकाग्राचित्ते प्रयुंजे ४, ए त्रण
भेदे वीर्याचार २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे प० प्रतिज्ञा प० कही छे.
त० ते ज० कहुँछुं स० प्रशस्त भावरूप प०
मनपरिणाम चोषाते चे० बळी उ० तपविशेष
प० १२ प्रतिमा साधूने, १२ प्रतिमा श्रावकने
चे० बळी.

दो पडिमाओ पण्णत्ताओ । तं जहा ।
समाहिपडिमा चेव उवहाणपडिमा चेव ॥

भावार्थ—वे प्रकारे प्रतिमा ते प्रतिज्ञा विशेष
नियम कहेल छे ते कहेछे. एक समाधि प्रति-
मा ते प्रशस्त (भला) भाव रूप प्रतिमा मन
परिणाम रूप पुद्गल चोखां होय १, वीजी
उपध्यान प्रतिमा ते विशेष तप सांधुनी धार
प्रतिमा १, श्रावकनी अगियार प्रतिमा २, ए
वे भेद छे

अर्थ—दो० वे प० प्रतिमा प० कही त०
ते ज० कहुँछुं विं० क्षोय प्रसुपत्नो त्याग
चे० बळी विं० काउसग करवो ते चे० बळी,

दो पडिमाओ पण्णत्ताओ । तं जहा ।

विवेगपडिमा चेव विअोसगगपडिमा चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—बळी वे प्रकारे प्रतिमा कहेलछे ते कहेछे, विवेक प्रतिमा ते कपाय प्रमुख अयोग्य वस्तुनो ल्याग करवो १, व्युत्सर्ग प्रतिमा ते काउसगहुं करवुं २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे प० प्रतिमा प० कही त० ते ज० कहुं छुं भ० भद्रा प्रतिमा च० बळी सु० सुभद्रा प्रतिमा च० बळी.

दो पडिमाओ पण्णत्ताओ । तं ज- हा । भद्रा चेव सुभद्रा चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—बळी वे प्रकारे प्रतिमा कहेलछे ते कहेछे, भद्रा प्रतिमा ते पूर्वादि दिशाए चार पोहोर लगी काउसग करवो (आ सिवाय वीजो प्रकार शाखामां नयी) १, सुभद्रा प्रतिमा पण एमज देखायछे, वे दिवसे पुरी धायछे, परीसह खमे २, ए वे भेदछे.

अर्थ—दो० वे प० प्रतिमा प० कही त० ते ज० कहुं छुं म० महाभद्र प्रतिमा च० बळी स० सर्वथी भद्र च० बळी.

दो पडिमाओ पण्णत्ताओ । तं ज- हा महाभद्रा चेव सवओभद्रा चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ—बळी वे प्रकारे प्रतिमा श्री वीच-राग देवे कहेलछे ते कहे छे, महाभद्र प्रतिमा पण एमज, पण एटलो विशेषके एकेकी दिशाए एकेकी अहोरात्रीनो काउसग करे एम चार दिशानी चार अहो (दिवस) रात्रीनुं मान जाणवुं १, सर्वतोभद्र प्रतिमा ते दशे दिशाए एकेकी अहो रात्रीनो काउसग करे एटले दश अहो रात्रीनुं मान जाणवुं २, ए वे भेदछे.

अर्थ—दो० वे प० प्रतिमा प० कही त० ते ज० कहुं छुं ख० नानी प्रतिमा च० बळी म० मोटी प्रश्रवण प्रतिमा म० द्रव्यथी मोटी च० बळी म० मोटी प्रश्रवण पडिमा ते लघुनित राखवी.

दो पडिमाओ पन्नत्ताओ । तं ज- हा । खुडिया चेव मोयपडिमा महालि- या चेव मोयपडिमा ॥ ५ ॥

भावार्थ—बळी वे प्रकारे प्रतिमा कहेलछे ते कहेछे, नानी मोक प्रतिमाते मात्रु नकरे १, मोटी मोक प्रश्रवण प्रतिमा चार प्रकारे, द्रव्यथी मळ मात्रु करे नहीं १, क्षेत्रथी ग्रामादीक बाहीर रहे २, काळथी शरद तथा ग्रिष्म काळे आहार करीने आदरे तो चौद भक्त ते छ दिवसे पूरी धाय अने आहार कर्या विना आदरे तो शोळ भक्त ते सात दिवसे पुरी धाय ३, भावथी देवादिकना उपसर्ग सहन करे ४, ए नानी मोटी पण एमज, पण एटलो विशेष जे आहार करीने आदरे तो सोळ भक्ते पुरी धाय १, अं आहार कर्याविना आदरे तो अहार भक्ते पुरी धाय २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे भेदे प० प्रतिज्ञा प० कही त० ते ज० कहुं छुं ज० जव म० मध्यनी परे च० बळी च० चन्द्रमानी परे वथती घट ती कला तपनी व० वज्र मध्यनी पेरे च० बळी च० चन्द्र प्रतिमा.

दो पडिमाओ पन्नत्ताओ । तं ज- हा । जवमज्ज्ञा चेव चन्द्रपडिमा व० रमज्ज्ञा चेव चन्द्रपडिमा ॥ ६ ॥

भावार्थ—बळी वे प्रकारे प्रतिमा कहेल ते कहेछे, यव मध्य चंद्र प्रतिमा ते जव धानव सरखो मध्य भाग ढे जेहनो अने चंद्रमार्द पेरे वथती घटनी कला जेम शुक्रपञ्चना .

दिवसे एक कोळीयो आहार करे, एम दिन दिन प्रत्ये अकेक कोळीयो वधारतां पुनमे पंदर कोळीया आहार करे, पछी वद पडवाने दिवसे पंदर कोळीया, एम दिन दिन प्रत्ये एकेक कोळीयो ओळो करतां अमावास्याए एक कोळीयो लीए, ए यव मध्य चंद्र प्रतिमा तप १, अंधारी पडवे पंदर कोळीया पछी दिन दिन प्रत्ये एकेक ओळो करतां अमावास्याए एक कोळीयो, सुद पडवाने दिवसे एक कोळीयो, एम एकेक वधतां पुनमे पंदर कोळीया ए रीते तप करवो ते वज्र मध्य प्रतिमा २, उस्न पाणी पीये, थाय तो चौविहार तथा तेविहार करे, वज्र सरिखुं मध्य छे जेहनुं ते वज्र मध्य प्रतिमा जाणवी २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दु० वे भेदे सा० सामायय पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं अ० ग्रहस्थनुं सामायक चे० वली अ० साधुनुं सामायक चे० वली.

दुर्विहे सामाइये पण्णते । तं जहा ।
अगारसामाइये चेव अणगारसामाइये चेव ॥

भावार्थ—वे प्रकारे सामायक श्री वीतराग देवे कहेल छे ते कहेछे, ग्रहस्थनुं सामायक देश विरति रूप श्रावकने १, साधुनुं सामायक सर्व विरति रूप २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे भेदे उ० उपजबुं पं० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं दे० देवतानुं चे० वली ने० नारकीनुं चे० वली.

दोण्हं उववाए पन्नते । तं जहा ।
देवाणं चेव नेहयाणं चेव ॥ १ ॥

भावार्थ—जेहने गर्भ स्थिति नर्धी ते वे प्रकारना जीवने उपयात ते उपजबुं कहेल छे कहे छे, चार जातिना देवताने उपजबानुं १, सात नारकीने उपजबानुं २, ए वे भेद छे,

अर्थ—दो० वेने उ० मरण रूप पं० कहा तं० ते ज० कहुँछुं ने० नारकीनुं मरण चे० वली भ० भवनपतीनुं मरण चे० वली.

दोण्हं उवदृणा पण्णता । तं जहा ।
नेहयाणं चेव भवणवासीणं चेव ॥ २ ॥

भावार्थ—वे प्रकारना जीवने उद्वर्तनाते निकळबुं कहे ३ छे ते कहेछे, नारकीने उद्वर्तना १, भवनपति देवताने उद्वर्तना २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वेने च० चवन पं० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं जो० ज्योतिषीनुं चवन चे० वली वे० वेमानीक देवनुं चे० वली.

दोण्हं चयणे पण्णते । तं जहा ।
जोइसियाणं चेव वेमाणियाणं चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—वे प्रकारना जीवने चवन ते मरण कहेल छे ते कहे छे, चंद्र सूर्यादिक जोतिषी देवताने चवन १, वैमानिक देवताने चवन २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वेने ग० गर्भे व० उपजबुं छे पं० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं म० मनुष्यने गर्भे उपजबुं छे चे० वली प० पचेन्द्रि ति० तिर्यच जो० जोनियाने गर्भे उपजबुं चे० वली.

दोण्हं गव्भवक्तन्ती पन्नता । तं जहा ।
मणुस्साणं चेव पञ्चिन्दियतिरिक्त-जोणियाणं चेव ॥ ४ ॥

भावार्थ—वे प्रकारना जीवने गर्भमां उपजबानुं कहेल छे ते कहे छे, मनुष्यमां गर्भपणे उपजे १, पचेन्द्रि तिर्यच योनिना जीव गर्भपणे उपजे २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वे ग० गर्भमां था० थकां आ० आहार करेछे पं० एम कहुं तं० ते ज० कहुँछुं म० मनुष्यने चे० वली प० पचेन्द्रि ति० तिर्यचने चे० वली.

दोष्हं गव्यमत्थाणं आहारे पन्नते ।
तं जहा । मणुस्साणं चेव पश्चिन्दिय-
तिरिक्खजोणियाणं चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ—वेने गर्भमां थकांज आहार कहेल
छे ते कहेछे, मनुष्यने गर्भमां रहां आहार छे,
भाता आहार करे ते आहार लीये छे १, पचेन्द्रि
तिर्यचने पण गर्भमां रहां आहार छे २, ए वे
भेद छे.

अर्थ—दो० वेने ग० गर्भमां थका बु० दृष्टि
प० कहीछे तं० ते ज० कहुँछु० म० मनुष्यने
च० वळी प० पचेन्द्रि ति�० तिर्यचयोनिने
च० वळी.

दोष्हं गव्यमत्थाणं बुड्डी पणता ।
तं जहा । मणुस्साणं चेव पश्चिन्दिय-
तिरिक्खजोणियाणं चेव ॥ ६ ॥

भावार्थ—वेने गर्भमां थकांज दृष्टि कहेल
छे ते कहेछे, मनुष्य गर्भमां रहां दृष्टि पाये छे
१, पचेन्द्रि तिर्यच पण गर्भमां रहां दृष्टि पाये
छे २, ए वे भेदछे.

अर्थ—एम० नि�० निहार नथी.

एवं निव्वुड्डी ॥ ७ ॥

भावार्थ—एम गर्भमां निव्वद्दि ते निहार
नथी, कघुनिति (मात्र) प्रसुत नथी.

अर्थ—वि० विकुर्वणा छे.

विउवणा ॥ ८ ॥

भावार्थ—एम विकुर्वणा विक्रय लाभिष्वत.

अर्थ—ग० गर्भमांथी प० वहार गमन करे.

गङ्गपरिया ए ॥ ९ ॥

भावार्थ—एम गर्भमां हीरगमन करे, मठेश
धाहीर काढी संग्राम करे, एहवे समे मरण पाये
तो नरके जाय, एम श्रीभगवती मृत्यांही कहुँछे.

अर्थ—मारणांतिकादिक समुद्घातछे.

समुग्घाए ॥ १० ॥

भावार्थ—एम मारणांतिकादि समुद्घात छे.

अर्थ—का० काळनी अवस्थाछे मरणनी,
कालसंजोगे ॥ ११ ॥

भावार्थ—एम काळ ते मरणनी अवस्थाछे,
अर्थ—अ० गर्भमांथी निसरवुं.

आयाई ॥ १२ ॥

भावार्थ—एम गर्भ मांहीथी निसरवुं ते जन्म.

अर्थ—म० प्राणत्वाग.

मरण ॥ १३ ॥

भावार्थ—एम मरण ते प्राण त्वाग ए वे
बोल गर्भमां छे.

अर्थ—दो० वेने छ० चामडी प० अने पर्व
नी सांधीना वंधन प० कहाछे तं० ते ज०
कहुँछु० म० मनुष्यने च० वळी प० पचेन्द्रि
ति�० तिर्यच जोनीने च० वळी.

दोष्हं छविपद्मा पन्नता । तं जहा ।
मणुस्साणं चेव पश्चिन्दियतिरिक्खजो-
णियाणं चेव ॥ १४ ॥

भावार्थ—वेने छवि अने पर्व ते संधीना वं-
धन कहेल छे ते कहे छे, मनुष्यने १, पचेन्द्रि
तिर्यचने २, ए वे भेद छे.

अर्थ—दो० वेने सू० वीर्य सौ० रुधिरथी
सं० उपना प० कथा तं० ते ज० कहुँछु० म०
मनुष्य च० वळी प० पचेन्द्रि ति�० तिर्यच
योनि च० वळी.

दो सुक्सोणियसंभवा पणता । तं
जहा । मणुस्सा चेव पश्चिन्दियतिरि-
क्खजोणिया चेव ॥ १५ ॥

भावार्थ—वे शुक्र ते पितानुं विर्य अने माताना स्थीरथी उपजे छे ते कहेछे, मनुष्य १, पचेंद्रि तिर्यच २, ए वे पितानुं वीर्य अने मातानुं स्थीर विना उपजे नहीं।

अर्थ—दु० वे ठि० स्थिति प० कही तं० ते ज० कहुँछुं का० कायमां ठि० रहेवुं चे० वली भ० भवने विषे ठि० हहेवुं चे० वली।

दुविहा ठिई पण्णता । तं जहा । कायाड्डी चेव भवाड्डी चेव ॥ १६ ॥

भावार्थ—पृथिवकाय प्रसुख छकायमां रहेवुं ते स्थिति वे प्रकारे कहेल छे ते कहेछे, मरिने तेनी तेज कायमां उत्पन्न थाय ते काय स्थिति १, भवने विषे रहेवुं भव करवा ते भव स्थिति २, ए वे भेद छे।

अर्थ—दो० वेने का० काय ठि० स्थिति प० कही तं० ते ज० कहुँछुं म० मनुष्यने चे० वली प० पचेन्द्रि ति० तिर्यच योनीने चे० वली।

दोण्हं कायाड्डी पण्णता । तं जहा । मणुस्साणं चेव पञ्चिन्दियतिरिक्खजो-णियाणं चेव ॥ १७ ॥

भावार्थ—वेने काय स्थिति कही छे ते कहे छे, मनुष्य मरिने सात आठ भव सुधी माणस थाय १, पचेंद्रि तिर्यच मरिने सात आठ भव सुधी पचेंद्रि तिर्यच थाय २, ए वे भेद छे।

अर्थ—दो० वेने भ० भव ठि० स्थिति प० कही तं० ते ज० कहुँछुं दे० देवताने चे० वली ने० नारकीने चे० वली।

दोण्हं भवाड्डी पण्णता । तं जहा । देवाणं चेव नेरझयाणं चेव ॥ १८ ॥

भावार्थ—वेने भव स्थिति ते एकज भव करे

(अर्थात् मरीने वीजा अवतारमां वीजी गतिमां उपजे) ते कहेले, देवता मरी फरी देवता थाय नहीं १, नारकी मरी फरी नारकी थाय नहीं २, ए वे भेद छे।

अर्थ—दु० वे भेदे आ० आयुष प० कद्या छे तं० ते ज० कहुँछुं अ० काळ प्रधान आउषु चे० वली भ० भव प्रधान आउषु चे० वली।

दुविहे आउए पण्णते । तं जहा । अद्वाउए चेव भवाउए चेव ॥ १९ ॥

भावार्थ—वे प्रकारे आयुष्य कहेलुँछे ते कहे छे, काळ प्रधान आउखा कर्म १, भव प्रधान आउखा कर्म २, ए वे भेद छे।

अर्थ—दो० वेने अ० काळ प्रधान आउषु प० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं म० मनुष्यने चे० वली प० पचेन्द्री ति० तिर्यच योनीने चे० वली।

दोण्हं अद्वाउए पण्णते । तं जहा । मणुस्साणं चेव पञ्चिन्दियतिरिक्खजो-णियाणं चेव ॥ २० ॥

भावार्थ—वेने काळ प्रधान आयुष्य कहेल छे ते कहे छे, मनुष्यने १, पचेंद्रि तिर्यचने (एकेंद्रि तिर्यच एहमां आव्या) २, ए वे भेद छे।

अर्थ—दो० वेने भ० भव प्रधान आउषु प० कहुं तं० ते ज० कहुँछुं दे० देवताने चे० वली ने० नारकीने चे० वली।

दोण्हं भवाउए पण्णते । तं जहा । देवाणं चेव नेरझयाणं चेव ॥ २१ ॥

भावार्थ—वेने भव प्रधान आयुष्य कहेल छे ते कहे छे देवताने १ नारकीने २ ए वे भेद छे।

अर्थ—दु० वे भेदे क० कर्म प० कद्यां तं०

ते ज० कहुँछुं प० कर्मना दलते चे० वली
अ० कर्मनो रस भोगवीएते चे० वली,

दुविहे कम्मे पण्णते। तं जहा। पदे-
सकम्मे चेव अणुभावकम्मे चेव ॥२२॥

भावार्थ-वे प्रकारे कर्म कहेलछे ते कहेछे,
प्रदेश कर्म ते कर्मना पुदगल १, अनुभाव कर्म जे
कर्मनो रस भोगवीये ते २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वे थानके अ० जेहबुं वांश्युं छे
तेहबुं पा० भोगवे तं० ते ज० कहुँछुं दे० दे-
वता चे० वली ने० नारकीपणे चे० वली,

दौ अहाउयं पालेन्ति । तं जहा ।
देवा चेव नेहड्या चेव ॥ २३ ॥

भावार्थ-वे जणे जेहबुं आयुष्य वांश्युं छे,
नेहबुंज भोगवे एटले निकाचित आयुष्यना धणी
अधुरे आउखे मरे नहीं ते कहेछे, देवता पूर्ण
आउखुं पाळे १, नारकी पण पूर्ण आउखुं
पाळे २, ए वे भेद छे.

अर्थ-दो० वेन आ० आउखुं सं० सोपक्र-
मी प० कहुँ तं० ते ज० कहुँछुं म० मनुप्पने
चे० वली प० पचेन्द्रि नि० तिर्यच योनियाने
चे० वली.

दोणहं आउयसंबट्टए पणते । तं ज-
हा । मणुस्माणं चेव पञ्चन्दियतिरि-
क्षवजोणियाणं चेव ॥ २४ ॥

भावार्थ-वेन सोपक्रमि ते हीलुं आयुष्य कहेलुं
छे ते कहे छे, मनुप्पने ?, एकेठिथी पचेन्द्रि
मुधी तिर्यचने २, ए वे भेद छे.

अर्थ-ज० जंबुद्वीप नामना दी० दीपमां
म० मे० प० पर्वतने ड० उत्तर द्वा० दक्षिण
ने पासे द्वे० वे वा० वर्ष क्षेत्र प० कायाछे
व० वणु स० सरखाछे अ० विशेष अधिका-
नयी स० सपानछे एक एकेरी थ० एक-

एकथी ना० नथी व० वधता आ० लांवपणे
वि० पहोलपणे सं० आकार प० परिधि तं०
ते ज० कहुँछुं भ० भरत चे० वली ए० ए
रवत चे० वली.

जम्बुद्वीपे दीवे मन्दरसं पघयस्त
उत्तरदाहिणेण दो वासा पण्णता वहु-
समउल्ला अविसेसमणाणता अन्नमन्नं
नाइवट्टन्ति आयामविक्खम्भसंठाणप-
रिणाहेण । तं जहा। भरहे चेव एरवए
चेव ॥ १ ॥

भावार्थ-परिपूर्ण चंद्रमंडलने आकारे एक
लाख जोजननो लांवो पहोलो जंबुद्वीप छे
तेहमां एक लाख जोजननो उंचो मेरुपर्वत
छे, तेहना उत्तरने वे पासे अने दक्षिण-
ना वे पासे वे वर्ष क्षेत्र कहेल छे.
ते प्रमाणथी घणा सरखां छे, कांइपण एके-
कथी विशेषार्थीक नथी, तेमज पर्वत, नगर, न-
दीनो विशेष नयी. आरा प्रमुखता भोवे करी
एकेकथी वधता नयी. लांवपणे, पहोलपणे,
संस्थान, आकार चढाव्या धनुष्यने आकारे,
परिधि इत्यादिके करी सरखाछे. पाचसेत्तिस
जोजनने छक्का विस्तारपणे छे. जोजननो
एकवीसमो भाग ते क्का जाणवी. ते वे क्षेत्र
नां नाम कहेछे, एक भरतक्षेत्र १, वीजुं एर-
वतक्षेत्र २, ए वे सरखां छे ए वे भेद छे.

अर्थ-ए० ए० ए० रीते अ० मानप्रमाण
भाव सर्व एमज जाणवा ने० वली वेने क्षेत्र
सरखां छे हे० हेमवंत क्षेत्र चे० वली हे०
हेमवंत क्षेत्र चे० वली.

एवं एएणं आमिलावेणं नेयवं हेम-
वए चेव हेमवं चेव ॥ २ ॥

भावार्थ-ए रीते मान प्रमाण सर्व भाव ए-
मज जाणवा, तेम वेने क्षेत्र सरखां छे कहे छे.

हैमवंतक्षेत्र दक्षिणदिशाए १, एरणवंत क्षेत्र
उत्तरदिशाए २, ए वे क्षेत्र सरखां छे.

अर्थ—ह० हरिवास चे० वली २० रम्यक
क्षेत्र चे० वली.

हरिवासे चेव रम्यवासे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थ—तेमज हरिवर्ष दक्षिणदिशाए १,
रम्यकर्वपक्षेत्र उत्तरदिशाए २, ए वे क्षेत्र
सरखां छे.

अर्थ—जं० जंबुद्रीप नामना द्वीपमां म०
मेरु प० पर्वतथी पु० पुर्वदिशे प० पश्चिमादिशे
दो० वे खे० क्षेत्र प० कथा व० घणे स०
सरखे प्रमाणे छे अ० विशेष नथी जा० या-
वत प० पुर्वविदेह क्षेत्र चे० वली अ० पश्चिम
विदेह चे० वली.

**जम्बुदीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
पुरात्यमपच्चत्यमेणं दो खेत्ता पण्णत्ता
वहुसमउल्ला अविसेसा जाव पुघाविदेहे
चेव अवरविदेहे चेव ॥ ४ ॥**

भावार्थ—जंबुधीपना मेरुपर्वतथी पूर्व पश्चिमे
वे क्षेत्र घणाज सरखां प्रमाणे छे, कांडपण वि-
शेषाधीक नथी ते वे क्षेत्रनां नाम कहे छे, पूर्व
महाविदेहक्षेत्र १, पश्चिममहाविदेहक्षेत्र २, ए
वे भेद छे.

अर्थ—जंबुधीप नामना दी० द्वीपमां म०
मेरु प० पर्वतने उ० उत्तर दा० दक्षिणदिशे
दो० वे कु० कुरुक्षेत्र प० कथा व० वहु स०
सरखा उ० मान प्रमाणे अ० कांड विशेष
नथी जा० यावत दे० देवकुरु चे० वली उ०
उत्तर कुरु चे० वली.

**जम्बुदीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरदाहिणेणं दो कुराओ पण्णत्ताओ**

वहुसमउल्लाओ अविसेसाओ जाव दे-
वकुरा चेव उत्तरकुरा चेव ॥ ५ ॥

भावार्थ—जंबुद्रीपना मेरुपर्वतथी उत्तर द-
क्षिणदिशाए वे कुरु कहेल छे ते मान प्रमाणे
करी घणा सरखा छे, कांडपण विशेषाधीक
नथी, तेह वे कुरुनां नाम कहे छे, देवकुरु द-
क्षिणदिशाए १, उत्तर कुरु उत्तरदिशाए २,
ए वे भेद छे.

अर्थ—त० तिहां ण० वली दो० वे म० मोटा
म० मोटा विस्तारवंत म० मोटा दु० वृक्ष प०
कथा व० वहु स० सरखा उ० मान प्रमाणे
अ० विशेष नथी स० किसी फेर नथी अ०
मांहोमांहि ना० नथी वथता ओछा आ० लां-
वपणे वि० पोहोलपणे उ० उचपणे सं० आ-
कारे प० परिधिपणे तं० ते ज० कहुंछुं कू०
कूडसामली वृक्ष चे० वली ज० जंबूक्ष चे०
वली सु० सुर्दर्शन नामे.

**तत्थ णं दो महइमहालया महा-
दुमा पण्णत्ता वहुसमउल्ला अविसेसम-
णाणत्ता अण्णमण्णं नाइवद्वन्ति आया-
मविक्खम्भुच्चत्तोवेहसंठाणपरिणाहेण । तं
जहा । कूडसामली चेव जम्बू चेव सु-
दंसणा ॥ ६ ॥**

भावार्थ—तिहां देवकुरु उत्तरकुरु मांही
मोटा महा तेजवंत रमणीक शोभायमान प्र-
धान (उत्तम) वे वृक्ष प्रमाणे घणां सरखा
छे, कांडपण विशेषाधीक नथी, लांवा, पहोला,
विस्तार, उंचा धरतीमां, आकार, परिधिए स-
रखा छे, मांहोमांहि एकेकथी वथता नथी, लां-
वपणे, पहोलपणे, उंचपणे, उंडापणे, आकारे,
परिधि पट्टला प्रमाणे सरखा छे, रत्नमय छे,
एहनुं मान बीजी जग्याएथी जाणवूं ते वे वृक्ष-

नां नाम कहे छे, एक कुडशामलवृक्ष ते शिखरने आकारे छे १, वीजुं जंवूवृक्ष तेनुं वीजुं नाम सुदर्शन ते जोवा योग्य छे.

अर्थ—त० तिहाँ ३० वळी दो० वे दे० देवता म० मोटी रुधिना धणी जा० यावत म० मोटा सो० सुखना धणी प० पल्योपम ढि० आउपांवत प० वसे छे तं० ते ज० कहुंचुं ग० सुवर्णकुमारनी जातिना चे० वळी वे० वेणुदेवनामे अ० अनाहिनामे चे० वळी ज० जंयुद्वीपना स्वामी छे.

तथ्य णं दो देवा महिङ्गिया जाव महासोक्खा पलिओवमहिङ्गिया परिव-सन्ति । तं जहा । गरुले चेव वेणुदेवे अणादिए चेव जम्बुदीवाहिवर्ड ॥७॥

भावार्थ—ते वृक्षने विषे वे देवता म्होटी रुधिना धणी यावत् मोटा सुखना धणी एक पल्योपमना आउखानी स्थितिवाला सुवर्ण-कुमारनी जातिनां रहेछे, ते वे देवतानां नाम कहे छे. एक गरुलेव तेनुं वीजुं नाम वेणु देवछे १, वीजो अणाहीय नामे देव २, ए वे देव जंयुद्वीपना अधिष्ठाता ते मालीक छे.

अर्थ—ज० जम्बु नामना दि० द्वीपमां म० भेर प० पर्वतने उ० उत्तर दा० दक्षिणादिशे दो० वे वा० वर्षवर प० पर्वत प० कल्या व० धणा स० सरखा उ० मानप्रमाणे अ० वि-षेष नर्थी म० भेड नर्थी अ० मांहोमांही ना० अथिक ओछा नर्थी आ० लांवपणे विं० पो-लपणे उ० उच्चपणे सं० आकारं प० परिथ-पणं तं० ते ज० कहुंचुं चु० नाहना हिमवंत पर्वत चे० वळी सि० सिखरीपर्वत चे० वळी.

जम्बुदीवे दीवे मन्दरस्स पवयस्स

उत्तरदाहिणेण दो वासहरप्रवया पण्णत्ता वहुसमउल्ला अविसेसमणाणत्ता अण-मणेण नाइवडन्ति आयामविक्खम्भुच्चत्तो वेहसंठाणपरिणाहेण । तं जहा । चुल्हिमवन्ते चेव सिहरी चेव ॥८॥

भावार्थ—जंयुद्वीपे मेरु पर्वतथी उत्तर अने दक्षिण दिशाए वे पर्वथर (क्षेत्रनी मर्यादा करे ते) पर्वत कहेल छे ते वे पर्वत घणा स-रखा छे, विशेष नर्थी, भेद नर्थी, एकेकथी वधता नर्थी, नहाना नर्थी, लांवपणे, पहोल-पणे, उच्चपणे, उडपणे, आकारे, परिधि एडले प्रकारे सरखा छे, तेहनां नाम कहे छे. भरत क्षेत्रथी उत्तर दिशाए सो जोजननो उंचो नानो हिमवंत पर्वत १, इरवत क्षेत्रथी आतर्फ शिखरी पर्वत २, ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एय म० महा हिमवंत चे० वळी रु० रुपोपर्वत चे० वळी

एवं महाहिमवन्ते चेव रुपी चेव ॥९॥

भावार्थ—एम मेरुथी आ तर्फ महा हिमवंत १, मेरुथी पेली तर्फ रुपी पर्वत २,

अर्थ—ए० एम नि० निपटपर्वत चे० वळी नी० नीलवंतपर्वत चे० वळी.

एवं निसहे चेव नीलवन्ते चेव ॥१०॥

भावार्थ—एम मेरुथी दक्षिणे निपट पर्वत १, मेरुथी उत्तरे नीलवंत पर्वत २, ए वे वे पर्वत सरखा छे.

अर्थ—ज० जंयुद्वीप नामना दी० दीपे म० भेर प० पर्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिणे दे० हिमवंतक्षेत्र ए० एरणवंतक्षेत्रने विषे दो० वे व० वाटला व० वेताहपर्वत प० कल्या व० वणा न० सरखा उ० मान प्रमाणे अ० विशेष नर्थी

સું ખેદ નથી જાં યાવત સું શબ્દાપાતી
ચેં વળી વિં વિકટાપાતી ચેં વળી,

જમ્બુદ્રીવે દીવે મન્દરસ્સ પવ્યસ્સ
ઉત્તરદાહિણેણ હેમવએરન્નવએસુ વાસેસુ
દો વટ્ટવેયછુપવ્યા પન્ત્તા વહુસમજ-
લા અવિસેસમણાણન્તા જાવ સહાર્વિં
ચેવ વિયડાર્વિં ચેવ ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ-જંબુદ્રીપે મેરુ પર્વતથી દક્ષિણ દિ-
શાએ હેમવંત ક્ષેત્ર અને ઉત્તર દિશાએ એરણવંત
ક્ષેત્ર છે, એ વેને વિપે વૈશ્વત વાટલા વૈતાઢચ પ-
ર્વત પાલાને આકારે કહેલ છે, તે ઘણા સરરખા
છે, વિશેષ ખેદ નથી. તે વેનાં નામ કહે છે,
શબ્દા પાતી હેમવંતમાં ૧, વિકટાપાતી એરણ-
વંતમાં છે ૨.

અર્થ—તું તિહાંણ વળી દો વેદો દેવતા
મું મોટી રુદ્ધિવંત જાં યાવત પું પલ્યોપમ
આઉપાએ પું રેછે તંતું તે જું કહુંછું સાં
ખાતિનામે ચેં વળી પું પ્રભાસનામે ચેં
વળી.

તત્થ ણ દો દેવા માહિંદ્રિયા જાવ
પલિઓવાદુંદ્રિયા પરિવસાન્તિ । તં જહા ।
સાઈં ચેવ પભાસે ચેવ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ-તિહાં વે દેવતા મ્હોટી રુદ્ધિના
ધણી, પલ્યોપમ આઉરખાના ધણો રહે છે.
તિહાં તેહનાં ભઘન છે, તે વે દેવતાનાં નામ
કહે છે. એક સ્વાંત્ર નામે દેવતા ૧, થીજો
પ્રભાસં નામે દેવતા ૨, એ વે ખેદ છે.

અર્થ—જું જમ્બુદ્રીપ નામના દ્વીં દ્વીપે
પું મેરુ પું પર્વતથી ડું ઉત્તર દાં દક્ષિણ
દિશે દું હરી ર્ધી ક્ષેત્રે રું રમ્યક વાં ક્ષેત્રે
દ્વીં વે વું વાટલા વું વૈતાઢય પર્વત પું કાગા

વું ધણા સું સરરખા ડું સમાન છે જાં
યાવત ગું ગંધાપતી હરિર્વર્ષમાં ચેં વળી
માં માલ્વંત પર્યાય ચેં વળી

જમ્બુદ્રીવે દીવે મન્દરસ્સ પવ્યસ્સ
ઉત્તરદાહિણેણ હરિર્વારિસરમએસુ વાસે-
સુદો વટ્ટવેયછુપવ્યા પન્ત્તા વહુસમજ-
લા જાવ ગન્ધાર્વિં ચેવ માલવન્તપરિં
યાએ ચેવ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ-જંબુદ્રીપે મેરુ પર્વતથી દક્ષિણ હ-
રિર્વર્ષ ક્ષેત્ર અને ઉત્તરે રમ્યક વર્ષ ક્ષેત્ર છે.
તિહાં વે વૃત વૈતાઢચ પર્વત કહેલ છે. ઘણા
સરિખા વરાવર છે, તે વે પર્વતનાં નામ કહેલે
હરિર્વર્ષ ક્ષેત્રમાં ગંધાપતી છે ૧, રમ્યક વર્ષ
ક્ષેત્રમાં માલવંત પર્વત છે.

અર્થ—તું તિહાં ણ વળી દો વે દેદો દે-
વતા મું મોટી રુધિના ધણી જાં યાવત પું
પલ્યોપમની દ્વિં સ્થિતિના પું વસેછે તંતું તે
જું કહુંછું અ૦ અરુણ નામે ચેં વળી પું
પન્તનામે ચેં વળી.

તત્થ ણ દો દેવા માહિંદ્રિયા જાવ પ-
લિઓવમદુંદ્રિયા પરિવસાન્તિ । તં જહા ।
અરુણે ચેવ પદમે ચેવ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ-તિહાં વે દેવતા મ્હોટી રુદ્ધિના
ધણી પલ્યોપમની સ્થિતિકાળા વસે છે, તિહાં
તેહનાં ભઘન-વાસ છે તે વે દેવતાનાં નામ ક-
હે છે, એક અરુણ નામે દેવતા ૧, થીજો પદ્મ
નામે દેવતા ૨, એ વે ખેદ છે.

અર્થ—જું જમ્બુદ્રીપ નામના દ્વીં દ્વીપે મું
મેરુ પું પર્વતથી ડાં દક્ષિણ દિશે દેદો દેંદ્ર
કુરુથકી પું પુર્વને પાસે અ૦ પદ્મિમને પાસે
પું દ્વાં આં ઘોડાના ખુંધ સું ખંધ સાં આદિ

नीचा पछी उच्चा सरिखा अ० अर्ध च० चंद्र
सं० आकारे सं० रथा दो० वे व० वरखारा प०
पर्वत प० कदा छे व० धणु स० सरखा
जा० यावत सो० सोमनस वि० विशुत्प्रभ
चे० बली

जम्बुद्वीपे दीवे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण देवकुराए पुवावरपासे एत्थ
णं आसक्षन्धगसरिसा अङ्गुच्चन्दसं-
ठणमंडिया दो वक्षारपवया पन्नता
वहुसमउल्ला जाव सोमणसे विज्जुप्पभे
चेव ॥ १५ ॥

भावार्थ-जंबुद्वीपना मेरु पर्वतथी दक्षिण
दिशाए अने देवकुरुथी पुर्व पश्चिमनी पासे
तिहाँ घोडाना स्खंध सरिखा आटी नीचा,
छेडे उच्चा, निष्ठनी पासे चारसो जोजन
उच्चा, मेरुनी पासे पांचसे जोजन उच्चा, अर्ध
चंद्राकार संस्थित (रहेला) वेवखारा पर्वत
छे ते देवकुरुने अर्ध चंद्राकारे करेल छे तेथी
वेवखारा पर्वत कहेल छे, ते वे घणा सरिखा
यावत् वरावर छे, ते वेनां नाम कहे छे, एक
सोमनस ?, वीजो चिशुत्प्रभ ?, ए वे भेदछे.

अर्थ-जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे म० मेरु
प० पर्वतने उ० उत्तरे उ० उत्तर कुरुक्षेत्रने
पासे मु० पुर्व पश्चिमने पासे ए० इहाँ आ०
अध्यना खं० पंच स० सरिपा अ० अर्ध च०
चन्द्रने सं० आकारे सं० रथा दो० वे व० व-
पागं प० पर्वत प० कदा छे व० धणा स०
सरखा छे जा० यावत गं० गन्धमाडन नामे
पश्चिमे चे० बली मा० मालयंत पूर्वे ने० बली

जम्बुद्वीपे दीवे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरेण उत्तरकुराए पुवावरे पामे एत्य

णं आसक्षन्धगसरिसा अङ्गुच्चन्दसं-
णसंडिया दो वक्षारपवया पण्टा
वहुसमउल्ला जाव गन्धमायणे चेव मा-
लवन्ते चेव ॥ १६ ॥

भावार्थ-जंबुद्वीप मेरु पर्वतथी उत्तरे अने
उत्तर कुरुनी पूर्व पश्चिमनी पासे तिहाँ घोडा-
ना स्खंध सरखा अर्ध चंद्राकारे तथा गजं-
ताकारे वेवखारा पर्वत कहेल छे, ते वे घणा
सरखा यावत् वरावर छे, ते वेनां नाम कहेले,
पश्चिमनी पासे गंधमाडन १, पूर्वनी पासे मा-
लवंत २, ए वे भेद छे.

अर्थ-जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे म० मेरु
प० पर्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिणे दो० वे
दी० लांवा वे० वैताढ्य प० पर्वत प० कदा
व० धणा स० समान जा० यावत् भा० भरत
क्षेत्रमां चे० धूळी दी० दीर्घ वे० वैताढ्य प०
पर्वत ए० एव्वतमां चे० बली दी० दीर्घवैताढ्य

जम्बुद्वीपे दीवे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरदाहिणेण दो दीहवेयङ्गपवया प०
नन्ता वहुसमउल्ला जाव भारहे चेव
दीहवेयङ्गे एरावे ए चेव दीहवेयङ्गे ॥ ७ ॥

भावार्थ-जम्बुद्वीपना नामना द्वीपे मेरु प०
वैताढ्य उत्तर दक्षिणे वे लांवा वैताढ्य पर्वत
कदा, घणा समान भरतक्षेत्रमां तेमज एव भरतक्षेत्र
ए वेनेमां दीर्घ वैताढ्य पर्वत कदा.

अर्थ-भा० भरतना ण० बली दी० दीर्घ
वैताढ्यमां दो० वे गु० गुफा प० कदी छे
व० वहु स० समा सरीयो छे, अ० विशेष
नयी स० भैरव नयी ग० मांहोमाही ना० ए-
केक्षयी वथनौ नयी आ० लांपणे वि० पुरी-
लपणे ड० उच्चपणे म० आकार प० पर्य

ત્રો તે જો કહુંછું તિં તિમિસ ગુફા ચેૠ
વળી ખેં ખેં પ્રપાત ગુફા ચેૠ વળી

ભારહે ણ દીહવેયઢે દો ગુહાઓ પ-
ણત્તાઓ વહુસમઉલ્લાઓ અવિસેસમણા-
ણત્તાઓ અન્નમન્ન નાઇવદ્વાન્તિ આયામ-
વિક્રખમ્ભુચ્ચત્તસંટાળપરિણાહેણં । તં જ-
હા । તિમિસગુહા ચેવ ખણ્ડપ્પવાયગુ-
હા ચેવ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—ભરતક્ષેત્રમાં દીર્ઘ વૈતાઢથ પર્વતમાં
વે ગુફા કહી છે તે વે સમાન સરર્ખી છે, વિ-
શૈપ નથી, મેદ નથી, માંહોમાંહી એકેકથી બ-
ધતી નથી, લાંબપણે, પહોલાપણે, ઊંચપણે, આ-
કાર પરિધિએ સરર્ખી છે, તે વે ગુફાના નામ
કહે છે તિમિસ ગુફા તથા ખણ્ડપ્પપાત ગુફા.

અર્થ—તં તિહા ણો વળી દો વે દેૠ
દેવતા મો મોટી રુદ્ધિના ધણી જાૠ યાવત
પો પલ્યોપમનું દ્વિૠ આઉં છે પો રહે છે
તં તે જો કહુંછું કો કૃતમાલ ચેૠ વળી
નો નટમાલ દેવ ચેૠ વળી

તથ ણ દો દેવા મહિંદ્રિયા જાવ
પલિઓવમદિંદ્રિયા પરિવસન્તિ । તં જ-
હા । ક્યમાલએ ચેવ નદ્રમાલએ ચેવ
॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—તથા વે દેવતા મોટી રુદ્ધિના ધ-
ણી પલ્યોપમને આઉંસે રદે છે, તેનો નામ કૃત
માલ અને નટ માલ દેવતા.

અર્થ—એૠ એરાવત ખેત્રમાં ણો પણ ટ્રીૠ
દીર્ઘ વૈતાઢથમાં દો વે ગુઝાઓ પો કહી

જાૠ યાવત કો કૃતમાલ ચેૠ વળી નો
નટમાલ ચેૠ વળી

એરાવએ ણ દીહવેયઢે દો ગુહાઓ પ-
ણત્તાઓ જાવ ક્યમાલએ ચેવ નદ્ર-
માલએ ચેવ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—એમજ એરવતક્ષેત્રમાં પણ દીર્ઘ
વૈતાઢથ પર્વત છે, તેમાંહી પણ વે ગૃફાછે, યા-
વત્ત કૃતમાલ ૧, નૃત્યમાલ દેવતા સુધી ભર-
તક્ષેત્રની પેરે સર્વ જાણબું.

અર્થ—જો જમ્બુદ્રીપ નામના દોૠ દ્વીપમાં
મો મેહુ પો પર્વતની દાૠ દક્ષિણે ચું નાનો
હિમવંત વાૠ વર્ષધર પો પર્વતના દોૠ વે કુઠ
કુઠ પો કદ્યા વો ધણા સો સમાન જાૠ
યાવત વિૠ પુહોલપણે ઉૠ ઊંચ સંૠ આકારે
પો સરર્ખી પરિધિ તં તે જો કહુંછું ચું
નાનો હિમવંત કુઠ ચેૠ વળી વેૠ વેશ્રમણ કુઠ
ચેૠ વળી

જમ્બુદ્રીવે દીવે મન્દરસ્ત પવયસ્સ
દાહિણેણ ચુલ્લાહિમવન્તે વાસહરપવએ
દો કૃડા પન્નતા વહુસમઉલ્લા જાવ વિ-
ક્રખમ્ભુચ્ચત્તસંટાળપરિણાહેણં । તં જહા
। ચુલ્લાહિમવન્તકુઠે ચેવ વેસમણકુઠે
ચેવ ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થ—જમ્બુદ્રીપે મેરુપર્વતથી દક્ષિણદિશાએ
નામ હિમવંત વર્ષધર પર્વતના વે કુઠ કાંડેલ
છે, તે વણા સરર્ખા છે. પહોલપણે, ઊંચપણે,
સંસ્થાનપણે, પરિધિએ સરર્ખાં છે. કાંડપણ ફેર
નથી, તે વે કુઠના નામ કહે છે, ચુલ્લાહિમવંત-
કુઠ ૧, વેશ્રમણકુઠ ૨, એ વે ખેદ છે,

अर्थ—जंबुदीप नामना दी० द्वीपे म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे म० महाहिमवंते वा० वर्षधर प० पर्वतनी पर्यादा करे छे ते दो० वे कू० कुट प० कल्पा व० धणा स० सरखा छे जा० यावत म० महाहिमवंत कुट चे० वळी वे० वेरुलियनामे कुट चे० वळी.

जम्बुदीपे दीवे मन्दरस्स पवयस्स दाहिणेण महाहिमवन्ते वासहरपवए दो कूडा पन्नता वहुसमउल्ला जाव म- हाहिमवन्तकूडे चेव वेरुलियकूडे चेव ॥ २२ ॥

भावार्थ—जंबुदीपे मेरुथी दक्षिणादिशाए म- हाहिमवंत वर्षधर (वर्ष कहेतां क्षेत्र तेहनी पर्यादा करे) पर्वतना वे कुट ते शिखराकारे कहेल छे, धणा सरखा यावत् वरावर छे, ते वे कुटनां नाम कहे छे, एक महाहिमवंतकुट १, वीजो वेरुलीय नामे कुट २ ए वे भेदछे.

अर्थ—ए० एम नि० निष्पथ वा० वर्षधर प० पर्वतना दो० वे कू० कुट प० कल्पा व० धणा सरखा छे जा० यावत नि० निष्पथकुट चे० वळी रु० रुचककुट चे० वळी.

एवं निसहे वासहरपवए दो कूडा पण्णता वहुसमउल्ला जाव निसह- कूडे चेव रुयगकूडे चेव ॥ २३ ॥

भावार्थ—एम निष्पथ वर्षधर पर्वतना वे कुट कहेल छे ते धणा सरखा छे, यावत् वरावर छे, निष्पथकुट १, रुचकमभकुट २, ए वे भेद छे.

अर्थ—ज० जंबुदीप नामना दी० द्वीपे म० मेरु प० पर्वतनी उ० उत्तरे नी० नीलवन्त

वा० वर्षधर प० पर्वत दो० वे कू० कुट प० कल्पा व० धणा स० सरखा जा० यावत तं० ते ज० कहुंलुं नी० नीलवन्तकुट चे० वळी उ० उवदर्शनकुट चे० वळी.

जम्बुदीपे दीवे मन्दरस्स पवयस्स उत्तरेण नीलवन्ते वासहरपवए दो कूडा पण्णता वहुसमउल्ला जाव । तं जहा नीलवन्तकूडे चेव उवदंसणकूडे चेव ॥ २४ ॥

भावार्थ—जंबुदीपे मेरुथी^१ उत्तर दिशाए नी- लवन्त वर्षधर पर्वतना वे कुट^२ कहेल छे, धणा सरखा छे यावत् वरुव^३ उत्तर दा० कुट १, उप- दर्शन कुट २, ए दे० वैताहिच प०

अर्थ—ए० ए० समान^४ वर्षधर प० पर्वतना दो० वे कुट^५ प० कल्पा व० ध- णा स० सरखा ते जा० यावत तं० ते ज० कहुंलुं रु० रुपिकुट चे० वळी म० मणिकंचन- कुट चे० वळी.

एवं रुपिमि वासहरपवए दो कूडा पन्नता वहुसमउल्ला जाव । तं जहा । रुपिकूडे चेव मणिकंचनकूडे चेवा ॥ २५ ॥

भावार्थ—एम रुपि वर्षधर पर्वतना वे कुट (शिखर) कहेल छे, धणा सरखा छे, यावत् वरावर छे, तेहनां नाम कहे छे, रुपि कुट १, मणीकंचन कुट २, ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० ए० सि० सिपरी वा० वर्षधर प० पर्वते दो० वे कुट प० कल्पा व० धणा स० सरखा तं० ते ज० कहुंलुं सि० सिखरीकुट चे० वळी ति० तिगिच्छकुट चे० वळी.

एवं सिहरिमि वास्त्रपव्वए दो कूडा पन्नता वहुसमउल्ला । तं जहा । सिहरिकूडे चेव तिगिच्छकूडे चेवा ॥ २६ ॥

भावार्थ-एम शिखरी वर्षधर पर्वतना वे कुट कहेल छे. घणा सरखा छे यावत वरावर छे. शिखरिकुट १, तिगिच्छकुट २, एवे भेदछे

अर्थ-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे म० मेरु प० पर्वत उ० उत्तर दा० दक्षिणे चु० चुल हिमवंत सिखरी वा० वर्षधर पर्वते दो० वे म० मोटा द० द्रह प० कहा व० धणा स० सरपा छे अ० विशेषे स० भेद नथी अ० एकथी ना० वधे नहीं घटे नहीं आ० लांव-पणे वि० पोहलपणे उ० उंडपणे सं० आकार प० परिधिए सरपा तं० ते ज० कहुंचुं प० पम्ब्रह चे० वनी पो० पुंडरीकद्रह चे० वनी

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स उ-
त्तरदाहिणेण चुलहिमवन्तासिहरीसु वा-
सहरपवयसु दो महद्वा पन्नता वहुस-
मउल्ला अविसेसमणणता अन्नमन्नं ना-
इवदृन्ति आयामविम्बुद्वेहसंठाण-
परिणहेण । तं जहा । पउमद्वहे चेव
पोण्डरीयद्वहे चेव ॥ २७ ॥

भावार्थ-जंबुद्वीपना मेरुथी दक्षीणे चुल हि-
मवंत पर्वत अने उत्तरे शिखरि पर्नत छे, ए वे
पर्वतने विषे वे म्होटा द्रह थी भगवंते कहेल
छे, ते घणा सरखा छे, कांड पण विशेष भेड
नथी, एकेकथी वधता नथी, घटता पण नथी,
लांवपणे, पझोलपणे, उंचपणे, उंडपणे, संस्या-

ने परिधिए सरखा छे, ते वे द्रहनां नाम कहे
छे, एक पदम द्रह १, वीजो पुंडरीक द्रह २,
(एवे द्रह एकहजार जोजन लांवा, पांचसे जो-
जनना पहोळा छे, दश जोजनना धरतीमांहि
उंडा छे, तेमांही एकक्रोड विसलाख पचास
हजार एकसोने विस कमल छे, सर्व रत्नमय
छे, पश्चद्रह माहीं एक म्होडुं कमल छे ते श्री
देवीनुं छे अने एकसोने आठ कमल श्रीद-
वीनां भंडारनां छे, चार कमल महतरिकानां
छे, सात कमल अणिकानां छे, सोळहजार
कमल आत्मरक्षक देवतानां छे, चारहजार क-
मल सामानिक देवनां छे, आठहजार कमल
मांहिली परिपदानां छे, दशहजार कमल व-
चली परिपदानां छे, चारहजार कमल वाहि-
रली परिपदानां छे, हवे कमलना त्रण कोट
छे, वनीसलाख कमल पहेला कोटनां छे, चा-
लीसलाख कमल वचला कोटनां छे, अठता-
लोसलाख कमल वाहीरला कोटनां छे. एम
सर्व थड्ने एकक्रोड विसलाख पचासहजार ए-
कसोने विस कमल धयां तेमांही मोडुं कमल
एक जोजननुं लांवुं अने पोहोळुं छे, अर्ध
जोजननुं जाहुं छे, दश जोजननुं पाणीमांही
उंडुं छे, वे कोश पाणी धकी उंचुं छे, दश
जोजन बाझेहं सर्वांगे कहेलुं छे, ते कमलनुं
बज्र रत्नमय मुळ छे, रिए रत्नमय कंद छे,
बैस्ली रत्नमय निलवरणां वाहिरलां पानडां
छे, जंबुनंड राता रत्न सुवर्णमय मांहिला पा-
नडां छे, तपाव्या शोनामय केशरां छे, नाना
प्रकारना मणिमय जे उपरे पांखडीयुं छे, सो-
नानी कणिकाछे, ते कणिका वे कोशनी लांवी
ने पहोळी छे, एक कोशनो जाटपणे दोलो छे,
ते उपर घणुं घणुं रमणील छे, तेस्या शम्भु-

मध्यदेश भागे श्रीदेवीतुं घर छे, ते एक को-
शनुं लांबु अने अर्ध कोशनुंपोहोळुं छे अने
देश उंणुं कोश उंचुंछे, अनेक स्तंभा छे, घटा-
यों सुवर्णे करी ते जोवा योग्य छे, ते भुवनने
त्रण वारणां छे, पूर्वे १, दक्षीणे २, उत्तरे ३,
एत्रण वारणां पांचसे धनुष्यनां उंचां छे, अद्दी-
से धनुष्यनां पहोळां छे, ते भुवनमां एक मणी
पीटीका छे, ते पांचसे धनुष्यनी लांवी ने प-
होळी छे, अद्दीसे धनुष्यनी उंची छे, ते मणी-
पीटीका उपरे एक देव सेज्या रहेवानो पल्यंग
छे, एवी रीतेज पुंडरीक द्रहमां पण जाणुं.)

अर्थ—त० तिहाँ ण० वळी दो० वे दे०
देवी म० मोटी रुधिवंत जा० यावत प० प-
ल्योपम टि० आजपाना प० वसे छे तं० ते
ज० कहुंदुं सि० श्री चे० वळी ल० लक्ष्मी
चे० वळी

तथ्य ण० दो देवयाओ महिड्याओ
जाव पलिओवमड्डियाओ परिसन्ति।
तं जहा। सिरि चेव लच्छि चेव॥२८॥

भावार्थ—तिहाँ वे देवीयुं म्होटी रुधिनी ध-
णियाणीयुं यावत् एक पल्योपमना आउखा
वालीयुं वसे छे, ते वे देवीयुंना नाम कहे छे,
पद्मद्रहमां श्री देवी १, पुंडरिक द्रहमां लक्ष्मी
देवी रहे छे २ ए वे भेद छे.

अर्थ—ए० एम म० महा द्विमवंत रूपी वा०
वर्षभर प० पर्वते दो० वे म० मोटा द० द्रह
प० कथा व० धणा स० सरपा जा० यावत
तं० ते ज० कहुंदुं म० महा पद्मद्रह चे० वर्णी
म० महा पुंडरीक द्रह चे० वळी दे० देवांगना
टि० हिंदेवी ने० वळी दु० उद्धिदेवी
चे० वर्णी

एवं महाहिमवन्तरूपीसु वासहरप-
बएसु दो महदहा पणत्ता वहुसमउला
जाव तं जहा। महापउमद्वहे चेव
महापोण्डरीयद्वहे चेव। देवयाओ हिरि
चेव उद्धि चेव॥२९॥

भावार्थ—एम महावंत अने रूपीपर्वतने विषे
वे म्होटा द्रह कहेलछे ते घणा सरखा छे यावत्
वरावर छे तेहनां नाम कहे छे, महाहिमवंत
पर्वत उपरे महापद्मद्रह १, रूपी पर्वत उपरे
महा पुंडरिकद्रह २, तिहाँ पण वे देवीयुं
म्होटी रुद्धिनी धणियाणीयुं वसेछे तेहनां नाम
कहेछे. महापश्च द्रहमांही हिंदेवी १, महापुंडरिक
द्रहमां उद्धि नामे देवी वसे छे. २, ए वे
भेद छे.

अर्थ—ए० एम नी० निषध नी० नीलवंते
ति० तिगिञ्छद्रह छे चे० वळी के० केसरी-
द्रह छे चे० वळी दे० देवीयो धि० धृतीदेवी
चे० वळी कि० किर्ती चे० वळी

एवं निसहनीलवन्तेसु तिगिञ्छद्रहे
चेव केसरिद्रहे चेव। देवयाओ धिई
चेव किर्ती चेव॥३०॥

भावार्थ—एम निषध पर्वत अने नीलवंत प-
र्वतने विषे वे म्होटा द्रह कहेल छे, निषध
पर्वत उपर तिगिञ्छद्रह १, नीलवंत पर्वत
उपरे केशरिद्रह २, तिहाँ वे देवीयुं म्होटी रु-
द्धिनी धणियाणीयुं वसे छे तेहनां नाम कहेछे
तिगिञ्छद्रहमां धृतीदेवी १, केशरिद्रहमां कि-
र्तीदेवी वसेछे २, [ए सर्वे द्रहनुं उडापणुं अने
कपलनुं मान पद्मद्रहनी वरावर जाणुं अने
वीजुं मान पद्मद्रहनी ठाम वमणुं जाणुं.]
ए वे भेद छे.

पेहेला तथा बीजा द्वाणमां आवता परस्पर सूत्रोनो संबंध वतावनार मुलमां आपेल संरकृत पाठनो तरजुमो.

एक द्वाणं.

पेरेग्राफ १ (सम्यक मिथ्याज्ञान शद्भान अने अनुष्टानोवडे सर्व पदार्थोनो विषय उपयोगमां लाववाथी आत्मानुं सर्व पदार्थोमां प्राधान्यपणुं तेथी आत्मानो विचार पेहेला कहेछे.)

२ (केटलाएक मतवालाओ आत्मानुं क्रिया रहीतपणुं माने छे तेथी ते मत्तुं निराकरण करवाने माटे ते आत्मानुं क्रिया सहीत पणुं कहेवाने इच्छता क्रियाना करणभूत जे दंड तेतुं स्वरूप प्रथम कहेछे.)

३ (ते टंडवडे आत्मा क्रिया करे छे तेथी ते क्रिया कहे छे.)

४ (उपर वतावेल स्वरूपवाला आत्मानो आवार जे लोक तेतुं स्वरूप कहे छे.)

५ (लोकनी व्यवस्था पण तेथी विपरीत जे अलोकना होवाथी धाय तेथी ते अलोक कहेछे.)

६ (लोक अने अलोकनो विभाग करनार धर्मास्तिकाय छे तेथी तेतुं स्वरूप कहेछे)

७ (धर्षधी पण विपरित जे अर्धम तेतुं स्वरूप कहे छे.)

८ (आत्मा पण लोकमां रहेल धर्मास्तिकाय अने अर्थर्मास्तिकायथी उपग्रहीन, दंड सहित, सक्रिय एवो छतो कर्मवडे वंधायले ते वंय कहेछे.)

९ (अनादि काळ्यधी वंधनो सद्भाव दृता पण कोई भर्वाजीव मोक्ष पामे छे तेथी मोक्षनुं स्वरूप कहे छे.)

१० (मोक्ष पण पुण्य पापना क्षय ध्यायध्याथी धायले तेथी पुण्य पापनुं स्वरूप कहेवैं जोडीए तेमां पण मोक्ष अने पुण्यनुं शुभ स्वरूपनुं समान धर्मिष्पणुंले तेथी पेहेवैं पुण्य कहे छे.)

११ (पुण्यनुं प्रतिपक्ष पाप छे तेथी तेतुं स्वरूप कहे छे.)

१२ (उपर कहेल पुण्य पापकर्मोना वन्धनुं कारण जे आश्रव ते कहे छे.)

१३ (हवे आश्रवना विपरीत संवरनुं स्वरूप कहे छे.)

१४ (ते संवर वे प्रकारनो छे पण संवरना सामान्यपणाथी एक छे, विशेष संवरमां कर्मो वेदाय छे पण वंय थतो नथी तेथी वेदना स्वरूप कहे छे.)

१५ (वन्ने प्रकारनी पण वेदना वेदनानी साम्यपणाथी एकज प्रकारनीछे, भोगवेला रसवाळुं कर्म प्रदेशथी खरी पडेछे तेथी वेदना पछी कर्म परिशाटनस्प निर्जरानुं निरुपण करे छे.)

पेरेग्राफ २ (संसारमां जीव जुदी जुदी निर्जरानुं भाजन प्रत्येक शरीरनी अवस्थामां थाय छे पण साधारण शरीरनी अवस्थामां थतो नथी तेथी प्रत्येक शरीरनी अवस्थावाला जीवना स्वरूपनुं निरुपण करवा माटे “एगे जीवे” ए विगेरेथी कहे छे अथवा प्रस्तुत (चालता) शात्रुमां कहेवाना जीव विगेरे नव पटार्थो सामान्यथी काळा. हवे विशेषधी जीव पदार्थनुं निरुपण कहे छे.)

पेरेग्राफ ३ (वन्ध, मोक्ष विगेरे आत्माना धर्मो काळा छे तेथी ते अविकारधीन आ पछी “एगा जीवाण” ल्यांथी मांडीने “एगे चरित्ते त्यांयुधी आत्माना धर्मोने कहे छे.)

पेरेग्राफ ४ (ज्ञान विगेरे उत्पाद, ध्यय, भ्रुववाला छे अने स्थिति छे ते समय विगेरनी छे तेथी समयनी पल्पणा करे छे.)

पेरेग्राफ ५ (अंशराहित वस्तुओना अधिकारथीज आ वे सूत्रो कहे छे.)

पेरेग्राफ ६ (जिम परमाणुं तेवा प्रकारना एकत्व परिणामना विशेषथी एकत्वपण् थायछे तेवी न रीते अनंता अणुभय स्कन्धोनुं पण थाय एम वतावतां सकळ वादर स्कंध प्रधानभूत इप-त्याग्भार ए नामनी पृथ्वीनुं स्कन्ध पर्सपे छे.)

पेरेग्राफ ६ (२) (सिद्धि पछी सिद्धवाला कहेछे.)

पेरेग्राफ ७ (१) कर्मक्षय सिद्धनो धर्म परिनिर्वाण छे तेथी ते कहे छे.)

पेरेग्राफ ७ (२) (परिनिर्वाण धर्मना योगथी तेज कर्मक्षय सिद्ध परिनिर्वृत (एटले मोक्ष पामेला) केहेवायचे तेथी ते वतावतां कहे छे.)

पेरेग्राफ ८ (अत्यार सुधीमां आ याये जीव धर्म एकतारूपे कहो, हवे पुदगलो जीवने उपग्राहक (साधनभूत) होवायी पुदगल लक्षण जीवधर्मो (“एगे सहे” त्यांयी ते “जाव लुखे”) त्यां सुधी एकतारूपे वतावे छे.)

पेरेग्राफ ९ (पुदगल धर्मोनी एकता कही, हवे पुदगलने आलिंगने रहेला १८ पापस्थानकना अप्रशस्त (अशुभ) धर्मोनी एकना कहे छे.)

पेरेग्राफ १० (१८ पापस्थानक कल्या, हवे तेना विपरीतोनी एटले प्राणातिपान वेरमण इत्यादीना १८ सूत्रोबडे एकता कहे छे.)

पेरेग्राफ ११ (संसारी जीव द्रव्यना धर्मोनुं एकत्वपण् कर्युं, हवे कालनुं स्थितिलुप-पसुं होवायी अने तद्धर्मपणाने लीधे तेनो विशेष कहे छे.)

पेरेग्राफ १२ (जीव, पुदगल अने काळ लक्षण द्रव्योनो विविध धर्म विभेषोनी एकत्व पर्सपणा कही, हवे संसारी जीवो, मुक्तजीवो अने पुदगल द्रव्य विभेषोनो नारक परमाणुं विगेरेनो समुदाय लक्षण धर्मनी एकता वतावे छे.)

पेरेग्राफ १४ (जम्बुदीप कंदो, हवे तेना पर्सपक भगवान महावीरनी एकता कहे छे.)

पेरेग्राफ १५ (वीर एकला निर्वृत थया एम कहुं, निर्वृतिक्षेत्रनी पासे अनुत्तर विमानो तेथी त्यांना रहेनार देवोनुं देहमान कहे छे.)

पेरेग्राफ १६ (देवोनो अधिकार चालतो होवायी नक्षत्र देवोनुं ताराओनी साथे एकपणुं कहे छे.)

पेरेग्राफ १७ (पुदगल स्वरूप कहेवा इच्छता कहे छे.)

दुद्धाण उद्देसओ १.

पेरेग्राफ १ (हवे द्विस्थानक नामनुं वीजुं अध्ययन शरु करे छे. आनो विशेष संवंध आ छे. जैनोना पतप्रमाणे वस्तु सामान्य विशेषे रूप छे. सामान्य आश्रीने प्रथम अध्ययनमां आत्मा विगेरे वस्तुनुं एकत्ववणुं पर्सपुं. आत्मानो विशेषनो आश्रय रईने तेज वे प्रकारे पर्सपीए छीए. आ संवंधे आवेल आ अध्ययनना उपक्रम विगेरे चार अनुयोगद्वार याय छे तेपण पहेला अध्ययननी पेट जाणवा अने जे फेर छे ते पोतानी बुद्धिधी जाणी लेवो. फक्त चार उद्देसावाला अध्ययननुं प्रत्रानुंगमे प्रथम उद्देसकनुं आ आदि सूत्रहे.)

पेरेग्राफ २ (हवे त्रस ए आदि नव सूत्रनेडे जीवतत्वनाज समतिपक्ष (विरुद्ध सहित) भेदो वतावे छे.)

पेरेग्राफ ३ (आम जीवतत्वना ध्विपदावतार (वीजुं द्वाण) वतावीने अजीव तत्व संवंधी ते वतावे छे.)

पेरेग्राफ ४ (क्रियाना सद्भावे आत्माने वंध विगेरे याय छे. क्रिया निरुपण करवाने मांट इद सूत्र कहे छे.)

पेरेग्राफ ५ (आ क्रियाओ याये गर्णीय अनेयी गर्दा कहे छे.)

पेरेग्राफ ६ (प्रत्याख्यान कहे छे.)

पेरेग्राफ ७ (ज्ञानपूर्वक प्रत्याख्यान विगेरे मोक्ष फलदाता छे तेथी ज्ञान विगेरे कहे छे.)

पेरेग्राफ ८ (ज्ञान अने चारित्र आत्मा केवी रीते पामे छे ते ? ? सूत्रोथी कहे छे.)

पेरेग्राफ ९ (१) (वळी धर्म विगेरे विद्या चरणस्वरूप केवी रीते पामे छे ते कहे छे.)

पेरेग्राफ ९ (२) (वळी धर्मादि लाभने माटे वीजा वे कारणो कहे छे.)

पेरेग्राफ १० (केवलज्ञान पण काळविशेषे थाय छे ते कहे छे.)

पेरेग्राफ ११ (केवलज्ञान मोहनीय उन्मादना क्षण थाय छे तेथी सामान्यथी उन्मादनुं निरूपण कहे छे.)

पेरेग्राफ १२ (१) (उन्मादधी जीव प्राणाति पातादि रूप दंडमां प्रवर्ते छे अने दंडनुं भाजन थाय छे तेथी दंडनुं निरूपण करे छे.)

पेरेग्राफ १२ (२) (कहेल स्वरूपवालो दंड सर्व जीवोमां २४ दंडकोमां फोरवी वतावे छे.)

पेरेग्राफ १३ (सम्यक दर्शन विगेरे त्रण रलवालाओनेज दंड होता नथी तेथी ते त्रणेनुं निरूपण करवा इच्छता सामान्यथी दर्शननुं स्वरूप वतावे छे.)

पेरेग्राफ १४ (हवे ज्ञान कहे छे.)

पेरेग्राफ १५ (हवे चारित्र कहे छे.)

पेरेग्राफ १६ (चारित्र धर्म छे ते संयम छे तेथी संयम कहे छे.)

पेरेग्राफ १७ (सराग संयम कद्यो, हवे वीतराग संयम कहे छे.)

पेरेग्राफ १८ (१) (संयम कद्यो से जीवाजीव विषय छे तेथी पृथ्वी आदि जीवनुं स्वरूप करे छे.)

पेरेग्राफ १९ (काळ अने आकाशनी वे सूत्रोथी परूपणा करे छे.)

पेरेग्राफ २० (लोक अने अलोकना भेदभी आकाशनुं वे प्रकारपूर्ण वतावृुं अने लोक छे ते शरीरवालाओनुं अने शरीरोनुं आश्रय स्वरूप छे तेथी नारक विगेरे शरीर दंडक वडे शरीर परूपणा कहे छे.)

पेरेग्राफ २१ (१) (शरीरना अधिकारमां जीवोनी वे राशीवडे परूपणा कहे छे.)

पेरेग्राफ २१ (२) (त्रसकाय स्थावर कायोनुंज वे प्रकारे परूपणा करवाने वे सूत्रो कहे छे.)

पेरेग्राफ २२ (पूर्व सूत्रमां भव्य जीवो कला, हवे तेना विशेषमांज जे जे करवुं उचित छे तेज वे स्थानकथी कहेछे.)

पेरेग्राफ २३ (हवेना १६ सूत्रो पूर्व सूत्रनी पेठे वे दिशाओना आलावाथी कहेवा.)

॥ दुड्हाण उद्देसओ २ ॥

पेरेग्राफ १ (१) (पेहेला उद्देसामां जीव धर्म अने अजीव धर्म विशेषकरीने वे प्रकारे कला, वीजा उद्देसामां पण वे प्रकारे जीव धर्म कहे छे, प्रथम उद्देसाना छेला सूत्र अने आ वीजा उद्देसाना आदि सूत्रनो आ प्रमाणे संवंध छे, पेहेला उद्देसाना अंतना सूत्रमां पादपोगमन काणुं छे अने तेथी केटलाक देवपूर्ण पामे छे तेथी देवा विशेष कहेवामां तेनो कर्मवंध अने घेदना कहे छे.)

पेरेग्राफ १ (२) (आ वे विकल्प (भेद) वीजा ठाणामां सूत्रने आश्रीने कद्यो छे अने आ रीते सूत्रमां कहेल घने प्रकारनी सर्वे जोवोना चौबोसे दंडकमां परूपणा करे छे.)

पेरेग्राफ २ (नारकीनी गनी तथा वागतो घतावे छे.)

पेरेग्राफ ३ (जीवाधिकार होवाने लीपे भव्य विगेरे एवा १६ विशेषणोवडे दंडकनी परूपणा कहे छे.)

पेरेग्राफ ४ (पहेला वैमानिक चरमत्व अने अचरमत्व पण कहा छे ते अवधिज्ञान वडे अधोलोक विगेरे जुए छे, हवे ते जोवामां जीवना वे प्रकार कहे छे.)

पेरेग्राफ ५ (वैकिय शरीर आश्रीने अधोलोक विगेरेना ज्ञानमां वे प्रकार कहे छे.)

पेरेग्राफ ६ (आज्ञानाधिकार छे तेथी ते संवंधमां वीजुं कहे छे.)

पेरेग्राफ ७ (शब्द श्रवण विगेरे जीवपरिणाम कहेना तेनो संवंध चालतो होवाथी जीवना वीजा पण परिणाम कहे छे)

पेरेग्राफ ८ (सामान्यथी श्रवण विगेरे देश अने सर्वथी कदा छे. विशेष विविक्षामां देवोनुं प्रथानपणुं होवाथी तेमने आश्रीने ते कहे छे.)

पेरेग्राफ ९ (उपर कहेल भावो शरीर होय तोज संभवे छे तेथी अने देवोनुं प्रथानपणुं छे तेथी व्यक्ति आश्रीने तेमनाज शरीरोनी परुणा करे छे.)

॥ दुद्वाणं उद्देसओ ३ ॥

(वीजा उद्देसा अने त्रीजा उद्देसानो संवंध नीचे मुजव छे. वीजा उद्देसामां जीव पटार्य अनेक रीते कद्यो. आ उद्देसामां जीवने उपग्राहक (साधनभुन) पुद्गल जीव धर्म क्षेत्र द्रव्यलक्षण पटार्य परुणा कहेने. वीजा उद्देसाना छेला सूत्र अने आ उद्देसाना पेहेला

सूत्रनो संवंध नीचे मुजव छे. वीजा उद्देसाना छेला सूत्रमां देवोना शरीर वताव्यां अने शरीरवाळो शब्दादिनो ग्राहक होयछे तेथी शब्दनी निरूपणा करे छे.)

पेरेग्राफ २ (शब्दभेद कदा, हवे तेना कारणनी निरूपणा करे छे.)

पेरेग्राफ ३ (पुद्गलतुं एकग धर्म ने जुदा थर्मुं तेनुं कारण वतावयाने कहे छे.)

पेरेग्राफ ४ (१२ सूत्रोथी पुद्गलोनीज निरूपणा करे छे.)

पेरेग्राफ ५ (पुद्गलना अधिकारने लिधे ज उपर कहेल सविपक्षना (विस्थ पक्षना) विगेरे छ विशेषणोथी विशिष्ट (विशेष) शब्दादी पुद्गल धर्मो कहे छे.)

पेरेग्राफ ६ (पुद्गल धर्मो कदा. धर्मोना अधिकार होवाथी हवे जीव धर्मो कहे छे.)

पेरेग्राफ ७ (हवे वीर्याचारने विशेष कहेवा माटे छ सूत्रो कहे छे.)

पेरेग्राफ ८ (पडिमाओ सामायिकवाला नेज होय तेथी सामायिक कहे छे.)

पेरेग्राफ ९ (जीवना धर्मोनो अधिकारले तेथी २४ सूत्रोथी वीजा धर्म पण कहे छे.)

पेरेग्राफ १० (पर्यार्थनो अधिकार होवाथी अने ते नियत (अमुक) क्षेत्र आश्रित होवाथी क्षेत्रना व्यपदेशथी (संवंधथी) पुद्गल पर्यायने कहेवा इच्छता क्षेत्रप्रकरण कहे छे.)

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे म० महा
हि० हिमवंत वा० वर्षधर प० पर्वतना म० महा
प० पद्म द० द्रह नामना द० द्रह थकी दो० वे
म० मोटी न० नदीओ प० वहे छे तं० ते ज०
कहुँछुं रो० रोहिता नदी चै० वली हे० हरि
कंता नदी चै० वली ॥ ३१ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण महाहिमवन्ताओ वासहरप-
व्याओ महापउमद्वहाओ दहाओ
दो महानईओ पवहन्ति । तं जहा ।
रोहिया चेव हरिकन्ता चेव ॥ ३१ ॥

भावार्थ—जंबुद्वीपे मेरुथी दक्षिण दिशाए महा
हिमवंत वर्षधर पर्वतना महापउमद्वमांथी वे म्हा
म्होटी नदीयुं नीकली वहे छे तेहनां नाम
कहे छे, रोहिता नदी ?, हरिकंता नदी २, ए
वे भेद छे ॥ ३१ ॥

अर्थः—ए० एम निं० निष्प नामे वा०
वर्षधर प० पर्वतना ति० तिगिच्छ द्रह ना-
मना द० द्रहथी दो० वे म० मोटी न० नदीओ
प० वहेछे तं० ते ज० कहुँछुं ह० हरि नदी
चै० वली सी० सीतोदा नदी चै० वली ॥ ३२ ॥

एवं निसहाओ वासहरपव्याओ ति-
गिच्छद्वहाओ दहाओ दो महानई-
ओ पवहन्ति । तं जहा । हरि चेव
सीओय चेव ॥ ३२ ॥

भावार्थः—एम निष्प वर्षधर पर्वतना ति-
गिच्छ नामे द्रह मांहीथी वे म्हा म्होटी नदी-
युं निकळी वहे छे तेहनां नाम कहे छे, हरि
नदी १, सीतोदा नदी २, ए वे भेद छे ॥ ३२ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे भ० भ-
रत वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात द० द्रह
(द्रुगरथी नीचो मवाद पडे ते) प० कश्या

वत वा० वर्षधर प० पर्वतथी के० केसरिद्वह
नामना म० मोटा द्रहथी दो० वे म० मोटी
न० नदीओ प० वहेछे तं० ते ज० कहुँछुं सी०
सीता नदी चै० वली ना० नारिकंता नदी
चै० वली ॥ ३२ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरेण नीलवन्ताओ वासहरपव्याओ
केसरिद्वहाओ महादहाओ दो महान-
ईओ पवहन्ति । तं जहा । सीता चेव
नारिकंता चेव ॥ ३३ ॥

भावार्थः—जंबुद्वीपना मेरुथी उत्तर दिशाए
नीलवंत वर्षधर पर्वतना केसरि द्रहथी वे म्हा
म्होटी नदीयुं निकळी वहे छे तेहनां नाम
कहे छे, सीतानदी १, नारिकंतानदी २, ए वे
भेद छे ॥ ३३ ॥

अर्थः—ए० एम रु० रुप्ती वा० वर्षधर
प० पर्वतना म० महा पो० पुण्डरीक द० द्रहथी
दो० वे म० मोटी न० नदीओ प० वहे छे
तं० ते ज० कहुँछुं न० नरकंता चै० वली
रु० रुप्तकुला चै० वली ॥ ३४ ॥

एवं रुप्तीओ वासहरपव्याओ महा-
पोण्डरीयद्वहाओ दो महानईओ पव-
हन्ति । तं जहा । नरकंता चेव रु-
प्तकुला चेव ॥ ३४ ॥

भावार्थः—एम रुप्ती वर्षधरपर्वतना वहा पुण्ड-
रीक द्रहमांथी वे म्हा म्होटी नदीयुं निकळी वहे
छे तेहनां नाम कहे छे, नरकंतानदी १, रुप्त-
कुलानदी २, ए वे भेद छे ॥ ३४ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे भ० भ-
रत वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात द० द्रह
(द्रुगरथी नीचो मवाद पडे ते) प० कश्या

પેરેગ્રાફ ૪ (પહેલા વૈમાનિક ચરમત્વ અને અચરમત્વ પણ કલા છે તે અવધિજ્ઞાન વડે અધોલોક વિગેરે જુએ છે, હવે તે જોવામાં જીવના વે પ્રકાર કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૫ (વૈક્રિય શરીર આથ્રીને અધોલોક વિગેરના જ્ઞાનમાં વે પ્રકાર કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૬ (આજ્ઞાનાધિકાર છે તેથી ને સંવંધમાં વીજું કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૭ (ગવ્દ શ્રવણ વિગેરે જીવપરિણામ કહેવા તેનો સંવંધ ચાલતો હોવાથી જીવના વીજા પણ પરિણામ કહે છે)

પેરેગ્રાફ ૮ (સામાન્યથી શ્રવણ વિગેરે દેશ અને સર્વથી કલા છે. વિશેપ વિવિધામાં દેવોનું પ્રધાનપણું હોવાથી તેમને આથ્રીને તે કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૯ (ઉપર કહેલ ભાવો શરીર હોય તોજ સંભવે છે તેથી અને દેવોનું પ્રધાનપણું છે તેથી વ્યક્તિ આથ્રીને તેમનાજ શરીરોની પરુષણા કરે છે.)

॥ દુદ્વારણ ઉદ્દેસઓ ૩ ॥

(વીજા ઉદ્દેસા અને ત્રીજા ઉદ્દેસાનો સંવંધ નીચે મુજવ છે. વીજા ઉદ્દેસામાં જીવ પદાર્થ અનેક રીતે કલ્યો. આ ઉદ્દેસામાં જીવને ઉપગ્રાહક (સાધનસૂત) પુદ્ગલ જીવ ધર્મ ક્ષેત્ર દ્વારાલક્ષણ પદાર્થ પરુષણા કહેયો, વીજા ઉદ્દેસાના છેલા સ્ત્રો અને આ ઉદ્દેસાના પેહલા

સ્ત્રોનો સંવંધ નીચે મુજવ છે, વીજા ઉદ્દેસાના છેલા સ્ત્રોમાં દેવોના શરીર વતાવ્યા અને શરીરવાળો શબ્દાદિનો ગ્રાહક હોયછે તેથી શબ્દની નિસ્પણા કરે છે.)

પેરેગ્રાફ ૨ (ગવ્દભેદ કલા, હવે તેના કારણની નિસ્પણા કરે છે.)

પેરેગ્રાફ ૩ (પુદ્ગલનું એકઠા થબું ને જુદા થબું તેનું કારણ વતાવવાને કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૪ (૧૨ સ્ત્રોથી પુદ્ગલોનીજ નિસ્પણા કરે છે.)

પેરેગ્રાફ ૫ (પુદ્ગલના અધિકારને લીધે જ ઉપર કહેલ સંવિપ્લસના (વિરુધ પ્લસના) વિગેરે છ વિશેપણોથી વિશેપ (વિશેપ) શબ્દાદી પુદ્ગલ ધર્મો કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૬ (પુદ્ગલ ધર્મો કલા, ધર્મના અધિકાર હોવાથી હવે જીવ ધર્મો કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૭ (હવે વીર્યાચારને વિશેપ કરેવા માટે છ સ્ત્રો કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૮ (પડિમાઓ સામાયિકવાચ્ય નેજ હોય તેથી સામાયિક કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૯. (જીવના ધર્મનો અધિકાર તે તેથી ૨૪ સ્ત્રોથી વીજા ધર્મો પણ કહે છે.)

પેરેગ્રાફ ૧૦ (પર્યાર્થનો અધિકાર હોવાથી અને તે નિયત (અમૃક) ક્ષેત્ર આધ્રિત હોવાથી ક્ષેત્રના વ્યપદેશથી (સંવંધથી) પુદ્ગલ પર્યાર્થને કહેવા ઇન્દ્રતા ક્ષેત્રપ્રકરણ કહે છે.)

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे म० महा
हि० हिमवंत वा० वर्षधर प० पर्वतना म० महा
प० पद्म द० द्रह नामना द० द्रह थकी दो० वे
म० मोटी न० नदीओ प० वहे छे तं० ते ज०
कहुँछुं रो० रोहिता नदी चे० वली हे० हरि
कंता नदी चे० वली ॥ ३१ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण महाहिमवन्ताओ वासहरप-
व्याओ महापउमहहाओ दहाओ
दो महानईओ पवहन्ति । तं जहा ।
रोहिया चेव हरिकन्ता चेव ॥ ३१ ॥

भावार्थ—जंबुद्वीपे मेरुथी दक्षिण दिशाए महा
हिमवंत वर्षधर पर्वतना महापउ द्रहमांथी वे महा
म्होटी नदीयुं नोफली वहे छे तेहनां नाम
कहे छे, रोहिता नदी १, हरिकंता नदी २, ए
वे भेद छे ॥ ३१ ॥

अर्थः—ए० एम नि० निपथ नामे वा०
वर्षधर प० पर्वतना ति० तिगिच्छ द्रह ना-
मना द० द्रहथी दो० वे म० मोटी न० नदीओ
प० वहे छे तं० ते ज० कहुँछुं ह० हरि नदी
चे० वली सी० सीतोदा नदी चे० वली ॥ ३२ ॥

एवं निसहाओ वासहरपव्याओ ति-
गिच्छहाओ दहाओ दो महानई-
ओ पवहन्ति । तं जहा । हरि चेव
सीओय चेव ॥ ३२ ॥

भावार्थः—एम निपथ वर्षधर पर्वतना ति-
गिच्छ नामे द्रह मांहीथी वे महा म्होटी नदी-
युं निकली वहे छे तेहनां नाम कहे छे, हरि
नदी १, सीतोदा नदी २, एवे भेद छे ॥ ३२ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी उ० उत्तरे नी० नील-

वत वा० वर्षधर प० पर्वतथी के० केसरिद्रह
नामना म० मोटा द्रहथी दो० वे म० मोटी
न० नदीओ प० वहेले तं० ते ज० कहुँछुं सी०
सीता नदी चे० वली ना० नारिकंता नदी
चे० वली ॥ ३३ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरेण नीलवन्ताओ वासहरपव्याओ
केसरिद्रहाओ महादहाओ दो महान-
ईओ पवहन्ति । तं जहा । सीता चेव
नारिकन्ता चेव ॥ ३३ ॥

भावार्थः—जंबुद्वीपना मेरुथी उत्तर दिशाए
नीलवंत वर्षधर पर्वतना केसरि द्रहथी वे महा
म्होटी नदीयुं निकली वहे छे तेहनां नाम
कहे छे, सीतानदी १, नारिकन्तानदी २, ए वे
भेद छे ॥ ३३ ॥

अर्थः—ए० एम रु० रुप्ती वा० वर्षधर
प० पर्वतना म० महा पो० पुण्डरीक द० द्रहथी
दो० वे म० मोटी न० नदीओ प० वहे छे
तं० ते ज० कहुँछुं न० नरकंता चे० वली
रु० रुप्पकुला चे० वली ॥ ३४ ॥

एवं रुप्तीओ वासहरपव्याओ महा-
पोण्डरीयहहाओ दो महानईओ पव-
हन्ति । तं जहा । नरकन्ता चेव रु-
प्पकुला चेव ॥ ३४ ॥

भावार्थः—एम रुप्ती वर्षधरपर्वतना महा पुण्ड-
रीक द्रहमांथी वे महा म्होटी नदीयुं निकली वहे
ले तेहनां नाम कहे छे, नरकन्तानदी १, रुप्प-
कुलानदी २, ए वे भेद छे ॥ ३४ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतनी दा० दक्षिणे भ० भ-
रत वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रसूत ८०
(दुग्धस्त्री तीचो भवाद् षष्ठे)

व० धणा स० समा तं० ते ज० कहुँछुं ग०
गंगा प० प्रपात ह० द्रह च० बली सि०
सिन्धु प० प्रपात ह० द्रह च० बली ॥३५॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण भरहे वासे दो पवायदहा
पण्णता वहुसमउल्ला । तं जहा ।
गङ्गापवायदहे चेव सिन्धुपवायदहे
चेव ॥ ३५ ॥

भावार्थः-जंबुद्वीपे मेरुथी दक्षीणे भरतक्षे-
त्रमां वे प्रपातद्रह छे, जेहमां पर्वतथी नदीनो
प्रवाह पडे छे ते वे धणा सरखा छे यावत
वरावर छे तेह वेनां नाम कहे छे, जेमां गंगा-
नदीनो प्रवाह पडे छे ते गंगा प्रपातद्रह ?,
सिंधु नदीनो प्रवाह जेहमां पडे छे ते सिंधु-
प्रताप द्रह २, ए वे भेद छे ॥३५॥

अर्थः-ए० एम है० हेमवंत वा० क्षेत्र
दो० वे प० प्रपात ह० द्रह प० कला, व० वहु
स० सरखा तं० ते ज० कहुँछुं रो० रोहिता
प० प्रपात ह० द्रह च० बली रो० रोहिन्स
प० प्रपात ह० द्रह च० बली ॥ ३६ ॥

एवं हेमवए वासे दो पवायदहा प-
ण्णता वहुसमउल्ला । तं जहा । रो-
हियपवायदहे चेव रोहियंसप्पवायदहे
चेव ॥ ३६ ॥

भावार्थः-एम जंबुद्वीपना मेरुथी उत्तरादि-
शाप हेमवंतक्षेत्रमां वे प्रपातद्रह (कुंड) कहेल
छे, ते वे धणा सरखा छे यावत वरावर छे,
तेहनां नाम कहे छे, रोहिता प्रपातहुँड तेहमां
म्हा म्होडा मकर (मध्य) मुखप्रवाहे रोहिता-
नदी पडे छे ?, रोहितासी प्रपातद्रह छे २,
ए वे भेद छे ॥३६॥

अर्थः-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्रीपे प०
मेरु प० पर्वतथी दा० दक्षिणे ह० हरि वर्ष-
क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात ह० द्रह प० कला व०
धणा स० समा तं० तेज० कहुँछुं ह० हरि प०
प्रपात ह० द्रह च० बली ह० हरिकान्त प०
प्रपात ह० द्रह च० बली ॥ ३७ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण हरिवासे दो पवायदहा पन्नता
वहुसमउल्ला । तं जहा । हरिपवायदहे
चेव हरिकन्तपवायदहे चेव ॥ ३७ ॥

भावार्थः-जंबुद्वीपना मेरुथी दक्षीणे हरि-
वर्ष क्षेत्रमां वे प्रपातद्रह कहेल छे, ते वे धणा
सरखा छे यावत वरावर छे, तेहनां नाम कहे
छे, हरिप्रपातद्रह १, हरिकान्ता प्रपातद्रह २, ए
वे भेद छे ॥३७॥

अर्थः-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्रीपे
मे० मेरु प० पर्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिणे
म० महा विदेह वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात
ह० द्रह प० कला व० धणा स० सरपा जा०
यावत सी० सीता प० प्रपात ह० द्रह च०
बली सी० सीतोडा प० प्रतात ह० द्रह च०
बली ॥ ३८ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरदाहिणेण महाविदेहे वासे दो प-
वायदहा पण्णता वहुसमउल्ला जाव
सीयपवायदहे चेव सीओयपवायदहे
चेव ॥ ३८ ॥

भावार्थः-जंबुद्वीपना मेरुथी उत्तरे अने द-
क्षीणे महाविदेह क्षेत्रमां वे प्रपातद्रह कहेल छे
ते सरखा छे यावत वरावर छे तेहनां नाम
कहे छे, सीता प्रपातद्रह ?, सीतोडा प्रपातद्रह
२, ए वे भेद छे ॥३८॥

अर्थः—ज० जम्बुदीप नामना दी० द्वीपे
म० मेरु प० पर्वतधी उ० उत्तरे र० रम्यक
वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात ह० द्रह प० क-
शा व० घणा स० समा जा० यावत न० न-
रकन्त प्र० प्रपात ह० द्रह च० वली ना०
नारिकन्त प० प्रपात ह० द्रह च० वली ॥३९॥

जम्बुदीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरेण रम्यए वासे दो पवायद्वहा प-
ण्णत्ता वहुसमउल्ला जाव नरकन्तप-
वायद्वहे चेव नारिकन्तपवायद्वहे चेव
॥ ३९ ॥

भावार्थः—जंबुदीपे मेरुधी उत्तरे रम्यक्वास
क्षेत्रमां वे प्रपातद्रह कहेल छे ते वे घणा सर-
खा छे यावत वरावर छे तेहनां नाम कहे छे,
नरकांत प्रपातद्रह १, नारिकांत प्रपातद्रह २,
ए वे भेद छे ॥३९॥

अर्थः—ए एम ह० हेरणवय वा० क्षेत्रे दो०
वे प० प्रपात ह० द्रह प० कशा व० घणा
स० समा जा० यावत मु० मुर्यण कुलप्प०
प्रपात ह० द्रह च० वली र० रूपकुल प० प्र-
पात ह० द्रह च० वली ॥ ४० ॥

एवं हेरणवए वासे दो पवायद्वहा प-
ण्णत्ता वहुसमउल्ला जाव सुवण्णकूल-
पवायद्वहे चेव रूपकूलपवायद्वहे चेव
॥ ४० ॥

भावार्थः—एम अरण्यवंत क्षेत्रां वे प्रपात-
द्रह कहेल छे ते कहे हूं ते वे घणा सरखा छे
यावत वरावर छे, मुर्यणकूला प्रपातद्रह ?,
रूपकुला प्रपातद्रह ?, ए वे भेद छे ॥४०॥

अर्थः—ज० जस्तुदीप नामना दी० हीपे
म० मेरु प० पर्वतधी उ० उत्तरे ए० एवत
वा० क्षेत्रे दो० वे प० प्रपात ह० द्रह प०
कशा व० घणा म० समा जा० यावत र० रक्ष

प्प० प्रपात ह० द्रह च० वली र० रक्षवजी
प्प० प्रपात ह० द्रह च० वली ॥ ४१ ॥

जम्बुदीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
उत्तरेण एवए वासे दो पवायद्वहा प-
ण्णत्ता वहुसमउल्ला जाव रक्षपवायद्वहे
चेव रक्षवइपवायद्वहे चेव ॥ ४१ ॥

भावार्थः—जंबुदीपे मेरुधी उत्तरे एवंत क्षे-
त्रमां वे प्रपातद्रह श्री तिर्थकरदेवे कहेल छे, ते
वे घणा सरखा छे यावत वरावर छे, तेहनां
नाम कहे छे, रक्षप्रपातद्रह ?, रक्षवती प्रपा-
तद्रह ?, ए वे भेद छे ॥४१॥

अर्थः—ज० जस्तुदीप नामना दी० हीपे
म० मेरु प० पर्वतधी दा० दक्षिणे भ० भरत
वा० क्षेत्रे दो० वे म० मोटी न० नदीओ प०
कही व० घणी स० समा जा० यावत ग०
गंगा च० वली सि० सिन्धु च० वली ॥४२॥

जम्बुदीपे दीपे मन्दरस्स पवयस्स
दाहिणेण भरहे वासे दो महानईओ
पण्णत्ताओ वहुसमउल्लाओ जाव गङ्गा
चेव मिन्धू चेव ॥ ४२ ॥

भावार्थः—जंबुदीपे मेरुधी दक्षिणे गरतक्षे-
त्रमां वे म्होटी नदीयुं कहेल छे, घणी सरखी
छे यावत वरावर छे तेहनां नाम कहे छे, ग-
गानदी ?, सिन्धुनदी ?, ए वे भेद छे ॥४२॥

अर्थः—ए० एम ज० जेम प० प्रपात ह०
द्रह ए० एम न० नदीओ भा० जाणवी ए०
एम जा० यावत ए० एवत वा० क्षेत्रे दो०
वे म० महा न० नदीओ प० कही व० घणी
स० समी ग० यावत र० रक्षा च० वली र०
रक्षवती रे० वली ॥ ४३ ॥

एवं जहा पवायद्वहा एवं नईओ भा-
णियवाओ एवं जाव एवत वासे दो

महानईओ पन्नत्ताओ वहुसमउल्लाओ
जाव रत्ता चेव रत्तवई चेव ॥ ४३ ॥

भावार्थः—एम जेम प्रपातद्रह कह्या छे तेम अनुक्रमे नदीयुं पण जाणवी, यावत एरवंत क्षेत्रमां वे क्रोडी नदोयुं कही छे ते वे घणी सरखी छे यावत वरावर छे तेहनां नाम कहे छे, रक्तानन्दी १, रक्तावती नदी २, ए वे भेद छे ॥ ४३ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे भ० भरत ए० एरवत वा० क्षेत्रने विषे ती० गइ उ० उत्सर्पिणी काले भु० युपम दु० दुपमा स० सधो दो० वे सा० सागरोपम को० क्रोडा को० क्रोडीनो का० क्राल हो, थयो ॥ १ ॥

११ पेरा (जंबुद्वीपना अथीकारने लीघे तथा क्षेत्रधर्म आथीने पुदगल धर्माधिकारने लीघे जंबुद्वीप संवंधी भरत वीगेरे लगता काळ लक्षण पर्याय धर्मनुं अनेकपणुं वतावनारा अदार मुत्रो कहेछे.)

जम्बुद्वीवे दीवे भरहेखएसु वासेसु
तीयाए उस्सप्तिणीए सुसमदुस्समाए
समाए दो सागरोवमक्रोडाक्रोडीओ
काले होत्था ॥ १ ॥

भावार्थः—जंबुद्वीपना भरत अने एरवंत क्षेत्रमां अनिन (गइ) उत्सर्पिणी काले मुसम दुसमा नामे चोयो आरो वे क्रोडाक्रोडी सागरोपम काळ प्रमाणे थयो ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम इ० वर्त्तमान उ० उत्सर्पिणी काले भुपमदुपमां चोयो आरो वे सागरोपम क्रोडा क्रोडीनो जा० यावत पं० कहो ॥ २ ॥

एवं इमीने उस्सप्तिणीए जाव प-
न्नते ॥ २ ॥

भावार्थः—आ वर्त्तमान उत्सर्पिणी काले मुसम दुसमा नामे (चोयो) आरो वे क्रोडा क्रोडी सागरोपम काळ प्रमाणे थयो ॥ २ ॥

अर्थः—ए० एम० आ० आवती उ० उत्सर्पिणी काले वे क्रोडाक्रोडी सागरोपमनो जा० यावत भ० थाशे ॥ २ ॥

एवं आगमिस्साए उस्सप्तिणीए जाव भविस्सइ ॥ ३ ॥

भावार्थः—एमज आवती उत्सर्पिणीनो मुसम दुसमा नामे चोयो आरो वे क्रोडाक्रोडी सागरोपम काळ प्रमाणे थशे ए वे भेदछे ॥ ३ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे भ० भरत ए० एरवत वा० क्षेत्रे ती० गइ उ० उत्सर्पिणीए सु० सुपमा स० आरे म० मनुष्य युगलीया दो० वे गा० गाउ या० प्रमाण उ० उंचे उ० उंचपणे हो० थयां दो० वे य० वली प० पल्योपमनुं प० उच्छृष्ट आउपु पा० पालता हुआ ॥ ४ ॥

जम्बुद्वीवे दीवे भरहेखएसु वासेसु
तीयाए उस्सप्तिणीए सुसमाए समाए
मणुया दो गाउयाइ उहुं उच्चतेण हो-
त्था दोणिय पलिओवमाइ परमाउं पा-
लइत्ता ॥ ५ ॥

भावार्थः—जंबुद्वीपना भरत अने एरवंत क्षेत्रमां गइ उत्सर्पिणीना मुसमा नामे आरामां युगलीयां मनुष्यनुं शरिर वे गाउ उंचपणे थयुं अने उत्कहुं वे पल्योपमनुं आउगुं पालता हुवा ॥ ५ ॥

अर्थः—ए० एम इ० आ वर्त्तमान उ० उत्सर्पिणी काले जा० यावत पा० (वे पल्योपमनुं आउगुं) पाने ॥ ५ ॥

एवं इमीने उस्सप्तिणीए जाव प-
न्नते ॥ ५ ॥

भावार्थः-एम आ वर्तमान उत्सर्पिणीना सुसमा आरे युगलीयां मनुष्यनुं शरिर वे गाड उंचपणे थयुं अने उत्कष्टुं वे पल्योपमनुं आउखुं थयुं ॥ ५ ॥

अर्थः-ए एम आ० आवती द० उत्सर्पिणी काले जा० यावत पा० पालशे ॥६॥

एवं आगमिस्ताए उत्सर्पिणीए जाव पालइस्सन्ति ॥ ६ ॥

भावार्थः-एम आवती उत्सर्पिणीना सुसमा आरे युगलीयां मनुष्यनुं शरिर वे गाड उंचपणे थशेै अने उत्कष्टुं वे पल्योपमनुं आउखुं पालशे २ ए वे भेद छे ॥ ६ ॥

अर्थः-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे भ० भरत ए० एरवत वा० क्षेत्रे ए० एक स० समये ए० एक जु० युगे दो० वे अ० अरिहंतना वं० मोटा वंश उ० उपना पुर्वे वा० वली उ० उपजे छे वा० वली उ० उपजस्ये वा० वली ॥ ७ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे भरहेवएसु वासेसु एगसमए एगजुगे दो अरहन्तवं-सा उप्पजिंजसु वा उप्पज्जन्ति वा उ-प्पजिजस्सन्ति वा ॥ ७ ॥

भावार्थः-जम्बुद्वीपना भरत एरवंत क्षेत्रमां एक समे एक युगे (युगते चंद्र ? चंद्र २ अभिवर्धित ३ चंद्र ४ अभिवर्द्धित ५ ए पांच वर्षनो एक युग थाय.) वे अरिहंत भगवंतनां म्होटा वंश उपन्या, उपजे ले ने वर्तमान चो-धिसी आथर्नि आवने काले उपजशे ॥७॥

अर्थः-ए० एम च० चक्रवर्तिना वं० वंश द० वासुदेवना वं० वश जा० यावत उ० उपजशे वा० वली ॥ ८-९ ॥ ८ ॥

एवं चक्रवर्द्धिवंसा दसाखंसा जाव उप्पजिजस्सन्ति वा ॥ [८-९] ॥ ८ ॥

भावार्थः-ते एक भूरतमां ने एक एरवतमां, एम वे चक्रवर्तिना वंश, एम वे वासुदेवना वंश जाणवा, ए वे भेद छे ॥ ८-९ ॥ ८ ॥

जंबुद्वीपना भरत एरवत भूरतमां एके समे अतितकाले वे अरिहंत उपन्या, वर्तमान काले उपजे छे, अनागतकाले उपज-शे, एम वे चक्रवर्ति, एम वे वलदेव, एम वे वासुदेव यावत उपन्या, उपजे छे ने उपज-शे, ए वे भेद छे.

अर्थः-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे दो० वे कु० कुरुने विषे म० मनुष्य स० सदा सु० सुपम सु० सुपम पहेलो आरो उ० मोटी इ० क्रद्धि प्रते प० पाम्या प० मनुष्य-नो भ० भव सफल मा० मानता वि० विचरे छे तं० ते ज० कहुँलुँ दे० देवकुरु क्षेत्र चे० वली उ० उत्तर कुरुक्षेत्र चे० व-ली ॥ १०-१४ ॥ ९ ॥

जम्बुद्वीपे दीपे दोसु कुरासु मणुया सया सुसमसुसमं उत्तमं इड्डि॑ पत्ता पच-णुभवमाणा विहरन्ति । तं जहा । देवकु-राए चेव उत्तरकुराए चेव ॥[१०-१४]॥९॥

भावार्थः-जम्बुद्वीपे वे कुरुने विषे मनुष्य स-दाय सुखम सुखमां पहेलां आरानी रुद्धि भो-गवतां युगलीयां विचरे छे ते वे कुरुनां नाम कहे छे, देवकुरु १, उत्तरकुरु २, ए वे कुरुमां सदाय पहेलो आरो छे, ए वे भेद छे, (१०-१४) ९

अर्थः-ज० जम्बुद्वीप नामना दी० द्वीपे दो० वे वा० क्षेत्रे म० मनुष्य स० सदा सु० सु-पम चीजो आगे उ० मोटी इ० क्रद्धि प्रते प० पाम्या प० मनुष्य भ० भव सफल मा० मानता वि० विचरे छे तं० ते ज० कहुँलुँ द० दरिवर्षेत्र चे० वली र० रम्यग वर्ष-क्षेत्र चे० वली ॥ १५ ॥ १० ॥

जम्बुदीवे दीवे दोसु वासेसु मणुया
सया सुसमं उत्तमं इङ्गिं पत्ता पच्छणु-
भवमाणा विहरन्ति । तं जहा । हरि-
वासे चेव रम्मगवासे चेव ॥[१५]॥१०॥

भावार्थः-जंबुदीपे वे क्षेत्रने विषे मनुष्य
सदाय सुखमा नामे वीजा आरानी उत्तम
रुद्धी पाम्या सुख भोगवतां विचरे छे, ते क्षे-
त्रनां नाम कहेछे, हरिवर्षक्षेत्रे १, रम्यक वर्षक्षेत्रे
२, ए वे भेद छे ॥१०॥ १० ॥

अर्थः-ज० जम्बुदीप नामना दी० दीपे
दो० वे वा० क्षेत्रने विषे म० मनुष्य स० स-
दा स्तु० सुपम दु० दुखमा नामे उ० उत्तम
इ० क्रद्धि प० पाम्या प० मनुष्य भ० भव
मा० प्रतिसुख भोगवता विं० विचरे छे तं०
ते ज० कहुँछुं है० हेमवंत क्षेत्र चै० वली ए०
एरणवंत क्षेत्र चै० वली ॥ १६ ॥ ११ ॥

जम्बुदीवे दीवे दोसु वासेसु मणुया
सया सुसमदुस्समं उत्तमं इङ्गिं पत्ता प-
च्छणुभवमाणा विहरन्ति । तं जहा ।
हेमवए चेव एरणवए चेव ॥[१६]॥११॥

भावार्थः-जंबुदीपे वे क्षेत्रने विषे मनुष्य
युगलीयां सदाय सुखम दुःखमां त्रीजः आरा-
नी उत्तम रुद्धी पाम्याने ते सुख भोगवतां
विचरेछे ते वे क्षेत्रनां नाम कहेछे, हेमवंत क्षेत्रे
१, एरणवंत क्षेत्रे २, ए वे भेद छे ॥१६॥११॥

अर्थः-ज० जम्बुदीप नामना दी० दीपे
दो० वे खे० क्षेत्रने विषे म० मनुष्य स० स-
दा दु० दुखम स० सुपमा उ० उत्तम इ०
लद्धि प्रते प० पाम्या प० मनुष्य भ० भव
मा० प्रति सुख भोगवता विं० विचरेछे तं० ते
ज० कहुँछुं प० शुर्व महा विदेहमां चै० वली
ए० पश्चिम महा विदेहमां चै० वली ॥ १७ ॥ १२ ॥

जम्बुदीवे दीवे दोसु खेत्तेसु मणुया
सया दुस्समसुसमं उत्तमं इङ्गिं पत्ता प-
च्छणुभवमाणा विहरन्ति । तं जहा । पुर्व-
विदेहे चेव अवरविदेहे चेव ॥[१७]॥१२॥

भावार्थः-जंबुदीपमां वे क्षेत्रने विषे मनुष्य
युगलीयां नथी, सदाय दुखमां सुखमां चोथा
आरानी उत्तम लद्धि पाम्या ते सुख भोगवता-
विचरेछे; ते वे क्षेत्रनां नाम कहेछे, पूर्व महावि-
देहमां^१, पश्चिम महाविदेहमां^२, ए छ युगली-
यांना क्षेत्रमां अने महाविदेहमां आरा फरता
नथी, ए वे भेद छे ॥ १७ ॥ १२ ॥

अर्थः-ज० जम्बुदीप नामा दी० दीपे
दो० वे वा० क्षेत्रमां म० मनुष्य छ. छ प्र-
कारे पि० पण का० काल प्रते प० मनुष्य
भ० भव मा० प्रतिसुख भागवता विं० विचरे
छे तं० ते ज० कहुँछुं भ० भरतक्षेत्रे चै० व-
ली ए० एरवंत क्षेत्रे चै० वली ॥ १८ ॥ १३ ॥

जम्बुदीवे दीवे दोसु वासेसु मणुया
लव्विहं पि कालं पच्छणुभवमाणा विह-
रन्ति । तं जहा । भरहे चेव एरवए
चेव ॥ [१८] ॥ १३ ॥

भावार्थः-जंबुदीपमां वे क्षेत्रमां मनुष्य छए
प्रकारे आराना काल प्रत्ये भोगवता विचरे
छे ते वे क्षेत्रनां नाम कहे छे, भरतक्षेत्रमां^१,
एरवंत क्षेत्रमां^२, ए वे भेद छे ॥१८॥१३॥

अर्थः-ज० जम्बुदीप नामना दी० दीपे
दो० वे च० चन्द्रमा प० अजवालु करताह्वा
वा० वली प० उद्योत करेछे वा० वली प०
उद्योत करस्ये वा० वली ॥ १ ॥

१२ पेरा (जंबुदीपमां काळलक्षण द्रव्य-
पर्याय विशेष कहा, हवेतो जंबुदीपमांज काळ
पदार्थ वतावनार द्योतिशीनी परम्परा करेछे)

**जम्बुद्वीपे दीवे दो चन्दा पभासिंसु
वा पभासन्ति वा पभासिस्सन्ति वा । १ ॥**

भावार्थः—जंबुद्वीपे वे चंद्रमा अतितकाले अजवाळुं करता हता, वर्तमानकाले करे छे, अनागतकाले करशे, ए वे भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—दो० वे मू० सूर्य त० तप्या अती-
तकाले वा० वली त० तपेछे वा० वली त०
तपस्ये वा० वली ॥ २ ॥

**दो सूरिया तवइंसु वा तवन्ति वा
तविस्सन्ति वा ॥ २ ॥**

भावार्थः—एमज जंबुद्वीपमां सूर्य अतित-
काले तप्या, वर्तमानकाले तपेछे, अनागतकाले
तपशे, ए वे भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—दो० वे क० कृतिका नक्षत्र दो० वे रो०
रोहिणी दो० वे मि० मृगशिर दो० वे अ० आद्रा
नक्षत्र ए० एम २८ नक्षत्र भा० जाणवा.

१३ पेरा (वीजुं ठाणुं चालतुं होवाथी चंद्रोना
तथा तेना परिवारना वेवडापणुं वतावे छे.)

**दो कत्तियाओ, दो रोहिणीओ,
दो मिगसिरा, दो अद्वाओ एवं भा-
णियव्वं**

भावार्थः—एम जंबुद्वीपमां वे कृतिका नक्षत्र
छे, वे रोहिणी नक्षत्र छे, वे मृगसर नक्षत्र छे,
वे आद्री नक्षत्र छे, एम अठावीस नक्षत्र गा-
थाथी जाणवा.

अर्थः—क० कृतिका रो० रोहिणी मि० मृ-
गशिर अ० आद्रा य० वली पु० पुनर्वसु य०
वली पु० पुष्य य० वली त० तेवार पछी
वि० वली अ० अश्लेषा म० महा य० वली
दो० वे फ० पुर्व तथा उत्तर फालगुणी य०
वली ॥ ३ ॥

कत्तियरोहिणिमिगसिर-

**अद्वा य पुणवसू य पुस्तो य ।
तत्त्वो वि अस्सलेसा**

महा य दो फञ्चुणीओ य ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे कृतिका १, वे रोहिणी २, वे
मृगसिर ३, वे आदा ४, वे पुनर्वसु ५, वे पुष्य
६, ते वार पछी वे आश्लेषा ७, वे मधा ८, वे
पुर्वफालगुणी ९, वे उत्तरफालगुणी १० ॥ ३ ॥

अर्थः—ह० हस्त चि० चित्रा सा० स्वाति
य० वली वि० विशाखा त० तेमज य०
वली हो० होय अ० अणुराधा जे० जेष्टा मू०
मूल पु० पुर्वपाढा य० वली आ० आपाढा
उ० उत्तर चे० वली ॥ ३ ॥

हत्थो चित्ता साई य

**विसाहा तह य होन्ति अणुराहा ।
जेड्हा मूलो पुघा य**

आसाढा उत्तरा चेव ॥ २ ॥

भावार्थः—वे हस्त ११, वे चित्रा १२, वे
स्वाति ३, वे विशाखा १४, वे अणुराधा १५,
वे ज्येष्टा १६, वे मुल १७, वे पुर्वपाढा १८,
वे उत्तरपाढा १९ ॥ २ ॥

अर्थः—अ० अभिच स० श्रवण ध० ध-
निष्ठा स० शतभिषा दो० वे य० वली हो०
होय भ० पूर्व ने उत्तर भद्रपद रे० रेवती अ०
अश्वनि भ० भरणी ने० जाणवा आ० अनु-
क्रमे छे ॥ ३ ॥

अभिई सवणधणिडा

**सयभिसया दो य होन्ति भद्रवया ।
रेवइअसिणिभरणी**

नेयघा आणुपुघीए ॥ ३ ॥

भावार्थः—निश्च वे अभिजीत २०, वे श्रवण
२१, वे धनिष्ठा २२, शतभिषा २३, वली होय
वे पूर्वभाद्रपद २४, वे उत्तरा भाद्रपद २५, वे

रेवती २६, वे अश्वनी २७, वे भरणी २८, एम अनुक्रमे वे वे जाणवा ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० एम गा० गाथाने अ० अनुसारे ने० जाणवुं जा० यावत दो० वे भ० भरणी ए २८ नक्षत्र

एवं गाहाणुसारेण नेयव्वं जाव दो भरणीओ ॥

भावार्थः—एम गाथाने अनुसारे यावत भरणी लगी जाणवा ए सर्वे वे वे भेद छे

अर्थः—दो० वे अ० अग्नी देवता ॥ १ ॥

१४ पेरा (कृतीकार्थी अठावीश नक्षत्रोना क्रम वडे अग्नी आदी अठावीश देवता होय छे ते कहे छे.)

दो अग्नी ॥ १ ॥

भावार्थः—हवे ए पूर्वोक्त अठावीस नक्षत्रना ताराना अठावीस देवता स्वामी छे ते कहे छे, वे अग्नीदेवता ॥ १ ॥

अर्थः—दो० वे प० प्रजापती देवता ॥ २ ॥

दो पयावई ॥ २ ॥

भावार्थः—वे प्रजापती देवता ॥ २ ॥

अर्थः—दो० वे सो० सोमदेवता ॥ ३ ॥

दो सोमा ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे सोमदेवता ॥ ३ ॥

अर्थः—दो० वे रु० रुद्रदेवता ॥ ४ ॥

दो रुद्रा ॥ ४ ॥

भावार्थः—वे रुद्रदेवता ॥ ४ ॥

अर्थः—दो० वे अ० आदित्यदेवता ॥ ५ ॥

दो अइई ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे अदिती देवता ॥ ५ ॥

अर्थः—दो० वे व० वृहस्पती नामे देवता ॥ ६ ॥

दो वहस्सई ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे वृहस्पतीदेवता ॥ ६ ॥

अर्थः—दो० वे स० सर्पि नामे देवता ॥ ७ ॥
दो सप्पा ॥ ७ ॥

भावार्थः—वे सर्पि ते नाग नामे देवता ॥ ७ ॥

अर्थः—दो० वे पि० पितर नामे देवता ॥ ८ ॥
दो पिई ॥ ८ ॥

भावार्थः—वे पितरनामे देवता ॥ ८ ॥

अर्थः—दो० वे भ० भग्न नामे देवता ॥ ९ ॥
दो भगा ॥ ९ ॥

भावार्थः—वे भग्न नामे देवता ॥ ९ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अर्यमा नामे देवता ॥ १० ॥
दो अज्जमा ॥ १० ॥

भावार्थः—वे अर्यमाण नामे देवता ॥ १० ॥

अर्थः—दो० वे स० सवितार नामे देवता ॥ ११ ॥
दो सविया ॥ ११ ॥

भावार्थः—वे सविता नामे देवता ॥ ११ ॥

अर्थः—दो० वे त० त्वष्टा नामे देवता ॥ १२ ॥
दो तट्टा ॥ १२ ॥

भावार्थः—वे त्वष्टा नामे देवता ॥ १२ ॥

अर्थः—दो० वे वा० वायु नामे देवता ॥ १३ ॥
दो वाऊ ॥ १३ ॥

भावार्थः—वे वायु नामे देवता ॥ १३ ॥

अर्थः—दो० वे इ० इंद्राग्नी नामे देवता ॥ १४ ॥
दो इन्दग्नी ॥ १४ ॥

भावार्थः—वे इंद्राग्नि नामे देवता ॥ १४ ॥

अर्थः—दो० वे मि० मित्र नामे देवता ॥ १५ ॥
दो मित्ता ॥ १५ ॥

भावार्थः—वे मित्र नामे देवता ॥ १५ ॥

अर्थः—दो० वे इ० इन्द्र नामे देवता ॥ १६ ॥
दो इन्दा ॥ १६ ॥

भावार्थः—वे इन्द्र नामे देवता ॥ १६ ॥

अर्थः—दो० वे नि० निजूतीनामे देवता ॥ १७ ॥
दो निर्ड ॥ १७ ॥

भावार्थः—वे निरती नामे देवता ॥१७॥
अर्थः—दो० वे आ० आज्जल (ब्राह्मण)
नामे देवता ॥ १८ ॥

दो आज्जल ॥ १८ ॥

भावार्थः—वे आप ते जल नामे देवता ॥१८॥
अर्थः—दो० वे वि० विश्व नामे देवता ॥१९॥

दो विश्वा ॥ १९ ॥

भावार्थः—वे विश्व नामे ॥१९॥
अर्थः—दो० वे व० ब्रह्म नामे देवता ॥२०॥

दो ब्रह्मा ॥ २० ॥

भावार्थः—वे ब्रह्मा नामे देवता ॥२०॥
अर्थः—दो० वे वि० विष्णु नामे देवता ॥२१॥

दो विष्णु ॥ २१ ॥

भावार्थः—वे विष्णु नामे देवता ॥२१॥
अर्थः—दो० वे व० वसु नामे देवता ॥२२॥

दो वसु ॥ २२ ॥

भावार्थः—वे वसु नामे देवता ॥२२॥
अर्थः—दो० वे व० वरुण नामे देवता ॥२३॥

दो वरुणा ॥ २३ ॥

भावार्थः—वे वरुण नामे देवता ॥२३॥
अर्थः—दो० वे अ० अजनामे देवता ॥२४॥

दो अया ॥ २४ ॥

भावार्थः—वे अज नामे देवता ॥२४॥
अर्थः—दो० वे वि० वृद्धि नामे देवता ॥२५॥

दो विविद्धी ॥ २५ ॥

भावार्थः—वे वृद्धि नामे देवता ॥२५॥
अर्थः—दो० वे पु० पुंषा नामे देवता ॥२६॥

दो पुस्सा ॥ २६ ॥

भावार्थः—वे पुंस नामे देवता ॥२६॥
अर्थः—दो० वे अ० अश्व नामे देवता ॥२७॥

दो अस्सी ॥ २७ ॥

भावार्थः—वे अश्व नामे देवता ॥२७॥

अर्थः—दो० वे य० यमदेव नामे देवता ॥२८॥
दो यमा ॥ २८ ॥

भावार्थः—वे यम नामे देवता ॥२८॥
ए अठाविस नक्षेत्रना स्वामी ए सर्वे वे वे
जाणवा.

अर्थः—दो० वे इ० मग्ल ॥ १ ॥
१५ पेरा (अंगारक आदी अठार्शी ग्रहोना
नाम दे छे.)

दो इङ्गालगा ॥ १ ॥

भावार्थः—हवे अठायासी ग्रहनां नाम कहे
छे, वे अंगारक ते मंगल ॥१॥

अर्थः—दो० वे वि० व्याल ॥ २ ॥

दो वियालगा ॥ २ ॥

भावार्थः—वे व्याल ॥२॥

अर्थः—दो० वे लो० लोहितक्षा ॥ ३ ॥

दो लोहियक्षा ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे लोहितास ॥३॥

अर्थः—दो० वे स० शनीश्वर ॥ ४ ॥

दो सणिच्छरा ॥ ४ ॥

भावार्थः—वे शनिश्वर ॥४॥

अर्थः—दो० वे आ० आहुनिक ॥ ५ ॥

दो आहुणिया ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे आहुनिक ॥५॥

अर्थः—दो० वे पा० प्राहुणिक ॥ ६ ॥

दो पाहुणिया ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे प्राहुणिक ॥६॥

अर्थः—दो० वे क० काण ॥ ७ ॥

दो कणा ॥ ७ ॥

भावार्थः—वे काण ॥७॥

अर्थः—दो० वे क० कनक ॥ ८ ॥

दो कणगा ॥ ८ ॥

भावार्थः—वे कनक ॥८॥

अर्थः—दो० वे क० कनकनक ॥ ९ ॥

दो कणकणगा ॥ ९ ॥

भावार्थः—वे कनकनक ॥९॥

अर्थः—दो० वे क० कनकवितानक ॥ १०॥

दो कणगवियाणगा ॥ १० ॥

भावार्थः—वे कनकवितानक ॥१०॥

अर्थः—दो० वे क० कनकसंतानक ॥ ११॥

दो कणगसंताणगा ॥ ११ ॥

भावार्थः—वे कनक संतानक ॥११॥

अर्थः—दो० वे सो० सोम ॥ १२ ॥

दो सोमा ॥ १२ ॥

भावार्थः—वे सोम ॥१२॥

अर्थः—दो० वे स० सहितनामा ॥ १३ ॥

दो सहिया ॥ १३ ॥

भावार्थः—वे सहित ॥१३॥

अर्थः—दो० वे आ० अश्वासन ॥ १४ ॥

दो आसासणा ॥ १४ ॥

भावार्थः—वे अश्वासन ॥१४॥

अर्थः—दो० वे क० कजावग ॥ १५ ॥

दो कज्जोवगा ॥ १५ ॥

भावार्थः—वे कज्जोवग ॥१५॥

अर्थः—दो० वे क० कर्वट ॥ १६ ॥

दो कर्वडगा ॥ १६ ॥

भावार्थः—वे कर्वट ॥१६॥

अर्थः—दो० वे अ० अयस्कर ॥ १७ ॥

दो अयकरगा ॥ १७ ॥

भावार्थः—वे अयस्कर ॥१७॥

अर्थः—दो० वे दु० दुंदुभग ॥ १८ ॥

दो दुन्दुभगा ॥ १८ ॥

भावार्थः—वे दुन्दुभक ॥१८॥

अर्थः—दो० वे सं० गंख नामे ॥ १९ ॥

दो सङ्खा ॥ १९ ॥

भावार्थः—वे शंख ॥१९॥

अर्थः—दो० वे स० शंखवर्ण नामे ॥२०॥

दो सङ्खवन्ना ॥ २० ॥

भावार्थः—वे शंखवर्ण ॥२०॥

अर्थः—दो० वे स० शंखवर्णभ नामे ॥२१॥

दो सङ्खवण्णाभा ॥ २१ ॥

भावार्थः—वे शंखवर्णभ ॥२१॥

अर्थः—दो० वे क० कंस नामे ॥ २२ ॥

दो कंसा ॥ २२ ॥

भावार्थः—वे कंश ॥२२॥

अर्थः—दो० वे क० कंसवर्ण ॥ २३ ॥

दो कंसवन्ना ॥ २३ ॥

भावार्थः—वे कंशवर्ण ॥२३॥

अर्थः—दो० वे क० कंसवर्णभ ॥ २४ ॥

दो कंसवण्णाभा ॥ २४ ॥

भावार्थः—वे कंशवर्णभ ॥२४॥

अर्थः—दो० वे रु० रुपी ॥ २५ ॥

दो रुपी ॥ २५ ॥

भावार्थः—वे रुपी ॥२५॥

अर्थः—दो० वे रु० रुपाभ नाम ॥२६॥

दो रुपाभासा ॥ २६ ॥

भावार्थः—वे रुप्याभ ॥२६॥

अर्थः—दो० वे नी० नीलग्रह ॥ २७ ॥

दो नीला ॥ २७ ॥

भावार्थः—वे नील ॥२७॥

अर्थः—दो० वे नी० नीलाभासानामे ॥२८॥

दो नीलाभासा ॥ २८ ॥

भावार्थः—वे नीलाभास ॥२८॥

अर्थः—दो० वे भा० भस्मग्रह ॥ २९ ॥

दो भासा ॥ २९ ॥

भावार्थः—वे भस्म ॥२९॥

अर्थः—दो० वे भा० भस्मराशीग्रह ॥२०॥

दो भासरासी ॥ ३० ॥

भावार्थः—वे भस्मराशी ॥३०॥
 अर्थः—दो० वे तिं० तिल ॥ ३१ ॥
दो तिला ॥ ३१ ॥
 भावार्थः—वे तिल ॥३१॥
 अर्थः—दो० वे तिं० तिलपुष्पवर्ण ॥३२॥
दो तिलपुष्पवण्णा ॥ ३२ ॥
 भावार्थः—वे तिल पुष्पवर्ण ॥३२॥
 अर्थः—दो० वे द० दक नामे ॥ ३३ ॥
दो दगा ॥ ३३ ॥
 भावार्थः—वे दक ॥३३॥
 अर्थः—दो० वे द० दक पंचवर्ण नामे ॥३४॥
दो दगपञ्चवण्णा ॥ ३४ ॥
 भावार्थः—वे दक पंचवर्ण ॥३४॥
 अर्थः—दो० वे का० काक नामे ॥ ३५ ॥
दो काका ॥ ३५ ॥
 भावार्थः—वे काक ॥३५॥
 अर्थः—दो० वे का० कर्कध नामे ॥ ३६॥
दो कायवज्ञा ॥ ३६ ॥
 भावार्थः—वे ककुध ॥३६॥
 अर्थः—दो० वे इ० इन्द्रीगी ॥ ३७ ॥
दो इन्द्रगी ॥ ३७ ॥
 भावार्थः—वे इंद्राजिन ॥३७॥
 अर्थः—दो० वे धू० धूमकेतु नामे ॥३८॥
दो धूमकेऊ ॥ ३८ ॥
 भावार्थः—वे धूमकेतु ॥३८॥
 अर्थः—दो० वे ह० हरीनामे ॥ ३९ ॥
दो हरी ॥ ३९ ॥
 भावार्थः—वे हरि ॥३९॥
 अर्थः—दो० वे पि० पिंगला ॥ ४० ॥
दो पिङ्गला ॥ ४० ॥
 भावार्थः—वे पिंगल ॥४०॥
 अर्थः—दो० वे त्रु० त्रुद्ध ॥ ४१ ॥

दो तुहा ॥ ४१ ॥
 भावार्थः—वे तुध ॥ ४१ ॥
 अर्थः—दो० वे सु० श्रुक ॥ ४२ ॥
दो शुका ॥ ४२ ॥
 भावार्थः—वे शुक ॥ ४२ ॥
 अर्थः—दो० वे व० वृहस्पति ॥ ४३ ॥
दो वहस्सई ॥ ४३ ॥
 भावार्थः—वे वृहस्पति ॥ ४३ ॥
 अर्थः—दो० वे रा० राहु ॥ ४४ ॥
दो राहू ॥ ४४ ॥
 भावार्थः—वे राहु ॥ ४४ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अगस्ती ॥ ४५ ॥
दो अगस्ती ॥ ४५ ॥
 भावार्थः—वे अगस्ति ॥ ४५ ॥
 अर्थः—दो० वे मा० मानवक ॥ ४६ ॥
दो माणवगा ॥ ४६ ॥
 भावार्थः—वे माणवंक ॥ ४६ ॥
 अर्थः—दो० वे का० काश्य ॥ ४७ ॥
दो कासा ॥ ४७ ॥
 भावार्थः—वे कास ॥ ४७ ॥
 अर्थः—दो० वे फा० फर्श ॥ ४८ ॥
दो फासा ॥ ४८ ॥
 भावार्थः—वे स्पर्श ॥ ४८ ॥
 अर्थः—दो० वे धु० धुर ॥ ४९ ॥
दो धुरा ॥ ४९ ॥
 भावार्थः—वे धुर ॥ ४९ ॥
 अर्थः—दो० वे प० प्रसुप ॥ ५० ॥
दो प्रसुहा ॥ ५० ॥
 भावार्थः—वे प्रसुत ॥ ५० ॥
 अर्थः—दो० वे वि० विकट ॥ ५१ ॥
दो वियडा ॥ ५१ ॥
 भावार्थः—वे विकट ॥ ५१ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विसंधी ॥ ५२ ॥

दो विसंधी ॥ ५२ ॥

भावार्थः—वे विसंधी ॥ ५२ ॥

अर्थः—दो० वे नि० नियल ॥ ५३ ॥

दो नियला ॥ ५३ ॥

भावार्थः—वे नियल ॥ ५३ ॥

अर्थः—दो० वे प० पइल ॥ ५४ ॥

दो पयला ॥ ५४ ॥

भावार्थः—वे पइल ॥ ५४ ॥

अर्थः—दो० वे ज० जडितालक ॥ ५५ ॥

दो जडियाइलया ॥ ५५ ॥

भावार्थः—वे जडीतालक ॥ ५५ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अरुण ॥ ५६ ॥

दो अरुणा ॥ ५६ ॥

भावार्थः—वे अरुण ॥ ५६ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अगिला ॥ ५७ ॥

दो अगिला ॥ ५७ ॥

भावार्थः—वे अगिल ॥ ५७ ॥

अर्थः—दो० वे का० कालग्रह ॥ ५८ ॥

दो काला ॥ ५८ ॥

भावार्थः—वे काल ॥ ५८ ॥

अर्थः—दो० वे म० महाकाल ॥ ५९ ॥

दो महाकालगा ॥ ५९ ॥

भावार्थः—वे महाकाळ ॥ ५९ ॥

अर्थः—दो० वे सो० स्वस्तिक ॥ ६० ॥

दो सोत्यिया ॥ ६० ॥

भावार्थः—वे स्वस्तिक ॥ ६० ॥

अर्थः—दो० वे सो० सोवस्तिक ॥ ६१ ॥

दो सोवत्यिया ॥ ६१ ॥

भावार्थः—वे सौवस्तिक ॥ ६१ ॥

अर्थः—दो० वे व० वर्धमान ॥ ६२ ॥

दो वद्धमाणगा ॥ ६२ ॥

भावार्थः—वे वर्धमान ॥ ६२ ॥

अर्थः—दो० वे प० प्रलब्ध ॥ ६३ ॥

दो पलम्बा ॥ ६३ ॥

भावार्थः—वे प्रलंब ॥ ६३ ॥

अर्थः—दो० वे नि० नित्यलोक ॥ ६४ ॥

दो नित्यालोगा ॥ ६४ ॥

भावार्थः—वे नित्यालोक ॥ ६४ ॥

अर्थः—दो० वे नि० नित्याजोत ॥ ६५ ॥

दो नित्युज्जोया ॥ ६५ ॥

भावार्थः—वे नित्योद्योत ॥ ६५ ॥

अर्थः—दो० वे स० सयंप्रभ ॥ ६६ ॥

दो सयंप्रभा ॥ ६६ ॥

भावार्थः—वे स्वयंप्रभ ॥ ६६ ॥

अर्थः—दो० वे ओ० उभासा ॥ ६७ ॥

दो ओभासा ॥ ६७ ॥

भावार्थः—वे उभास ॥ ६७ ॥

अर्थः—दो० वे से० श्रेयकार ॥ ६८ ॥

दो सेयंकरा ॥ ६८ ॥

भावार्थः—वे श्रेयंकर ॥ ६८ ॥

अर्थः—दो० वे स्वे० खेमंकार ॥ ६९ ॥

दो खेमंकरा ॥ ६९ ॥

भावार्थः—वे खेमंकर ॥ ६९ ॥

अर्थः—दो० वे आ० आमंकर ॥ ७० ॥

दो आमंकरा ॥ ७० ॥

भावार्थः—वे अमंकर ॥ ७० ॥

अर्थः—दो० वे प० प्रमंकर ॥ ७१ ॥

दो प्रमंकरा ॥ ७१ ॥

भावार्थः—वे प्रमंकर ॥ ७१ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अपराजित ॥ ७२ ॥

दो अपराजिया ॥ ७२ ॥

भावार्थः—वे अपराजीत ७२ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अरज ॥ ७३ ॥

दो अरया ॥ ७३ ॥

भावार्थः—वे अरज ॥ ७३ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अशोक ॥ ७४ ॥

दो असोगा ॥ ७४ ॥

भावार्थः—वे अशोक ॥ ७४ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विगतशोक ॥ ७५ ॥

दो विगयसोगा ॥ ७५ ॥

भावार्थः—वे वित्तशोक ॥ ७५ ॥

अर्थः—दा० वे वि० विमल ॥ ७६ ॥

दो विमला ॥ ७६ ॥

भावार्थः—वे विमल ॥ ७६ ॥

अर्थः—दो० वे वि० वित्तना ॥ ७७ ॥

दो वित्ता ॥ ७७ ॥

भावार्थः—वे वित्त ॥ ७७ ॥

अर्थः—दो० वे वि० वित्तस्त ॥ ७८ ॥

दो वित्तथा ॥ ७८ ॥

भावार्थः—वे वित्तस्त ॥ ७८ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विसाल ॥ ७९ ॥

दो विसाला ॥ ७९ ॥

भावार्थः—वे विशाल ॥ ७९ ॥

अर्थः—दो० वे सा० साल ॥ ८० ॥

दो साला ॥ ८० ॥

भावार्थः—वे शाल ॥ ८० ॥

अर्थः—दो० वे सु० सुवया ॥ ८१ ॥

दो सुवया ॥ ८१ ॥

भावार्थः—वे (युक्तक) सुवया ॥ ८१ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अणिवर्ति ॥ ८२ ॥

दो अणियही ॥ ८२ ॥

भावार्थः—वे अनिवर्त ॥ ८२ ॥

अर्थः—दो० वे ए० एकजडी ॥ ८३ ॥

दो एगजडी ॥ ८३ ॥

भावार्थः—वे एक जडी ॥ ८३ ॥

अर्थः—दो० वे दु० द्वीजडी ॥ ८४ ॥

दो दुजडी ॥ ८४ ॥

भावार्थः—वे द्विजडी ॥ ८४ ॥

अर्थः—दो० वे क० करकरिक ॥ ८५ ॥

दो करकरिगा ॥ ८५ ॥

भावार्थः—वे करकरिक ॥ ८५ ॥

अर्थः—दो० वे रा० राजगल ॥ ८६ ॥

दो रायगला ॥ ८६ ॥

भावार्थः—वे राजगल ॥ ८६ ॥

अर्थः—दो० वे पु० पुष्पकेतु ॥ ८७ ॥

दो पुष्पकेऊ ॥ ८७ ॥

भावार्थः—वे पुष्पकेतु ॥ ८७ ॥

अर्थः—दो० वे भा० भावकेतु ॥ ८८ ॥

दो भावकेऊ ॥ ८८ ॥

भावार्थः—वे भावकेतु ॥ ८८ ॥ ए सर्वे ८८

ग्रह वे वे जाणवा.

अर्थः—ज० जम्बुद्वीप प० नामना दी० द्वीपे
वे० वेदिका दो० वे गा० गाउ उ० उंची उ०
उञ्चपणे प० कही

१६ पेरा (जम्बुद्वीपना अधिकारने लीघे
आठलुं वधारे ते संवंधमां कहे छे.)

जम्बुद्वीपस प० दीपसस वेद्या दो
गाउयाइं उड्हुं उच्चतेण पन्नता ॥

भावार्थः—जम्बुद्वीप नामे द्विपनी वेदिका
कोट सरखी ते आठ जोजननी उंची ते उपर
बळी वे गाउ उंची पांचसे धनुष्य पहोळी
नाना (विचित्र) रत्नमय पद्मवर वेदिका
कही छे.

अर्थः—ल० लवण प० नामनो स० समुद्र
दो० वे जो० जोजन स० सो स० हजार एटले
वे लाख च० चक्रवाल वि० पोहोलपणे प०

कहो ल० लवण ण० नामना स० समुद्रनी
वे० वेदिका दो० वे गा० गाउ० उ० उंची
उ० उच्चपणे प० कही

१७ पेरा (जंबुद्वीप संवंधी कहा पछी ल-
वणसमुद्र संवंधी कहे छे।)

लवणे ण० समुद्रे दो० जोयणसयसह-
स्साइं चक्रवालविकरमभेण० पण्णते॥१॥

लवणसस ण० समुद्रसस वेङ्या दो०
गाउयाइं उड्हु० उच्चतेण० पण्णता॥२॥

भावार्थः-लवणसमुद्र वे लाख जोजन प-
होल्पणे चक्रवाल मंडल तेहनुं पहोल्पणे ए-
टले पूर्वथी पथिमने काटे दक्षीणथी उत्तरे वे
लाख जोजन पोहोल्पणे कहेल्छे। लवण स-
मुद्रना कोटनी उपरली वेदिका वे गाउनी उं-
चपणे कही छे।

अर्थः-धा० घातकी ख० खंड नामना दी०
द्वीपे पु० पूर्वाधने ण० विपे म० मेरु प० प-
र्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिण दिसे दो० वे
वा० क्षेत्र प० कहा व० घणा स० सरणा
जा० यावत भ० भरत चे० वली ए० एरवत
चे० वली ॥ १ ॥

१८ पेरा (क्षेत्रना प्रस्तावथी लवणसमुद्र सं-
वंधी कहा पछी घातकीखंड संवंधी कहेछे।)

धायइक्षवण्डे दीवे पुरत्थिमच्छे ण० म-
न्दरस्त पवयसस उत्तरदाहिणेण० दो० वा-
सा पण्णता यहुसमउद्धा जाव भरहे
चेव एरवए वव ॥ १ ॥

भावार्थः-घातकी खंडना पूर्वाधने विपे भेरु
पर्वतथी उत्तर अने दक्षीणे वे क्षेत्र ज्ञानीए क-
हेल छे ते घणा सरख्ता छे यावत वरावर छे
ते वे क्षेत्रना नाम कहेछे, एक भरतक्षेत्र १, वीजुं
एरवत, ए वे भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः-ए० एम ज० जेमा जान्मुद्दीपे
त० तेम ए० अहीपण भा० जाणवुंज्ञा० यावत
दो० वे वा० क्षेत्रने विपे म० मनुष्य ल० स-
प्रकारना पि० वली का० काल प्रते प० मनु-
ष्य भ० भव मा० प्रते सुख भोगवता विपे
विचरे तं० ते ज० कहुंछुं भ० भरत चे० वली
ए० एरवत चे० वली न० एटलो विशेष क०
कूट सामली दृक्ष चे० वली धा० धातकी ह०
दृक्ष चे० वली दे० देवता ग० गरुल नामे चे०
वली वे० वेणु देवता सु० सुदर्शन देवता चे०
वली ॥ २ ॥

एवं जहा जम्बुद्वीपे तहा एत्य भा-
णियवं जाव दोसु वासेसु मणुया छ-
विहं पि कालं पञ्चणुभवमाणा विह-
न्ति तं जहा भरहे चेव एरवए चेव।
नवरं कूडसामली चेव धायइरुखे चेव
देवा गरुले चेव वेणुदेवे सुदंसणे चेव
॥ २ ॥

भावार्थः-एम जेम जंबुद्विपमां छे तेम इहा०
पण जाणवुं यावत वे क्षेत्रने विपे मनुष्य उ-
प्रकारना काल प्रत्ये भोगवता विचरे छे ते
क्षेत्रना नाम कहे छे, एक भरतक्षेत्र ? वीजुं
एरवत क्षेत्रे २ ए वे भेद छे, एटलो विशेष
तिहाँ कूट शामली दृक्ष छे १, वीजुं घातदृक्ष
छे २, तिहाँ कूट सामली दृक्षने विपे गरुल
नामे देवता रहेछे १, अने घातकी दृक्षने विपे
वेणुदेवता रहे छे जेहनुं दर्शन पियकारी छे
तेथी तेहनुं वीजुं नाम सुदर्शन पण्णे २, ए वे
भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः-धा० घातकी ख० खंड दी० द्वीपे प० प-
र्वाधने विपे म० मेरु प० पर्वतथी उ० उत्तर
दा० दक्षिणे दो० वे वा० क्षेत्र प० काया व०
घणा स० समाजा० यावत भ० भरत चे० वली

ए० एरवत् च० वली जा० यावत् छ० छ प्र-
कारना पि० वली का० काल प्रते प० मनुष्य
भ० भव मा० प्रते सुख भोगवतो विचरे न०
एट्लो विशेष कू० कूट सामली दृक्ष च० वली
म० महा० धा० धातकी र० दृक्ष च० वली दे० दे०-
वता ग० गरुल च० वली वे० वेणु देव पि०
प्रिय दर्शन देवता च० वली ॥ ३ ॥

धायइक्षण्डदीवपच्छत्यमद्धेणं म-
न्दरस्स पवयस्स उत्तरदाहिणेणं दो वा-
सा पण्णत्ता बहुसमउल्ला जाव भरहे
चेव एरवए चेव जाव छविहं पि कालं
पच्छुभवमाणा । नवरं कूडसामली
चेव महाधायइरुक्खे चेव देवा गरुले
चेव वेणुदेवे पियदंसणे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—धातकीखंड द्विपना पश्चिमार्धने
विषे मेरुपर्वतने उत्तर दक्षीणे वे वास कहेलछे
एट्ले क्षेत्र कहेलछे ते वे घणां सरखाँछे यावत
मान प्रमाणे करी सरखाँ छे, ते वे क्षेत्रनां
नाम कहे छे, एक भरतक्षेत्र १, बीजुं एरवत
क्षेत्र २, ए वे भेद छे, यावत तिहानां मनुष्य
छे आरानां सुख दुःख प्रत्ये भोगवता विचरे
छे, फरता आरा आवे ते एक भरतक्षेत्रमा १,
बीजुं एरवत क्षेत्रमा २, ए वे क्षेत्रमा एकज
काळभाव वर्ते छे, एट्लो विशेष छे, तिहां कूट
सामली नामे दृक्ष छे १, बीजुं महाधातकी नामे
दृक्ष छे २, तिहां कूट सामली दृक्षने विषे
गरुल नामे देवता रहे छे १, महाधातकी दृ-
क्षने विषे वेणु नामे देवता रहे छे जेहनुं दर्शन
प्रियकारी छे तेथी तेहुं बीजुं नाम प्रितिदर्शन
छे २, ए वे भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः—धा० धातकी ख० खण्ड प० वली दी०
द्विपने विषे दो० वे भ० भरतक्षेत्र ॥ १ ॥

१९ पेरा (पुर्वार्ध अने पश्चिमार्ध मल्लीने
घातकी खंड नामना संपुर्ण द्विपने आश्रीने
वे सूत्रो कहे छे.)

धायइरुक्खण्डे णं दीवे दो भरहाइं ॥ १ ॥

भावार्थः—घातकीखंड द्विपने विषे वे भर-
तक्षेत्र छे ॥ १ ॥

अर्थः—दो० वे ए० एरवत क्षेत्र ॥ २ ॥

दो एरवयाइं ॥ २ ॥

भावार्थः—वे एरवत क्षेत्र छे ॥ २ ॥

अर्थः—दो० वे हे० हेमवंतक्षेत्र ॥ ३ ॥

दो हेमवयाइं ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे हिमवंत क्षेत्र छे ॥ ३ ॥

अर्थः—दो० वे हे० हिरण्यवंतक्षेत्र ॥ ४ ॥

दो हेरण्यवयाइं ॥ ४ ॥

भावार्थः—वे हेरण्यवंत क्षेत्र छे ॥ ४ ॥

अर्थः—दो० वे ह० हरिवर्षक्षेत्र ॥ ५ ॥

दो हरिवासाइं ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे हरिवास क्षेत्र छे ॥ ५ ॥

अर्थः—दो० वे र० रम्यक्षेत्र ॥ ६ ॥

दो रम्यगवासाइं ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे रम्यकर्वण क्षेत्र छे ॥ ६ ॥

अर्थः—दो० वे पु० पुर्वमहाविदेहक्षेत्र ॥ ७ ॥

दो पुवविदेहाइं ॥ ७ ॥

भावार्थः—वे पूर्वे महाविदेह क्षेत्र छे ॥ ७ ॥

अर्थः—दो० वे अ० पश्चिम महाविदेहक्षेत्र ॥ ८ ॥

दो अवरविदेहाइं ॥ ८ ॥

भावार्थः—वे पश्चिम महाविदेह क्षेत्र छे ॥ ८ ॥

[ए महाविदेहमा सदाय चोथो आरो छे],

अर्थः—दो० वे दे० देवकुरुक्षेत्र ॥ ९ ॥

दो देवकुराओ ॥ ९ ॥

भावार्थः—वे देवकुरु युगलीयाना क्षेत्रछे ॥ ९ ॥

अर्थः—दो० वे दे० देवकुरु म० मोटा दु०

(१००)

द्वाणं सूत्र २. उडेसो ३.

वृक्ष ॥ १० ॥

दो देवकुरुमहदुमा ॥ १० ॥

भावार्थः—वे देवकुरु नामे म्होटां वृक्ष रत्न-
मय शास्त्रतां छे ॥?०॥

अर्थः—दो० वे दे० देवकुरु म० मोटा दु०
वृक्ष वा० रहेनार दे० देव ॥ ११ ॥

दो देवकुरुमहदुमवासी देवा ॥ ११ ॥

भावार्थः—वे देवकुरु म्होटा वृक्षना वासी
देवता छे ॥ ११ ॥

अर्थः—दो० वे उ० उत्तरकुराक्षेत्र ॥ १२ ॥

दो उत्तरकुराओ ॥ १२ ॥

भावार्थः—वली तेहज घातकीखंडमां वे उ-
त्तरकुरु युगलीयांनां क्षेत्र छे ॥ १२ ॥

अर्थः—दो० वे उ० उत्तरकुरुनामे म०मोटा
दु० वृक्ष ॥ १२ ॥

दो उत्तरकुरुमहदुमा ॥ १३ ॥

भावार्थः—तिहां उत्तरकुरु नामे वे म्होटां
वृक्ष छे ॥ १३ ॥

अर्थः—दो० वे उ० उत्तरकुरु म० मोटा
दु० वृक्षना वा० रहेनार दे० देवता ॥ १४ ॥

दो उत्तरकुरुमहदुमवासी देवा ॥ १४ ॥

भावार्थः—वे उत्तरकुरु म्होटा वृक्षना वासी
देवता छे ॥ १४ ॥

अर्थः—दो० वे चु०चुल हि०हिमवंतपर्वत ॥ १५ ॥

दो चुलहिमवन्ता ॥ १५ ॥

भावार्थः—वे लघु हिमवंत पर्वत छे ॥?५॥

अर्थः—दो० वे म० मोटा हिमवंत ॥ १६ ॥

दो महाहिमवन्ता ॥ १६ ॥

भावार्थः—वे म्होटा हिमवंत पर्वतछे ॥ १६ ॥

अर्थः—दो० वे नि० निपथ ॥ १७ ॥

दो निमहा ॥ १७ ॥

भावार्थः—वे निषध पर्वत छे ॥ १७ ॥

अर्थः—दो० वे नि० नीलवंत ॥ १८ ॥

दो नीलवन्ता ॥ १८ ॥

भावार्थः—वे नीलवंत पर्वत छे ॥ १८ ॥

अर्थः—दो० वे रु० रुपीपर्वत ॥ १९ ॥

दो रुपी ॥ १९ ॥

भावार्थः—वे रुपी पर्वत छे ॥ १९ ॥

अर्थः—दो० वे खि० शिखरीपर्वत ॥ २० ॥

दो सिहरी ॥ २० ॥

भावार्थः—वे शिखरी पर्वत छे ॥ २० ॥

अर्थः—दो० वे स० शब्दापाती नामे वृत
वैताद्य छे ॥ २१ ॥

दो सहावई ॥ २१ ॥

भावार्थः—वे शब्दापाती नामे वृत वैताद्य
पर्वत छे ॥ २१ ॥

अर्थः—दो० वे स० शब्दापातीना वा० र-
हेनार सा० स्वातीनामे दे० देवता ॥ २२ ॥

दो सहावइवासी साइदेवा ॥ २२ ॥

भावार्थः—वे शब्दापाती वैताद्यना वासी
स्वाती देवता छे ॥ २२ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विकटापाती वैताद्य ॥ २२ ॥

दो वियडावई ॥ २३ ॥

भावार्थः—वे विकटापाती वैताद्य पर्व-
त छे ॥ २३ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विकटापातीना वा०
रहेनारा प० प्रभासनामे दे० देव ॥ २४ ॥

दो वियडावइवासीपभासा देवा ॥ २४ ॥

भावार्थः—वे विकटापाती वैताद्यना वासी
प्रभास नामे देवता छे ॥ २४ ॥

अर्थः—दो० वे गं० गंथापाती ॥ २५ ॥

दो गन्धावई ॥ २५ ॥

भावार्थः—वे गंथापाती नामे वृत
द्य छे ॥ २५ ॥

अर्थः—दो० वे गं० गंधापातीना वा०वासी
अ० अरुण नामे०दे० देवता ॥ २६ ॥

दो गन्धावद्वासी अरुणा देवा ॥२६॥

भावार्थः—गंधापातीना वासी अरुण नामे
देवता छे ॥ २६ ॥

अर्थः—दो० वे मा० मालवंत प० पर्याय
नामे वृत वैताद्य ॥ २७ ॥

दो मालवन्तपस्थियागा ॥ २७ ॥

भावार्थः—वे मालवंत पर्याय नामे वृत वै-
ताद्य पर्वत छे ॥ २७ ॥

अर्थः—दो० वे मा० मालवंत प० पर्यायना
वा० रहेनार प० पदमनामे दे० देवता ॥ २८ ॥

**दो मालवन्तपस्थियागवासी पउमा
देवा ॥ २८ ॥**

भावार्थः—वे मालवंत पर्यायना वासी पदम
नामे देवता छे ॥ २८ ॥

अर्थः—दो० वे मा० मालवंत पर्वत ॥ २९ ॥

दो मालवन्ता ॥ २९ ॥

भावार्थः—वे मालवंत नामे गजदंत पर्व-
त छे ॥ २९ ॥

अर्थः—दो० वे चि० चित्रकूट पर्वत ॥ ३० ॥

दो चित्तकूडा ॥ ३० ॥

भावार्थः—वे चित्रकूट पर्वत छे ॥ ३० ॥

अर्थः—दो० वे प० पदमकूट ॥ ३१ ॥

दो पम्हकूडा ॥ ३१ ॥

भावार्थः—वे पदमकूट पर्वत छे ॥ ३१ ॥

अर्थः—दो० वे न० नलिणकूट पर्वत ॥ ३२ ॥

दो नलिणकूडा ॥ ३२ ॥

भावार्थः—वे नलीनकूट पर्वत छे ॥ ३२ ॥

अर्थः—दो० वे ए० एक शैलपर्वत ॥ ३३ ॥

दो एगसेला ॥ ३३ ॥

भावार्थ—वे एकशेल पर्वत छे ॥ ३३ ॥

अर्थः—दो० वे ति० त्रिकूटपर्वत ॥ ३४ ॥

दो तिकूडा ॥ ३४ ॥

भावार्थः—वे त्रिकूट पर्वत छे ॥ ३४ ॥

अर्थः—दो० वे वे० वेसमणकूट ॥ ३५ ॥

दो वेसमणकूडा ॥ ३५ ॥

भावार्थः—वे वैश्रमण कुट छे ॥ ३५ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अंजन पर्वत ॥ ३६ ॥

दो अञ्जणा ॥ ३६ ॥

भावार्थः—वे अंजन पर्वत छे ॥ ३६ ॥

अर्थः—दो० वे मा० मांतजनपर्वत ॥ ३७ ॥

दो मातञ्जणा ॥ ३७ ॥

भावार्थः—वे मातंजन पर्वत छे ॥ ३७ ॥

अर्थः—दो० वे सो० सौमनसगजदंता ॥ ३८ ॥

दो सोमणसा ॥ ३८ ॥

भावार्थः—देवकुरुथी पुर्व दिशाए वे सोम-
नस गजदंताकार पर्वत छे ॥ ३८ ॥

अर्थः—दो० वे वि० विद्युत्प्रभ ॥ ३९ ॥

दा विज्जुप्पभा ॥ ३९ ॥

भावार्थः—देवकुरु पासे वे विद्युत्प्रभ पर्व-
त छे ॥ ३९ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अंकावतीनगरी ॥ ४० ॥

दो अङ्कावई ॥ ४० ॥

भावार्थः—तेहथी आगल वे अंकावती न-
गरी छे ॥ ४० ॥

अर्थः—दो० वे प० पांचावतीनगरी ॥ ४१ ॥

दो पम्हावई ॥ ४१ ॥

भावार्थः—वे पदमावती नगरी छे ॥ ४१ ॥

अर्थः—दो० वे आ० आसीविसा ॥ ४२ ॥

दो आसीविसा ॥ ४२ ॥

भावार्थः—वे आशीविसा नगरी छे ॥ ४२ ॥

अर्थः—दो० वे सु० सुखावहा ॥ ४३ ॥

दो सुहावहा ॥ ४३ ॥

भावार्थः—वे मुखावहा नगरी छे ॥ ४३ ॥

अर्थः—दो० वे चं० चंद्रपर्वत ॥ ४४ ॥

दो चन्द्रपव्यया ॥ ४४ ॥

भावार्थः—ए चार नगरी सितोदानदीने जमणे पासे छे तिहांथी आगल वे पूर्वे वे चंद्र पर्वत छे ॥ ४४ ॥

अर्थः—दो० वे स० सूर्यपर्वत ॥ ४५ ॥

दो सूरपव्यया ॥ ४५ ॥

भावार्थः—वे सूर्य पर्वत छे ॥ ४५ ॥

अर्थः—दो० वे ना० नागपर्वत ॥ ४६ ॥

दो नागपव्यया ॥ ४६ ॥

भावार्थः—वे नाग पर्वत छे ॥ ४६ ॥

अर्थः—दो० वे दे० देवपर्वत ॥ ४७ ॥

दो देवपव्यया ॥ ४७ ॥

भावार्थः—वे देवपर्वत छे ॥ ४७ ॥

अर्थः—दो० वे ग० गंधमादन गजदंता ॥ ४८ ॥

दो गन्धमायणा ॥ ४८ ॥

भावार्थः—ने वार पछी वे गंधमादन गजदंता पर्वत छे ॥ ४८ ॥

अर्थः—दो० वे उ० इक्षुकारपर्वत ॥ ४९ ॥

दो उमुगारपव्यया ॥ ४९ ॥

भावार्थः—उत्तर कुरुने पश्चिम भागे एह सर्वे घातकी खंडना पुर्वार्ध अने पश्चिमार्धमां छे ते माटे वे वे कथा छे, वे इखुधार पर्वते घातकी खंडना दक्षीण उत्तरे वे भाग कर्या छे ॥ ४९ ॥

अर्थः—दो० वे चु० लघु हि० हिमवंतना कू० कूट ॥ ५० ॥

दो चुल्हिमवन्तकूडा ॥ ५० ॥

भावार्थः—वे लघु हिमवंत पर्वतना कूट छे, वे पर्वत छे ने माटे एकेका पर्वत उपर वे वे कुर छे ॥ ५० ॥

अर्थः—दो० वे वे० वेसमणकूटपर्वत ॥ ५१ ॥

दो वेसमणकूडा ॥ ५१ ॥

भावार्थः—वे वैश्रमण कुट ॥ ५१ ॥

अर्थः—दो० वे म० महाहिमवन्तकूट ॥ ५२ ॥

दो महाहिमवन्तकूडा ॥ ५२ ॥

भावार्थः—वे महा हिमवंत पर्वतना कूट ॥ ५२ ॥

अर्थः—दो० वे वे० वैहुर्यकूट ॥ ५३ ॥

दो वैहुर्यकूडा ॥ ५३ ॥

भावार्थः—वे वैहुर्यकूट ॥ ५३ ॥

अर्थः—दो० वे नि�० निषधकूट ॥ ५४ ॥

दो निषधकूडा ॥ ५४ ॥

भावार्थः—वे निषध पर्वतना कूट ॥ ५४ ॥

अर्थः—दो० वे रु० रुचककूट ॥ ५५ ॥

दो रुचककूडा ॥ ५५ ॥

भावार्थः—वे रुचकना कूट ॥ ५५ ॥

अर्थः—दो० वे नी० नीलवंतकूट ॥ ५६ ॥

दो नीलवंतकूडा ॥ ५६ ॥

भावार्थः—वे नीलवंत पर्वतना कूट ॥ ५६ ॥

अर्थः—दो० वे उ० उपदर्शनकूट ॥ ५७ ॥

दो उपदर्शनकूडा ॥ ५७ ॥

भावार्थः—वे उपदर्शन कूट ॥ ५७ ॥

अर्थः—दो० वे रु० रुष्पिकूट ॥ ५८ ॥

दो रुष्पिकूडा ॥ ५८ ॥

भावार्थः—वे रुष्पिकूट ॥ ५८ ॥

अर्थः—दो० वे म० मणिकंचणकूट ॥ ५९ ॥

दो मणिकंचणकूडा ॥ ५९ ॥

भावार्थः—वे मणिकंचण कूट ॥ ५९ ॥

अर्थः—दो० वे सि० शिपरीनाकूट ॥ ६० ॥

दो शिपरीकूडा ॥ ६० ॥

भावार्थः—वे शिपरीना कूट ॥ ६० ॥

अर्थः—दो० वे ति० तिगच्छकूट ॥ ६१ ॥

दो तिगिच्छिकृडा ॥ ६१ ॥

भावार्थः—वे तिगिच्छ कुटुंबे एम सर्व पर्वत
उपर वे वे कुटुं जाणवा ॥ ६१ ॥

अर्थः—दो० वे प० पदम् इ० द्रह ॥ ६२ ॥

दो पउमहृहा ॥ ६२ ॥

भावार्थः—एम वे पदम् द्रह छे ॥ ६२ ॥

अर्थः—दो० वे प० पदम् इ० द्रह वा० स-
रहेनारी सि० श्री दे० देवीओ ॥ ६३ ॥

**दो पउमहृहवासिणीओ सिरीओ दे-
वीओ ॥ ६३ ॥**

भावार्थः—बमणां क्षेत्र छे माटे त्यां वे पदम्
द्रहनी रहेनारी श्रीदेवी छे ॥ ६३ ॥

अर्थः—दो० वे प० मह० प० पदम् इ० द्रह ॥ ६४ ॥

दो महापउमहृहा ॥ ६४ ॥

भावार्थः—वे महा पदमद्रह छे ॥ ६४ ॥

अर्थः—दो० वे म० महा प० पदम् इ० द्रह
वा० रहेनारी हि० ही दे० देवीओ ए० एम
जा० यावत् दो० वे प० पुंडरीकद्रह ॥ ६५ ॥

**दो महापउमहृहवासिणीओ हिरी-
ओ देवीओ । एवं जाव दो पोण्डरीय-
द्रहा ॥ ६५ ॥**

भावार्थः—त्यां वे महा पदमद्रहनी रहेनारी
वे ही नामे देवी छे एम यावत् वे पुंडरीक
द्रह छे ॥ ६५ ॥

अर्थः—दो० वे प० पुंडरीकद्रह वा० स-
रहेनारी ल० लक्ष्मी दे० देवीओ ॥ ६६ ॥

**दो पोण्डरीयद्रहवासिणीओ लच्छी-
ओ देवीओ ॥ ६६ ॥**

भावार्थः—त्यां वे पुंडरीक द्रहनी / रहेनारी
लक्ष्मी नामे देवीयो छे ॥ ६६ ॥

अर्थः—दो० वे ग० गंगा प्रपात इ० द्रह
जा० एम दो० वे र० रक्तावती प० प्रपात

इ० द्रह ॥ ६७ ॥

**दो गङ्गापवायद्रहा जाव दो
रक्तवद्धपवायद्रहा ॥ ६७ ॥**

भावार्थः—वे गंगाप्रपात द्रह छे त्यां उंचाथी
गंगानो प्रवाह पहे छे एम यावत् वे रक्तवती
प्रपात द्रह छे ए सर्वे द्रह वे वे जाणवा ॥ ६७ ॥

अर्थः—दो० वे रो० रोहितानदी जा० एम
दो० वे र० रुप्प कु० कुला नदी ॥ ६८ ॥

**दो रोहियाओ जाव दो रुप्पकु-
लाओ ॥ ६८ ॥**

भावार्थः—वे रोहितानदी एम यावत् वे
रुप्पकुला नदी ॥ ६८ ॥

अर्थः—दो० वे ग० ग्राहवतीनदी ॥ ६९ ॥

दो ग्राहवर्ड्दिओ ॥ ६९ ॥

भावार्थः—वे ग्राहवती नदी ॥ ६९ ॥

अर्थः—दो० वे द० द्रहवती नदी ॥ ७० ॥

दो द्रहवर्ड्दिओ ॥ ७० ॥

भावार्थः—वे द्रहवती नदी ए सर्वे पर्वतथी
नीकली विजयमां आवी छे ॥ ७० ॥

अर्थः—दो० वे प० पंकवतीनदी ॥ ७१ ॥

दो पङ्कवर्ड्दिओ ॥ ७१ ॥

भावार्थः—वे पंकवती नदी ॥ ७१ ॥

अर्थः—दो० वे त० तप्तजलानामे ॥ ७२ ॥

दो तप्तजलाओ ॥ ७२ ॥

भावार्थः—वे तप्तजला नदी ॥ ७२ ॥

अर्थः—दो० वे म० मत्तजलानामे ॥ ७३ ॥

दो मत्तजलाओ ॥ ७३ ॥

भावार्थः—वे मत्तजला नदी ॥ ७३ ॥

अर्थः—दो० वे उ० उन्मत्तजलनामे ॥ ७४ ॥

दो उन्मत्तजलाओ ॥ ७४ ॥

भावार्थः—वे उन्मत्तजला नदी ॥ ७४ ॥

अर्थः—दो० वे खी० आरोदानामे ॥ ७५ ॥

दो खीरोयाओ ॥ ७५ ॥

भावार्थः—वे खीरोदा नदी ॥७५॥

अर्थः—दो० वे सी० सिहस्रोतानदी ॥७६॥

दो सीहस्रोयाओ ॥ ७६ ॥

भावार्थः—वे सिंहश्रोता नदी ॥७६॥

अर्थः—दो० वे अ० अंतदाहिनीनामे ॥७७॥

दो अन्तोवाहिणीओ ॥ ७७ ॥

भावार्थः—वे अंतर वाहिनी नदी ॥७७॥

अर्थः—दो० वे उ० उमिमालणीओ ॥७८॥

दो उमिमालणीओ ॥ ७८ ॥

भावार्थः—वे उमिमालिनी नदी ॥७८॥

अर्थः—दो० वे के० केनमालिनी नदी ॥७९॥

दो केणमालणीओ ॥ ७९ ॥

भावार्थः—वे केणमालीनी नदी ॥७९॥

अर्थः—दो० वे गं० गंभीरमालिनी ॥८०॥

दो गंभीरमालणीओ ॥ ८० ॥

भावार्थः—वे गंभीरमालीनी नदी ए सर्वे नदी

वे वे जाणवी ॥८०॥

अर्थः—दो० वे क० कच्छाविजय ॥८१॥

दो कच्छा ॥ ८१ ॥

भावार्थः—घातकी खंडमांही वे महाविदेह क्षेत्र
छे, एकेका महानिदेहमां वत्रीस वत्रीस विजय
छे, एम चोसठ विजयछे तेहनां नाम वे थोकेछे,
एकेक विजयमां वे वे नगरि छे. वे कच्छवि-
जय ॥८१॥

अर्थः—दो० वे सु० शुकच्छाविजय ॥८२॥

दो सुकच्छा ॥ ८२ ॥

भावार्थः—वे शुकच्छ ॥८२॥

अर्थः—दो० वे म० महाकच्छाविजय ॥८३॥

दो महाकच्छा ॥ ८३ ॥

भावार्थः—वे महाकच्छ ॥८३॥

अर्थः—दो० वे क० कच्छावतीविजय ॥८४॥

दो कच्छावई ॥ ८४ ॥

भावार्थः—वे कच्छावती ॥८४॥

अर्थः—दो० वे आ० आवर्त्तावतीविजय ॥८५॥

दो आवर्ता ॥ ८५ ॥

भावार्थः—वे आवर्त ॥८५॥

अर्थः—दो० वे म० मंगलावतीविजय ॥८६॥

दो मंगलावता ॥ ८६ ॥

भावार्थः—वे मंगलावर्त ॥८६॥

अर्थः—दो० वे पु० पुकखला ॥८७॥

दो पुकखला ॥ ८७ ॥

भावार्थः—वे पुष्कलावर्त ॥८७॥

अर्थः—दो० वे पु० पुकखलावती ॥८८॥

दो पुकखलावई ॥ ८८ ॥

भावार्थः—वे पुष्कलावर्ती ॥८८॥

अर्थः—दो० वे व० वच्छा ॥८९॥

दो वच्छा ॥ ८९ ॥

भावार्थः—वे वच्छा ॥८९॥

अर्थः—दो० वे सु० सुवच्छा ॥९०॥

दो सुवच्छा ॥ ९० ॥

भावार्थः—वे सुवच्छा ॥९०॥

अर्थः—दो० वे म० महावच्छा ॥९१॥

दो महावच्छा ॥ ९१ ॥

भावार्थ—वे महावच्छा ॥९१॥

अर्थः—दो० वे व० वच्छगावती ॥९२॥

दो वच्छगावई ॥ ९२ ॥

भावार्थ—वे वच्छगावती ॥९२॥

अर्थः—दो० वे र० रम्या ॥९३॥

दो रम्या ॥ ९३ ॥

भावार्थ—वे रम्या ॥९३॥

अर्थः—दो० वे र० रम्यका ॥९४॥

दो रम्यगा ॥ ९४ ॥

भावार्थः—वे रम्मगा ॥९४॥
 अर्थः—दो० वे २० रमणिजा ॥९५॥
दो रमणिजा ॥ ९५ ॥
 भावार्थः—वे रमणिजा ॥९५॥
 अर्थः—दो० वे म० मंगलावती ॥९६॥
दो मङ्गलावई ॥ ९६ ॥
 भावार्थः—वे मंगलावती ॥९६॥
 अर्थः—दो० वे प० पदमा ॥ ९७ ॥
दो पम्हा ॥ ९७ ॥
 भावार्थः—वे पदमा ॥ ९७ ॥
 अर्थः—दो० वे सु० सुपदमा ॥ ९८ ॥
दो सुपम्हा ॥ ९८ ॥
 भावार्थः—वे सुपदमा ॥ ९८ ॥
 अर्थः—दो० वे म० महापदमा ॥ ९९ ॥
दो महापम्हा ॥ ९९ ॥
 भावार्थः—वे महापदमा ॥ ९९ ॥
 अर्थः—दो० वे प० पदमागावती ॥१००॥
दो पम्हगावई ॥ १०० ॥
 भावार्थः—वे पदमगावती ॥ १०० ॥
 अर्थः—दो० वे स० शंखा ॥१०१॥
दो सङ्खा ॥ १०१ ॥
 भावार्थः—वे शंखा ॥१०१॥
 अर्थः—दो० वे न० नलिणा ॥१०२॥
दो नलिणा ॥ १०२ ॥
 भावार्थः—वे नलीना ॥ १०२ ॥
 अर्थः—दो० वे कु० कुमुदा ॥ १०३ ॥
दो कुमुया ॥ १०३ ॥
 भावार्थः—वे कुमुदा ॥१०३॥
 अर्थः—दो० वे स० नलिलावती ॥१०४॥
दो नलिणावई ॥ १०४ ॥
 भावार्थः—वे नलीनावती ॥१०४॥

अर्थः—दो० वे व० वपा ॥१०५॥
दो वपा ॥ १०५ ॥
 भावार्थः—वे वपा ॥१०५॥
 अर्थः—दो० वे सु० सुवपा ॥ १०६ ॥
दो सुवपा ॥ १०६ ॥
 भावार्थः—वे सुवपा ॥१०६॥
 अर्थः—दो० वे म० महावपा ॥१०७॥
दो महावपा ॥ १०७ ॥
 भावार्थः—वे महावपा ॥१०७॥
 अर्थः—दो० वे व० वप्रकावती ॥ १०८ ॥
दो वप्पगावई ॥ १०८ ॥
 भावार्थः—वे वप्रगावती ॥१०८॥
 अर्थः—दो० वे व० वलगु ॥१०९॥
दो वग्गू ॥ १०९ ॥
 भावार्थः—वे वलगु ॥१०९॥
 अर्थः—दो० वे सु० सुवलगु ॥११०॥
दो सुवग्गू ॥ ११० ॥
 भावार्थः—वे सुवलगु ॥११०॥
 अर्थः—दो० वे ग० गंधिला ॥१११॥
दो गन्धिला ॥ १११ ॥
 भावार्थः—वे गंधीला ॥ १११ ॥
 अर्थः—दो० वे ग० गंधिलावती ॥११२॥
दो गन्धिलावई ॥ ११२ ॥
 भावार्थः—वे गंधीलावती ॥११२॥
 अर्थः—दो० वे ख० खेमा ॥११३॥
दो खेमाओ ॥ ११३ ॥
 भावार्थः—वे खेमा ॥११३॥
 अर्थः—दो० वे ख० खेमपुरा ॥११४॥
दो खेमपुराओ ॥ ११४ ॥
 भावार्थः—वे खेमपुरा ॥११४॥
 अर्थः—दो० वे रि० रिहा ॥११५॥
दो रिहाओ ॥ ११५ ॥

भावार्थः—वे रिष्ट ॥ ११५ ॥
 अर्थः—दो० वे रि० रिष्टपुरा ॥ ११६ ॥
 दो रिष्टपुराओ ॥ ११६ ॥
 भावार्थः—वे रिष्टपुर ॥ ११६ ॥
 अर्थः—दो० वे ख० पडगी ॥ ११७ ॥
 दो खग्गीओ ॥ ११७ ॥
 भावार्थ—वे खडगी ॥ ११७ ॥
 अर्थः—दो० ने म० मंजूसा ॥ ११८ ॥
 दो मञ्जूसाओ ॥ ११८ ॥
 भावार्थः—वे मंजूसा ॥ ११८ ॥
 अर्थः—दो० वे ओ० ओपधी ॥ ११९ ॥
 दो ओसहीओ ॥ ११९ ॥
 भावार्थः—वे ओपधी ॥ ११९ ॥
 अर्थः—दो० वे शु० शुंडरगिणी ॥ १२० ॥
 दो शुण्डरिगिणीओ ॥ १२० ॥
 भावार्थः—वे पुंडरकिणी ॥ १२० ॥
 अर्थः—दो० वे शु० शुसीमा ॥ १२१ ॥
 दो शुसीमाओ ॥ १२१ ॥
 भावार्थः—वे शुसीमा ॥ १२१ ॥
 अर्थः—दो० वे कु० कुण्डला ॥ १२२ ॥
 दो कुण्डलाओ ॥ १२२ ॥
 भावार्थः—वे कुण्डला ॥ १२२ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अपराजित नामे ॥ १२३ ॥
 दो अपराइशाओ ॥ १२३ ॥
 भावार्थः—वे अपराजीता ॥ १२३ ॥
 अर्थः—दो० वे ध० प्रभकर ॥ १२४ ॥
 दो प्रभकराओ ॥ १२४ ॥
 भावार्थः—वे प्रभकर ॥ १२४ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अंकावर्ता ॥ १२५ ॥
 दो अङ्कावर्द्धाओ ॥ १२५ ॥
 भावार्थः—वे अंकावर्ता ॥ १२५ ॥

अर्थः—दो० वे प० पद्मावती ॥ १२६ ॥
 दो पम्हावर्द्धाओ ॥ १२६ ॥
 भावार्थः—वे पद्मावती ॥ १२६ ॥
 अर्थः—दो० वे शु० शुभा ॥ १२७ ॥
 दो शुभाओ ॥ १२७ ॥
 भावार्थ—वे शुभा ॥ १२७ ॥
 अर्थः—दो० वे र० रत्नसंचया ॥ १२८ ॥
 दो रथणसंचयाओ ॥ १२८ ॥
 भावार्थः—वे रत्नसंचया ॥ १२८ ॥
 अर्थः—दो० वे आ० आसपुरा ॥ १२९ ॥
 दो आसपुराओ ॥ १२९ ॥
 भावार्थः—वे आसपुरा ॥ १२९ ॥
 अर्थः—दो० वे सी० सीघपुरी ॥ १३० ॥
 दो सीहपुराओ ॥ १३० ॥
 भावार्थः—वे सिंहपुरा ॥ १३० ॥
 अर्थः—दो० वे ग० गदापुरी ॥ १३१ ॥
 दो गदापुराओ ॥ १३१ ॥
 भावार्थः—वे गदापुरा ॥ १३१ ॥
 अर्थः—दो० वे वि० विजयपुरी ॥ १३२ ॥
 दो विजयपुराओ ॥ १३२ ॥
 भावार्थः—वे विजयपुरा ॥ १३२ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अपराजित ॥ १३३ ॥
 दो अवराइयाओ ॥ १३३ ॥
 भावार्थः—वे अपराजीता ॥ १३३ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अपराजात ॥ १३४ ॥
 दो अवराओ ॥ १३४ ॥
 भावार्थः—वे अवरायां ॥ १३४ ॥
 अर्थः—दो० वे अ० अगोक ॥ १३५ ॥
 दो अगोगाओ ॥ १३५ ॥
 भावार्थः—वे अगोगा ॥ १३५ ॥
 अर्थः—दो० वे वि० विगतगोका ॥ १३६ ॥
 दो विगयगोगाओ ॥ १३६ ॥

भावार्थः—वे विगतशोका ॥१३६॥
अर्थः—दो० वे वि० विजया ॥१३७॥
दो विजयाओ ॥ १३७ ॥
भावार्थः—वे विजयाय ॥१३८॥
अर्थः—दो० वे वि० विजयंती ॥१३८॥
दो वेजयन्तीओ ॥ १३८ ॥
भावार्थः—वे वैजयंति ॥१३८॥
अर्थः—दो० वे ज० जयंती ॥१३९॥
दो जयन्तीओ ॥ १३९ ॥
भावार्थः—वे जयंति ॥१३९॥
अर्थः—दो० वे अ० अपराजित ॥१४०॥
दो अपराइयाओ ॥ १४० ॥
भावार्थः—वे अपराजीता ॥१४०॥
अर्थः—दो० वे च० चक्रपुरी ॥१४१॥
दो चक्रपुराओ ॥ १४१ ॥
भावार्थः—वे चक्रपुरा ॥१४१॥
अर्थः—दो० वे ख० खडगपुरी ॥१४२॥
दो खगपुराओ ॥ १४२ ॥
भावार्थः—वे खडगपुरा ॥१४२॥
अर्थः—दो० वे अ० अवध्या ॥१४३॥
दो अवज्ञाओ ॥ १४३ ॥
भावार्थः—वे अवध्या ॥१४३॥
अर्थः—दो० वे अ० अयोध्या ॥१४४॥
दो अयोज्ञाओ ॥ १४४ ॥
भावार्थः—वे अयोध्या ॥१४४॥
अर्थः—दो० वे भ० भद्रसालवन ॥१४५॥
दो भद्रसालवणाइँ ॥ १४५ ।
भावार्थः—ए चोसठ विजय ते सर्वे वे वे
जाणवी त्यां वे मेरु पर्वत छे तेरी वे भद्रशाल
वनधरतीये छे ॥१४६॥
अर्थः—दो० वे न० नंदनवन ॥१४६॥
दो नन्दणवणाइँ ॥ १४६ ॥

भावार्थः—वे नंदन मेखला मध्ये छे ॥१४६॥
अर्थः—दो० वे सो० सोमनसवन ॥१४७॥
दो सोमणसवणाइँ ॥ १४७ ॥
भावार्थः—वे सोमनसवन मेखला ए पर्व-
तने मध्ये छे ॥१४७॥
अर्थः—दो० वे प० पंडुकवन ॥१४८॥
दो पंडुगवणाइँ ॥ १४८ ॥
भावार्थः—वे पंडुगवन मेरुने शिखरेछे ॥१४८॥
अर्थः—दो० वे प० पांडुकंवल शिला ॥१४९॥
दो पाण्डुकम्बलसिलाओ ॥ १४९ ॥
भावार्थः—ए चनमां तिर्थकरने जन्माभिषेक
करवानी चार चार शिला छे तेर्मा वे पांडुक-
बछ शिला छे ॥१४९॥
अर्थः—दो० वे अ० अतिपांडुकंवलशिला ॥१५०॥
दो अइपाण्डुकम्बलसिलाओ ॥ १५० ॥
भावार्थः—वे अति पांडुकंवल शिलाछे ॥१५०॥
अर्थः—दो० वे र०रक्त कंवलशिला ॥१५१॥
दो रत्नकम्बलसिलाओ ॥ १५१ ॥
भावार्थः—वे रत्नकंवल शिला छे ॥१५१॥
अर्थः—दो० वे अ० आरक्त कंवलशिला ॥१५२॥
दो अइरत्नकम्बलसिलाओ ॥ १५२ ॥
भावार्थः—वे अतिरत्नकंवल शिलाछे ॥१५२॥
अर्थः—दो० वे म० मेरु ॥१५३॥
दो मन्दरा ॥ १५३ ॥
भावार्थः—वे मेरु छे ॥१५३॥
अर्थः—दो० वे म० मेरुनी चूलिका ॥१५४॥
दो मन्दरचूलियाओ ॥ १५४ ॥
भावार्थः—वे मेरुनी वे चूलीकाछे ॥१५४॥
अर्थः—घा० घातकि ख० खण्ड ण० नामादी०
द्वीपमा वे० वेदिका दो० वे गा० गाउनी उ०
उर्द्धे उ० उच्चपणे पं० कही ॥१५५॥
धार्यईखण्डस्स णं दीवस्स वैह्या
दो गाउयाइ उहुं उच्चत्तेण पण्णत्ता॥१५५॥

भावार्थः- घातकीखंड नामे द्वीपनी वेदिका कोट रूपते वे गाउ उंची उंचपणे कहीछे ॥१५५॥

अर्थः- कालोदधि प॑ नामना स॒समुद्र-
नी वे० वेदिका दो० वे गा० गाउनी उ०
उर्द्ध उ० उंचपणे प॑ कही

२० पेरा (घातकी खंड पछी कालोद समुद्र छे तेथी ते संवंधी कहे छे)

कालोदस्स प॑ समुद्रस्स वेइया दो
गाउयाइं उडुं उच्चत्तेणं पण्णत्ता ॥

भावार्थः- कालोदधी समुद्र (तेतुं घणु काले वर्णे पाणी) नी वेदिका वे गाउ उंची उंचपणे कही छे

अर्थः- पु० पुखारार्ध दी० द्वीपथी पु० पुर्वदिशे प॑ वली म० मेरु प० पर्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिणे दो० वे वा० क्षेत्र प० कथा व० घणा स० सरखा छे मान प्रमाणे जा० यावत भ० भरत चे० वली ए० एरवत चे० वली त० तेमज जा० यावत दो० वे कु० कुरु प॑ कथा त० तेज० कहुँछुं दे० देवकुरु चे० वली उ० उत्तरकुरु चे० वली त० त्यां प॑ वली म० मोटा म० महालय म० मोटा दु० व्रक्ष प॑ कथा त० तेज० कहुँछुं कू० कूट सामली वृक्ष चे० वली प॑ पदमवृक्ष चे० वली दे० देवता ग० गरुल चे० वली वै० वेणु दे० देव प॑ पदमदेव चे० वली जा० यावत छ० छए आरानां पि० वली का० सुखदुख प॑ भोगवता वि० विचरे छे ॥ १ ॥

२१ पेरा (कालोद समुद्र पछी तरतज पुष्कर द्वीप आवेलो होवाथी तेना पुर्वार्ध पथिमार्ध ए वन्ने प्रकरणो कहे छे)

पुखरखरदीवद्धपुरत्थिमज्जे प॑ मन्द-
रस्स पवयस्स उत्तरदाहिणेणं दो वासा
पन्नत्ता बहुसमउला जाव भर्हे चेव

एरवए चेव । तहेव जाव दो कुराओ
पन्नत्ताओ । तं जहा । देवकुरा चेव
उत्तरकुरा चेव । तत्थ प॑ महतिमहा-
लया महद्मा पन्नत्ता । तं जहा । कू-
डसामली चेव पउमरुक्खे चेव । देवा
गरुले चेव वेणुदेवे पउमे चेव जाव
छविहं पि कालं पञ्चणुभवमाणा वि-
हरन्ति ॥ १ ॥

भावार्थः- पुष्करार्ध द्वीपथी पुर्वदिशाए मेरु पर्वतथी उत्तर दक्षीणे वे वर्षधर क्षेत्र कहेल छे, ते वे घणा सरखा छे यावत वरावर छे, एक भरतक्षेत्र १, वीजुं एरवतक्षेत्र छे २, तेमज (यावत घातकी खंडनी पेरे पुष्करार्ध पण जाणबुं) यावत वे कुरु छे, एक देवकुरु १, वीजुं उत्तरकुरु २, त्यां देवकुरुमां वे महालय महालय वृक्ष कहेल छे तेहनां नाम कहे छे, कुटशामली वृक्ष १, वीजुं पदमवृक्ष २, त्यां वे देवता वसेछे ते गरुलदेव तेनुं वीजुं नाम वेणुदेव १, वीजो पदमदेव २, यावत छए आरानां सुखदुख भोगवता विचरे छे त्यांसुधी जाणबुं ॥१॥

अर्थः- पु० पुष्करवर दी० द्वीपथी प० पथिमे प॑ वली म० मेरु प० पर्वतथी उ० उत्तर दा० दक्षिणे दो० वे वा० क्षेत्र प॑ कथा त० तेमज ना० विशेष कहेछे कू० कूटसामली वृक्ष चे० वली म० महा प० पदम रु० वृक्ष चे० वली दे० देवता ग० गरुल नामे चे० वली वै० वेलु दे० देव प॒ पुंडरीक नामे चे० वली ॥ २ ॥

पुखरखरदीवद्धपुरत्थिमज्जे प॑ मन्द-
रस्स पवयस्स उत्तरदाहिणेणं दो वा-
सा पन्नत्ता । तहेव नाणत्तं कूडसामली

चेव महागुरुकर्वे चेव । देवा ग-
रुले चेव वेणुदेवे पोणडरीए चेव ॥२॥

भावार्थः-पुष्करवर द्विपथी पश्चिमे मेरु पर्व-
तने उत्तर अने दक्षीणे वज्चे वे वर्षधर क्षेत्र
कहेल छे, तेमज पुर्वनी पेरे सर्व जाणवुं, एटलो
विशेष जे कुटशामली वृक्ष १, बीजुं महापदम
वृक्ष २, तिहाँ देवता गरुल नामे वेणुदेव १,
बीजो पुंडरिक नामे जाणवा ॥२॥

अर्थः-पु० पुष्करवर दी० द्वीप नामना ००
बली दी० द्वीपमां दो० वे भ० भरतक्षेत्र दो०
वे ए० एरवतक्षेत्र जा० यावत दो० वे म०
मेरु पर्वत दो० वे म० मेरुनी चू० चूलि-
काओ छे ॥ ३ ॥

पुक्खरवरहीवड्हे ०० दीवे दो भरहाइं
दो एखयाइं जाव दो मन्दरा दो म-
न्दुरचूलियाओ ॥ ३ ॥

भावार्थः-पुष्करवर द्विपमां वे भरतक्षेत्र, वे
एरवतक्षेत्र एम यावत् वे मेरुपर्वत, वे मेरुपर्व-
तनी चुलीका ॥३॥

अर्थः-पु० पुष्करवर ०० बली दी० द्वीपमां वे०
वेदिका दो० वे गा० गाऊनी उ० उर्जे उ०
उंचपणे ०० कही ॥ ४ ॥

पुक्खरवरस्स ०० दीवस्स वेइया दो
गाऊयाइं उड्हे उच्चतेणं पन्नता ॥ ४ ॥

भावार्थः-पुष्करवर द्विपनी वेदिका वे गा-
ऊनी उंचपणे कही छे ॥४॥

अर्थः-स० सघलाए पि० एम ०० बली दी०
द्वीप स० समुद्रनी वे० कांगरा कोट विना ते
वेदिका दो० वे गा० गाऊनी उ० उंची उ०
उंचपणे ०० कही

२२ पेरा (पुष्करवर द्वीपनी वेदीकानी
परुपणा कहा पछी वाकीना द्वीप समुद्रनी
वेदीकानी परुपणा कहे छे.)

सबेसिं पि ०० दीवसमुदाणं वेइया-
ओ दो गाऊयाइं उड्हे उच्चतेणं पन्न-
ताओ ॥

भावार्थः-एम सर्व द्विप समुद्रनी वेदीकाओ
(फरता कोटना कांगरा विना ते वेदिका क
हीए) ते वे गाऊनी उंची उंचपणे ज्ञानीए
कहेली छे.

अर्थः-दो० वे अ० असुरकुमारना इ० इन्द्र ००
कहा तं० ते ज० कहुङ्हे च० चमरेन्द चे०
बली व० वलेंद्र चे० बली ॥ १ ॥

२३ पेरा (आ द्वीप समुद्रो इंद्रोना उत्पात
ने माटे पर्वतना जेवा आश्रयभूत छे तेथी इंद्रो
विषे कहे छे.)

दो असुरकुमारिन्दा पन्नता । तं
जहा । चमरे चेव बली चेव ॥ १ ॥

भावार्थः-ए पुर्वोक्त सघलाए द्विप समुद्र उ-
त्पाद पर्वत इंद्र आश्रयी छे ते माटे इंद्रनो
अधीकार आव्यो ते कहे छे. वे असुरकुमारना
इंद्र कहेल छे ते कहेले चमरेन्द १, वलेंद्र २ ॥ १ ॥

अर्थः-दो० वे ना० नागकुमारना इ० इन्द्र ००
कहा तं० ते ज० कहुङ्हे ध० धरणेंद्र चे०
बली भू० भूतानेंद्र चे० बली ॥ २ ॥

दो नागकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा ।
धरणे चेव भूयाणन्दे चेव ॥ २ ॥

भावार्थः-वे नागकुमार जातिना इंद्र ते
धरणेंद्र १ अने भूतानेंद्र २ ॥ २ ॥

अर्थः-दो० वे सु० सुवर्णकुमारना इ० इन्द्र ००
कहा तं० ते ज० कहुङ्हे वे० वेणु दे० देव
चे० बली वे० वेणुदाली चे० बली ॥ ३ ॥

दो सुवन्नकुमारिन्दा पन्नता । तं ज-
हा । वेणुदेवे चेव वेणुदाली चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः-वे सुवर्णकुमार जातिना इंद्र ते
वेणुदेव १ वेणुदाली २ ॥ ३ ॥

अर्थः—दो०वे वि०विद्युतकुमारना इ०इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु ह० हरिकंत चे० वली ह० हरिस्सनामे चे० वली ॥ ४ ॥

दो विज्ञुकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । हरि चेव हरिस्सहे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे विद्युतकुमार जातिना इन्द्र ते हरिकंत १ हरिसह २ ॥ ५ ॥

अर्थः—दो०वे अ० अग्निकुमारना इ०इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु अ० अग्निशिर्ष चे० वली अ० अग्नि मानव नामे चे० वली ॥ ६ ॥

दो अग्निकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । अग्निमिहे चेव अग्निमाणवे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे अग्निकुमारना इन्द्र ते अग्निशिर्ष १ अग्निमाणव २ ॥ ५ ॥

अर्थः—दो०वे दी०द्वीपकुमारना इ० इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु पु० पूर्णा नामे चे० वली व० वशिष्ठ नामे चे० वली ॥ ६ ॥

दो दीवकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । पुणे चेव वमिडे चेव ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे द्विपकुमारना इन्द्र ते पुणे १ अने वशिष्ठ २ ॥ ६ ॥

अर्थः—दो०वे उ०उदधिकुमारना इ० इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु ज० जलकंता चे० वली ज० जलप्रभ चे० वली ॥ ७ ॥

दो उदहिकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । जलकन्ते चेव जलप्रभे चेव ॥ ७ ॥

भावार्थः—वे उदधीकुमारना इन्द्र ते जलकंत १ जलप्रभ २ ॥ ७ ॥

अर्थः—दो०वे दि० दिसाकुमारना इ० इन्द्र प० १ तं० ते ज० कहुँछु अ० अमित गति चे०

वली अ० अमितवाहन चे० वली ॥ ८ ॥

दो दिसाकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । अमियगई चेव अमियवाहणे चेव ॥ ८ ॥

भावार्थः—वे दिशाकुमारना इन्द्र ते अमीतगति १ अमीतवाहन २ ॥ ८ ॥

अर्थः—दो०वे वा०वायुकुमार इ०इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु वे० वेलंव चे० वली प० प्रभेजन चे० वली ॥ ९ ॥

दो वायुकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । वेलम्बे चेव पभञ्जने चेव ॥ ९ ॥

भावार्थः—वे वायुकुमारना इन्द्र ते वेलंव १ प्रभेजन २ ॥ ९ ॥

अर्थः—दो० वे थ० स्थनितकुमारना इ० इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु घो०घोप चे० वली म० महाघोप चे० वली ॥ १० ॥

दो शणियकुमारिन्दा पन्नता । तं जहा । घोसे चेव महाघोसे चेव ॥ १० ॥

भावार्थः—वे स्तनीतकुमारना इन्द्र तेहनां नाम कहे छे, घोप १, महाघोप २, दशभवन पतीनीकायना ए वीस इन्द्र जाणवा ॥ १० ॥

अर्थः—दो०वे पि० पिसाचना इ० इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु कां० काल चे० वली म० महाकाल चे० वली ॥ ११ ॥

दो पिसायइन्दा पण्णता । तं जहा । काले चेव महाकाले चेव ॥ ११ ॥

भावार्थः—हवे व्यंतरनीकायना आठ इन्द्र कहे छे, वे पीसाचना इन्द्रना ते काल १, महाकाल २ ॥ ११ ॥

अर्थः—दो०वे भू० भूतना इ०इन्द्र प० कथा तं० ते ज० कहुँछु मु० मुरुप चे० वली प० प्रति स्प चे० वली ॥ १२ ॥

दो भूयइन्दा पन्नता । तं जहा । सु-
रुवे चेव पडिरुवे चेव ॥ १२ ॥

भावार्थः—वे भूतना इंद्र ते सुरुप १, प्रति-
रुप २ ॥ १२ ॥

अर्थः—दो० वे ज० यक्षना इ० इन्द्र प० कहा
तं० ते ज० कहुँछुं पु० पुर्णभद्र चे० वली म०
माणिभद्र चे० वली ॥ १३ ॥

दो जविखन्दा पण्णता । तं जहा ।
पुन्नभद्रे चेव मणिभद्रे चेव ॥ १३ ॥

भावार्थः—वे यक्षना इंद्रना ते पुर्णभद्र ?, म-
णिभद्र २ ॥ १३ ॥

अर्थः—दो० वे र० राक्षसना इ० इन्द्र प० क-
हा तं० ते ज० कहुँछुं भी० भीष चे० वली
म० महा भीम चे० वली ॥ १४ ॥

दो रक्खसिन्दा पण्णता । तं जहा ।
भीमे चेव महाभीमे चेव ॥ १४ ॥

भावार्थः—वे राक्षसना इंद्र, ते भीम १, म-
हाभीम, २ ॥ १४ ॥

अर्थः—दो० वे कि० किंनरना इ० इन्द्र प० कहा
तं० ते ज० कहुँछुं कि० किनर नामे चे० वली
कि० किं पुरुप चे० वली ॥ १५ ॥

दो किन्नरिन्दा पञ्चता । तं जहा ।
किन्नरे चेव किंपुरिसे चेव ॥ १५ ॥

भावार्थः—वे किनरना इंद्र ते किनर १,
किंपुरुप २ ॥ १५ ॥

अर्थः—दो० वे कि० किं पुरुपना इ० इन्द्र प०
कहा तं० ते ज० कहुँछुं सु० सुपुरुप चे० वली
म० महापुरुप चे० वली ॥ १६ ॥

दो किंपुरिसिन्दा पञ्चता । तं जहा ।
सुपुरिसे चेव महापुरिसे चेव ॥ १६ ॥

भावार्थः—वे किंपुरुपना इंद्र ते सुपुरुप १,
महापुरुप २ ॥ १६ ॥

अर्थः—दो० वे म० महोरगना इ० इन्द्र
प० कहा त० ते ज० कहुँछुं अ० अतिकाय
नामे चे० वली म० महाकाय चे० वली ॥ १७ ॥

दो महोरगिन्दा पञ्चता । तं ज-
हा । अइकाए चेव महाकाए चेव ॥ १७ ॥

भावार्थः—वे महोरगना इंद्र ते अतिकाय ?,
महाकाय २ ॥ १७ ॥

अर्थः—दो० वे ग० गधर्वना इ० इन्द्र प०
कहा तं० ते ज० कहुँछुं गी० गीतरती चे०
वली गी० गीत जश चे० वली ॥ १८ ॥

दो गन्धविन्दा पञ्चता । तं जहा ।
गीयर्हे चेव गीयजसे चेव ॥ १८ ॥

भावार्थः—वे गंधर्वना इंद्र ते गीतरती ?,
गीतयशा २ ॥ १८ ॥

अर्थः—दो० वे अ० अणपन्निना इ० इन्द्र
प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं स० संनधी नामे
चे० वली स० समान चे० वली ॥ १९ ॥

दो अणवणिन्दा पञ्चता । तं जहा ।
सनिहिए चेव समाणे चेव ॥ १९ ॥

भावार्थः—वली इहा पृथ्वीथी दश जोजन
हेते वीजी आठ उत्तम व्यंतर जाती छे तेहना
इंद्र कहेते, वे अणपन्नी कायना इंद्र ते सन्धिक १,
समान २ ॥ १९ ॥

अर्थः—दो० वे प० पण पनिना इ० इन्द्र
प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं धा० धाती चे०
वली वि० विधाती चे० वली ॥ २० ॥

दो पणवणिन्दा पञ्चता । तं जहा ।
धाए चेव विहाए चेव ॥ २० ॥

भावार्थः—वे पणपनीकायना इंद्र ते धाती
?, विधाती २ ॥ २० ॥

अर्थः—दो० वे इ० इसिवाय निकायना
इ० इन्द्र प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं इ०
इसिनामे चे० वली इ० इसीवाल नामे चे०
वली ॥ २१ ॥

दो इमिवाइन्दा पन्नता । तं जहा ।
इमि चेव इमिवाले चेव ॥ २१ ॥

भावार्थः—वे इसीवायनीकायना इन्द्र ते
इसी १, उसीवासी २ ॥ २१ ॥

अर्थः—दो० वे भू० भूतवायनिकायना इ०
इन्द्र प० कथा त० ते ज० कहुँछुं इ० ईश्वर
च० वली म० महेश्वर च० वली ॥ २२ ॥

दो भूयवाइन्दा पन्नता । तं जहा ।
इस्मरे चेव महिस्मरे चेव ॥ २२ ॥

भावार्थः—वे भूतवाइ कायना इन्द्र ते इश्वर १,
महेश्वर २ ॥ २२ ॥

अर्थः—दो० वे क० कंदीनिकायना इ०
इन्द्र प० कथा त० ते ज० कहुँछुं सु० सुवत्थ
च० वली वि० विसाल च० वली ॥ २३ ॥

दो कन्दिन्दा पन्नता । तं जहा ।
सुवत्थे चेव विलासे चेव ॥ २३ ॥

भावार्थः—वे कंदीनीकायना इन्द्र ते सुवच्छ
१, विशाल २ ॥ २३ ॥

अर्थः—दो० वे म० महाकंदीना इ० इन्द्र
प० कथा त० ते ज० कहुँछुं हा० हस्स च०
वली ह० हास्य रती च० वली ॥ २४ ॥

**दो महाकन्दिन्दा पन्नता । तं ज-
हा । हस्से चेव हस्सरई चेव ॥ २४ ॥**

भावार्थः—वे महाकंदीनीकायना इन्द्र ते
हास १, हासरती २ ॥ २४ ॥

अर्थः—दो० वे कु० कोहंडनिकायना इ०
इन्द्र प० कथा त० ते ज० कहुँछुं से० श्वेत
नाम च० वली म० महाश्वेत च० वली ॥ २५ ॥

दो कुम्भिन्दा पन्नता । तं जहा ।
संए चेव महासंए चेव ॥ २५ ॥

भावार्थः—वे कोहंडनीकायना इन्द्र ते श्वेत
१, महाश्वेत २ ॥ २५ ॥

अर्थः—दो० वे प० पतग इ० इन्द्र प०
कहा त० ते ज० कहुँछुं प० पयग च० वली
प० पयगवती च० वली ॥ २६ ॥

दो पयगिन्दा पन्नता । तं जहा ।
पयए चेव पयगरई चेव ॥ २६ ॥

भावार्थः—वे पयगनीकायना इन्द्र ते पयग
१, पयगपती २ ॥ २६ ॥

अर्थः—जो० ज्योतिषी दो० देवताना दो०
वे इ० इन्द्र प० कहा त० ते ज० कहुँछुं च०
चंद्रमा च० वली म० सूर्य च० वली ॥ २७ ॥

**जोइसियाणं देवाणं दो इन्दा प-
ण्णता । तं जहा । चन्दे चेव सूरे
चेव ॥ २७ ॥**

भावार्थः—ए सर्वे मली सोल व्यंतरना वत्रीस
इन्द्र थया, जोतिषी देवताना वे इन्द्र कहेलले ते कहे
छे, चंद्रमा १, सूर्य २ ॥ २७ ॥

अर्थः—सो० सौधर्म देवलोक इ० ईशान
प० वली क० देवलोकने विषे दो० वे इ०
इन्द्र प० कथा त० ते ज० कहुँछुं सु० शकेद
च० वली इ० ईशानेन्द्र च० वली ॥ २८ ॥

**सोहभीसाणेसु णं कप्पेसु दो इन्दा
पन्नता । तं जहा । सुके चेव ईसाणे
चेव ॥ २८ ॥**

भावार्थः—सौधर्म प्रथम देवलोक वीजुं ईशान
देवलोक तेहना वेवे इन्द्र ते शकेद १, ईशानेन्द्र २ ॥ २८ ॥

अर्थः—ए० एम स० सनत कु० कुमार
मा० माहेन्द्र क० देवलोकने विषे दो० वे इ०
इन्द्र प० कथा स० सनत कुमारेन्द्र च० वली
मा० माहेन्द्र च० वली ॥ २९ ॥

**एवं सणं कुमारमाहिन्देसु कप्पेसु दो
इन्दा पन्नता । तं जहा । सणं कुमारे
चेव माहिन्दे चेव ॥ २९ ॥**

भावार्थः—एमज सनंतकुमार-१, माहेद्र २, ए वे देवलोकना वे इंद्रते सनत्कुमारेंद्र ३, माहेद्र २ ॥२९॥

अर्थः—व० ब्रह्मदेवलोक ल० लांतक ण० वली क० देवलोकने विषे दो० वे इ० इन्द्र प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं व० वहेंद्र च० वली ल० लांतकेंद्र च० वली ॥ ३० ॥

बम्भलोगलन्तगेसु णं कप्पेसु दो इन्दा पन्नता । तं जहा । बम्भे चेव लन्तए चेव ॥ ३० ॥

भावार्थः—पांचसुं ब्रह्मदेव १, छठुं लांतकदेवलोक २ ए वे देवलोकना वे इंद्र कहेल छे ते ब्रह्मेंद्र १, लांतकेंद्र २ ॥३०॥

अर्थः—म० महाशुक्र स० सहस्रार ण० वली क० देवलोकने विषे दो० वे इ० इन्द्र प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं म० महाशुक्र च० वली स० सहश्रेंद्र च० वली ॥ ३१ ॥

महासुक्सहसरेसु णं कप्पेसु दो इन्दा पन्नता । तं जहा । महासुके चेव सहसरे चेव ॥ ३१ ॥

भावार्थः—सातसुं महाशुक्र देवलोक १, आठसुं सहसर देवलोक तेहना वे इंद्रते महाशुकेंद्र १। सहसरेंद्र २, वेना वोल माटे वे वे देवलोक एकठां कहेल छे ॥३१॥

अर्थः—आ० आणत पा० प्राणत आ० आरण अ० अच्युत प० वली क० देवलोकने विषे दो० वे इ० इन्द्र प० कहा त० ते ज० कहुँछुं पा० प्राणतेंद्र च० वली अ० अच्युतेंद्र च० वली ॥ ३२ ॥

आणयपाणयारणच्चुएसु णं कप्पेसु दो इन्दा पन्नता तं जहा । पाणए चेव अच्चुए चेव ॥ ३२ ॥

१५

भावार्थः—नवमुं आणंत २, दशमुं प्राणत २, अग्यारमुं आरण ३, वारमुं अच्युत ४, ए चार देवलोक मली वे इंद्र कहेल छे, प्राणतेंद्र १, नवमा दशमानो इंद्र छे, अच्युतेंद्र २ इग्यारमा वारमानो इंद्र छे ए सर्वे मली चार जातीना देवताना चोसठ इंद्र थया ॥३२॥

अर्थः—म० महा-सु० शुक्र स० सहस्रार ण० वली क० देवलोकने विषे वि० विमान दु० वे व० वर्णना प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं हा० पीला वर्णनुं च० वली सु० उजला वर्णनुं च० वली

२४ पेरा (देवनो अधिकार होवाथी तेमने रहेवाना विमानो विशे कहे छे.)

महासुकसहसरेसु णं कप्पेसु विमाणा दुवण्णा पन्नता । तं जहा । हालिहा चेव सुकिला चेव ॥

भावार्थः—पुर्वे देवतानो अधीकार आव्यो ते माटे विमाननो अधीकार कहे छे, सातसुं महाशुक्र, आठसुं सहसर ए वे देवलोकने विषे विमान वे वर्णनां कहां छे ते कहे छे, पीलां वर्णनां १, धोलां वर्णनां [सोधर्म इशान ए वे देवलोके पांच वर्णनां विमानछे, त्रीजा, चोथा देवलोके राताने लीलां विमान छे, पांचमे छठे देवलोके काळां ने निलां विमान छे, नवमाथी ते स्वार्थ सिद्ध विमान सुधी एक धोला वर्णना विमान छे.

अर्थः—ग० नव गैवैकना द० देवने दो० वे २० हाथनी बाया उ० उर्द्ध उ० उच्चपणे प० कही भगवते

२५ पेरा (देवोनो अधिकार होवाथी वे ठाणामां आवती देवोनी अवगाहणा (शरीरनुं मान) कहेछे)

गेविज्जगाणं देवाणं दो र्यणीओ उहुं उच्चतेणं पण्णता ॥

भावार्थः—नव ग्रैवेयकना देवतानीकाया वे हाथनी उंची उंचपणे श्रीतिर्थकर देवे कहीछे.

अर्थः—वि० वीजा हा० ठाणानो त० त्रीजो उ० उदेशो स० पुरो थयो.

बिंद्वाणस्स तइयो उद्देसोसमत्तो ॥

भावार्थः—इतिश्री वीजा ठाणाना त्रीजो शानो भावार्थ संपूर्णम् ॥

[अह दुद्वाणस्स चउत्थो उद्देसओ ।]

अर्थः—स० सर्वथी सुक्ष्मकाल ते समय इ० एम वा० अथवा आ० असंख्यात समयनो काल ते आवलिका इ० एम वा० अथवा जी० ए काल जीवाश्रित माटे जीव कहीए इ० एम वा० अथवा अ० अजीव पुद्गल आश्रित माटे अजीव कहीए इ० एम वा० अथवा प० ए वे भेद कहीए ॥ १ ॥

१ पेरा (त्रीजा उद्देशामां पुद्गल अने जीवना धर्म कश्चा अने चोथा उद्देशामां तो सर्वे चीज जीव अजीवरूप एम कहेवानुं छे, त्रीजा उद्देशाना छेला सुत्रनो अने चोथा उद्देशाना पहेला सूत्रोनो नीचे सुजव संवंध छे, त्रीजा उद्देशाना छेला सूत्रमां देवनी अवगाहणा लक्षणधर्म कश्चो हातो अने चोथा उद्देशाना पहेला सूत्रोमां धर्माधिकार होवाथी जीव अजीव संवंधी समयादी स्थीतीनुं लक्षण धर्म अने धर्मिना अभेदपणे कहेवामां आवे छे.)

१. समया इवा आवलिया इवा जीवा इवा अजीवा इवा पवुच्चन्ति ॥१॥

भावार्थः—इवे काळ ते अजीव छे पण जीव आश्रयी छे, अजीव जे पुद्गल स्थिती भावे आश्रयी छे, समयथी मांडी पुद्गल तथा जीव सागरोपमताइ एक स्थानके ए स्वभावे रहे ते काळ ते जीव अजीव बेने आश्रीत छे ते माटे वे द्याणामां ए काळमाननो अधीकार

कहो छे. सर्वथी नानो काळ ते समय कहीए समयथी मोटो काळमान ते आवलीकाल असंख्याता समयनो ए काळ जीवाश्रित माटे जीव कहीए १, अजीव पुद्गलाश्रित माटे जीव पण होय एम वे भेद छे ॥१॥

अर्थः—आ० सासोध्वासनो काल ते प्राण इ० एम वा० अथवा धो० सात प्राणो काल ते थोव इ० एम वा० अथवा जीव ते कालने जीवाश्रित माटे जीव कहीए १ एम वा० अथवा अ० ते काल अजीव पुद्गलाश्रित माटे अजीव कहीए इ० एम वा० अथवा प० ए वे भेद कहीए ॥ २ ॥

आणपाणू इवा थोवा इवा जीवा इवा अजीवा इवा पवुच्चन्ति ॥२॥

भावार्थः—आणपाणू ते सासोध्वासनो काल एक सासोध्वासयी एक प्राण थाय, सात प्राण एक थोव थाय, एहने जीवाश्रीतपणे माटे वकाळज, अजीव ते माटे अजीव ते माटे भेद कश्चा छे ॥२॥

अर्थः—ख० संख्यात प्राणरूप इ० एम वा० अथवा ल० सात थोवनो एक लव इ० वा० अथवा जी० ए कालने जीवाश्रित जीव कहीए ड० एम वा० अथवा अ० वाश्रित माटे अजीव कहीए ड० एम अथवा प० ए वे भेद कहीए ॥ ३ ॥

खणा इ वा लवा इ वा जीवा इ वा
अजीवा इ वा पवुच्चन्ति ॥ ३ ॥

भावार्थः—संख्यात् प्राणे एक क्षण थाय, सात थोवे एक लव थाय, एहने एमज जीव कहीए, अजीव पण कहीए ॥३॥

अर्थः—ए० एम मु० वे घडी ते ३७७३ सासोध्वास इ० एम वा० अथवा अ० त्रीस मु० हुर्त इ० एम वा० अथवा ॥४॥

एवं मुहुता इ वा अहोरता इ वा ॥ ४ ॥

भावार्थः—एम मुहुर्त ते ब्रणहजार सातसे तीतेर शाशोध्वासनी वे घडी थाय, त्रीस मुहुर्तनी एक अहोरात्री थाय ॥४॥

अर्थः—प० पञ्चर अहोरात्रि इ० एम वा० अथवा मा० वे पक्ष इ० एम वा० अथवा ॥५॥

पक्षता इ वा मासा इ वा ॥ ५ ॥

भावार्थः—पनर अहोरात्रीए एक पक्ष थाय, वे पक्षनो एक मास थाय ॥५॥

अर्थः—उ० वे मासे १ रुतु इ० एम वा० अथवा अ० ब्रण रुतु इ० एम वा० अथवा ॥६॥

उऊ इ वा अयणा इ वा ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे मासनी एक रुतु थाय ब्रण रुतुए एक अयन थाय, ते दक्षिणायन तथा उत्तरायन ॥६॥

अर्थः—स० वे अयन इ० एम वा० अथवा जु० पांच वरसे एक युग इ० एम वा० अथवा ॥७॥

संवच्छरा इ वा जुगा इ वा ॥७॥

भावार्थः—वे अयनधी एक संवत्सर ते वरस थाय, पांच वरसनो युग थाय ॥७॥

अर्थः—वा० (तीस युगे) वरस स० सो इ० एम वा० अथवा वा० वरस स० हजार (दससो वरसे) इ० एम वा० अथवा ॥८॥

वाससया इ वा वाससहस्रा इ वा ॥८॥

भावार्थः—तीस युगे सो वरस थाय, एम दश सो वरसे एक हजार वरस थाय ॥८॥

अर्थः—वा० वरस स० सो स० हजार एटले लाख वरस इ० एम वा० अथवा वा० वरस को० क्रोड एटले सो लाप वरस इ० एम वा० अथवा ॥९॥

वाससयसहस्रा इ वा वासकोडी इ वा ॥ ९ ॥

भावार्थः—एम सो हजारे एक लाख वरस थाय, एम सो लाखथी एक क्रोड वरस थाय ॥९॥

अर्थः—पु० चोरासीलाप वर्षे एक पुर्वाङ्ग थाय इ० एम वा० अथवा पु० पुर्वांगने चोराशी लाख गुणा करीए तो एक पुर्व थाय इ० एम वा० अथवा ॥१०॥

पुर्वज्ञा इ वा पुवा इ वा ॥ १० ॥

भावार्थः—चोरासी लाख वरसनो एक पुर्वांग थाय ते पुर्वांगने चोरासी लाखगणा करवाथी सीतेरलाख क्रोडी अने छप्नहजार कोडी वरसे एक पुरव थाय ॥१०॥

अर्थः—तु० चोराशीलाख पुर्वे एक तुटि तांग थाय इ० एम वा० अथवा तु० तुटितांगने चोराशीलाखे गुणीए तो त्रुटिथाय इ० एम वा० अथवा ॥११॥

त्रुटियज्ञा इ वा त्रुटिया इ वा ॥११॥

भावार्थः—चोरासीलाख पुरवे एक त्रुटीतांग थाय ते त्रुटीतांगने चोरासीलाख गुणा करवाथी एक त्रुटीत थाय, एमज पाढली संख्याने चोरासीलाख गुणी करवाथी आगली संख्या थाय एम सर्वत्र जाणवुं ॥११॥

अर्थः—अ०८४लाख त्रुटिते एक अडडांग थाय इ० एम वा० अथवा अ० ८४ लाख अद्डांगे एक अडड थाय इ० एम वा० अथवा ॥१२॥

भावार्थः—जीहां धुळनो कोट होयते खेड कहीए, कुनगर ते कर्वट ॥ ३ ॥

अर्थः—म० चार दिशे वे गाउण गामते इ० एम वा० अथवा दो० जलस्थलनो मार्ग होय ते इ० एम वा० अथवा ॥ ४ ॥

मुडम्बा इ वा दोणमुहा इ वा ॥५॥

भावार्थः—जीहां चारे दिशाए वे वे गाउ गाम वेगला होयते मंडप कहीए, जीहां जळनो तथा स्थलनो मार्ग होयते द्वेणमुख ॥ ५ ॥

अर्थः—प० भलां रतन वस्तु उपजेते इ० एम वा० अथवा आ० लोह प्रमुपनी खाण होय ते इ० एम वा० अथवा ॥ ६ ॥

पटुणा इ वा आगरा इ वा ॥५॥

भावार्थः—जीहां भली वस्तु रत्नादीक उपजे तथा चारे दिशाए देशावरथी माल आवे ते पाटण कहीए, जीहां लोढादिकनी खाण होयते आगर कहीये ॥ ५ ॥

अर्थः—आ० तापसना ठाम इ० एम वा० अथवा सं० समी भूमि वावे कठिन भूमि रापे ते इ० एम वा० अथवा ॥ ६ ॥

आसमा इ वा संवाहा इ वा ॥६॥

भावार्थः—जीहां निर्धस्नान थाय अने तापस प्रमुख रहेता होयते आथम, जीहां समी भूमी वावी कठण भूमी राखे खाण प्रमुखमां ते संवाध ॥ ६ ॥

अर्थः—सं० साथ आवी उत्तरे जिहां इ० एम वा० अथवा घो० नदीने कांडे वास इ० एम वा० अथवा ॥ ७ ॥

सांनिवेसा इ वा घोसा इ वा ॥७॥

भावार्थः—जीहां साथ आवी उत्तरे ते सनि वेश, नदीना कांडे वगे ते घोषगाम ॥ ७ ॥

अर्थः—आ० घणी जानना वृक्ष जिहां होब इ० एम वा० अथवा इ० जिहां लोक उजाणी ते इ० एम वा० अथवा ॥ ८ ॥

आरामा इ वा उज्जाणा इ वा ॥८॥

जीहां घणी जातीनां वृक्ष वेली होय, केलीना घर होय, जीहां स्त्री पुरुष क्रीडा करे ते आराम जीहां पत्र पुष्प फल फुल छांयाए शोभित घणा लोक उजाणी करे ते उध्यान ॥८॥

अर्थः—व० एक जातिना वृक्ष होयते इ० एम वा० अथवा व० घणी जातिना वृक्ष होय ते इ० एम वा० अथवा ॥ ९ ॥

वणा इ वा वणखण्डा इ वा ॥९॥

भावार्थः—जीहां एक जातिनां वृक्ष होयते वन, जीहां घणी जातिनां वृक्ष होयते वनखंड ॥९॥

अर्थः—वा० चोखुणीवाव इ० एम वा० अथवा पु० वाटली वाव इ० एम वा० अथवा ॥ १० ॥

वावी इ वा पुक्खरिणी इ वा ॥१०॥

भावार्थः—चौखुणी होयते वावडी, वाटली (गोल) तथा जीहां कमल होयते पुक्खरिणी ॥१०॥

अर्थः—स० सरोवर इ० एम वा० अथवा स० सरोवरनी श्रेणि इ० एम वा० अथवा ॥ ११ ॥

सरा इ वा सरपन्तिया इ वा ॥११॥

भावार्थः—जळाश्रयते सरोवर वे चार सरोवरनी पंक्ति होय पापाणे करी पाल वांधी होय, चारे दिशाए सहकारादिकनी छांया होय ते सरोवरनी श्रेणी कहीए ॥ ११ ॥

अर्थः—अ० कुवा इ० एम वा० अथवा त० तलाव इ० एम वा० अथवा ॥ १२ ॥

अगडा इ वा तलागा इ वा ॥१२॥

भावार्थः—अगड ते कुवा, जीहां पाटीनी म्होटी पाल वांधी होयते तलाव ॥ १२ ॥

अर्थः—उ० द्रह उंडु पाणी इ० एम वा० अथवा न० नदी इ० एम वा० अथवा ॥ १३ ॥

दहा इ वा नई इ वा ॥१३॥

भावार्थः—जीहां उंडुपाणी होयते द्रह, नदी, गंगा प्रमुख, ॥ १३ ॥

अर्थः—पु० पृथ्वी रत्नप्रभादिक इ० एम वा० अथवा उ० समुद्र धनोदधि इ० एम वा० अथवा ॥ १४ ॥

पुढवी इ वा उद्धी इ वा ॥ १४ ॥

भावार्थः—प्रथ्वी रत्न प्रभादीक, उदधी ते समुद्र धनोदधी ॥ १४ ॥

अर्थः—वा० धनवात् तनवात् इ० एम वा० अथवा उ० अवकाशांतर आकाश प्रदेश जिहां सुक्ष्म पृथ्वीकाय जीव भरेला छे इ० एम वा० अथवा ॥ १५ ॥

वायखन्धा इ वा उवासन्तरा इ वा ॥ १५ ॥

भावार्थः—वायुना खंध धनवात् तनवात् प्रमुख, जीहां सुक्ष्म पृथ्वीना जीव भर्यच्छे, आकाश प्रदेशते अवकाशांतर ॥ १५ ॥

अर्थः—व० पृथ्वीना धनवात् तनवातना-पंथ इ० एम वा० अथवा वि० लोक नाडी त्रस नाडी जीव ते इ० एम वा० अथवा ॥ १६ ॥

बलया इ वा विग्रहा इ वा ॥ १६ ॥

भावार्थः—जीहां पृथ्वीनां धनोदधी धनवा-तना खंधच्छे ते बलय, जीहां लोक नाडी त्रस नाडी जीव रह्याछे ते विग्रह ॥ १६ ॥

अर्थः—दी० जंबुदीपादिक इ० एम वा० अथवा स० लवणादिक इ० एम वा० अ-थवा ॥ १७ ॥

दीवा इ वा समुद्रा इ वा ॥ १७ ॥

भावार्थः—द्विपते जंबु द्विपादीक, समुद्र ते लवण समुद्रादीक ॥ १७ ॥

अर्थः—वे० समुद्रजलनी वेल इ० एम वा० अथवा वे० द्विपनी वेदिका इ० एम वा० अथवा ॥ १८ ॥

वेला इ वा वेड्या इ वा ॥ १८ ॥

भावार्थः—वेल समुद्रना जलनी द्विपनी वे-दिकाते कोट कांगरा रहित ॥ १८ ॥

अर्थः—दा० दरवाजा विजयादिक इ० एम वा० अथवा तो० तोरण इ० एम वा० अ-थवा ॥ १९ ॥

दारा इ वा तोरणा इ वा ॥ १९ ॥

भावार्थः—जंबुद्विप प्रमुखना द्वार विजयादीक, दरवाजा उपर लगाडीए ते तोरण ॥ १९ ॥

अर्थः—ने० नारकी इ० एम वा० अथवा ने० नारकीना वा० रहेवाना ठाम इ० एम वा० अथवा जा० थाय ते वे० वैमानिक दे-वता इ० एम वा० अथवा वे० वैमानिकने उपजवाना वा० ठाम इ० एम वा० अथवा (२०-४३) ॥ २० ॥

नेरइया इ वा नेरइयावासा इ व जाव वैमाणिया इ वा वैमाणियावासा इ वा ॥ [२०-४३] ॥ २० ॥

भावार्थः—नर्कमां रहेते नारकीनारकीने रहेवान ठाम ते नरकावासा एम यावत् चोवीस दंडव जाणवा. वैमानिक देवता जीव अने अजीव तेकां पुद्गळ सहीतछे ते माटे ते देवताने उपजवान विमानते पृथ्वीकायनी अपेक्षाए जीव अजीव सचित्तपणा माटे वे भेद ॥ २०-४३ ॥ २०

अर्थः—क० देवलोक इ० एम वा० अथवा क० देवलोकना अंश इ० एम वा० अथवा ॥ ४४ ॥ २१

कप्पा इ वा कप्पविमाणावासा वा ॥ [४४] ॥ २१ ॥

भावार्थः—कल्प ते देवलोक, तेहना अंश कल्प विमान वास ते जीव अजीव पणा मा वे भेदे ॥ ४४ ॥ २१ ॥

अर्थः—वा० मनुष्यना क्षेत्र इ० एम वा० अथवा वा० हेमवंत प० पर्वत प्रमुख इ० ए० वा० अथवा ॥ ४५ ॥ २२ ॥

वासा इ वा वासहरपव्या इ ॥ [४५] ॥ २२ ॥

भावार्थः—वर्ष ते भरतादी क्षेत्र, वर्षधर ते हीमवंतादी पर्वत ॥४५॥ २२ ॥

अर्थः—कृ० शिखर इ० एम वा० अथवा क० तिहाँ देवताना घर इ० एम वा० अथवा ॥ ४६ ॥ २३ ॥

कूडा इ वा कूडागारा इ वा ॥[४६]॥२३॥

भावार्थः—कुट ते हिमवंतादि शिखर, ज्यां देवतानां घर ले ते कूडागार ॥४६॥ २३ ॥

अर्थ०—वि० ३२ महा विदेहना पंडते इ० एम वा० अथवा रा० राजा रहे ते इ० एम वा० अथवा जी० जीवाश्रित इ० एम वा० अथवा अ० अजीवाश्रित इ० एन वा० अथवा प० ए वे बोल कहीए ॥४६॥ २४ ॥

विजया इ वा रथ्यहाणी इ वा जीवा इ वा अजीवा इ वा पवुचन्ति॥[४७]॥२४॥

भावार्थः—महाविदेह क्षेत्रानां खंड कच्छ म-हाकच्छादीक वनीस ते विजय, खेमादिक नग-रिमां राजा रहे ते राजधानी, ए सघला वोलमां जीव अने अजीव ए वे बोल कहेवा पुदगल आधी अजीव जीव, जीव सहित माटे जीव जाणवा ॥ ४७ ॥ २४ ॥

अर्थः—छा० छाया वृक्षादिकनी इ० एम वा० अथवा आ० आतप सूर्यादिकनो इ० एम वा० अथवा ॥ ? ॥

३ पेरा (जे पुदगल धर्मो छे ते पण तेमज छे एम कहे छे)

छाया इ वा आतवा इ वा ॥ १ ॥

भावार्थः—जे पुदगल स्वभाव छे ते पण ए-मन वे भेटे, वृक्षादिकनी छाया ते अजीव अने वृक्ष ते जीव, सद्वीत, आतप ते सुर्यादि-कनो ॥ १ ॥

अर्थः—दो० कांनि तेने इ० एम वा० अथवा अ० अंधकार इ० एम वा० अथवा ॥ १ ॥

दोसिणा इ वा अन्धयारा इ वा ॥३॥

भावार्थः—जोत्स्नाते कांती अथवा तेज अंधकार ॥ २ ॥

अर्थः—ओ० अवमान ते क्षेत्रादि प्रमाण हाथ गज प्रमुख इ० एम वा० अथवा उ० तुलादि कर्प मासो वाल इ० एम वा० अ-थवा ॥ ३ ॥

ओमाणा इ वा उम्माणा इ वा ॥३॥

भावार्थः—मान ते हाथगज प्रमुप, उन्मान ते तु-लाप्रमुख, कर्प मासा वाल इत्यादीक ॥३॥

अर्थः—अ० नगरना धर इ० एम वा० अथवा उ० वाडीना धर इ० एम वा० अथवा ॥ ४ ॥

अइजाणगिहा इ वा उज्जाणगिहा इ वा ॥ ४ ॥

भावार्थः—अतीतान ग्रह ते प्रवेशनां नगर, उद्यानगह ते वाडीनां घर ॥४॥

अर्थः—अ० अवलंब देश विशेष नाम इ० एम वा० अथवा स० सनिप्रपात ए पण ए-मज रुद्धिर्थी जाणवुं इ० एम वा० अथवा जी० जीवाश्रित माटे जीव इ० एम वा० अथवा अ० अजीवाश्रित माटे अजीव इ० एम वा० अथवा प० वे भेद कहीए ॥५॥

अवलिम्बा इ वा सणिप्पवाया इ वा जीवा इ वा अजीवा इ वा पवुचन्ति ॥ ५ ॥

भावार्थः—अवालिम्ब देशविशेष, सनिप्रपात तेपण ए-मज रुद्धिर्थी जाणवुं, ए सघला वोल जीवाश्रीतपणा माटे जीव अने पुदगल माटे अजीव कहेवा ॥५॥

अर्थः—दो० वे रा० राशी प० कही न० ते ज० कहु छुं जी० जीव रासी च० वली अ० अजीवगशी च० वली

४ पेरा (हवे समयादी वस्तु पण जीवा-
जीव रूप कहेवातुं कारण ए छे जे ते सिवा-
यनी वीजी कोइ राशी नथी)

दो रासी पण्णता । तं जहा । जी-
वरासी चेव अजीवरासी चेव ॥

भावार्थः-वे राशी कही छे ते कहेछे, एक
जीवराशी १, वीजी अजीवराशी २ ए वेमेदछे.

अर्थः-दु० वे व० वन्ध प० कहा० तं० ते
ज० कहुं छुं प० राग ते माया लोभरूप चे०
बली दो० द्वेष ते क्रोध मानरूप चे० बली ॥ १ ॥

५-१ पेरा (जीवराशी पण वद्ध अने मुक्तना
भेदथी वे प्रकारे छे)

दुविहे बन्धे पन्धते । तं जहा । पे-
ज्जबन्धे चेव दोसबन्धे चेव ॥ १ ॥

भावार्थः-वे प्रकारे वंध कहोछे ते कहे छे,
एक प्रेम ते रागनो वंध, माया लोभरूप १,
वीजो द्वेष वंध ते क्रोधमानरूप २, ए वे भेद
छे ॥ १ ॥

अर्थः-जी० जीवने ण० बली दो० वे ठा०
थानके करी पा० पाप क० कर्मनो व० वंध
थाय छे तं० ते ज० कहुं छुं रा० रागेकरी
चे० बली दो० द्वेषेकरी चे० बली ॥ २ ॥

५-३ पेरा (प्रेम अने द्वेष लक्षण कर्मनो उदय
थवाथी जीवने अभुभु कर्मवंध थाय छे ते
वताव छे.)

जीवा णं दोहिं ठणोहिं पावकमं
वन्धन्ति । तं जहा । सगेण चेव दो-
सेण चेव ॥ २ ॥

भावार्थः-जीवने वे स्थानके करी पापक-
र्मनो वंध छे, पाप वंधाय छे ते कहे छे, रागे
करी पाप वंधाय छे ? द्वेषे करी पाप वंधाय
छे २, ए वे भेदछे ॥ २ ॥

अर्थः-जी० जीव० ण० बली० दो० वे ठा०
थानके पा० पाप क० कर्म उ० उदीरे० छे
तं० ते ज० कहुं छुं अ० जाणने लोच प्रमुखे
करी चे० बली वे० वेदनाए ओ० उपक्रम ते
रोगादिकनी चे० बली वे० वेदनाए ॥ १ ॥

६ पेरा (राग अने द्वेषथी वाधेला पाप
कर्मनी जेवी रीते उदीर्णा वेदना अने निर्जरा
जीवो करे छे ते कहे छे)

जीवा णं दोहिं ठणोहिं पावकमं
उदीरेन्ति । तं जहा । अव्युवगमिया-
ए चेव वेयणाए ओवकमियाए चेव वे-
यणाए ॥ १ ॥

भावार्थः-जीव वे स्थानके करी पापकर्म
उदीरेछे, अवसर आव्यो विनो उदये आणे
ते उदिरणा ते कहे छे, स्ववसे जाणने शिर-
रलोचन तप चारित्रादीक वेदना पीडा भोगवे
१, वीजी उपक्रमीकी उपक्रमथी उपनी वेदना
ते ताव अंतिसारादी रोगथी उपनी वेदना
पीडा भोगवे २, ए वे भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः-ए० एम वे० उदय आव्युं कर्मभो-
गवे ॥ २ ॥

एवं वेदेन्ति ॥ २ ॥
भावार्थः-एमज उदय आव्युं कर्म वे प्रकारे
वेदे भोगवे ॥ २ ॥

अर्थः-ए० एम निं० निर्जरे क्षय करे कर्म
अ० जाणने लोच तप क्रियाए करीने चे० बली
वे० वेदनाए करी ओ० रोगादिनी चे० बली
वे० वेदनाए करी ॥ ३ ॥

एवं निजजरेन्ति अव्युवगमियाए
चेव वेयणाए ओवकमियाए चेव वेय-
णाए ॥ ३ ॥

भावार्थः-एम वे प्रकारे कर्म निर्जरेछे, क्षय
करे छे ते शिरलोजनादिक क्रीयादिके १,

उटय आवेल रोगादीकनी वेदना २, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—दो० वे ठा० थानके आ०जीव स० शरीर प्रते फु० फरसीने परभवे ण० बली नि० जाय तं० ते ज० कहुं छुं दे० देशे पग प्रमुख वि० बली आ० जीव स० शरीर प्रते फु० फरसीने ण० बली नि० नीकले स० सर्वथी ते सघली काया वि० बली आ०जीव स० शरीर प्रति फु० फरसीने ण०बली नि० नीकले ॥ १ ॥

७ पेरा (कर्मनी निर्जणामां देशथी अथवा सर्वथी भवांतरमां जता अथवा मोक्षमां जता शरीरथी नीरीयाण थाय छे ते पांच सूत्रोथी वतावे छे)

दोहिं ठाणोहिं आया सरीरं फुसित्ता णं निज्जाइ । तं जहा । देसेण वि आया सरीरं फुसित्ता णं निज्जाइ स-वेण वि आया सरीरं फुसित्ता णं नि-ज्जाइ ॥ १ ॥

भावार्थः—वे स्थानके आत्मा शरिने फर-सीने भवांतरे अथवा मुक्तिये जाय ते कहे छे पगप्रमुख फरसीने जीव नीकले ते देशथी १, सघली काया फरसीने जीव नीकले ते स-र्वथी २ ॥ २ ॥

अर्थः—ए० एम फु० फरके देशथी सर्वथी ण० बली ॥ २ ॥

एवं फुरित्ता णं ॥ २ ॥

भावार्थः—जीव निकलतां ते टेकाणुं फरके ते देशथी, जीवने शरिने स्पर्शते फरके ते सर्वथी ॥ २ ॥

अर्थः—ए० एम फु० फोडीने नीकले ण० बली ॥ ३ ॥

एवं फुडित्ता णं ॥ ३ ॥

भावार्थः—एम शरीरने फोडी जीव नीकले ते देशथी सर्वथी ॥३॥

अर्थः—ए० एम सं० संकोचीने शरीरने ण० बली ॥ ४ ॥

एवं संवद्वित्ता णं ॥ ४ ॥

भावार्थः—एम शरीरने संकोचीने देशथी १, सर्वथी २, इलीका गतीये देशथी तथा दडानी गतीये सर्वथी नीकले ॥४॥

अर्थः—ए० एम नि० जीव प्रदेशथी शरीर अलगुं थाय ण० बली ॥ ५ ॥

एवं निवद्वित्ता णं ॥ ५ ॥

भावार्थः—एम जीवप्रदेशथी शरीर अलगुं थाय ते देशथी इलीकागतीये १, सर्वथी दडा-नी गतीये २, ए वे भेद छे ॥५॥

अर्थः—दो० वे ठा० थानके आ० जीव के० केवलीनो प० भाष्यो ध० धर्म ल० पामे स० सांभलवे करीने त० ते ज० कहुं ख० कर्मना क्षयथी च० बली उ० उपशमाव्याधी च० बली ॥ १ ॥

८ पेरा (उपर सर्व निर्याण कहुं ते परंपराए धर्म श्रमण लाभ विगेरेथी थायते ते वतावेचे)

दोहिं ठाणोहिं आया केवलिपन्तं धम्मं लभेज्ज सवणयाए । तं जहा । खएण चेव उवसमेण चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—वे प्रकारे आत्मा केवली भाषीन धर्म सांभलवाथी पामे ते कहेछे, शानावर्णी तथा दर्शन मोहनीना क्षयथी १, अथवा उपशमा-व्याधी पण धर्म पामे २, ए वे भेदछे ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम जा० यावत म० मन पर्यव ना० ब्रान उ० पामे तं० ते ज० कहुं ख० क्षयथी च० बली उ० उपसमथी च० बली ॥ २ ॥

एवं जाव मणपञ्जवनाणं उप्पादे-

ज्ञा । तं जहा । खण्ण चेव उवस-
मेण चेव ॥ २ ॥

भावार्थः—एम यावत् वे प्रकारे मतिज्ञान, श्रुत-
ज्ञान, अवधीज्ञान, मनपर्यवज्ञान उपजावे पामे ते
वे स्थानक कहे छे, ज्ञानावर्णीना क्षयथी १,
अथवा उपशमयी २, ए वे भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—दु० वे प्रकारे अ० काळनुं उ० उपमा
प्रमाण पं० कहुं तं० ते ज० कहुं हुं प० पल्यो-
पमनुं मान चे० वळी सा० सागरोपमनुं मान
चे० वळी ॥?॥

९ पेरा (वे पदे सर्व साधारण क्षयोप-
सम कहो अने ते बोधी मतिश्रुत अने अव-
धीज्ञान वधारेमां वधारे छासठ सागरोपम
सुधीना होय छे ने सागरोपम छे ते पल्योप-
मने आश्रीने रहे छे तेथी ते वंबेनी प्रसुपणा
करे छे.)

दुविहे अद्वोवमिए पण्णते । तं जहा ।
पलिओवमे चेव सागरोवमे चेव ॥१॥

भावार्थः—मतिश्रुत अवधीज्ञाननी उत्कृष्टी
स्थिति छासठ सागरोपमनी छे ते सागरोपमनुं
मान कहेवाने कहे छे, वे प्रकारे काळनुं प्रमाण
छे ते कहेछे, एक पल्योपमनुं मान छे १, बीजुं
सागरोपमनुं मान छे २, ए वे भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—से० ते किं० शुं तं० ते प० पल्योपम
प० पल्योपमनुं मान कहे छे जं० जो जो०
चार गाउ वि० उंडो पोहळो प० कुवो छे
ए० एकदिनयी मांडी सात दिनना जण्णा
युग्मीयाना माथाना केशे करी भरेल हो० होय
नि० आतरारहित णि० ठासीने भ० भरीए
वा० वाळने अग्रनी को० कोडी गमे करी ॥१॥

से किं तं पलिओवमे । पलिओवमे
जं जोयणवित्यिणं
पल्लं एगाहियप्परुदाणं ।

होज्ज निरन्तणिचियं

भरियं वालग्गकोडीणं ॥ ३ ॥

भावार्थः—ते पल्योपमनुं मान कहे छे, चार
गाउनो उंडो पहोळो पालो ते कुवो होय, ए
कादिनयी मांडी सात दिनना जण्णा युग्मीया
तेहना माथाना केशयी ते कुवो आंतरा रहित
गंसीने भरीये ते वालाय द्रष्टिए पण आवे
नहीं एवा झीणा होय ॥ ३ ॥

अर्थः—स० सो वा० वरस ते वालाय वा० वरस
स० सोए ए० एकोको वालाय अ० काढे ते
कुओ ठालो थाय ते जो० जेटलो का० काल
सो० ते का० काल वो० जाणवो उ० ए उपमां
ए० एक प० पल्योपमनी ॥३॥

वाससाए वाससाए

एकेके अवहडंमि जो कालो ।
सो कालो बोधवो

उवमा एगस्स पल्लस्स ॥ २ ॥

भावार्थः—ते वालाय सो सो वरसे एकेको काढे
ते काढतां काढतां जेटले काळे ते कुवो खा-
ली थाय तेटला काळने एक पल्योपमनुं मान
जाणवुं ॥ २ ॥

अर्थः—ए० एकहा जे प० पल्योपमनी को०
कोडाकोडी ह० होय द० दसगुणा तं० ते सा०
सागरोपमनुं उ० वळी ए० एकनुं भ० होय
प० प्रमाण ॥३॥

एएसिं पल्लाणं

कोडाकोडी हवेज्ज दसगुणिया ।
तं सागरोवमस्स उ

एगस्स भवे परीमाणं ॥ ३ ॥

भावार्थः—ए पल्योपमने दश कोडाकोडी
गुणा करवायी सागरोपम थाय एटले दश
कोडाकोडी पल्योपमे एक सागरोपम थाय ॥३॥

अर्थः-—दु० वे भेदे को० क्रोध प० कहा
तं० ते ज० कहुँछु आ० आत्माधी उपनो ते
क्रोध चे० वली प० परना बचनथी उपन्यो
ते चे० वली ॥१॥

१० पेरा (आ पल्योपमवडे जे क्रोध व-
गेरेना फलभुत कर्यानी स्थीती कहेवाय छे
तेनु स्वस्प निरुपण करवाने कहे छे)

दुविहे कोहे पन्नते । तं जहा । आ-
यपइट्टिए चेव परपइट्टिए चेव ॥१॥

भावार्थः-—वे प्रकारे क्रोध कहेलछे ते कहे
छे, आत्म प्रतिष्ठित ते निष्कारणे आत्माधी
शाय उपजे अथवा भींत प्रमुखे अथडायाधी
क्रोध करी भिंतादीकने हणे ?, पर प्रतिष्ठित
ते परना बचन सांभलीने क्रोध उपजे २, ए०
व भेदछे ॥१॥

अर्थः-—ए० एम ने० नारकीन जा० यावत
वे० वैमानिकने ॥२॥

एवं नेरइयाणं जाव वैमाणियाणं ॥२॥

भावार्थः-—एम नारकीधी मांडी वैमानीक
दुरी चौधीस दंडके आत्म प्रतिष्ठित ?, परप-
तिष्ठित २, ए वे प्रकारे क्रोध जाणवो ॥२॥

अर्थः-—ए० एम जा० यावत मि० मित्या-
द० दर्शन स० सल्यना वे भेद जाणवा ॥३॥

एवं जाव मिच्छादंसणस्त्वे ॥३॥

भावार्थः-—एम यावत मित्यात्व दर्शन शल्या-
दिक अदार पापस्थानक लगी आत्म प्रतिष्ठित
?, पर प्रतिष्ठित २, ए वे वे भेद जाणवा ॥३॥

अर्थः-—दु० वे प्रकारे सं० संसारं स० संगापन
जी० जीव प० कहा तं० ते ज० कहुँछु त० ते
त्रय चे० वली था० थावर चे० वली.

११ पेरा (उपर कहेल विशेषणवाला पा-
पस्थानको संसारी जीवोनाज होयछे तेथी
तेनाज भेदो कहे छे)

दुविहा संमारमावन्नगा जीवा प-

न्नता । तं जहा । तमा चेव थावरा
चेव ॥

भावार्थः-—वे प्रकारे संसारना जीव कहेल
छे ते कहेछे, त्रसते वे इंद्रिधी मांडी पचेंद्रि
सुधीना जीव १, स्थावर ते प्रथ्वीयादीक एक
दिना जीव २, ए वे भेदछे

अर्थः-—दु० व भेदे स० सर्व जी० जीव
प० कहा तं० ते ज० कहुँछु सि० सिद्ध चे०
वली अ० मोक्ष नथी गया ते चे० वली ॥१॥

१२ पेरा (थुं संसारीक जीवोळे के वीजा पण
जीवोळे ? एम उभयपणुं वताववाने तेरमुत्र कहेछे)

दुविहा सबजीवा पन्नता । तं जहा ।
सिञ्चा चेव असिञ्चा चेव ॥१॥

भावार्थः-—अथवा वे प्रकारे सर्व जीव कहे-
लेछे ते कहेछे, एक सिद्धना० जीव मोक्ष पाम्या
ते १, वीजा असिद्धना जीव मोक्ष पाम्या
नंथी ते २ ए वे भेदछे ॥१॥

अर्थः-—दु० वे भेदे स० सर्व जी० जीव प०
कहा तं० ते ज० कहुँछु स० इंद्रि सहित चे०
वली अ० अनेंद्रि ते सिद्ध चे० वली ॥२॥

दुविहा सबजीवा पण्णता । तं जहा ।
संइन्दिया चेव अणिन्दिया चेव ॥३॥

भावार्थः-—अथवा वे प्रकारे सर्व जीव कहेलेछे
ते कहेछे, इंद्रिय सहीत ते एकेंद्रीधी मांडी पचें-
द्री सुधीना जीव १, वीजा अनेंद्रीय ते इंद्रीय
रहीत सिद्धना जीव २, ए वे भेदछे ॥३॥

अर्थः-—ए० एम ए० ए० गा० गाथा-फा०
१३ वोलनी जाणवी जा० यावत स० ग्रीर
सहित चे० वली अ० मोक्षना जीव ने०
वली सि० सिद्ध स० संइंद्री का० सकाशी
जा० जोगी वे० सबेदी का० कपाथी ने०
लेगी य० वली ना० ज्ञानो व० ज्ञानोपर्यागी
आ० आदारी भा० भाप्यावित च० नीरिम
य० वली स० शर्मी ते संसर्ता ॥३॥

एवं एसा गहा फासेयद्वा जाव
सरीरी चेव असरीरी चेव ।
सिद्धसङ्किन्द्रियकाए
जोगे वेए कसायलेसा य ।
नाषुवओगहारे
भासगचरिमे य सरीरी ॥ ३ ॥

भावार्थः-एमं गाथाने अनुसारे तेर वोल जाणवा ते कहेछे, सिद्ध आसिद्ध १, सङ्किन्द्री २, काया सहित काया रहित ३, योग सहित योग रहित ४, वेद सहित वेद रहित ५, कषाय सहित कषाय रहित ६, लेशा सहित लेशा रहित ७, ज्ञान सहित ज्ञान रहित ८, ज्ञानना उपयोगी दर्शनना उपयोगी ९, आहारि अणाहारि (विग्रह गतीवंत १, केवली समुद्रघात करे ते वरखते २, चौदमे गुण ठाणे अयोगी होयते वरखते ३, सिद्ध ४, ए चार अणाहारिछे) १०, भाष्या सहित भाष्या रहित ११, चरमते तेहज भवे मोक्षजाय अचरमते वीजा जीव १२, शरिरी अशरिरी १३, ए तेर वोलमां पूर्वोक्त प्रमाणे वेवे भेद जाणवा ॥ ३ ॥

अर्थः-दो० वे म० मरण स० श्रमण भ० भगवंत् म० महार्वारे स० श्रमणने नि० नियंथने नो० नथी नि० सदा व० वर्णव्यां वपाण्या नथी नो० नथी नि० सदैव कि० आदरवां कहां नथी नो० नथी नि० निये पू० स्तव्यां प्रसंस्या नथी नो० नथी नि० निये प० पुजा पामे नहीं नो० नथी नि० निये अ० आज्ञादीधी नथी भ० भगवंते तं० ते ज० कहुँछुं व० संयमथी पडतो जलमां बुढी मरे च० वली व० इंद्रिने परवश पणे मरे व० वली ॥ ३ ॥

१३ ऐरा-(आ मरण अने अमरण धर्मवाला संसारी अने सिद्ध जीवो अपश्वस्त

अने प्रश्वस्त मरणथी थाय छे तेथी प्रश्वस्त अने अपश्वस्तनी निरुपणा नव सूत्रथी करेछे)

दो मरणाइं समणेण भगवया महावीरेण समणाणं निगन्थाणं नो निचं वाणियाइं नो निचं कित्तियाइं नो निचं पूझ्याइं नो निचं पस्त्थाइं नो निचं अब्मणुन्नायाइं भवन्ति । तं जहा । वलयमरणे चेव वसट्टमरणे चेव ॥ १ ॥

भावार्थः-शरिरिने मरणहोय ते माटेमरणनो अधिकार कहेछे. श्रमण भगवंत महार्वारदेवे श्रमण तपश्ची निर्ग्रथते कर्मनी गांड रहित एवा साधुने वे प्रकारना मरण नित्य सदाय वर्णव्या नथी, वस्त्राणां नथी, नित्ये कित्यी नथी, नित्ये आदरवां कहां नथी, नित्ये पुजीत नथी, अर्थात् एथी पुजान पामे, नित्ये प्रसंस्या स्तव्यां नथी, सदाय आज्ञा ओपी नथी, जे करजो (कोइ शियलादि राखवाने कारण वार्या नथी) वलयमरणे ते संयमथी पडतो परिसहस्री भागी मरे १, जेम दीवी देखी पतंगीयो मरे एम इंद्रियने परवश पणे मरे २ ॥ १ ॥

अर्थः-ए० एम नि० नियाणु करी मरे च० वली त० तेहजे भवने योग्य आउये वांधी मरे च० ते ॥ २ ॥

एवं नियाणमरणे चेव तव्मवमरणे चेव ॥ २ ॥

भावार्थः-एम रिद्धिआदीकलुनियाणु करी, मरे ते माहुं मरण कहेलछे २, तेहजे भवन योग्य आज्ञादीधी निये अ० आज्ञादीधी नथी भ० भगवंते तं० ते ज० कहुँछुं व० संयमथी पडतो जलमां बुढी मरे च० वली व० इंद्रिने परवश पणे मरे व० वली ॥ २ ॥

अर्थः-गि० पर्वत उपर पडी मरते च० वली त० वृक्षथी पडी मरे च० ते ॥ ३ ॥

गिरिपिडणे चेव तरुपडणे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—पर्वतधी अंपापात खाडने मरे ५, व्रक्षधी पडीमरे ६ ॥ ३ ॥

अर्थः—ज० पाणीमां अंपावे चै० वली ज० अग्नीमां अंपावी मरे चै० वली ॥ ५ ॥

जलप्पवेसे चेव जलणप्पवेमे चेव॥६॥

भावार्थः—पाणीमां अंपावी मरे ७, अग्नीमां पेसी मरे ८ ॥ ६ ॥

अर्थः—वि० विपर्षाई मरे चै० वली स० ग्रस्त लई आपवात करे चै० वली ॥ ६ ॥

विसभक्षणे चेव मत्योवाडणे चेव॥५॥

भावार्थः—विपखाडने मरे ९, कटारी तलवार प्रसुख ग्रस्त मारी मरे १० ॥ ५ ॥

अर्थः—दो० वे म० मर्ण जा० यावत नो० नयी नि० नित्ये अ० आज्ञादीधी भ० भगवते का० कारणे शीयलादिक राखवा निमित्ते पु० वली अ० वार्या नयी तं० ते ज० कहुँदुँ वै० आकाश मरण वृक्षनी शाखाए गलो वांधी चै० वली गि० कलेवरमां पेसी गिर्ध पंखी पासे काया खवरावी मरे ते चै० वली । ६ ॥

(अपश्लस्त मरण यथा पछी ते भव्यने प्रश्लस्त पण यायले ते बतावे छे)

**दो मरणाइं जाव नो निचं अवभ-
पुन्नायाइं भवन्ति कारणेण पुण अ-
प्पाडिकुट्टाइं । तं जहा । वेहाणसे चेव
गिज्जपट्टे चेव ॥ ६ ॥**

भावार्थः—वली वे मर्णनी यगवते आज्ञा दीधी नयी पण शियलादि राखवाने कारणे वायी नयी ते बेनां नाम कहे छे, आकाशमर्ण ते वृक्षनी शाखाये गङ्कु वांधी मरे ते जाकाशमरण १, घृदृ पृष्ठ मरण ते उंट प्रसुखना कलेवरमां पेसी घृदृ पंखी पासे खवरावे २, पृ १२ प्रकारना अकाममर्ण श्रियलादी राख-

वाने कारणे निपेव्यां नयी पण अन्यथा निपेव्यां छे, ए वार प्रकारनां अप्रशस्त (नहीं वखाणवा लायक) मरण कव्यां छे ॥६॥

अर्थः—दो० वे म० मर्ण स० श्रमण भ० भगवतं म० महावीरे स० तपस्वीने नि० निग्रंथने नि० नित्ये व० वर्णव्या छे जा० यावत अ० आज्ञा भ० दीधी भगवन्ते तं० ते ज० कहुँदुँ पा० छेदी वृक्षनी डालनी पेरे चेष्टा रहित चै० वली भ० भात पाणीना जावजीव सुधी प० पचखाण करे पण हाले चाले ते चै० वली ॥७॥ (अप्रशस्त मरण थथा पछी ते भव्यने प्रशस्त पण थाय छे ते बतावे छे.)

**दो मरणाइं समणेणं भगवया महावीरेणं समणाणं निगगन्थाणं निचं व-
णिणयाइं जाव अवभणुन्नायाइं भवन्ति ।
तं जहा । पाओवगमणे चेव भक्तपञ्च-
क्खाणे चेव ॥ ७ ॥**

भावार्थः—हवे वे प्रकारनां प्रशस्त (वखाणवा लायक मरण) भव्यने होय ते श्रमण भगवतं श्री महावीरदेवे श्रमण निग्रंथने सदाय वखाण्यां छे यावत आज्ञा दीधी छे ने भलुँ छे ते कहो ते वे मरणनां नाम कहे छे, एक पाठोपगमन मरण ते वृक्षनी कापी डालनी पेरे चेष्टारहीत रहेंदु ते ?, वीजुँ भक्तपञ्चखाण ते आहारपाणीनुँ जावजीव सुधी पचखाण करतुं पणदरवाफरवा चालवानो छुटी २, एवेभेदछे ॥७॥

अर्थः—पा० पाठोपगमन दु० वे प्रकारे प० कदा तं० ते ज० कहुँदुँ नी० शरीर संस्कार नगर वाहेर काढे ते चै० वली अ० गिरि गुफामां जड करे चै० वली नि० नित्ये अ० शरीरनी सुधुपा रहित अने पडीकमणा रहितछे ॥८॥

**पाओवगमणे दुविहेपन्नते । तं जहा ।
नीहारिमे चेव अनीहारिमे चेव ।**

नियमं सप्ताङ्गमे ॥ ८ ॥

भावार्थः—पादोपगमन वे प्रकारे कहेलछे ते कहे छे, नीहारिम ते वस्तीमांही संथारो करे तो शबने गामनी वाहीर लइ जाय १, अनीहारिम ते गिरिगुफामां जइ करे तेहनुं निहारण थाय नहीं, ए वे पादोपगमन निश्चे शरीरनी सुश्रुषा अने पटीकमणा रहीत होय ॥८॥

अर्थः—भ० भातपाणी दु० वे प्रकारे प० कहुं तं० ते ज० कहुंछुं नी० वसतिमां च० वली अ० अटवीमां च० वली नि० निश्चे स० सुश्रुषा सहित अने पटीकमणा सहित छे ॥८॥

भत्तपचक्खाणे दुविहे पन्नते । तं जहा । नीहारिमे चेव अनीहारिमे चेव । नियमं सप्ताङ्गमे ॥ ९ ॥

भावार्थः—भत्तपत्ताखान मरण वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे एक नीहारिम १, बीजुं अनीहारिम २, ए निश्चे शरीरनी शुश्रुषा अने पटीकमणा सहीत होय ॥ ९ ॥

अर्थः—के० कोण अ० ए लो० लोक जी० जीव च० वली अ० अजीव च० वली ॥९॥

१४ पेरा (आ मरण आदी स्वरूप भगवाने लोकनी अंदर परुपेलुं छे तेशी लोक स्वरूपनी प्रह्लणा करवाने माटे प्रस्न करीने कहे छे.)

के अयं लोए । जीव चेव अजीव चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—ए मरणादी स्वरूप भगवंते लोकमांही कहेल छे ते माटे लोकनुं स्वरूप कहे छे, गुरु प्रत्ये शिष्य पुछतो हवो के हे गुरु ? कोण ए लोक कहो ॥ १ ॥

अर्थः—के० कोण अ० अंत नथीते लो० लोक जी० जीव च० वली अ० अजीव च० वली ॥१॥

के अणन्ता लोए । जीव चेव अ- जीव चेव ॥ २ ॥

भावार्थः—गुरु कहेता हवो के हे शिष्य वे प्रकारे लोक कहो ते कहे छे जीव १, अने अजीव २, छ द्रव्यरूप लोकछे ए वे भेदछे ॥२॥

अर्थः—के० कयो सा० साश्वतो लो० लोक जी० जीव च० वली अ० अजीव च० वली ॥३॥

के सामया लोए । जीव चेव अजीव चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—गुरु प्रत्ये शिष्य पुछतो हवो के हे गुरु धर्मास्तिकायादीक जेहनो अंत नथी ते कोयो लोक, गुरु कहेता हवा के हे शिष्य ? एहज जीव १, अने अजीव २, ए छ द्रव्यनो अंत नथी, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—दु० वे भेदे वो० धर्म प्राप्ति प० कही तं० ते ज० कहे छे ना० ज्ञाननी प्राप्ति च० वली दं० सम्यक्त्वनी प्राप्ति च० वली ॥१॥

१५ पेरा (आजे अनंता शास्वता जीवोछे ते वोधीमोक्ष लक्षण धर्मना योगथी वद्ध अने मुक्त होय छे ते वतावताने चार सूत्र कहे छे.)

दुविहा वोही पन्नता । तं जहा । नाणवोही चेव दंसणवोही चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—गुरु प्रत्ये शिष्य पुछतो हवो के हे गुरु ? शास्वतो लोक कीयो ? गुरु उत्तर कहेता हवा हे शिष्य ? एहज जीव १, अने अजीव २, ए वे सदाय शास्वता छे ए वे भेद छे. ए छ द्रव्यमां जीव द्रव्यवोधि (ते जीनधर्मनी प्राप्ति) पामे ते वोधिना वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे, ज्ञानवोधी ते ज्ञानावर्णी कर्मना क्षयथी अवधो ज्ञानादीकनी प्राप्ति १, दर्शनवोधी ते दर्शनमोहनी कर्मना क्षयथी समकिमाप्ति २, ए वे भेद छे ॥१॥

अर्थः—दु० वे भेदे दु० दुद्ध प० कशा तं० ते ज० कहुंचुं ना० ज्ञानदुद्ध च० वली दं० दर्शनदुद्ध च० वली ॥ २ ॥

दुविहा बुद्धा पन्नता । तं जहा ।
नाणबुद्धा चेव दंसणबुद्धा चेव ॥३॥

भावार्थः—ज्ञानदर्शन सहित होय ते बुद्ध कहीये, ते बुद्ध वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, एक ज्ञानबुद्ध १, वीजो दर्शनबुद्ध २, ए ज्ञान-दर्शन मार्गे वे कहा पण जीवआश्री एकज ज्ञान-दर्शन एकमांज होय ए सहचारि(साथे) छे ॥३॥

अर्थः—ए० एम यो० ज्ञान मोह ॥ ३ ॥

एवं मोहे ॥ ३ ॥

भावार्थः—एमज मोह तेहना वे भेद ज्ञान-गोह ते ज्ञानमां मुंग्राय १, दर्शनमोह ते सम-क्षितमां मुंग्राय २, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—म० मूर्षज्ञान मोह ॥ ४ ॥

मूढा ॥ ४ ॥

भावार्थः—एमज मुढमुर्ख तेहना वे भेद मु-र्ख ज्ञानमोह १, मुर्ख दर्शनमोह २ ॥४॥

अर्थः—ना० ज्ञानावरणि क० कर्म दु० वे प्रकारे प० कहा तं० ते ज० कहुंदुं दे० म-ति ज्ञानादिकने दांक्या ते च० वली स० सर्व-ना० ज्ञान ते केवलज्ञान दांके ते च०वली ॥१॥

१६ पेरा (वे प्रकारनो पण आ मोह ज्ञा-नावरणादी कर्म वांधवानुं कारण छे ते संवं-धर्थी ज्ञानावरणादी कर्मनुं आठ सूत्रबडे द्वी-विधपणुं कहे छे)

नाणावरणिज्जे कम्मे दुविहे पन्नते ।
तं जहा । देसनाणावरणिज्जे चेव
सघनाणावरणिज्जे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थः—मोह (मुंग्रावुं) ते ज्ञानावरणियी संथाय छे, ते ज्ञानावरणिना वे भेद ते फडे छे, एक देश ज्ञानावरणि ते मति ज्ञानादिक दांके १, वीजुं गर्व ज्ञानावरणि ते केवलज्ञान दांके २, ए वे भेद छे ॥५॥

अर्थः—द० दर्शनावरणीय क० कर्म ए० एम च० वली ॥ २ ॥

दर्शनावरणिज्जे कम्मे एवं चेव ॥२॥

भावार्थः—एमज दर्शनावरणीना पण वे भेद कहेछे, देशथी ते चक्षु दर्शनावरणीय अचक्षु दर्श-नावरणि, अवधी दर्शनावरणि १, सर्वथी ते पांच निंद्रा केवल दर्शनावरण ए वे भेद छे. २ ॥२॥

अर्थः—वे० वेदनीय क० कर्म दु० वे प्र-कारे प० कहा तं० ते ज० कहुंदुं सा० सा-ता सुखव्वुं कारण सर्व भातना च० वली व० असाता वेदनी ते दुःख च० वली ॥ ३ ॥

वेयणिज्जे कम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा । सायावेयणिज्जे चेव असाया-वेयणिज्जे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—एम वेदनी कर्म ते मध्य तथा अफीणे खरडी खडगनी धारा जेवुं तेह वे प्रकारे कहेल छे ते कहेछे, एक शाता वेदनी ते मुख ?, वीजुं अशाता वेदनी ते दुःख ३, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—मो० मोहनी क० कर्म दु० वे प्र-कारे प० कहा तं० ते ज० कहुंदुं द० दं० दंसण मोहनी, मिथ्यात्व, मिथ्रने समक्षित मोहनी च० वली च० चारित्र मोहनी ते चारित्रने मुद्रवे १६ कपाय नोकपायरूप च० वली ॥ ४ ॥

मोहणिज्जे कम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा । दंसणमोहणिज्जे चेव चरित-मोहणिज्जे चेव ॥ ४ ॥

भावार्थः—मोहनी कर्म मदीरापान कर्या जेवुं ते वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, एक दर्शनमो-हनी ते समक्षिने मुंखवे तेहना त्रण भेद सम-क्षितमोहनी, मिथ्यात्वमोहनी, मिथ्रमोहनी १, वीजुं चारित्रमोहनी ते सामायकादीक चारित्रने मुंखवे कपाय नोकपायरूप २, ए वे भेदछे ॥४॥

अर्थः—आ० आयु क० कर्म दु० वे भेदे प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं अ० कायस्थि-
तिरूप नरतिर्थचने च० वली भ० भवस्थितिनुं
देव नारकीने च० वली ॥५॥

आउकम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
अद्वाउए चेव भवाउए चेव ॥५॥

भावार्थः—आउखा कर्म ते राजानी हेडसमान
ते वे प्रकारे कहेलछे ते कहेछे, अधायु ते काय
स्थितीरूप मनुष्य तिर्थचने १, वीजुं भवायु ते भव
स्थितीरूप देवता नारकीने २, ए वे भेदछे ॥५॥

अर्थः—ना०नाम क०कर्म दु०वे भेदे प०कहा तं०
ते ज० कहुँछुं मु०शुभ ना०नाम कर्म तिर्थकरादि
च० वली अ० अशुभ ना० नाम कर्म अनादेय
नाम जेनुं वचन सारुं न लागे च० वली ॥६॥

नामकम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
सुभनामे चेव असुभनामे चेव ॥६॥

भावार्थः—नाम कर्म चितारा सरीखुं तेहना
वे प्रकार कहेल छे ते कहे छे, एक शुभ नाम
कर्म तिर्थकरादीक ?, वीजुं अशुभ नाम कर्म
ते अनादेय प्रमुख २, ए वे भेद छे ॥६॥

अर्थः—गो० गोत्र क० कर्म दु० वे भेदे प०कहुं
तं० ते ज० कहुँछुं उ० उच गो० गोत्र च०
वली नी० नीच गो० गोत्र च० वली ॥७॥

गोत्रकम्मे दुविहे पन्नते । तं जहा ।
उच्चागोत्ते चेव नीयागोत्ते चेव ॥७॥

भावार्थः—गोत्र कर्म ऊंभार सरिखुं तेहना वे
प्रकार कहेलछे ते कहेछे, उच गोत्र ते पुजनीक ?,
नीच गोत्र ते नींदनीक २, ए वे भेदछे ॥७॥

अर्थः—अ० अंतराय क० कर्म दु० वे भेदे
प०कहा तं० ते ज० कहुँछुं प० उपजो अर्थ वि०
विणसाडे (लाभनो नाश करे) च० वली पि०
रुधेय०वली आ०आवता अर्थ लाभने ॥८॥

अन्तराइए कम्मे दुविहे पन्नते । तं
जहा । पडुपन्नविणासिए चेव पिहइ य
आगामिपहं ॥८॥

भावार्थः—अंतराय कर्म राजना भंडारी स-
रिखुं तेह वे प्रकारे कहेल छे, एक प्रत्युत्पन्न
विनाशी ते उपनो अर्थ विणसाडे १, पिहित
आगामी अंतराय ते आवतो अर्थ लाभ रुधे.
२, ए वे भेद छे ॥८॥

अर्थः—दु० वे भेदे मु० मुर्छा प० कही
तं० ते ज० कहुँछुं प० रागनी मुर्छा पुत्रादि-
कनी च० वली दो० द्रेषथी मुर्छा वेरी प्रमुख
च० वली ॥९॥

१७ पेरा (आ आठ प्रकारतुं कर्म मुर्छा
जन्य छे तेथी मुर्छातुं स्वरूप कहे छे)

दुविहा मुच्छा पन्नता । तं जहा ।
पेज्जवत्तिया चेव दोसवत्तिया चेव ॥९॥

भावार्थः—ए आठ कर्म मुर्छा ते मोहथी उ-
पजे ते माटे मुर्छातुं स्वरूप कहे छे, ते मुर्छा वे
प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, एक प्रेमरागनी मु-
र्छा (ते अविवेकीपणुं करे) ते पुत्र धनादीक
उपरे ?, वीजी द्रेषथी मुर्छा ते वैरि प्रमुख उ-
परे २, ए वे भेद छे ॥९॥

अर्थः—प० प्रेमनी मु० मुर्छा दु० वे भेदे
प० कही तं० ते ज० कहुँछुं मा० कपटनी
च० वली लो० लोभथी धनादीकनी च०
वली ॥२॥

पेज्जवत्तिया मुच्छा दुविहा पन्नता ।
तं जहा । माया चेव लोभे चेव ॥२॥

भावार्थः—प्रेमवती मुर्छा वे प्रकारे कहेल छे
ते कहे छे, एक माया कपटादीक ?, वीजी
लोभथी धनादीकनी मुर्छा २, ए वे भेद छे ॥२॥

अर्थः—दो० द्रेषवर्त्तिका मु० मुर्छा दु० वे भेदे

पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं को० क्रोधथी
च० वली मा० मानथी च० वली॥ ३ ॥

दोस्वत्तिया मुच्छा दुविहा पन्नत्ता ।
तं जहा । कोहे चेव माणे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः-देषवती मुर्छा वे प्रकारे कहेल-छे
ते कहे छे एक क्रोधथी १, बीजी मानथी २,
ए वे भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः-दु० वे भेदे आ० आराधना पं०
कही तं० ते ज० कहुँछुं ध० चारित्र धर्म
आ० आराधवो ते च० वली के० केवलिनी
आ० आराधना च० वली ॥ १ ॥

१८ पेरा (मुर्छाथी उत्पन थएला कर्मनो
नाश आराधनाथी थाय छे तेथी ते आराधना
त्रण सूत्र वडे कहे छे)

दुविहा आराहणा पन्नत्ता । तं जहा ।
धम्मियाराहणा चेव केवलियाराहणा
चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः-मुर्छादिक कर्मनो क्षय धर्म आ-
राधनथी होय ते माटे आराधना कहे छे, आ-
राधना वे प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, चारित्र
रूप धर्म आराधवो ते धार्मिक आराधना १,
केवलीने श्रुत, अवधी, मनपर्यव, केवलज्ञानरूप
श्रुत आराधना २, ए वे भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः-ध० धर्म आ० आराधना दु० वे भेदे
पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं सु० सिद्धांतनी
आ० आराधना च० वली च० पांच महात्मनी
सेवना च० वली ॥ २ ॥

धम्मियाराहणा दुविहा पन्नत्ता । तं
जहा । सुयवम्माराहणा चेव चरित्तध-
म्माराहणा चेव ॥ २ ॥

भावार्थः-धार्मिक आराधना वे प्रकारे क-
हेल छे ते कहे छे, श्रुत'धर्म ते सिद्धांतनी आ-

राधना १, चारित्र धर्म ते पांच महा व्रतादी-
कनी आराधना सेवना २, ए वे भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः-के० केवलीनी आ० आराधना दु० वे
प्रकारे पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं अ० भ-
वनो विछेद केवलज्ञानी मोक्ष जाय ते च०
वली क० नवथीवेग, पांच अणुत्तर वि० विमाने
उ० उपजे ते श्रुत केवलि प्रमुखने च० वली ॥ ३ ॥

केवलियाराहणा दुविहा पन्नत्ता । तं
जहा । अन्तकिसिया चेव कप्पविमाणो-
ववत्तिया चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः-केवलीनी आराधना वे प्रकारे
कहेल छे ते कहे छे, अंतकिया ते भवनो छेद
करी केवलज्ञानी मोक्ष जाय १, कल्पविमानो
ववत्तियाते जेहथी नव ग्रैवेयक, पांच अनुत्तर
विमाने उपजे ते केवली प्रमुखने २, ए वे
भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः-दो० वे ति० तिर्थकर नी० नीला
कमल सरिपा सा० शाम व० वर्णछे पं० ते कहे
छे तं० ते ज० कहुँछुं सु० सुणिसुवृत वीसमा
तिर्थकर च० वली अ० नेमिनाथ वाचीसमा
तिर्थकर च० वली ॥ १ ॥

१९ पेरा (उपर ज्ञानादी आराधना कही
तेना फलभुत तिर्थकरो होयछे अगर तेमनेज ते
रुडी रीते कहेलीछे तेथी तिर्थकरो विशे कहेछे)

दो तिर्थग्रा नीलुप्पलसमा वणे-
ण पन्नत्ता । तं जहा । सुणिसुवृए चेव
अरिङ्गेमी चेव ॥ १ ॥

भावार्थः-ए ज्ञान आराधनानुं फल तिर्थ-
कर पद पण पामे ते माटे तिर्थकरना वर्ण
कहे छे, आ चौविसीमां वे तिर्थकर नीला क-
मल सरिखा वर्णी शाम अंजनगिरि, शाम हस्ती,
मेघनी घटा, अळसीनां फुल तेहनां जेवा वर्ण

कहेल छे, बीसमा मुत्तिसुव्रतस्वामी १, बावी-
समा अरिष्ट नेमीनाथ २, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—दो० वे ति० तिर्थकर पि० रायण वृक्ष
सरिखा व० वर्ण लीला पं० कहा तं० ते ज०
कहुँछुं म० १९ मा॑ तिर्थकर चे० वली पा०
२३ मा॑ तिर्थकर चे० वली ॥ २ ॥

दो॑ तित्यगरा पियङ्गुसमा वणेणं प-
न्नता । तं जहा । मल्ली चेव पासे
चेव ॥ २ ॥

भावार्थः—वे तिर्थकर (तिर्थना करनार ते)
पियङ्गु वृक्ष सरिखा, निलबंत पर्वत, शुक (पो-
पट) अने निलबास पक्षी सरिखा नीलावर्ण
कहेल छे ते कहे छे, ओगणीसमा मल्लीनाथ
१, ब्रेवीसमा पार्वीनाथ २, ए वे भेद छे ॥२॥

अर्थः—दो० वे ति० तिर्थकर प० राता कमल
सरिखा गो० गोरा व० वर्णे पं० कहा तं० ते
ज० कहुँछुं प० छठा तिर्थकर चे० वली वा०
वारमा तिर्थकर चे० वली ॥ ३ ॥

दो॑ तित्यगरा पउमगोरा वणेणं प-
न्नता । तं जहा । पउमप्पमे चेव वासु-
पुज्जे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे तिर्थकर राता कमल सरिखा,
गोरा तथा निषधपर्वत, उगतो सूर्य, रातां र-
तन, परवाल्मी, जामुनां फुल ते सरिखां राता वर्ण
वे तिर्थकर कहेल छे ते कहेछे; छठा पदमप्रश्न १,
वारमा वासुपुज्य २, ए वे भेद छे ॥३॥

अर्थः—दो० वे ति० तिर्थकर च० चंद्रमा स-
रिखा गोरा व० वर्णे पं० कहा तं० ते ज० कहुँछुं
च० आठमा तिर्थकर चे० वली पु० नवमा
तिर्थकर चे० वली ॥ ४ ॥

दो॑ तित्यगरा चन्द्रगोरा वणेणं प-
न्नता । तं जहा । चन्द्रप्पमे चेव पु-
फ्कदन्ते चेव ॥ ४ ॥

भावार्थः—वे तिर्थकर चंद्र सरिखा श्वेत
(धोला) गोरा ते रुपी पर्वत, क्षीरसयुद्ध, वैता-
द्यर्पवत, सुक्काफल (मोती), मच्छुंडनां फुल,
मुक्तिसिल्ला सरिखा, उजवल वर्णे कहेल छे,
ते कहे छे, आठमा चंद्रमप्रश्न १, पुष्पदंत वीजुं
नाम नवमा सुविधीनाथ २, ए वे भेद छे ॥४॥

अर्थः—स० सत्यवाद छे जिहा पु० छहुं
पुर्वना पं० वली दु० वे व० अध्ययन पं० कहां.

२० पेरा (उपर तिर्थकरनुं स्वरूप कहुं
अने तिर्थकरोरीज तिर्थकरो, तीर्थ अने प्रव-
चन जणाय छे तेथी प्रवचनना एक देशनो जे
पुर्व विशेशो ते कहे छे)

सञ्चप्पवायपुवस्सं दुवे वत्थू प-
न्नता ॥

भावार्थः—छहुं सत्यप्रवाद पुर्व तेहमां सत्य-
वाद छे ते प्रवचन तेहनो एक प्रदेश ते चउदह
छे ते वती पूर्वनो अधिकार कहे छे ते सत्य-
प्रवाद पुर्वनां वे अध्ययन कहां छे.

अर्थः—पु० पुर्वभद्रपद न० नक्षत्रना दु०
वे ता० तारा पं० कहा

२१ पेरा (ए उपर छठा पुर्वनुं स्वरूप
कहुं, हवे पुर्व शब्दना शास्त्रपणारी पुर्वभद्रपदा
नक्षत्रनुं स्वरूप कहे छे)

पुवभद्रवयानक्षत्रे दुत्तारे पन्नते ।

भावार्थः—पुर्वभाद्रपद नक्षत्रना वे तारा
कहेल छे.

अर्थः—उ० उत्तर भद्रपद न० नक्षत्रना
दु० वे ता० तारा पं० कहा ॥ ? ॥

२२ पेरा (नक्षत्रना ग्रस्तादवी वीजा
नक्षत्रोनुं स्वरूप व्रण सूत्रवडे कहे छे)

उत्तरभद्रवयानक्षत्रे दुत्तारे पन्नते
॥ ? ॥

भावार्थः—एपन उत्तरभाद्रपद नक्षत्रना
पण वे तारा कहा छे ॥१॥

अर्थः—ए० एम पु० पुर्व फालगुनीना वे
तारा कहा ॥ २ ॥

एवं पुवफग्गुणी ॥ २ ॥

भावार्थः—एमज पुर्वफालगुणी नक्षत्रना वे
वे तारा कहा छे ॥ २ ॥

अर्थः—उ० उत्तरा फ० फालगुनी नक्षत्रना वे
तारा कहा ॥ ३ ॥

उत्तरफग्गुणी ॥ ३ ॥

भावार्थः—उत्तराफालगुणी नक्षत्रना वे तारा
कहा छे ॥ ३ ॥

अर्थः—अ० माहि ण० वळी म० मनुष्य
ख० क्षेत्रना दो० वे स० समुद्र प० कहा तं०
ते ज० कहुँछु ल० लवण समुद्र च० वळी
का० कालोदधी च० वळी

२३ पेरा (द्वीप समुद्र नक्षत्रवालो होय छे
तेथी समुद्रने विषे कहे छे)

अन्तो णं मणुस्सखेत्तस्स दो समु-
दा पन्नता । तं जहा । लवणे चेव
कालोदे चेव ॥

भावार्थः—नक्षत्र सहित द्वीपसमुद्र छे ते
माटे पीस्ताळीसलाख जोजन मनुष्यक्षेत्र छे
तेहमां वे समुद्र छे ते कहे छे, एक लवणसमुद्र
१, वीजा कालोदधी समुद्र २, ए वे भेद छे.

अर्थः—दो० वे च० चक्रवर्ति भरत क्षेत्रना
अ० छांडया नहि का० कामभोग का० आ-
वखुं का० पूर्ण कि० करीने अ० हेठे स० सा-
तमी पु० पृथ्वीए अ० अपट्टाण न० नरक
वासे ने० नारकीपणे उ० उपना तं० ते ज०
कहुँछु सु० आठमो चक्रवर्ति च० वळी व०
ब्रह्मदत्त वारमो च० वळी.

२४ पेरा (मनुष्यक्षेत्रनो प्रस्ताव होवाथी
भरतक्षेत्रमां उत्पन्न धएला उत्तम पुरुषोनुं नर-
कगामीपणुं होय के न होय ते विषे कहे छे)

दो चक्रवट्टी अपरिच्छत्कामभोगा
कालमासे कालं किञ्चा अहे सत्तमाए
पुढवीए अपट्टाणे नरए नेरइयत्ताए
उववन्ना । तं जहा । सुभूमे चेव बम-
दत्ते चेव ॥

भावार्थः—मनुष्यक्षेत्रना अधिकार माटे च-
क्रवर्तिनो प्रस्ताव आव्यो तेथी चक्रवर्तिनो
अधीकार कहे छे, भरतक्षेत्रमां वे चक्रवर्ति उ-
त्तम पुरुष कामभोग छांडया वीना काळने
अवसरे काळ करी (आउखुं पुर्ण करी) हेठे
सातमी नक्र प्रथ्वीए अप्रतिष्ठान नामे नक्र-
वासाने विषे नारकीपणे तेत्रीस सागरोपमने
आउखे उपना तेहनां नाम कहे छे, आठमो
सुभूम चक्रवर्ति ?, अने वारमो ब्रह्मदत्त चक्र-
वर्ति २, ए वे भेद छे.

अर्थः—अ० चमरेन्द्र वलेन्द्र न० वर्जिने
भ० भवनपति दे० देवताने दे० कांइक ऊणी
दो० वे प० पल्योपमनी ठिंस्थिति प० कही ॥ १ ॥

२५ (ते वे तीर्थकरोनो नरकमां तेत्रीस
सागरोपमनी स्थीती तेथी अने नारकोना सं-
ख्याता काळ सुधीनी पण स्थीती होय छे
तेथी भुवनपती वीगेरेनी स्थीती दरशावतां
पांच सूत्रो कहे छे)

असुरिन्दवज्जियाणं भवणवासीणं
देवाणं देसूणाइं दो पलिओवमाइं ठिं
पन्नता ॥ १ ॥

भावार्थः—नारकीनी असंख्यात काळनी
स्थीति छे तेम भवनपतिनी पण कहे छे, असु-
रेन्द्र ते चमरेन्द्र अने वलेन्द्र वर्जिने वीजा नाग-
कुमारेन्द्रादीकनी जघन्य दशहजार वर्षनी उ-
त्कृष्टी देशे कांइकउणी वे पल्योपमनी आउ-
खानी स्थिति कही छे अने चमरेन्द्र वलेन्द्रनी
उत्कृष्टी सागरोपम झाङ्केरी स्थिति छे ॥ १ ॥

अर्थः—सो० सौधर्म क० देवलोक दे० दे-
वतानी उ० उत्कृष्टी दो० वे सा० सागरो-
पमनी ठि० स्थिति प० कही ॥ २ ॥

सोहम्मे कप्पे देवाणं उक्षोसेणं दो
सागरोवमाइं ठिई पन्नत्ता ॥ २ ॥

भावार्थः—एम सौधर्म देवलोके देवतानी
उत्कृष्टी वे सागरोपमनी स्थिति छे ॥ २ ॥

अर्थः—ई० ईसान देवलोकक० देवलोकना
दे० देवतानी उ० उत्कृष्टी सा० ज्ञानेरी दो०
वे सा० सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही ॥ ३ ॥

ईसाणे कप्पे देवाणं उक्षोसेणं साइरे-
गाइं दो सागरोवमाइं ठिई पन्नत्ता ॥ ३ ॥

भावार्थः—ईशान देवलोके उत्कृष्टी वे साग-
रोपम ज्ञानेरी स्थिति कही छे ॥ ३ ॥

अर्थः—स० सनत्कुमारे त्रीजे क० देव-
लोके दे० देवताने ज० जघन्य दो० वे सा०
सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही ॥ ४ ॥

सणंकुमारे कप्पे देवाणं जहन्नेणं
दो सागरोवमाइं ठिई पन्नत्ता ॥ ४ ॥

भावार्थः—सनत्कुमार त्रीजे देवलोके देव-
तानी जघन्य वे सागरोपमनी स्थिति कहीछे ॥ ४ ॥

अर्थः—मा० चोथे क० देवलोके दे० देव-
तानी ज० जघन्य दो० वे सा० ज्ञानेरी सा०
सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही ॥ ५ ॥

माहिन्दे कप्पे देवाणं जहन्नेणं दो
साइरेगाइं सागरोवमाइं ठिई पन्नत्ता
॥ ५ ॥

भावार्थः—चोथे माहिन्द्र देवलोके देवतानी
जघन्य वे सागरोपम ज्ञानेरी स्थिति कहीछे ॥ ५ ॥

अर्थः—दो० वे क० देवलोकने विषे क०
देवांगना प० कही तं० ते ज० कहुँद्दुं सो०
सौधर्म चे० वली ई० ईसाने चे० वली ॥ ६ ॥

२६ पेरा (देवलोकनो प्रस्ताव होवाथी
स्त्री वगेरे द्वारोथी देवलोक संबंधी वीजुं ठाणुं
सात सूत्रथी कहे छे)

दोसु कप्पेसु कप्पत्थियाओ पन्नत्ता-
ओ । तं जहा । सोहम्मे चेव ईसाणे
चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—देवताना अधीकार माटे देवीनो
अधिकार कहे छे, वे देवलोकने विषे देवलो-
कनी स्त्री देवांगना छे ते कहे छे, सौधर्म
देवलोके ?, ईशान देवलोके २, ए वे देवलोके
देवांगना छे ॥ १ ॥

अर्थः—दो० वे क० देवलोकने विषे दे०
देवताने ते० तेजु ले० लेस्या प० कही तं०
त ज० कहुँद्दुं सो० सौधर्म देवलोके चे० वली
ई० ईसाने चे० वली ॥ २ ॥

दोसु कप्पेसु देवा तेउलेशा पन्नत्ता ।
तं जहा । सोहम्मे चेव ईसाणे चेव ॥ २ ॥

भावार्थः—वे देवलोके देवताने तेजुलेशा
कहीछे, सौधर्म देवलोके ?, ईशान देवलोके ॥ २ ॥

अर्थः—दो० वे क० देवलोकने विषे दे०
देवताने का० कायाए भोग छे स्त्री साथे प०
कहो तं० ते ज० कहुँद्दुं सो० सौधर्म देवलोके
चे० वली ई० ईसान देवलोके चे० वली ॥ ३ ॥

दोसु कप्पेसु देवा कायपस्थियारगा
पन्नत्ता । तं जहा । सोहम्मे चेव ईसा-
णे चेव ॥ ३ ॥

भावार्थः—वे देवलोकने विषे देवता कायाये
करी देवांगनानी साथे मनुष्यनी पेरे भोग
भोगवे छे ते वेनां नाम कहे छे, सौधर्म देव-
लोके ?, ईशान देवलोके २ ॥ ३ ॥

अर्थः—दो० वे क० देवलोके दे० देवने
फा० आलंगनादिके भोग स्त्रीनो प० कथो
तं० ते ज० कहुँद्दुं स० त्रीजे चे० वली मा०
चोये चे० वली ॥ ४ ॥

दोसु कप्पेसु देवा फासपरियारगा पन्नता । तं जहा । सर्णकुमारे चेव माहिन्दे चेव ॥ ४ ॥

भावार्थः—वे देवलोकने देवताने फरसथी ते आर्लिंगनादीकथी हीनो भोग कहेल छे ते कहे छे, त्रीजे सनत्कुमार देवलोके १, चोथे माहिन्द देवलोके २ ॥४॥

अर्थ०—दो० वे क० देवलोके दे० देवता र० रूप दीठाथी भोग पुर्ण करे प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं व० पांचमे देवलोके चे० वली ल० छठे देवलोके चे० वली ॥ ५ ॥

दोसु कप्पेसु देवा रूपरियारगा पन्नता । तं जहा । वम्भलोए चेव लन्तगे चेव ॥ ५ ॥

भावार्थः—वे देवलोके देवताने रूप दीठाथी भोग पुर्ण थाय छे ते देवांगनानुं रूप देखी कामाभिलापनी इच्छा पुरी थाय छे ते कहे छे, पांचमे ब्रह्म देवलोके ?, छठे लांतक देवलोके २ ॥५॥

अर्थः—दो० वे क० देवलोके दे० देवता स० शब्दथी प० भोग सेवे छे प० एम कहुं तं० ते ज० कहुँछुं य० सातमे चे० वली स० आठमे चे० वली ॥ ६ ॥

दोसु कप्पेसु देवा सहपरियारगा पन्नता । तं जहा । महासुके चेव सहस्रारे चेव ॥ ६ ॥

भावार्थः—वे देवलोके देवता देवांगनाना शब्दथी भोग सेवे छे, सातमे महाशुक देवलोके ?, आठमे सहस्रार देवलोके २ ॥६॥

अर्थः—दो० वे इ० इन्द्रने म० मनथी देवांगनाना भोग प० कहा तं० ते ज० कहुँछुं पा० प्राणतेंद्रनो इंद्र चे० वली अ० अच्युतेन्द्रनो इंद्र चे० वली ॥ ७ ॥

दो इन्द्रा मणपरियारगा पन्नता । तं जहा । पाणए चेव अच्युए चेव ॥ ७ ॥

भावार्थः—वे इन्द्रने मनथी देवांगनाना भोगथी सेवा कही छे, नवमा, दशमा, इग्यारमा, वारमा, ए चार देवलोके देवता मनथी भोग भोगवे छे पण वे ठाणानो वोल छे तेथी इहां वे इंद्र कहा छे ते कहे छे, प्रणीतेंद्र ते नवमा दशमा देवलोकनो धणी १, अच्युतेंद्र ते इग्यारमा वारमा देवलोकनो धणी २ ॥ ७ ॥

अर्थः—जी० जीव ण० वली दु० वे ग० थानके नि० उपजे पो० पुदगल पा० पाप कर्म चि० ग्रहता हवा अतीत काले वा० अथवा चि० ग्रहे छे वर्तमानकाले वा० अथवा चि० आगमिकाले ग्रहस्ये वा० अथवा तं० ते ज० कहुँछुं त० वे इन्द्रियादिक्षणं नि० उ-उपजीने भोगवे पापकर्म चे० वली था० पृथ्वी प्रसुत पांचमा नि० उपजीने भोगवे पापकर्म चे० वली ॥ ? ॥

२७ पेरा (आपरीचारणा कर्मथी होय छे, जीवो कर्म स्वहेतुथी त्रणे काले चीतनी अव्यवस्थपणाथी करे छे तेथी छ सूत्रो कहे छे)

जीवा णं दुड्णाणनिवत्तिए पोगले पावकमत्ताए चिणिंसु वा चिणन्ति वा चिणिस्सन्ति वा । तं जहा । तसकायनिवत्तिए चेव थावरकायनिवत्तिए चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—ए भोगदीकनी इच्छा ते जीवने वे स्थानके उपकर्मथी उपजे छे ते माटे पापकर्मनुं स्वरूप कहे छे, जीव वे स्थानके करी पापकर्मनां पुगड़ल अतित काले चिण्यां (ग्रहां) छे, वर्तमानकाले चिणे (ग्रहे) छे, आगमीयकाले चिणशे (ग्रहण करशे) ते कहे छे, त्रसकाय निवर्तित ते जे वे इंद्रीयादीक त्रसकायमां उ-

पर्जने पापकर्मनुं भोगवतुं १, स्थावर कायनि-
वर्तित ते पृथ्व्यादी पांच स्थावरमां अवतरी
पापकर्मनुं भोगवतुं २, एवा कर्म पुदगल ग्रहां
ग्रहे छे ने ग्रहशे, ए वे भेद छे ॥१॥

अर्थः—एम उ० एहा पुदगल ग्रहे
एम ग्रहा कर्मनो अवोधाकाल मुकीने थापवुं
विशेषथी तेहमांथी हीन करवुं एटले अवाधा
काल जेटलुं छे ते उपचय अतितकाले कीधो
वा० अथवा उ० वर्तमानकाले करेछे वा० अ-
थवा उ० अनागतकाले करस्ये वा० अथवा ॥२॥

**उवचिणिसु वा उवचिणन्ति वा
उवचिणिस्सन्ति वा ॥ २ ॥**

भावार्थः—ग्रहां कर्मनो अवाधाकाल मुकीने
ते मांहीथी हीन करवुं एटले अवाधाकाल जे
टलुं ओहुं ते उपचय कहीए, पुर्वोक्त वे स्था-
नके भोगवतां पडे एवां कर्म पुदगलनो अ-
तितकाले उपचय कर्यो १, वर्तमानकाले उप-
चय करेछे ने आगमीयकाले उपचय करशे ॥२॥

अर्थः—व० ते कर्मनुं कषायथी निकाचवुं
ते वांधतो हवो वा० अथवा व० वांधेते वा०
अथवा व० वांधस्ये वा० अथवा ॥ ३ ॥

**वन्धिसु वा वन्धन्ति वा वन्धिस्स-
न्ति वा ॥ ३ ॥**

भावार्थः—अतितकाले किधां कर्मनुं कपायथी
निकाचवुं (मजबुत करवुं) ते वंध कहीए,
पुर्वोक्त वे स्थानके भोगवतां पडे एवां कर्म
पुदगल वांध्यां, वांधे छे ने वांधशे ॥३॥

अर्थः—उ० एमज उदीरणा जे उदय कर्म
नवी आव्युं ते कारणे वलातकार उदय आणे
ते उदीरणा उदीरतो हवो वा० अथवा उ०
उदे छे वा० अथवा उ० उदीरस्ये ॥४॥

**उदीरिसु वा उदीरेन्ति वा उदीरि-
स्सन्ति वा ॥ ४ ॥**

भावार्थः—जे कर्मउदय नवी आव्यां ते का-
रणथी वलात्कारे उदय आणे ते उदीरणा
कहीए, पुर्वोक्त वे प्रकारनां कर्म जीवे उदेर्या
उदिरे छे ने उदोरशे ॥४॥

अर्थः—व० वेदवो ते भोगवतुं ते वेदतो हवो
वा० अथवा व० वेदे छे वा० अथवा व० वे-
दशे वा० अथवा ॥ ५ ॥

**वेदिंसु वा वेदेन्ति वा वेदिस्सन्ति
वा ॥ ५ ॥**

भावार्थः—एमज पुर्वोक्त वे प्रकारनां कर्म
वेदता (भोगवता) हुआ, वेदेछे ने वेदशे ॥५॥

अर्थः—नि० कर्म भोगव्या पछी उदय नवी
ते निर्जरतो हवो वा० अथवा नि० निर्जरे छे
वा० अथवा नि० निर्जरशे वा० अथवा ॥६॥

**निज्जरिसु वा निज्जरेन्ति वा नि-
ज्जरिस्सन्ति वा ॥ ६ ॥**

भावार्थः—एमज पुर्वोक्त वे प्रकारनां कर्मनी
निर्जरा जे कर्म भोगव्या पछी अकर्म थाय ते
निर्जरता हुआ, निर्जरेछे ने निर्जरशे ॥६॥ [चि-
णवुं १, उपचीणवुं २, वांधवुं ३, उदीरवुं ४,
वेदवुं ५, निर्जरवुं ६, ए छ वोल थया]॥६॥

अर्थः—दु० वे प० प्रदेशिया स्वं० पंथ अ०
अनंता प० कशा ॥ ? ॥

२८ (द्रव्यसेत्र कालभावथी पुदगलनी नी-
रुपणा कहे छे)

**दुपएसिया खन्धा अणन्ता पन्ता
॥ ? ॥**

भावार्थः—त्रण काले ए जीवत्रसस्थानवर-
पणे कर्म ते पुदगलरूप छे ते पुदगलनुं स्वरूप
कहेछे, वे प्रदेशिया पुदगलना स्वंथ अनंतले ॥१॥

अर्थः—दु० वे प० आकाशना प्रदेशने अ-
वगाही रखा एहवा पो० पुदगल अ० अनंता
प० कशा ॥ २ ॥

दुपएसोगाढा पोगगला अणन्ता प-
न्नता ॥ २ ॥

भावार्थः—वे आकाशना प्रदेशने अवगाही
तं आश्रयी रहांछे एवां अनंता पुदगळ छे ॥२॥

अर्थः—दु० वीजा ठा० ठाणानो च० चोयो
उ० उद्देसो स० पुरो थयो.

दुड्डाणस्स चउत्थो उद्देसओ समतो॥

भावार्थः—एम यावत वे गुण लुख्खा पुद-
गळ अनंताश्री तिर्थकर देवे कहां छे)

अर्थः—दु० वीजुं ठा० ठाणुं स० पुरु थयुं.

॥ दुड्डाणं समतं ॥

भावार्थः—(इतिश्री वीजा ठाणाना चोया
उदेशानो भावार्थ संपूर्णम्)

इतिश्री वीजा ठाणानो भावार्थ संपूर्ण.

[अह तिड्डाणं ।]

[अह तिड्डाणस्स पढ्मो उद्देसओ ।]

अर्थः—त० त्रण इ० इन्द्र प० कहां तं० ते
ज० कहुं छुं ना० नामथी इंद्र ठा० स्थापना
इन्द्र द० देवेद्र जे आवते भवे इन्द्र थाया ॥१॥

(वीजा अध्ययनना छेला उदेशामां
जीव अने अजीवना पर्याय कहा अने आ अध्य-
यनना पेहेला उदेशामां पण तेनाज पर्याय
कहे छे. छेला उदेशाना छेला सुत्रमां पुदगळ
धर्म कहा हता अने आ उदेशाना पेहेला सु-
त्रमां जीव धर्म कहे छे. आ प्रमाणे छेला ने
आ उदेशानो संवंध छे.)

१. तओ इन्दा पन्नता । तं जहा ।
नामिन्दे ठावणिन्दे दविन्दे ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारना इंद्र श्री तिर्थकर
देवे कहेलछे ते कहेछे, नाम इंद्र ते इंद्रना गुण
रहित फक्त नामयोज इंद्र जेम गोवालणीये
मोह वेलाइए पोताना पुत्रनुं नाम इंद्र पाइयुं,
गोपेद्र, भुमीद्र, अक्षरथी इंद्र, सिंह इत्यादि नाम
इंद्र १, स्थापना इंद्रते इंद्रनो आकार वनावे २,

द्रव्य इंद्र ते कोइ भव्यजीव आवते भवे इंद्र
थवानो होयते ३, ए त्रण भेटछे ॥ १ ॥

अर्थः—त० त्रण इ० इन्द्र प० कहा तं० ते ज०
कहुं छुं ना० ज्ञानेन्द्र केवली द० दर्शनेन्द्र ज्ञा-
यिक समकिति च० चारितेंद्र यथाख्यात चा-
रित्रीयो ॥ २ ॥

(नाम इन्द्र, स्थापना इन्द्र अने द्रव्य इन्द्र
कहा, हवे भाव इन्द्र कहे छे)

तओ इन्दा पन्नता । तं जहा ।
नामिन्दे दंसणिन्दे चारितिन्दे ॥ २ ॥

भावार्थः—बली त्रण प्रकारे इंद्र कहेलछे ते
कहेछे, ज्ञानेन्द्रते पुर्ण ज्ञानवंत केवली ?, दर्श-
नेन्द्र ते ज्ञायिक समकितनो धणी २, चारितेंद्र ते
यथाख्यात चारित्रनो धणी ३, ए त्रण भेटछे ॥२॥

अर्थः—त० त्रण इ० इन्द्र प० कहा तं० ते
ज० कहुं छुं. दे० वैमानिकना अ० भवनप-
तिना म० चक्रवर्ति ॥ ३ ॥

(अध्यात्मिक ऐश्वर्यनी अपेक्षाए भावइन्द्र-
ना त्रण प्रकार कहा। हवे ऐश्वर्यनी अपेक्षाए
भाव इन्द्रनां त्रण प्रकार कहे छे)

तजो इन्दा पन्नता । तं जहा ।
देविन्दे असुरिन्दे मणुस्तिसन्दे ॥ ३ ॥

भावार्थः—वनी त्रण प्रकारना इंद्र कहेलछे ते कहे
छे, देवेंद्र ते जोतिषी वैमानिकना इंद्र १, असुरेंद्र
ते भवनपती व्यंतरना इंद्र २, मनुष्यद्रें ते चक्रव-
र्त्यादीक मनुष्यनो इंद्र ३, ए त्रण भेदछे ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे वि० विकुर्वणा पं०
कही तं० ते ज० कहुँछुं वा० भवधारणी
शरीरने अवगाहिने जेटलुं क्षेत्र रहुं छे तेथी
अलगा क्षेत्रना पो० पुदगल प० (विक्रय स-
मुदघाते करी) ग्रहीने नवा रुपनी ए० एक
वि० विकुर्वणा ते वा० वाहिर क्षेत्रना पो०
पुदगल अ० अणलीधे ए० एक वि० विकुर्वणा
वा० वाय क्षेत्रना पो० पुदगल प० लेइने वि०
बळी अ० लीधा विना एटले कांइक मुलगा
शरीरना केटलाक वाय पुदगल लेइने वि० बळी
ए० एक वि० विकुर्वणाकरे ते ॥ ३ ॥

२. पेरा (आ त्रणनुं इन्द्रपणुं वैक्रिय करवुं
विगेरे शक्ति सहितपणाने लीधेले तेथी विकुर्व-
णानुं स्वरूप कहे छे).

तिविहा विउवणा पन्नता । तं जहा ।
वाहिरए पोगले परियादिइत्ता एगा वि-
उवणा । वाहिरए पोगले अपरियादिइत्ता
एगा विउवणा । वाहिरए पोगले परि-
यादिइत्ता वि अपरियादिइत्ता वि एगा
विउवणा ॥ १ ॥

भावार्थः—ए त्रण प्रकारना इंद्रने वैक्रिय
विकुर्वणा (धारे तेवुं रूप वनाववानी शक्ति)
होय ते माटे विकुर्वणानो अविकार कहेछे,

त्रण प्रकारे विकुर्वणा कही ते कहेछे, भवधार-
णी जे मुल शरिर अवगाही जेटलुं क्षेत्र रहुं
छे तेहथी अलगा क्षेत्रनां पुदगल वैक्रिय समु-
दघाते करी ग्रहीने जे नवा रुपनी विकुर्वणा
करे ते एक विकुर्वणा १, जे वायक्षेत्रनां पुद-
गल लीधा विना मुलगाज शरिर मांहिलां
पुदगल विशिष्ट ग्रहीने विकुर्वणा करे ते वीजी
विकुर्वणा २, वाय पुदगल ग्रहीने केटलाएक
मुल शरिरनां पुदगल ग्रहीने विकुर्वणा करते
त्रीजी विकुर्वणा ३, ए त्रण भेदछे ॥ १ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे वि० विकुर्वणा पं० कही
तं० ते ज० कहुँ छुं अ० मुलगे शरीरे जे क्षेत्र
प्रदेशे अवगाहा पो० पुदगल प० लेइने विकु-
र्वणा करे ते ए० एक वि० विकुर्वणा अ० अभ्यंतर
पो० पुदगल अ० अणग्रहे ए० एक वि०
विकुर्णवा अ० अभ्यंतर पो० पुदगल प०
कांइक ग्रहीने वि० बळी अ० कांइक अणप-
हीने वि० बळी ए० एक वि० विकुर्वणा ॥ २ ॥

तिविहा विउवणा पन्नता । तं जहा ।
अव्यन्तरए पोगले परियादिइत्ता एगा
विउवणा । अव्यन्तरए पोगले अपरि-
यादिइत्ता एगा विउवणा । अव्यन्तरए
पोगले परियादिइत्ता वि अपरियादिइत्ता
वि एगा विउवणा ॥ २ ॥

भावार्थः—बळी त्रण प्रकारे विकुर्वणा श्रीभगवते
कहेलछे ते रहें, अभ्यंतर पुदगल ते भवधारणी
तथा उदासिक शरिरे क्षेत्र देशे अवगाहां जे
पुदगल ते मांहिज विकुर्वणा करे ते एकविकुर्वणा
१, अभ्यंतर पुदगल अणग्रहीने विकुर्वणा करे
ते वीजी विकुर्वणा २, एम अभ्यंतर पुदगल
कांइक ग्रहीने कांइक अणग्रहीने विकुर्वणा करे
त्रीजी विकुर्वणा ३ ए त्रण भेदछे ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे वि० विकुर्वणा पं०

कही तं० ते ज० कहुँ छुँ वा० वाह्य अ० अभ्यंतर पौ० पुदगल प० ग्रहीने ए० एक विं० विकुर्वणा वा० वाह्य अ० अभ्यंतर पौ० पुदगल अ० अणग्रहीने ए० एक विं० विकुर्वणा वा० वाह्य अ० अभ्यंतर पौ० पुदगल प० ग्रहीने वि० वली अ० कांइक अणग्रहीने वि० वली ए० एक विं० विकुर्वणा ॥ ३ ॥

तिविहा विउवणा पन्नता । तं जहा ।
वाहिरव्मन्तरए पोगले परियादिइत्ता
एगा विउवणा । वाहिरव्मन्तरए पोगले
अपरियादिइत्ता एगा विउवणा वाहिर-
व्मन्तरए पोगले परियादिइत्ता वि अ-
परियादिइत्ता वि एगा विउवणा ॥ ३ ॥

भावार्थः-वली त्रण प्रकारे विकुर्वणा कही छे ते कहेछे, वाह्य अने अभ्यंतर पुदगल ग्रही ने एक विकुर्वणा १, वाह्य अभ्यंतर पुदगल अणग्रहीने एक वीजी विकुर्वणा २, वाह्य अभ्यंतर पुदगल कांइक ग्रहीने कांइक अणग्रहीने एक वीजी विकुर्वणा, इहाँ केटलाएक भाव बहुश्रुत गम्यछे ३, ए त्रण भेदछे ॥ ३ ॥

अर्थः-ति० त्रण भेदे न० नारकी प० कह्या तं० ते ज० कहुँ छुँ क० एक समये संख्याता उपना ते अ० एक समये असंख्याता उपजे ते अ० समये एकको उपजे ते ॥ १ ॥

३ पेरा (उपर विकुर्वणा कही ते नारकने पण होय तेथी नारकोनुं स्वरूप कहे छे).

तिविहा नेरइया पन्नता । तं जहा ।
कइसंचिया अकइसंचिया अवत्तव्वग-
संचिया ॥ १ ॥

भावार्थः-विकुर्वणा नारकीने होय ते माटे नारकीनो अधिकार कहेछे, त्रण प्रकारे नारकी कहेलछे ते कहेछे, नर्कमां उपजवानी वेळाए

एक समये एक वे त्रण यावत् संख्याता सुधी जेटला साथे उपना ते कति संचिता नारकी १, एक समये असंख्याता सुधी जेटला साथे उपना ते अकति संचिता नारकी २, समये समये एकेको उपजे अवकतव्यं संचिता नारकी ३, एक समये ए त्रण प्रकारछे ॥ १ ॥

अर्थः-ए० एम ए० एकेद्वि वर्जिने जा० यावत वे० वैमानिक लगे जाणवु ॥ २ ॥

(कति संचित विर्गे भेद असुर विगरेना पण होय तेथी ते पण वर्तावें छे.)

**एवं एगिन्दियवज्जा जाव वैमा-
णिया ॥ २ ॥**

भावार्थः-एम एकेद्वि वर्जिने वैमानीक सुधी चोविस दंडके कति संचिता ? अकति संचिता २ अवकतव्यं ३ ए त्रणे प्रसारेछे अने एकेद्विमां एक समये असंख्याता अनंता उपजे पण वे यावत् संख्याता न उपजे तेथी असाति शब्द एकज आवे ॥ २ ॥

अर्थः-ति० त्रण भेदे प० देवतानी मैथुन सेवा प० कही तं० ते ज० कहुँ छुँ ए० कोइ एक दे० देव अ० धोडी रुद्धिनो दे० धणी ते अ० अनेरा दे० देवतानी दे० देवीने अ० वश करीने अ० वश करीने प० भोगवे अ० पोतानी दे० देवीने अ० आलंगी अ० आलंगीने प० भोगवे अ० पोतज अ० आत्माने वि० विकुर्वी वि० विकुर्वीने प० भोगवे ए० कोइ एक दे० देवता नो० नही अ० वीजा रुद्धिवत् दे० देवता नो० नही अ० वीजा दे० देवीनी दे० देवीओ अ० आलंगी अ० आलंगीने प० भोगवे, अ० पोतानी दे० देवीने अ० आलंगी अ० आलंगीने प० भोगवे, अ० पोतानी दे० देवीने अ० आलंगी अ० आलंगीने प० भोगवे, अ० पोतानी मेले अ० आत्माथी वि० विकुर्वी वि० विकुर्वीने प० भोगवे ए० एक दे० देवता नो० नही अ० अन्य दे० देव नो० नही अ० अन्य

दे० देवनी दे० देवी नो० नहीं अ० पोतानी
अ० पोतेज अ० आत्माथी वि० विकुर्वी वि०
विकुर्वीने प० भोगवे.

४ पेरा (उपरला सूत्रोमां वैमानिक दे-
वनो कति संचित विग्रेरे धर्म कहो, हवे देवनो
सामान्य रीते परिचारणा धर्म कहे छे.)

तिविहा परियारणा पञ्चता । तं
जहा । एगे देवे अन्ने देवे अन्नेसि॑ं
देवाणं देवीओ अभिजुञ्जिय अ-
भिजुञ्जिय परियारेइ, अप्पणिज्जिया-
ओ देवीओ अभिजुञ्जिय अभिजु-
ञ्जिय परियोरेइ, अप्पाणमेव अप्पणा
विउविय विउविय परियारेइ । एगे
देवे नो अन्ने देवे नो अन्नेसि॑ं देवाणं
देवीओ अभिजुञ्जिय अभिजुञ्जिय
परियारेइ, अप्पणिज्जियाओ देवी-
ओ अभिजुञ्जिय अभिजुञ्जिय परि-
यारेइ, अप्पाणमेव अप्पणा विउविय
विउविय परियारेइ । एगे देवे नो
अन्ने देवे नो अन्नेसि॑ं देवाणं देवीओ
नो अप्पणिज्जियाओ अप्पाणमेव
अप्पणा विउविय विउविय परियारेइ ॥

भावार्थः-त्रण प्रकारे परिचारणा ते देव-
मैथुन (विषय) सेवा कहेलछे ते कहेछे,
सपळा नहीं पण कोइक देवता पोताथी धोडी
रुद्धीवाला वीजा देवतानी देवीने वश करिने
भोग भोगवे एटले पारझी देवीने वश करिने
भोग भोगवे १, कोइक पोतानीज देवांगनाने
आश्रीने आलिंगी आलिंगीने भोगवे एटले
देवता पोतानीज देवीने भोगवे २, अपना पो-

तेज आत्माथीज विकुर्विं भोग योग्य देवांग
नानुं शरीर करी पछी तेनी साथे भोग भोगवे
३, ए त्रण बोल मलीने एक परिचारणा कही १
कोइक देवता वीजाथी रुद्धिवंत वीजा देवता
नी देवीने वश करीने भोगवे ए प्रथम प्रकार
नथी पण पोतानी देवांगनाने भोगवे ?, अने
आत्माथी विकुर्विने भोगवे २, ए वे प्रकारछे
ए वीजी परिचारणा कही ३, एक देवता वी-
जाथी रुद्धिवंतछे तो पण अन्यदेवतानी देवीने
भोगववाने असमर्थ तेमन्न पोतानी देवीने पण
भोगववाने असमर्थ एटले ए वे भेद नथी पण
आत्माथी विकुर्वणा करी देवांगनाने भोगवे ३,
ए त्रीजी परिचारणा ते मैथुनसेवा कही छे ॥

अर्थः-ति० त्रण प्रकारे मे० मैथुन प०
कहा तं० ते ज० कहुं छुं दि० देवतानुं मा०
मनुष्यनुं ति० तिर्यचनुं ॥१॥

५ पेरा (विशेषर्थी मैथुन विपे कहुं, हवे
सामान्यथी पर्षपणा करे छे.)

तिविहे मेहुणे पञ्चते । तं जहा ।
दिव्वे माणुस्सए तिरिक्खजोणिए ॥१॥

भावार्थः-देवताने पुर्वोक्त रीतोये त्रण प्र-
कारे मैथुन सेवा कही ते माटे ते मैथुनना
भेद कहेछे, त्रण प्रकारे मैथुन कहेल छे ते कहे
छे, देवतानुं १, मनुष्यनुं २, तिर्यचनुं ३, ए
त्रण अने नारकी नपुंसक छे तेयी तेहने
मैथुन नथी ३, ए त्रण भेद छे ॥१॥

अर्थः-त० त्रण मे० मैथुनना ग० सेवनार
छे तं० ते ज० कहुं छुं दे० देवता म० मनु-
ष्य ति० तिर्यच ॥२॥

(मैथुन सेवनार कहे छे.)

तओ मेहुणं गच्छन्ति । तं जहा ।
देवा मणुस्सा तिरिक्खजोणिया ॥२॥
भावार्थः-त्रण मैथुनना सेवनारछे ते कहेछे, देवता
१, मनुष्य २, तिर्यच ३, ए त्रण भेदले ॥२॥

अर्थः—तं त्रण मे० मैथुन से० सेवे तं
ते ज० कहुं छुं इ० स्त्री पु० पुरुष न० नपुंसका॥३॥
(मैथुन सेवनारना भेद कहे छे.)

तओ मेहुणं सेवन्ति । तं जहा ।
इत्थीं पुरिसा नपुंसगा ॥ ३ ॥

भावार्थः—चली त्रण मैथुनना सेवनारछे, ते कहे
छे, स्त्री ?, पुरुष ?, नपुसक ?, ए त्रण भेदछे॥३॥

अर्थः—ति० त्रण जो० जोग (योग) प०
कहा तं० ते ज० कहुं छुं म० मनयोग व०
वचनयोग का० काययोग ॥१॥

६ पेरा (मैथुन सेवनार योगवाला होयछे
तेथी योगनी परुपणा कहे छे.)

तिविहे जोगे पन्तते । तं जहा ।
मणजोगे वइजोगे कायजोगे ॥ १ ॥

भावार्थः—ए त्रण योगवंतछे ते माटे योग कहे
छे, त्रण प्रकारे योग (ते आत्म वीर्य) कहेलछे
ते कहेछे, मननो योग ते मननो व्यापार १,
वचननो योग ते वचननो व्यापार २, कायानो
योग ते कायानो व्यापार ३, ए त्रण भेदछे॥१॥

अर्थः—ए० एम ने० नारकीने वि० वेन्द्रि
तेन्द्रि चउरीन्द्रि व० वर्जीने जा० यावत वे०
वैमानिकने ॥ २ ॥

(सामान्यथी योगनी परुपणा करीछे, विशेष-
पथी नारक विगेरे २४ दंडकोमां ते फोरवेछे)

एवं नेरइयाणं विगलिन्दियवज्जाणं
जाव वेमाणियाणं ॥ २ ॥

भावार्थः—एम नारकीने त्रणे योग कहेवा
अने पांच एकेद्री तथा विगलेद्री ए आठ वर्जीने
वैयानीक सुवी त्रण योग कहेवा, पांच स्थावर
ने एक कायानो योग छे अने त्रण विगलेद्री
ते वचन अने काया ए वे योग छे ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे प० फोरवबुं प० क-
हुं तं० ते० ज० कहुं छुं म० मनयोग व०

वचनप्रयोग का० कायप्रयोग ॥१॥

७ पेरा (मन विगेरेना संवंधने लीये आ
प्रयोगनी वात कहे छे.)

तिविहे पओगे पन्तते । तं जहा ।
मणप्पओगे वइप्पओगे कायप्पओगे ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे प्रयोग प्रयुजवा रूप
ते फोरवबुं कहेल छे ते कहे छे मनप्रयोग १,
वचन प्रयोग २, काय प्रयोग ३, ॥ १ ॥

अर्थः—ज० जेम जो० योग वि० विगलेन्द्रि
व० वर्जीने जा० यावत वे० वैमानिक
लगे त० तेम प० प्रयोग वि० वली ॥ २ ॥

जहा जोगे विगलिन्दियवज्जाणं जा-
व वेमाणियाणं तहा पओगे वि ॥ २ ॥

भावार्थः—जेम योग तेम प्रयोग पण जाणवा,
पांच स्थावर अने त्रण विगलेद्री ए आठ वर्जीने
वैयानिक सुधी ए त्रण प्रयोग कहेवा, ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे क० करण क्रिया करे
ते प० कही तं० ते ज० कहुंछुं म० मने करे ते
व० ववने करे ते का० कायाए करे ते ॥ १ ॥

८ पेरा—(मन विगेरे संवंधने लीये करण-
नी वात कहे छे)

तिविहे करणे पन्तते । तं जहा ।
मणकरणे वइकरणे कायकरणे ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारेकरण ते जेहथी क्रियादि
करीए ते कहेछे, मन करण ते मनथी पापपुन्य करे
१, वचन करण ते वचनथी पाप पुन्य करे २,
काया करण ते कायाथी पाप पुन्य करे ३, ॥१॥

अर्थः—ए० एम वि० विगलेन्द्रि व० वर्जीने
जा० यावत वे० वैमानिक लगे ॥ २ ॥

एवं विगलिन्दियवज्जं जाव वे-
माणियाणं ॥ २ ॥

भावार्थः—एम न पांच स्थावर अने त्रण विगलेद्री

ए आठ वर्जिने वैमानिक सुधी त्रण करणछे,
पांच स्थावरमां एक काम करणछे, त्रण विगलें
द्रीमां बचन अने काया ए वे करण छे ॥२॥

अर्थः—ति० त्रण क० करण प० कहा तं० ते ज०
कहुँ छुँ आ० छ कायने हणवी ते सं० छ कायने ह-
णवानो संकल्प करवो ते स० छ काय संताप
करवो ते ॥ ३॥

(करणना वीजी रीते त्रण प्रकार बतावेछे.)

तिविहे करणे पन्नते । तं जहा ।
आस्मभकरणे संरभभकरणे समारम्भ-
करणे ॥ ३॥

भावार्थः—वळी त्रण प्रकारे करण कहेल छे
ते कहे छे, आरंभ करण ते छ कायना जीवने
हणवूँ १, संरभ करण ते पृथव्यादीक छ कायना
जीवने हणवानो संकल्प करवो २, समारंभ ते
छ कायना जीवने संताप करवो ३, ॥ ३॥

अर्थः—नि० आंतरा रहित जा० यावत व०
वैमानिक लगे २४ दंडके असंज्ञीने पाडल्या
भवनी अपेक्षाए ॥ ४॥

(आ आरंभादिक त्रणे करण नारकीथी
मांडीने वैमानिक सुधी होय छे ते बतावे छे)

निरन्तरं जाव वेमाणियाणं ॥ ४॥

भावार्थः—ए त्रण करण आंतरा रहीत वैमा-
नीक सुधी चौबोस दंडके कहेवा अने असंज्ञीने
पाडला भवनी अपेक्षाए होय, ॥ ४॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० धानके जी० जीव
अ० अल्प घोडा आ० आउखाने क० कर्म
प० वांधे तं० ते ज० कहुँ छुँ. पा० जीवने
अ० हणतो भ० थको मु० जुँ व० बोलतो
भ० थको त० तथा र० रूप शुद्ध स० क्षमा-
वंत वा० अथवा मा० हिंसा रहित वा०
अथवा अ० सचित अ० एपणा शुद्ध नहीं
एहवे अ० अन्न पा० पाणी खा० सुखडी

सा० तंवोलादिक प० आपतो भ० थको इ० ए
ति० त्रण ठा० धानके करीने जी० जीव अ०
अल्प आउपुं क० कर्म प० वांधे ॥ १॥

९ पेरा—(आरंभादिक करणनुं तथा वीजी
क्रियानुं फल बतावे छे)

तिहिं ठणेहिं जीवा अप्पाउयत्ताए
कम्मं पगरेन्ति । तं जहा । पाणे अइ-
वाइत्ता भवइ मुसावइत्ता भवइ त-
हारुवं समणं वा माहणं वा अफासु-
एणं अणेमणिज्जेणं असणपाणखाइ-
मसाइमेणं पडिलाभेत्ता भवइ । इच्चेए-
हिं तिहिं ठणेहिं जीवा अप्पाउयत्ताए
कम्मं पगरेन्ति ॥ १॥

भावार्थः—आरंभादी करणनुं फल कहे छे,
त्रण स्थानके करी जीव अल्प ते थोडुँ आउखुं
कर्म वांधे अने म्होडुँ आयुष्य न पामे ते कहे
छे, जीवने हणतो ?, जुँ बोलतो ?, तथा रूप
शुद्ध श्रमण माहण हिंसाथी निवर्त्या एहवा
साधुने अफासुने सचित जीव सहित एपणा
शुद्ध नर्थी अल्पनोक आचित छे पण असुझानुं
अन्न पाणी मेवो मुखवास ए चार प्रकारना
आहार बोहरावे ते आपे ३, ए त्रण स्थानके
करी जीव अल्प आयुष्य कर्म वांधे एटले थोडुँ
आयुष्य वांधे, इहां चार गती मांही कई गतीनुं
अल्प आयुष्य वांधे ए केवली गम्य छे ॥ १॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० धानके जी० जीव
दी० मोडुँ आ० आउपाने क० कर्म मते प०
वांधे तं० ते ज० कहुँ छुँ. नो० नहीं पा० जीव
अ० हिस्यां भ० करे नो० नदीं मु० जुँ भ०
बोलतो थको त० तथा र० रूप शुद्ध स०
साधु वा० अथवा मा० दयावंतने वा०
अथवा फा० अचित ए० निरवद्य अ० अन्न

पा० पाणी स्वा० सुपडी सा० तंबोल प०
आपतो भ० थको इ० ए ति० त्रण ठा०
थानके जी० जीव दी० मोहुं आ० आउपा
क० कर्म प० वांधे ॥ २ ॥

(अल्पायुशना कारण कहाँ, हवे दीर्घायु-
शना उपर कहाथी जुदा कारणो छे ते बतावेछे)

तिहिं याणेहिं जीवा दीहाउयत्ताए
कम्मं पगरेन्ति । तं जहा । नो पाणे
अइवाइत्ता भवइ नो मुसावइत्ता भ-
वइ तहारूवं समर्णं वा माहणं वा
फासुएणं एसणिज्जेणं अमणपाणखाइ-
मसाइमेणं पडिलाभेत्ता भवइ । इच्चेएहिं
तिहिं याणेहिं जीवा दीहाउयत्ताए
कम्मं पगरेन्ति ॥ २ ॥

भावार्थः-तेमज बढी त्रण स्थानके जीव लांवु
आयुष्य कर्म वांधे ते कहे छे, जीव हिंसा नहीं
करवाथी १, जुहुं नहीं वोलवाथी २, तथा रूप
श्रमण माहणने फासुक ते अचित एपणीक
शुद्धमान निर्वृत्य अब पाणी मेवो मुपवास ए
चार प्रकारना आहार वोहरावे एटले आये ३,
ए त्रण स्थानके जीव दीर्घ (लांवु) आयु-
ष्य वांधे ॥ २ ॥

अर्थः-ति० त्रण ठा० थानके जी० जीव
अ० दुपनुं दी० मोहुं आ० आउपा क० कर्म
प० वांधे त० ते ज० कहुंछुं पा० जीव अ०
हीस्या भ० करतो मु० मृपवाद् व० वोलतो
भ० थको त० तथा रू० रूप (शुद्ध) स०
साधु वा० अथवा मा० द्र्यावंतने वा० अथवा
ही० हीणुं कुचचन वोले नि० जाति उघाडे खिं०
मने करी निंदे ८० दोप उघाडे लोक समझ
अ० साधुने देखाने उभो न थाय अ० कोई
जातनो अ० माटो अ० अश्रीतिनो करणदार
अ० अब वा० अथवा पा० पाणी वा० अथवा

खा० सुपडी वा० अथवा सा० तंबोल वा०
अथवा प० आपनारो भ० थाय इ० ए ति०
त्रण ठा० थानके जी० जीव अ० माहुं दी०
मोहुं आ० आउपा क० कर्म प० वांधे (कहुं
आ त्रुवडाथी नागसिरिनी माफक) ॥ ३ ॥

(उपर दीर्घायुशना कारणो वताव्या ते
शुभ अने अशुभ वने प्रकारनुं होय तेथी
पेहेला अशुभ दीर्घायुशना कारणो वतावेछे)

तिहिं याणेहिं जीवा असुभदीहाउ-
यत्ताए कम्मं पगरेन्ति । तं जहा ।
पाणे अइवाइत्ता भवइ मुसावइत्ता भ-
वइ तहारूवं समर्णं वा माहणं वा ही-
लित्ता निन्दित्ता खिंसित्ता गरहि-
त्ता अवमाणित्ता अन्ययरेण अमणुन्नेण
अपीडिकारणेण असणं वा पाणं वा
खाइमं वा साइमं वा पडिलाभेत्ता भ-
वइ । इच्चेएहिं तिहिं याणेहिं जीवा
असुभदीहाउयत्ताए कम्मं पगरेन्ति
॥ ३ ॥

भावार्थः-वढी त्रण स्थानके जीव अशुभ
ते दुर्खनुं लांवुं आयुष्य कर्म वांधे ते कहे छे,
जीव हिंसा करवाथी १, जुहुं वोलवाथी २,
तथा रूप श्रमण माहणने वचने करी हिलना
करतो निंदे ने जाती प्रमुखना दोप उघाडे,
खीसना ते मने करने द्वेष राखे, गरहा ते लोक
समझ दोप प्रगट करे, अपमान करे, ते साधुने
देखाने उभो न थाय तथा अन्यतर कोई जातीनुं
अमनोज्ञ, रूपथी माहुं, अपीति, असंतोषनो
करनार नागश्री ब्राह्मणीए साधुने कडवा त्रुव-
डानुं शाक आप्युं एहवुं अशाता कारी अब
पाणी मेवा मुखवास ए चार प्रकारना आहार
वोहेरावे ३, ए त्रण स्थानके करी जीव अशुभ

लांबुं आयुष्य कर्म वांधे ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके जी० जीव सु० भलु दी० मोहुं आ० आउपा क० कर्म प० वांधे त० तेज० कहुंछुं नो० नहीं पा० जीव अ० हीस्यां भ० करे नो० नहीं मु० जुहुं व० वोलतो भ० थको त० तथा रु० रूप (शुद्ध) स० साधु वा० अथवा मा० दयावंत वा० अथवा व० वांदे न० नमस्कार करे स० सत्कारे स० सन्मान करे क० कल्याणकारी म० मंगलकारी दे० देव चे० ज्ञानवंत करीए तेम प० सेवा करवा योग्य म० मनोज्ञ पी० श्रीतकारी अ० अन्न पा० पाणी खा० सुपडी सा० मेवो प० आपतो भ० थको इ० एति० त्रण ठा० थानके जी० जीव सु० सुभ दी० मोहुं आ० आउपा क० कर्मने प० वांधे ॥ ४ ॥

(युप दिग्ग्रायुशना कारणो वतावेष्टे)

तिहिं ठाणेहिं जीवा सुभद्रीहाउय-
चाए कम्मं पगरेन्ति । तं जहा । नो
पाणे अइवाइत्ता भवइ नो सुसाव-
इत्ता भवइतहारुवं समणं वा माहणं
वा वन्दित्ता नमंगित्ता सक्कारेत्ता स-
म्माणेत्ता कल्याणं सङ्गलं देवयं चेद्यं
पञ्जुवासित्ता मणुनेणं पीइकारएणं
असणपाणखाइमसाइमेणं पडिला-
भेत्ता भवइ । इच्छेहिं तिहिं ठाणेहिं
जीवा सुभद्रीहाउयचाए कम्मं पगर-
न्ति ॥ ४ ॥

भावार्थः—बली त्रण स्थानके जीव शुभते सुखनुं लांबुं आयुष्य कर्म वांधे ते कहे छे, जीव हिंशा नहीं करवाधी १, जुहुं नहीं वोलवाधी २, तथा रूप श्रमण माहणने बंदन करे, नमस्कार करे, वशादीकथी सत्कार दीए, नगान ते आ-

सन आमंत्रे अने हे स्वामी ? तमे कल्याण (ते संपत्ती आपनार) कारी छो, मंगल (विघ्न निवारण करनार) कारी छो, धर्म देव छो, ज्ञानवंत छो, पुजवा योग्य छो इत्यादी स्तुति विनयकारी साधुनी सेवाकरे, बली मनोज्ञ श्रीतीकारी अब्र पाणी मेवो मुखवास ए चार प्रकारना आहार प्रति लाभे ३, ए त्रण स्थान के करी जीव शुभ (सुखनुं) लांबुं आयुष्य कर्म वांधे, भरत चक्रवर्तिए पुर्व भवे पांचसो साधुने आहर आणी आप्यो तेना प्रतापे भरत चक्रवर्ति थयो तथा मरुदेवी मातानी पेरे सुखनु लांबुं आयुष्य वांधे ॥ ४ ॥

अर्थः—त० त्रण सु० गुप्ती प० कही त० ते ज० कहुंछुं म० मन गु० गुप्ती व० वचन गुप्ती का० काया गुप्ती ॥ ? ॥

० पेरा (प्राणानिपात न करवुं विगेरे गुप्ती होयतो थायले माटे गुसी कहेछे)

तओ गुत्तीओ पन्नत्ताओ । तं जहा । मणगुत्ती वइगुत्ती कायगु-
त्ती ॥ १ ॥

भावार्थः—जीव हिंसादी न करे ते गुसी ले ते माटे गुसी कहे छे, त्रण प्रकारे गुसी कहेल छे ते कहे छे, मनगुसी ते माटा योगथी मन रोकवुं ?, वचन गुसी ते पापकारी वचन न जोलवुं ३, काय गुसी ते काया पापमां प्रवर्तावं नहीं ॥ ? ॥

अर्थः—सं० संयमवंत म० मनुष्यने त० त्रण गु० गुप्ती प० कही त० ते ज० कहुंछुं म० मन व० वचन का० काया ॥ २ ॥

(आ गुप्तीओ २४ दंडकमां विचारीएतो फक्त मनुष्यनेज होय ने ते पण संयत मनुष्यने होय पण नारक विगेरेने न होय ते वतावेष्टे)

संजयमणुस्ताणं तओ गुत्तीओ प-

नन्ताओ । तं जहा । मणवइका-
यगुत्ती ॥ २ ॥

भावार्थः-चौविस दंडक मांही संयमवंत मनुष्यने त्रण गुस्ती कहेल छे ते कहे छे, मन-गुस्ती १, वचन गुस्ती २, कायगुस्ती ३, ए त्रण भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः-त० त्रण अ० पापने योगे प्रवर्ते ते प० कही त० ने ज० कहुं छुं म० मने करी पाप वाधे ते व० वचने पाप वाधे ते का० कायाए पाप वाधे ते ॥ ३ ॥

(गुस्तीओ कही हवे अगुस्ती कहे छे)

तओ अगुत्तीओ पन्नत्ताओ । तं जहा । मणअगुत्ती वइअगुत्ती काय-
अगुत्ती ॥ ३ ॥

भावार्थः-त्रण प्रकारे अगुस्ती कहेल छे ते कहे छे, मन अगुस्ती ते मनथी पाप वाधे १, वचन अगुस्ती ते वचने करी पाप वाधे २, काय अगुस्ती ते कायाए पाप वाधे ३, ए त्रण भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः-ए एम ने० नारकीने जा० यावत थ० स्तनितकुमारने प० पंचेद्रि ति० तिर्यच जो० योनीने अ० असंजति म० मनुष्यने वा० वाण-व्यंतरने जो० ज्योतिषीने वे० वैमानिकने अ-गुत्ती होय ॥ ४ ॥

(हवे विशेषथी २४ ए दंडकना संवधमां अगुप्तीयो विशे कहे छे)

एवं नेरइयाणं जाव थणियकुमाराणं
पञ्चनिदियतिरिक्षवजोणियाणं असंजय-
मणुस्साणं वाणमन्तराणं जोइसियाणं
वैमाणियाणं ॥ ४ ॥

भावार्थः-एम नारकी, दस भवनपती ति-र्यच पञ्चेद्री, असंजती मनुष्य, वाणव्यंतर जो तिषी, वैमानिक देवता ए सर्वेने त्रणे अगुस्ती

होय, पांच स्थावरने एक काय अगुस्ती छे, त्रण विगलेंद्रीने वचन अने काय ए वे अगुस्ती छे ॥ ४ ॥

अर्थः-त० त्रण द० दण्ड प० कहा तं० ते ज० कहुं छुं म० मनेकरी कर्म वंधायते व० वचने करी कर्म वांधेते का० कायाए करी पाप लागेते ॥ १ ॥

?१ पेरा-(अगुप्तीयो पोताने अने पार-काने दंडभुत थाय छे तेथी दंडनी परुणा कहे छे)

तओ दण्डा पन्नता । तं जहा । म-
णदण्डे वइदण्डे कायदण्डे ॥ १ ॥

भावार्थः-अगुस्ती वंतने त्रण दंड (कर्म दंडाय ते) कहेल छे ते कहे छे, मन दंड ते म-नथी पाप वांधवे दंडाय १, वचन दंड ते व-चने पाप वांधवे दंडाय २, काय दंड ते कायाए पाप वांधवे दंडाय ३, ए त्रण भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः-वि० विगलेंद्रिय व० वर्जिने जा० यावत वे० वैमानिक लगे ॥ २ ॥

विगलिन्दियवज्जं जाव वैमाणि-
याणं ॥ २ ॥

भावार्थः-नारकीने त्रण दंड कहेल छे ते कहेछे, मन दंड १, वचन दंड २, काय दंड ३, एम एकेद्री अने त्रण विगलेंद्री वर्जिने वैमानिक सुधी त्रण दंड छे, एकेद्रीने एक काय दंड छे, त्रण विगलेंद्रीने वचन अने काय ए वे दंड छे ॥ २ ॥

अर्थः-ति० त्रण भेदे ग० निंदा प० क-ही त० ते ज० कहुं छुं म० मने करी वे० एक आत्माने तथा परने ग० निंदे व० वचने वे० एक ग० निंदे का० कायाए करी वे० एक ग० निंदे पा० पाप क० कर्मने अ० अण करवे गर्हणा होय ॥ १ ॥

१२ पेरा (दंडछे ते निंदवा योग्यले तेथी गर्हा विशे कहेछे.).

तिविहा गरहा पवत्ता । तं जहा ।
मणसा वेगे गरहइ वयसा वेगे गरहइ
कायसा वेगे गरहइ पावाणं कम्माणं
अकरणयाए ॥ १ ॥

भावार्थः—दंड ते गर्हणीय एटले निदनीक
छे ते माटे त्रण प्रकारे गर्हा कहेल छे ते कहे
छे, एक मनथी आत्माने तथा परने
गर्हे एटले पापकर्म भुंदु छे तेथी हवे हुं पाप-
कर्म नहीं करु एहवो पोताना मन्मां पस्तावो
करे तथा वीजाने पण कहे १, एक पोताना
मन्मां पापकर्मनो पस्तावो करतो नथी पण
फक्त वचनथीज आत्माने तथा परने गर्हे (निंदे)
२, एक पाप कर्म अणकरवे कायाए ग्रहे ३,
ए त्रण भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—अ० अथवा ग. गर्हणा ति० त्रण
पं० कहीं तं० ते ज० कहुंछु दी० घणा पं०
एक अ० काळनी ग० गर्हणा करे ह० थोडा
पे० एक अ० काळनी ग० गर्हणा करे का०
कायाने पे० एक प० वर्तमान काळे गर्हणा
करे पा० पाप क० कर्म अ० अणकरवेकरी ॥ २ ॥

अहवा गरहा तिविहा पवत्ता । तं
जहा । दीहं पेगे अछ्दं गरहइ हस्तमं
पेगे अछ्दं गरहइ कायं पेगे पडिसाह-
इ पावाणं कम्माणं अकरणयाए ॥ ३ ॥

भावार्थः—बळी त्रण प्रकारे गर्हा कहेल छे
ते कहे छे. एक घणा काळनी गर्हा करे एटले
घणा काळ उपर पाप कर्म करेल होय तेहनो
पस्तावो करे १, एक थोडा काळनी गर्हा करे २,
एक वर्तमान काळे पाप अणकरवे कायाने मंवरी
(रोकी) राखे ३, ए त्रणे प्रकारे गर्हा कही ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे प० पचखाण पं०
कहया तं० ते ज० कहुंदुं प० मनेकरी बे०

एक प० पाप त्यजे व० वचनेकरी बे० एक
प० पाप निषेधे का० कायाए करी बे० एक
प० पाप न करे ॥ १ ॥

१३ पेरा (पचखाण विषे कहेछे)

तिविहे पचकखाणे पञ्चते । तं जहा ।
मणसा वेगे पचकखाइ वयसा वेगे प-
चकखाइ कायसा वेगे पचकखाइ ॥ ३ ॥

भावार्थः—अनागत् (भविष्य) काळनां
पचखाण कहे छे, त्रण प्रकारे पचखाण क-
हेल छे, ते कहे छे, एक मनथी पचखाण करे
छे १, एक वचनथी पचखाण करे छे २, एक
कायाथी पाप कर्म अणकरवे पचखाण करे
छे ३, ए त्रण भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम ज० जेम ग० गर्हणाकरी
त० तेम प० पचखाणने विषे वि० पण द०
वे आ० आलावा भा० जाणवा ॥ २ ॥

एवं जहा गरहा तहा पचकखाणे वि-
दो आलावगा भाणियवा ॥ २ ॥

भावार्थः—एम जेम ग्रहणा कहेल ते तेम पच-
खाणने विषे पण वे आलावा कहेवा. पाप
कर्मनुं पचखाण ते परोपकारी छे जने दृक
पण परोपकारी छे ते माटे दृक्षतुं द्रष्टांत कहे छे ॥ २ ॥

अर्थः—त० त्रण र० दृक्ष प० कद्या तं०
ते ज० कहुंदुं प० पत्र साहित पक्ष पु० एक
फुल साहित फ० एक फल साहित ॥ १ ॥

१४ पेरा (पाप कर्मनुं पचखाण करनारा
परोपकारी होय ते तेथी उडाहरण रूप दृक्षोतुं
तथा तेना उपनय पुरुषोनी परुषणा करेछे)

तओ रुक्खा पवत्ता । तं जहा । प-
त्तोवए पुज्जोवए फलोवए ॥ ३ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे दृक्ष कहेल छे ते कहे
छे, एक पत्र साहित १, एक फुल साहित २, एक
फल साहित ३ ॥ १ ॥

अर्थः—ए० वृक्षनी ए० परे त० त्रण पु० पुरुष जा० जाति पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं प० पत्र इ० सहित र० वृक्ष स० सरिखाते विशेष उपगारी वचनादिके सूत्र सिद्धांत संभलावे पु० फुल इ० सहित र० वृक्ष ल० सरिखा ते अर्थ दृश्यम् । नाम इ० फल सहित र० वृक्ष स० नाम । वृक्ष अर्थ बेना आपनारा ॥ २ ॥

एवाभिना॑ तज्जो॒ पुरिसज्जाया॑ पन्नता॑ ।
जंहा॑ । पंजाद॑ इ॒ वृक्षसमाणे॑ पुरुषो॑-
स्त्रियो॑ इ॒ वृक्षसमाणे॑ फलावगरुक्षसमा-
णे॑ ॥ २ ॥

वृक्षनो॑ पेरे त्रण प्रकारना लो-
कोत्तर पुरुष कहेल छे॑ ते कहे॑ छे॑, पत्र सहीत
वृक्ष सरीला॑ ते विशेष उपगारी वचनादिक
वृक्ष संभलावे॑ १, फुल सहीत वृक्ष सरिखा॑ ते
वन अर्थना॑ आपनारा॑ २, फल सहीत वृक्ष सरिखा॑
ते सुन्नार्थ बेना आपनारा॑ ३, ए॑ त्रण प्रकारना॑
पुरुष कहा॑ ॥ २ ॥

अर्थः—त० त्रण पु० पुरुष जा० जाति पं० कही तं० ते ज० कहेछे ना० नाम पु० पुरुष ते नाम ठा० थापना पु० पुरुष ते पुरुषनी छवी॑ द० द्रव्य पु० पुरुष ते पुरुषपणे उपजशेते ॥ १ ॥

१५५ परा (हवे पुरुषनो॑ प्रस्ताव होवाथी॑ पुरुष वशे॑ सात सूत्रो॑ कहेछे॑)

तज्जो॑ पुरिसज्जाया॑ पन्नता॑ । तं ज-
हा॑ । नामपुरिसे॑ ठावणपुरिसे॑ दब्बपु-
रिसे॑ ॥ १ ॥

भावार्थः—पुरुषना प्रस्तावधी॑ पुरुषनुं लक्षण
कहे॑ छे॑, त्रण पुरुषनी॑ जाति कहेलछे॑ ते कहेछे॑,
एक नाम पुरुष ते पुरुषनुं नाम॑ १, एक स्थापना॑
(आकार)पुरुष॑ २, एक द्रव्य पुरुष ते॑ (भविष्यमा॑)
पुरुषपणे उपजशे॑ ३, ए॑ त्रण भेद॑ छे॑ ॥ १ ॥

अर्थः—त० त्रण पु० पुरुषनी॑ जा० जाति
पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं ना० ज्ञान स-
हित पु० पुरुष दं० समकितवंत पु० पुरुष
च० चारित्र सहित पु० पुरुष ॥ २ ॥

तओ॑ पुरिसज्जाया॑ पन्नता॑ । तं ज-
हा॑ । नामपुरिसे॑ दंसणपुरिसे॑ चरित्र-
पुरिसे॑ ॥ २ ॥

भावार्थः—वली॑ त्रण भाव पुरुषनी॑ जाति
कहेल छे॑ ते कहे॑ छे॑, ज्ञान पुरुष ते ज्ञान सहीत॑
१, दर्शन पुरुष ते समकित तहित॑ २, चारित्र
पुरुष ते चारित्र सहित॑ (३), ए॑ त्रण भेद॑ छे॑ ॥ २ ॥

अर्थः—त० त्रण पु० पुरुष जा० जाति पं० कही तं० ते ज० कहुँछुं वे० वेद॑ (पुरुष स्त्री॑ नपुंसक) पु० पुरुष॑ (पुरुष वेदने अनुभवे॑ ते चि० दाढी॑ मुछ सहित स्त्री॑ पु० पुरुष वेप॑ धरे अ० पुरुष नामे बोलावे॑ ते पु० पुरुष घडो॑ कुओ॑ इत्यादि ॥ ३ ॥

तओ॑ पुरिसज्जाया॑ पन्नता॑ । तं ज-
हा॑ । वेदपुरिसे॑ चिन्धपुरिसे॑ अभिलाप-
पुरिसे॑ ॥ ३ ॥

भावार्थः—वली॑ त्रण जातिना॑ पुरुष कहेल
छे॑ ते कहे॑ छे॑, वेद॑ पुरुष ते पुरुष वेदने अनुभवे॑
ते स्त्री॑ पुरुष नपुंसक॑ ए॑ त्रणमां॑ थाय छे॑ १,
चीन्ह॑ पुरुष ते दाढी॑ मुछ सहित स्त्री॑ पुरुष वेप॑ धरे॑
पावइवत॑ २, अभिलाप॑ पुरुष ते पुरुषने नामे॑
बोलाय ते घडो॑, कुबो॑, आवो॑ इत्यादि॑ ३, ए॑
त्रण भेद॑ छे॑, ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण पु० पुरुष पं० कहा॑ तं०
ते ज० कहुँछुं उ० एक उत्तम पु० पुरुष म०
मध्यम पु० पुरुष ज० जघन्य पु० पुरुष ॥ ४ ॥

तिविहा॑ पुरिसा॑ पन्नता॑ । तं जहा॑ ।
उत्तमपुरिसा॑ मज्जिमपुरिसा॑ जहन्नपु-
रिसा॑ ॥ ४ ॥

भावार्थः-वली त्रण जातिना पुरुष कहेल छे ते कहेछे, उत्तम पुरुष १, मध्यम पुरुष २, जघन्य (नानो) पुरुष ३, ए त्रण भेदछे ॥४॥

अर्थः-उ० उत्तम पु० पुरुष ति० त्रण भेदे प० कह्या तं० ते ज० कहुँछुं ध० धर्मना दातार पु० पुरुष भ्य० भोगना भोगवनार पु० पुरुष क० आरंभकारी पु० पुरुष ध० धर्म पु० पुरुष अ० अरिहंतदेव भो० भोग पु० पुरुष च० चक्रवर्ति० क० कर्म पु० पुरुष वा० वासुदेव ॥५॥

उत्तमपुरिसा तिविहा पन्नता । तं जहा । धम्मपुरिसा भोगपुरिसा कम्म-पुरिसा । धम्मपुरिसा अरहन्ता भो-गपुरिसा चक्रवट्टी कम्मपुरिसा वासु-देवा ॥ ५ ॥

भावार्थः-उत्तम पुरुष त्रण प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, एक धर्म पुरुष ते क्षायिक समकिन्ना उपार्जनार १, बीजा भोग पुरुष ते मनोहर भोगना भोगवनारा २, त्रीजा कर्म पुरुष ते महा आरंभना करनारा नर्कमां जानारा ३, ए त्रण भेद छे, धर्म पुरुष ते अरिहंत ?, भोग पुरुष ते चक्रवर्ति० २, कर्म पुरुष ते नियाणा चंध वासुदेव ३, ए त्रण भेद छे ॥ ५ ॥

अर्थः-म० मध्यम पु० पुरुष ति० त्रण भेदे प० कह्या तं० ते ज० कहुँछुं उ० उग्र-कुलना भो० भोगकुलना रा० राजन्यकुलना ॥६॥

मञ्जिमपुरिसा तिविहा पन्नता । तं जहा । उग्गा भोगा राइना ॥ ६ ॥

भावार्थः-मध्यम पुरुष त्रण प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, उग्र कुलना ते रूपभद्रे कोटवाल पणे स्थाप्या ?, भोग कुलना ते गुरु स्थानके स्थाप्या ?, राजन्य कुलना ते क्षत्रीय पोताना सरस्वा ३, ए त्रण भेद छे ॥ ६ ॥

अर्थः-ज० जघन्य पु० पुरुष ति० त्रण

प्रकारना प० कह्या तं० ते ज० कहुँ छुं दा० दास भा० मुल्ये काम करे ते भा० कमार्णीमां चोथो भाग लइ काम करे ते ॥७॥

जहन्नपुरिसा तिविहा पन्नता । तं जहा । दासा भायगा भाइलगा ॥७॥

भावार्थः-जघन्य पुरुष त्रण प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, दास ते दासीना पुत्र ?, भृतक ते मुल्यथी काम करे २, चोथो भाग भागलड काम करे ३, ए त्रण भेद छे ॥ ७ ॥

अर्थः-ति० त्रण भेदे म० मच्छ प० कह्या तं० ते ज० कहुँ छुं अ० इंडाथी उपन्याते पो० वस्त्र वर्णिया जेणे ते सं० गर्भ विना उपजे ते ॥ १ ॥

१६ पेरा (मनुष्य पुरुषना त्रा० गजार कह्या हवे सामान्यथी तिर्यचोता जलन् दिनो० त्रा० प्रकार कहे छे.)

तिविहा मच्छा पन्नता नै जग । अण्डया पोयया मंगुडिङ्गा ॥ १ ॥

भावार्थः-ए मनुष्य चापवरन्य कहुँ, इन तिर्यच जलवरन्य कहे छे, त्रा० गजार गजन डेल छे ते कहे लै गंडव न ॥ १ ॥ पोतज ते वस्त्र वर्णिया जान २, सा० नै गर्भ विना उपजे ३, ए त्रण भेद छे, ॥ १ ॥

अर्थः-अ० अंडज म० पचड लै० नम् क-कारे प० कह्या तं० ते ज० कहुँ छुं द० स्त्री पु० पुरुष न० नपुसक ॥२॥

अण्डया मच्छा निविहा पन्नता । नै जहा । इत्थी पुरिमा नपुसका ॥ २ ॥

भावार्थः-अंडज मच्छ त्रण प्रकारे रातेल ते ते कहे छे, स्त्री० १, पुरुष २, नपुसक ३ ॥ २ ॥

अर्थः-पो० पोतज म० मच्छ ति० त्रण भेदे प० कह्या तं० ते ज० कहुँ छुं द० स्त्री पु० पुरुष न० नपुसक ॥२॥

पोयथा मच्छा तिविहा पन्नता ।
तं जहा । इत्थी पुरिसा नपुंसगा ॥३॥

भावार्थः—एमज पोतज मच्छना पण त्रण
भेद ते स्त्री, पुरुष, नपुंसक, समुच्छिम मच्छ एक
नपुंसकज छे तेमांही स्त्री पुरुषपणु नयी ॥३॥

अर्थः—ति० त्रण ब्रकारे प० पंखी प०
कहा तं० ते ज० कहुं छुं अ० हंस प्रमुख
पो० बागुल प्रमुख सं० खंजन प्रमुख ॥४॥

तिविहा पक्खी पन्नता । तं जहा
अण्डया पोयथा संमुच्छिमा ॥४॥

भावार्थः—त्रण ब्रकारे पक्षी कहेल छे ते कहे
छे, अंडज ते हंश प्रमुख १, पोजत ते बागुल
प्रमुख २, समुच्छिम ते खंजन प्रमुख ए सर्व
पंखेदो ३, ए त्रण भेद छे ॥४॥

अर्थः—अ० अंडज प० पंखी ति० त्रण प्र-
कारे पं० कहा तं० ते ज० कहुं छुं इ० स्त्री पु०
पुरुष न० नपुंसक ॥५॥

अण्डया पक्खी तिविहा पन्नता ।
तं जहा । इत्थी पुरिसा नपुंसगा ॥५॥

भावार्थः—अंडज पक्षी त्रण प्रकारे कहेलछे
ते कहे छे, स्त्री १, पुरुष २, नपुंसक ३ ॥५॥

अर्थः—पो० पोतज प० पंखी ति० त्रण प्र-
कारे पं० कहा तं० ते ज० कहुं छुं इ० स्त्री
पु० पुरुष न० नपुंसक ॥६॥

पोयथा पक्खी तिविहा पन्नता । तं
जहा । इत्थी पुरिसा नपुंसगा ॥६॥

भावार्थः—एमज पोतज पक्षीना पण त्रण
भेद ते स्त्री, पुरुष, नपुंसक, ए त्रण भेदछे ॥६॥

अर्थः—ए० एम ए० एणे अ० आलावे उ०
हैर चाले ते वि० पण भा० जाणवा (७-९) ॥७॥

एवं एएण अभिलावेण उरपरिसप्पा
वि भाणियवा [७-९] ॥७॥

भावार्थः—एम एणे अभीलावे करी हैरा
भेर चाले ते उरपरी सर्प ते पण त्रण प्रकारे
कहेवा ॥७॥

अर्थः—धु० शुजाए चाले ते वि० पण भा०
जाणवा नोलीया प्रमुख (१०-१२) ॥८॥

भुयपरिसप्पा वि भाणियवा ॥
[१०-१२] ॥८॥

भावार्थः—एमज शुजाथी चाले ते शुजपरी
सर्प ते पण त्रण प्रकारे जाणवा ॥८॥

अर्थः—ए० एम चे० वक्ती ति० त्रण भेदे
इ० स्त्रीओ पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं ति०
तिर्थचनी जो० योनीनी इ० स्त्रीओ म० मनु-
ष्यनी इ० स्त्रीओ दे० देवतानी इ० स्त्रीओ

१७. एवं चेवं तिविहा ओ इत्थीओ प-
न्नता ओ । तं जहा । तिरिक्खजोणि-
त्थीओ मगुस्सित्थीओ देवित्थीओ

भावार्थः—एवीज गीते त्रण प्रकारनी स्त्री
कहेअछे ते कडे छे, तिर्थचनी स्त्री १, मनुष्यनी
स्त्री २, देवनी स्त्री ३, ए त्रण भेद छे.
अर्थः—ति० तिर्थचनी जो० योनी इ० स्त्रीओ ति०

त्रण प्रकारे पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं ज०
मालालीओ थ० गाय प्रमुख ख० पंखीणी जो० ॥१॥

१८. पेरा (तिर्थचना त्रण प्रकार कहा, हवे
स्त्री पुरुष नपुंसकना त्रण प्रकार कहे.)

तिरिक्खजोणित्थीओ तिविहा ओ प-
न्नता ओ । तं जहा । जलचरीओ थ-
लचरीओ खहचरीओ ॥१॥

भावार्थः—तिर्थचनी स्त्री त्रण प्रकारे कहेलछे,
जलचरी ते मालाली प्रमुख १, थलचरी ते
गाय भेस घोडी प्रमुख २, खेचरी ते चक्कली,
हंगली, मोरली प्रमुख ३, ए त्रण भेदछे, ॥१॥

अर्थः—म० मनुष्यनी इ० स्त्रीओ ति० त्रण
भेदे पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं क० भरत

ऐसवत् महाविदेह क्षेत्रनी अ० त्रीस अकर्म भु-
मिनी अ० छप्पन अंतर द्वीपनी ॥२॥

मणुस्सत्थीओ तिविहाओ पन्नता-
ओ । तं जहा । कम्मभूमियाओ अ-
कम्मभूमियाओ अन्तरहीवियाओ ॥३॥

भावार्थः—मनुष्यनो स्त्री त्रण प्रकारे कहेल
छे ते कहे छे, असी ते तरवार प्रमुख शख्त
वांधीने आजीवीका करे ?, यसी ते लेखण
खशनाइए लखवानी आजीविका करे २,
कृपी ते कोस, कोदाळी, पावडो प्रमुखथी
खेतीनो धंयो करी आजीवीका करे ३, ए
त्रण प्रकारे आजीवीका करे ते पांच भरत,
पांच इरवत, पांच महावीदेह ए पंनर क्षेत्रना कर्म
भूमी मनुष्यनी स्त्री १, पुर्वोक्त त्रण प्रकारना
कर्म रहित अनेदश प्रकारना कल्प वृक्षेकरी जीवे
ते पांच हेमवय, पांच एरणवय, पांच हरिवास,
पांच रम्यकवास, पांच देवकुरु, पांच उत्तरकुरु,
ए त्रीस क्षेत्रना अकर्म भूमी युगलीयां मनु-
ष्यनो स्त्री २, छप्पन अंतर द्विपनां युगलीया
मनुष्यनी स्त्री ३, ए त्रण भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे पु० पुरुष पं० कहा
तं० ते ज० कहुँ छुँ ति० तिर्यच जो० योनिना
पु० पुरुष म० मनुष्य पु० पुरुष दे० देवता
पु० पुरुष ॥३॥

तिविहा पुरिसा पन्नता । तं जहा ।
तिरिखजोणियपुरिसा मणुस्सपुरिसा
देवपुरिसा ॥ ३ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारना पुरुष कहेलछे, ति-
र्यच योनिना पुरुष १, मनुष्य पुरुष २, देव-
पुरुष ३, ए त्रण भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० तिर्यच जो० योनीना पु० पु-
रुष ति० त्रण प्रकारे पं० कहा नं० ते ज०
कहुँ छुँ ज० माछलां य० हाथी स० पंत्रीया ॥४॥

तिरिखजोणियपुरिसा तिविहा प-
न्नता । तं जहा । जलवरा थलवरा
खहवरा ॥ ४ ॥

भावार्थः—तिर्यच योनिना पुरुष त्रण प्रकारे
कहेलछे, जलवरा पुरुष ते मच्छ प्रमुख १, थल
चर पुरुष ते हाथी, घोडा प्रमुख २, खेचर
(पक्षी) पुरुष सुडा, हंस, मोर प्रमुख ३, ए
त्रण भेद छे ॥ ४ ॥

अर्थः—म० मनुष्य पु० पुरुष ति० त्रण
भेदे पं० कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ क० पंनर
कर्म भुमिना अ० त्रीस अकर्म भुमिना युग-
लीया अ० ७६ अंतर द्वीपना युगलीया ॥५॥

मणुस्सपुरिसा तिविहा पन्नता । तं
जहा । कम्मभूमिया अकम्मभूमिया
अन्तरहीवगा ॥ ५ ॥

भावार्थः—मनुष्य पुरुष त्रण प्रकारे कहेल
छे, कर्म भुमिना १, अकर्म भुमिना २, अंतर
द्विपना ३, ए त्रण भेद छे ॥ ५ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे न० नपुंसक पं०
कहा तं० ते ज० कहुँ छुँ ने० सात नरकना
नपुंसक ति० तिर्यच जो० योनिना न० नपुं-
सक म० मनुष्य नपुंसक ॥६॥

तिविहा नपुंसगा पन्नता । तं जहा ।
नेइयनपुंसगा तिरिखजोणियनपुंस-
गा मणुस्सनपुंसगा ॥ ६ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे नपुंसक कहेल छे,
साते नरकना नास्की नपुंसक ?, तिर्यच योनि-
ना नपुंसक २, मनुष्य नपुंसक ३, [देवता न-
पुंसक थाय नहीं] ए त्रण भेद छे ॥ ६ ॥

अर्थः—ति० तिर्यच जो० योनीना न० न-
पुंसक ति० त्रण भेदे पं० कहा नं० ते ज०
कहुँ छुँ ज० जलवरा थलवरा खहवरा ॥७॥

तिरिक्खजोणियनपुंसगा तिविहा प-
न्नता । तं जहा । जलचरा थलचरा
खहचरा ॥ ७ ॥

भावार्थः—तिर्यच योनीना नपुंसक कहेल छे
ते कहेछे, जलचर नपुंसक १, थलचर नपुंसक
२, खेचर नपुंसक ३, ए त्रण भेद छे ॥७॥

अर्थः—मनुष्य न० नपुंसक ति० त्रण भेदे
पं० कहा तं० ते ज० कहुं छुं क० कर्म भु-
मिना अ० अकर्म भुमिना अ० अन्तरद्वीपना ॥८॥

मणुस्सनपुंसगा तिविहा पन्नता । तं
जहा । कम्मभूमिया अकम्मभूमिया
अन्तरद्वीपगा ॥ ९ ॥

भावार्थः—मनुष्य नपुंसक त्रण प्रकारे कहेल
छे ते कहे छे, कर्म भुमिना नपुंसक १, अकर्म
भुमिना नपुंसक २, अन्तर द्वीपना नपुंसक ३,
ए त्रण भेद छे ॥ ८ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे ति० तिर्यच जो०
योनी पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं इ० स्त्री
पु० पुरुष न० नपुंसक ॥९॥

तिविहा तिरिक्खजोणिया पन्नता ।
तं जहा । इत्थी पुरिसा नपुंसगा
॥ ९ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे सामान्य भावे तिर्यच
कहेल छे ते कहे छे, स्त्री १, पुरुष २, नपुंसक
३, ए त्रण भेद छे ॥ ९ ॥

अर्थः—न० नारकीने त० त्रण ले० लेश्या
पं० कही तं० ते ज० कहुं छुं क० कृष्णलेशा
नी० नीललेशा का० कापोतलेशा ॥१॥

१९ पेरा (जीवोनी स्त्री विगेरे परिणीति
लेशाना, वशपणाने लीथे थाय छे तेथी नारक
विगेरे पटोमां लेशा त्रण स्थानकवडे कहे-
वामां आवे छे.)

नेरइयार्ण तओ लेसाओ पन्नताओ ।
तं जहा । किण्हलेसा नीललेसा काउ-
लेसा ॥ १ ॥

भावार्थः—स्त्रीयादीक वेद ते लेशाथी वंधाय
ते माटे लेशा कहे छे, नारकीने त्रण लेशा क-
ही ते कहे छे, कृष्ण १, नील २, कापोत ३,
ए त्रण भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—अ० असुरकुमारने त० त्रण ले०
लेशा सं० माठी पं० कही तं० ते ज० कहेछे
क० कृष्णलेशा नी० नीललेश्या का० का-
पोतलेशा ॥ २ ॥

असुरकुमारार्ण तओ लेसाओ सं-
किलिङ्गाओ पन्नताओ । तं जहा ।
किण्हलेसा नीललेसा काउलेसा ॥२॥

भावार्थः—असुरस्कुमारने त्रण लेशा संकि-
लष्ट (बुँडो) कहेझ छे [चोथी तेजुलेशा
असुरकुमारने छे पण ते संकिलष्ट नयी] ते
कहे छे, कृष्ण १, नील २, कापोत ३, ए त्रण ॥२॥

अर्थः—ए० एम थ० स्थनितकुमारने ॥३॥

एवं थणियकुमारार्ण ॥ ३ ॥

भावार्थः—एम यावत् स्तनित कुमार लगे
ए त्रण संकिलष्ट लेशा जाणवी ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० एम पु० पृथ्वीकायने आ० अ-
पकायने व० वनस्पतीकायने वि० पण ते०
तेउकायने वा० वायुकायने वे० वेइन्द्रिने ते०
तेइन्द्रिने च० चडरिंद्रिने वि० पण त० त्रण
ले० लेशा ज० जेम ने० नारकीने ॥४॥

एवं पुढविकाइयार्ण आउवणस्सइ-
काइयाण वि तेउकाइयार्ण वाउकाइया-
र्ण वेइन्दियार्ण तेइन्दियार्ण चउरिन्दि-
याण वि तओ लेसाओ जहा नेरइया-
र्ण ॥ ४ ॥

भावार्थः—एम पृथ्वी, पाणी, बनस्पतिकायने कृष्ण १, नील २, कापोत ३, ए त्रण लेशा जाणवी एहमां देवता आवी उपजे ते माटे ते जुलेशा पण छे ते माटे असुरकुमारना सुत्रमां कहुं एम तेउकाय, वायुकाय, वेङ्द्रीने तेइंद्री, चोरिंद्रीने कृष्ण १, नील २, कापोत ३, ए त्रण लेशा होय ॥ ४ ॥

अर्थः—प० पञ्चेन्द्रि ति० तिर्यच जो० योनिनी त० त्रण ले० लेशा सं० पापनी प० कही तं० ते ज० कहुं द्वं क० कृष्णलेशा नी० नीललेशा का० कापोतलेशा ॥५॥

पञ्चिदियतिरिक्षिखजोणियाणं तओ
लेसाओ संकिलिद्वाओ पन्नत्ताओ । तं
जहा । किण्हलेसा नीललेसा काउले-
सा ॥ ५ ॥

भावार्थः—पञ्चेन्द्री तिर्यच योनियाने त्रण लेड्या संकिलष्ट (सुंडी) कही ते कहे छे, कृष्ण ?, नील २, ने कापोत ३ ॥ ५ ॥

अर्थः—पञ्चेन्द्रि ति० तिर्यच जो० योनिनी त० त्रण ले० लेशा अ० रुडी प० करी तं० ते ज० कहुं द्वं ते० तेजुलेशा प० पञ्चलेशा मु० शुकुलेशा ॥ ६ ॥

पञ्चिन्दियतिरिक्षिखजोणियाणं तओ
लेसाओ असंकिलिद्वाओ पन्नत्ताओ ।
तं जहा । तेउलेसा पम्हलेसा सुक्ले-
सा ॥ ६ ॥

भावार्थः—पञ्चेन्द्री तिर्यच योनीना जीवने त्रण लेशा असंकिलष्ट ते रुडी कहेल ते ते दे ते तेजु १, पञ्च २, शुकु ३ ॥ ६ ॥

अर्थः—ए० एम स० मनुष्यने वि० पण वा० अथंतरने वि० पण ज० जेम अ० असुरकुमारने ॥७॥

एवं मणुस्ताण वि वाणमन्तरण वि
जहा असुरकुमारण ॥ ७ ॥

भावार्थः—एम मनुष्यने पण जाणवी [संज्ञी तिर्यच पञ्चेन्द्री तथा संज्ञी मनुष्यने जुलेशा छे पण इहां त्रणनो घोल होवाथी त्रण उत्तम लेशा कहेल छे]. वाणव्यंतरने असुर कुमारनी पेरे त्रण संकिलष्ट ते माठीज लेशा होय ॥ ७ ॥

अर्थः—वे० वैमानिकने त० त्रण लेशा प० कही तं० ते ज० कहुं द्वं ते० तेजुलेशा प० पदम लेशा मु० शुकुललेशा ॥ ८ ॥

वैमाणियाणं तओ लेसाओ पन्नत्ताओ । तं जहा । तेउलेसा पम्हलेसा सुक्लेसा ॥ ८ ॥

भावार्थः—वैमानिक देवने त्रण असंकिलष्ट (मली) लेशा कही छे ते कहे छे, तेजुलेशा १, पञ्चलेशा २, शुकुलेशा ३, ए त्रण भेद छे. ए पूर्योक्त प्रमाणे चौविस दंडके लेशा कही अने जोतिपीने एक तेजुलेशा छे ते माटे इहां कहेल नथी तेहने चालवानो स्वभाव छे ते कहे छे ॥ ८ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके ता० तारा रु० रूप च० चले तं० ते ज० कहुं द्वं वि० विकुर्वणा करनो वा० अथवा प० मैथुन सेवा करवाने वा० अथवा ठा० पोताना थानकथी वा० वली ठा० वीजे थानके सं० जातो ता० तारा रु० रूपे व्योतिपी च० चले

२० पेरा (उपर वैमानीकनुं लेशा द्वार-
वडे त्रण प्रकारे वर्णन कर्यु. जोनीपीयोने त्रण
प्रकारे लेशा नही होवाथी चलण घर्मवडे तेनुं
वर्णन करेछे)

तिहिं ठणोहिं ताराख्वे चलेज्जा ।
तं जहा । विउव्यमाणे वा पसियारेमाणे
वा ठाणाओ वा ठणं संकममाणे ता-
राख्वे चलेज्जा ॥

भावार्थः—त्रणप्रकारे स्वस्थानकथी जोनिपी

तारा चले ते कहेछे, वैक्रेय विकुर्वणा करतां १, देवांगना साथे भोग करतां २, पोताना स्थानकथी वीजे रथानके जातां अथवा कोइक महर्धिक देवता वैक्रेयरूप करतो होय तेने मार्ग आपवाने चले ३, ए त्रण भेद छे

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवता वि० विजलीनी पेरे उध्योत क० करे तं० ते ज० कहुँछुं वि० वैक्रिय रूप करतो वा० अथवा प० देवांगना साथे भोग करतो वा० अथवा त० तथा रु० रूप (शुद्ध) वा० अथवा स० साधुने वा० अथवा मा० मोटा महानुभावने वा० अथवा इ० रुद्धि जु० आभरणनी ज्योती ज० कोति० व० बल वी० वीर्य पु० अभिमान प० पराक्रम उ० देपाडतो दे० देवता वि० वीजलीनीपरी ज्ञाटको विद्युतकार क० करे। ॥१॥

२१ पेरा (उपर ताराना देवनी चलण नी क्रीयाना कारणो कहा, इवे देवोना विद्युतना (वीजलीना) तथा स्तनीत (गर्जना) नी क्रीयाना कारणो कहेछे।)

तिहिं ठाणेहिं देवे विज्जुयारं करेज्जा।
तं जहा। विउघमाणे वा पस्यारेमा-
णे वा तहाल्खसस वा समणस्स वा
माहणस्स वा इहिं जुइं जसं बलं वी-
स्यं पुरिस्कारपरकमं उवदंसेमाणे देवे
विज्जुयारं करेज्जा। ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण स्थानेक देवता दर्पवंत विजलीनी पेरे उघोत करे ते कहे छे, वैक्रेय रूपादी विकुर्वणा करतो ?, देवांगना साथे भोग करतो २, तथारूप जे श्रमणने माहणने महानुभावने रुद्धि, परिवार, विमानादीक, शरि, आभरणादीकनी ध्युती (कांती), जशकीति, बल ते शरीरनी गक्ति १, वीर्य ते जीवनी हाँमन २, पुरिसकारते अभिमान ३, पराक्रम ते

उध्यम ४, ए सर्वदेखाडतो वीजलीनी पेरे उघोत करे ५, ए त्रण भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवता थ० मेघनीपरे गाजबुते क० करे तं० ते ज० कहुँछुं वि० विकुर्वणा करतो ए० एम ज० जेम वि० विद्युतकार त० तेम थ० गर्जारव (गाजबुं) पि० पण ॥ २ ॥

तिहिं ठाणेहिं देवे थणियसदं करे-
ज्जा। तं जहा। विउघमाणे एवं जहा
विज्जुयारं तहेव थणियसदं पि ॥ २ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे देवता मेघनी पेरे ग-
र्जना करे छे ते कहे छे, विकुर्वणा करतो ?, एम यावत जेम वीजली करे तेमज मेघनी पेरे गर्जना पण त्रण प्रकारे जाणवी ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके लो० लोकमां
अ० अंधकार सि० होय० तं० ते ज० कहुँछुं
अ० अरिहंत वो० मोक्षजाते अ० अरिहंत प०
भाष्यो ध० धर्म वो० विच्छेद जाते पु० द्रष्टि
वाद प्रमुख सिद्धांत वो० विच्छेद जाते ॥ १ ॥

२२ पेरा (लोकना अंधकार विगेरे दूर क-
रवारूप उत्पात विगेरे पंदर सुत्रोथी कहेछे।)

तिहिं ठाणेहिं लोगन्धयारे सिद्धा।
तं जहा। अरहन्तोहिं वोच्छिज्जमाणे-
हिं अरहन्तपन्नते धर्मे वोच्छिज्जमाणे
पुघगए वोच्छिज्जमाणे ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे लोकमां अंधकार थाय ते कहे छे, अष्टमहाप्रतिहार्यवंत, अतिशयवंत एवा अरिहंत मोक्षमां जातां लोकमां अंधकार थाय, भावधी ज्ञानी गया माटे ?, अरिहंतनो भाष्यो धर्म विच्छेदजातां२, भरत, ऐरवत आश्री पुर्वगत द्रष्टीवादादी सिद्धांत विच्छेद जातां३ अंधकार देखाय, ए त्रण भवयी कहा अने द्रव्ययी पण राजानुं मर्यादाय तथा देश नग-

रनो भंग थातां अंधकार देखाय ३, ए त्रण
भेद छे ॥ १ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके लो० लोकमां
उ० अजयालुं सि० थाय तं० ते ज० कहुंछुं
अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाते अ० अरिहंत
प० दीक्षालेते अ० अरिहंतने ना० ज्ञान उ०
उपजवाना म० ओछवने विषे ॥ २ ॥

तिहिं गणेहिं लोगुज्जोए सिया ।
तं जहा । अरहन्तेहिं जायमाणेहिं अ-
रहन्तेसु पवयमाणेसु अरहन्ताणं ना-
णुपायमहिमासु ॥ २ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे मनुष्य लोक मांडी
अजयालुं थाय ते कहेछे, अरिहंतनो जन्म थतां
१, अरिहंत दीक्षा लिए त्यारे २, अरिहंतने
ज्ञान उपजवाना महोत्सवन विषे ३, ए त्रण
भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवताने
सुनन प्रमुखने विषे अ० अंधकार सि०
थाय तं० ते ज० कहुंछुं अ० अरिहंत वो०
मोक्षजाते अ० अरिहंते प० पर्षपेल थ० धर्म
वो० विच्छेद जाते थके पु० द्रष्टिवाद सिद्धांत
वो० विच्छेद जाने थके ॥ ३ ॥

तिहिं गणेहिं देवन्यवारे सिया । तं
जहा । अरहन्तेहिं वोच्छिज्जमाणेहिं
अरहन्तपन्नने धर्मे वोच्छिज्जमाणे पु-
घगए वो० नजमाणे ॥ ३ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे देवताना भवनादिकने
विरे अधकार थाय ते कहे छे, अरिहंत मोक्ष
जाता १, अरिहंतनो धर्म विच्छेद (नाय पां-
मना) जानांसे भरत दरक्षत भेज आवी जाणवुं
३, एक्षत्र द्रष्टिवादादी सिद्धांत विच्छेद जाता
३, ए त्रण भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवताने
उ० उद्योत सि० थाय तं० ते ज० कहुंछुं अ०
अरिहंतनो जा० जन्म थाते अ० अरिहंत
प० दीक्षालेते अ० अरिहंतने ना० ज्ञान उ०
उपजवाना म० ओछवने विषे ॥ ४ ॥

तिहिं गणेहिं देवुज्जोए सिया । तं
जहा । अरहन्तेहिं जायमाणेहिं अरह-
न्तेहिं पवयमाणेहिं अरहन्ताणं नाणु-
पायमहिमासु ॥ ४ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे देवताना भवनादिकने
विषे उजवालुं थाय ते कहे छे, अरिहंतनो
जन्म थाय त्यारे १, अरिहंत दीक्षा लिये त्यारे
२, अरिहंतने ज्ञान उपन्ने ते प्रहिमाने विषे ३,
ए त्रण भेद छे ॥ ४ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवताने
सं० एकठा मलबुं सि० थाय मनुष्यमां तं०
ते ज० कहेछे अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाता
अ० अरिहंत प० दीक्षालेता अ० अरिहंतने
ना० ज्ञान उ० उपजवाना म० ओछवने विषे ॥ ५ ॥

तिहिं गणेहिं देवसंनिवाए सिया ।
तं जहा । अरहन्तेहिं जायमाणेहिं अ-
रहन्तेहिं पवयमाणेहिं अरहन्ताणं ना-
णुपायमहिमासु ॥ ५ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे पृथ्वीमा सर्वे देवता
एकठा मले ते कहे छे, अरिहंतनो जन्म था १,
अरिहंत दीक्षा लिए त्यारे २, अरिहंतने
केवज ज्ञान उपन्ने तेहना महोत्सवने विषे सर्वे
देवता एकठा थाय ३, ए त्रण भेद छे ॥ ५ ॥

अर्थः—एम दे० देवता उ० समवाय ॥ ६ ॥
देवुक्लिया ॥ ६ ॥

भावार्थः—एम देव समवाय ते उक्लिया
विषय ॥ ६ ॥

अर्थः—ए० एम दे० देवतानो क० हर्षना शब्द ॥ ७ ॥

एवं देवकहकहए ॥ ७ ॥

भावार्थः—देवतानो हर्षनो कलकल शब्द थाय ते पुर्वोक्त त्रण प्रकारे जाणवुं ॥ ७ ॥

अर्थः—तिं० त्रण ठा० थानके दे० इन्द्र मा० मनुष्य लो० लोकमांही ह० शिघ्र आ० आवे तं० ते ज० कहुंचुं अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाते अ० अरिहंत प० दीक्षाले तेवारे अ० अरिहंतने ना० ज्ञान उ० उपजवाना म० महिमानेविषे ॥८॥

तिहिं गणेहिं देविन्दा माणुसं लोगं हृष्मागच्छन्ति । तं जहा । अरहन्ते-हिं जायमाणेहिं अरहन्तेहिं पवयमाणे-हिं अरहन्ताणं नाणुप्यायमहिमासु ॥८॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे सर्वं चोसठ दैवद्रौ मनुष्य लोकमां आवे ते कहे छे, अरिहंतनो जन्म थाय त्यारे १, अरिहंत दिक्षा लीए त्यारे २, अरिहंतने केवळ ज्ञान उपजवाना महोत्सवने विषे ३, ए त्रण भेद छे ॥ ८ ॥

अर्थः—एम सा० इन्द्र सरिपा रुद्धिना धणी ॥९॥

एवं—सामाणिया ॥ ९ ॥

भावार्थः—एम सामानीक देवता ते इद्र सरिखी रुद्धिना धणी ॥९॥

अर्थः—ता० महत्तर सरिषा थानके ॥१०॥

तायत्तीसगा ॥ १० ॥

भावार्थः—त्रायत्तीसक ते गुरु तथा पीता सरिखा ॥ १० ॥

अर्थः—लो० इन्द्रना लोकपाल दे० देवता ॥११॥

लोगपाला देवा ॥ ११ ॥

भावार्थः—चार लोकपाल ॥ ११ ॥

अर्थः—अ० अग्र म० महिषी दे० देवीओ ॥१२॥

अग्रमहिसीओ देवीओ ॥ १२ ॥

भावार्थः—अग्र महिषी ते इद्राणीयुं ॥१२॥

अर्थः—प० त्रण पर्यदाना दे० देवता ॥१३॥

परिसोववन्नगा देवा ॥ १३ ॥

भावार्थः—त्रण पर्यदाना देवता ॥ १३ ॥

अर्थः—अ० सातकटकना अधिष्ठिति दे० देवता ॥ १४ ॥

अणियाहिवर्द्द देवा ॥ १४ ॥

भावार्थः—कटकना अधिष्ठिति देवता ॥ १४ ॥

अर्थः—अ० अंग र० रक्षक दे० देवता मा० मनुष्य लो० लोकमां ह० शिघ्र आ० आवे ॥१५॥

अङ्गरक्षा देवा माणुसं लोगं हृष्मागच्छन्ति ॥ १५ ॥

भावार्थः—अंगरक्षक देवता ए सर्वे इन्द्रनो परिवार ते पुर्वोक्त त्रण कारणे मनुष्य लोकमां जलदी आवे ॥ १६ ॥

अर्थः—तिं० त्रण ठा० थानके दे० देवता अ० सिहांसनथी उठे तं० ते ज० कहुंचुं अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाता जा० यावत तं० तेम चे० वळी ॥ १ ॥

२३ पेरा (मनुष्य लोकमां देवोने आववाना कारणो कहा ते कारणो देवोने नमस्कार विग्रेरे करवाना कारण रुपछे ते पांच सुत्रो कहेछे.)

तिहिं गणेहिं देवा अव्युद्गेज्जा । तं जहा । अरहन्तेहिं जायमाणेहिं जाव तं चेव ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे देवता सिंहासनथी उठे ते कहे छे, अरिहंतनो जन्म थाय त्यारे १, अरिहंत दिक्षा लिये त्यारे २, अरिहंतने केवळ ज्ञान उपजे त्यारे ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम आ० आसन्न च० चाले ॥२॥

एवं—आसणाङ्गं चलेज्जा ॥ २ ॥

भावार्थः—एमज एह त्रण कारणे आसन चाले ॥ २ ॥

अर्थः—सी० सीहनाद क० करे ॥ ३ ॥
सीहणायं करेज्जा ॥ ३ ॥

भावार्थः—एमज ए त्रण कारणे देवता विमानमां तथा पृथ्वीमां सिंहनाद करे ॥ ३ ॥

अर्थः—चे० वस्त्रनी उ० दृष्टि क० करे ॥ ४ ॥
चेलुकसेवं करेज्जा ॥ ४ ॥

भावार्थः—एमज ए त्रण कारणे देवता वस्त्रनी दृष्टि करे ॥ ४ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके दे० देवता ना चे० चैत्य रु० दृक्ष च० चले तं० ते ज० कहुं छुं अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाता जा० यावत त० तेम चे० बली ॥ ५ ॥

तिहिं शणेहिं देवाणं चेइयरुक्खा चलेज्जा । तं जहा । अरहन्तेहिं जायमाणेहिं जाव तं चेव ॥ ५ ॥

भावार्थः—त्रण कारणे देवातानां दृक्ष चले (हाले) ते दृक्ष मुधर्मा सभाने वारणे होय ते कहे छे, अरिहंतनो जन्म थाय त्यारे १, अरिहंत दीक्षा लिये त्यारे २, अरिहंतने केवल ज्ञान उपजे त्यारे ३, ए त्रण वस्त्रे महोत्सव करवा आवे आवे ॥ ५ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० थानके लो० लोकांतिक दे० देवता मा० मनुष्य लो० लोकमां ह० गिघ आ० आवे तं० ते ज० कहुं छुं अ० अरिहंतनो जा० जन्म थाना अ० अरिहंत प० दीक्षा लेता थका अ० अरिहंतने ना० ज्ञान उ० उत्तप्तनना म० ओळखने विषे.

२४ पेरा (खाम करीने लोकान्तीक देवता मनुष्य क्षेत्रमा आववाना कारणो कहे छे)

तिहिं शणेहिं लोगन्तिया देवा माणु-
मं लोगं हृष्मागच्छन्ति । तं जहा ।
अरहन्तेहिं जायमाणेहिं अरहन्तेहिं प-

व्यमाणेहिं अरहन्ताणं नाणुप्पायमहि-
मासु ॥

भावार्थः—पांचमा ब्रह्मदेव लोकनी पासे कृज राजी छे तिहां लोकांतिक देवता वसे छे, ते देवता त्रण कारणे मनुष्य लोकमां आवे ते कहे छे, अरिहंतनो जन्म थाय त्यारे १, अरिहंत दीक्षा लिये त्यारे २, अरिहंतने केवल ज्ञान उपजे त्यारे ३, ए त्रण वस्त्रे महोत्सव करवा आवे

अर्थः—ति० त्रण दु० दुखे ओसिंगण थाय स० हे श्रमण आ० आयुपमन तं० ते ज० कहे छे अ० माता पि० पितानो ओसिंगण न थाय भ० भरणपोपण करे ते शेठ स्वामीनो ध० धर्मना दातारनो ॥ १ ॥

२५ पेरा (अरिहंत भगवान धर्माचार्य तथा महा उपकारी होवाथी अने तेमना उपकारनो वदलो वाली शकाय तेम नहीं होवाथी भगवाननी पुजा विगेरे अर्थे देवो अन्ने आवेछे)

तिण्हं दुष्पडियारं समणाउसो । तं जहा । अम्मापिडणो भट्टिस्स धम्मा-यस्यिस्स ॥ १ ॥

भावार्थः—भगवंत कहे छे ते श्रमण आयु-
ष्यन त्रण जणाना उपकारनो वदलो मुस्केल धी वाली शकाय ! ते कहे छे माता पीतानो १, भरण पोपण करे ते (मालीक) स्वामीनो २, जेणे धर्म पमाडेल होय ते धर्माचार्यनो ३ ॥ १ ॥

अर्थः—सं० नन्त्ये प्रभाते वि० य० पं० वङ० के० कोड कुलवंत पु० पुरुष अ० माता पि० पिताने-
स० सो ओपधे पा० पाकुं स० हजार ओ-
पधे पा० पाकुं ते० तेले करी अ० मर्दन करे
स० मुरामि ग० गन्ध उ० उगटणु करे चो-
लावीनि नि० त्रण उ० पाणीए म० नक्करावीनि
स० सर्व अ० अकंकार वि० सोभिन क०
करीने म० मनोज था० दाँडलीए पा० नीपनुं

सु० शुद्ध काचुं दाखेल नहीं अ० अदार जातिना व० शाक तेणे आ० सहित भो० भोजन भो० जमाडीने जा० जावजीव सुधी पि० वांसे व० उपाडीने प० चाले एटला वाना करे ते० तोहि अ० पण त० ते पुत्र अ० माता पि० पितानो दु० ओसिंगण न भ० थाय॥२॥

संपाओ वि यण केइ पुरिसे अम्मा-पियरं सयपागसहस्सपागेहिं तेलेहिं अ-भडेत्ता सुरभिणा गन्धटृएण उवट्टित्ता तिहिं उदगेहिं मज्जावित्ता सव्वालंकारविभूसियं करेत्ता मणुञ्च थाली-पागसुद्धं अद्वारसव्वञ्चणाउलं भोयणं भोयावेत्ता जावज्जीवं पिट्टिवडिंसिया-ए परिवहेज्जा; तेणावि तस्स अम्मा-पिउस्स दुप्पडियारं भवइ॥ २ ॥

भावार्थः—(हवे केटलुं करता छतां पण ओसिंगण थाय नहीं ते कहे छे) कोइ कुळ-पुरुष नित्य प्रभाते माता पीताने शतपाक ते (सो औपथ मेल्वी तेल काढेलुं होय ते) सहस्र पाक (ते हजार औपथ मेल्वी तेल काढेलुं होय ते) तेले करी मर्दन करी सुगंध उश्च शितल (ताढ) पाणीए स्नान करावी पछी धावना चंदन सुरंघ पवित्र पाणीमां घसी शरिे विलेपन करे पछी सर्व अलंकार आभ्रणे करी विलुपा (शोभा) वंत शारिर करे, वहु मुख्य देवदृष्ट्य वस्त्र पहेरावे इत्यादी भक्ति भाव सहित करीने पछी मनोज्ञ (मनने गमतुं) मनोहर हांडलीमां पाकेलुं शुद्ध नीपजेलुं पण दाखेलुं नहीं तेम काचुं नहीं एहवुं अदार जानिगा अंजने (जाके) करी सहीत भोजन जमाडीने जावजीव लगे वांसे (खभे) उपाडी चाले एटलां वानां करे तो पण ते पुत्र माता

पितानो ओसिंगण न थाय एम श्री भगवंते कहुं ॥ २ ॥

अर्थः—अ० हवे प० वळी से० ते पुत्र त० ते अ० माता पि० पिताने के० केवलिनो प० भाष्यो ध० धर्म आ० कहीने प० समजाविने प० भेद भेदांतर कहीने ठा० धर्मने विषे स्थापिने भ० थाय ते० ते धर्मनी करणीए त० ते अ० माता पि० पितानो सु० ओसिंगण भ० थाय॥३॥

अहे ण से तं अम्मापियरं केवलि-पन्नते धम्मे आधवइत्ता पन्नवइत्ता परुवइत्ता ठावइत्ता भवइतेणामेव तस्स अम्मापिउस्स सुप्पडियारं भवइ॥३॥

भावार्थः—(ते वारे शिष्य पुञ्जनो हयो हे प्रभु ? ते पुत्र माता पिताना गुणनो ओसिंगण चीरीते थाय ? त्यारे प्रभु उत्तर कहता हवा के हे शिष्य ?) हवे जो ते पुत्र माता पीताने कदापी केवलीनो भाष्यो धर्म कहे नमजावे समझावीने पस्पीने भेद भेदांतर कहीने धर्ममां स्थापी धर्ममां स्थिर करी धर्म करावे तो तेणे करी ते पुत्र माता पितानो ओसिंगण थाय, ए प्रथम प्रकार कह्यो ॥ ३ ॥

अर्थः—स० हेश्रमण आ० आ॒ उस्वावंत के० को इक म० मोटो धनवंत द० दरिद्रीने स० उत्तकृष्टो करे धन आपीने त० ते वार ण० पछी से० ते द० दरिद्री स० धने उत्कृष्टो स० थयो थको प० पछी पु० धन पाम्या केडे च० ण० वळी वि० धणा भो० भोगने स० समुदाए करी स० सहित थको थां ते वि० विचरे न० तेवार ण० पछी से० ते म० स्वामी शेट अ० एकदा क० समये द० दरिद्री ह० थयो स० थको त० ते धनवंत थयो छे ते द० दरिद्रीने अ० पाने ह० शिव आ० आवे त० ते ण० नारे से० ते द० दरिद्री ते० ते भ० स्वार्माने स० सघळो द्रव्य अ०

पण द० देतो थको एटले पोते काँइ न राष्ट्रितो
थको ते० ते स्वामीने अ० बळी त० तेनो
दु० ओसिंगण भ० थाय (नहीं)-॥४॥

समणाऊसो केह महबे दरिदं समु-
क्क्षेज्जा तए णं से दरिदे समुक्किढे
समागे पञ्चा पुरं च णं विउलभोग-
समिइसमन्वागए यावि विहेज्जा, तए
णं से महबे अन्नया कयाइ दरिदीहूए
समागे तस्स दरिदस्स अन्तियं हव्वमाग-
च्छेज्जा, तए णं से दरिदे तस्स भट्टिस्स
सव्वस्समवि दलयमाणे तेणावि तस्स
दुपडियारं भवइ ॥ ४ ॥

भावार्थः—हवे वीजो अधिकार कहेँ, भग-
वंत कहेता हवा के हे थ्रमण आयुष्मन, कोइक
म्होयो द्रव्यवंत पुरुष पुरुष तेणे कोइक दरिद्री
पुरुषने द्रव्य दइने उत्कृष्टो धनवंत करे ने दरिद्री
पुरुषने द्रव्य करो उत्कृष्टो कीधा पछी ते पूर्व
काले धन पाम्यार्थी घणा भोगने समुद्दाए क-
रीने विचरे रहे, तेवार पठी ते म्होयो स्वामी
जेणे दरिद्रीने धन दडने धनवान कीधो हतो
ते गेठ एकदा सपए दुष्ट कर्मना योगे दरिद्री
थयो, धन रहित धयो तेवारे ते निर्धन थइ
ते पोताना करेला धनवाननी पासे आवे
तेवारे ते दरिद्री ते स्वामीने सघलुं द्रव्य आपे
पाने काँइ नराखे तोपण ते दरिद्री ते स्वामीनो
ओसिंगण न थाय ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० हवे ण० जो से० ते त० ते
दरिद्री भ० शेठने के० केवळीनो प० भाख्यो
ध० धर्म आ० ते आगल कहने प० खेड क-
द्रीने समजाविने प० पर्हपिने डा० धर्मनविषे
र गपनो भ० थको ते० तेणे ए० करी त०ते
भ० स्वामीनो सु० ओसिंगण भ० थाय॥५॥

अहे णं से तं भट्टि केवलिपन्नते
धर्मे आधवइत्ता पन्नवइत्ता पर्हवइत्ता
ठवइत्ता भवइ; तेणामेव तस्स भट्टिस्स
सुपडियारं भवइ ॥ ५ ॥

भावार्थः—(ते वारे शिष्य पुछतो हवो के
हे प्रभु तो ते शीरीते ओसिंगण थाय ? ते
वारे प्रभु कहेता हवाके हे शिष्य) ते दरिद्री
पोताना स्वामीनी पासे केवळी पर्हज्यो धर्म
कहे, प्रज्ञाए करी समजावीने धर्मने विषे स्थापे,
इढ करी धर्म करावे एटले धर्म पंमाडे तो तेणे
करी ते स्वामिनो ओसिंगण थाय, ए वीजो
प्रकार कहो ॥ ५ ॥

अर्थः—कौ० कोइक त० तथा र० रूप पु-
रुष स० साधु वा० अथवा मा० कोईने हैण-
तो नथी तेहने वा० बळी अ० पासे ए० एक
अ० पण आ० आर्याने ध० धर्मनुं सु० भल्लं
व० वचन सो० सांभळीने नि० हदए धारीने
का० आउखु पुर्ण थके का० काळकिं० करीने
अ० कोइक दे० देव लो० लोकनेविषे दे० दे-
वतापणे उ० उपजे ते० ते पं० वारे से० ते
दे० देवता तं० ते ध० धर्मचार्य प्रत्यं दु०
हुष्कालना वा० बळी दे० देशमांथी सु० सु-
गाल दे० देशमां सा० सुके कं० अट्टीमांथी
वा० बळी नि० वसतीगां क० मुके दी० घणा
का० कालना वा० बळी रो० रोगनी पीडाए
करीने अ० पराभवयो छे ते रोग प्रति वि०
मुकवे ते० एटले अ० प्रकारे त० ते ध० ध-
र्मना आ० आपनारने दु० ओसिंगण भ० न
थाय तो कैम थाय ॥ ६ ॥

केइ तहास्त्रस्स समणस्स वा माह-
णस्स वा अन्तियं एणमवि आरियं ध-
म्मियं सुवर्यणं सोन्ना निसम्म का-

लमासे कालं किञ्चा अन्नयरेषु देव-
लोएसु देवत्ताए उववन्ने, तए णं से देवे-
तं धम्मायस्यि दुभिक्खाओ वा दे-
साओ सुभिक्खं देसं साहरेज्जा क-
न्ताराओ वा निकन्तारं करेज्जा दी-
हकालिएणं वा रोगायझेणं अभिभूयं
विमोएज्जा; तेणावि तस्स धम्मायस्यि-
यस्स दुप्पडियारं भवइ ॥ ६ ॥

भावार्थः-हवे त्रीजो धर्माचार्यनो प्रकार
कहे छे, कोइक पुरुष तथारुप महोटा श्रमण
साधु माहनने पासे एक पण आर्य निष्पाप ते
जीव दयामय धर्मनां शुभ वचन प्रत्ये सांभ-
ळीने सम्यक प्रकारे धर्म करी आयुष्य पुर्णकरी
काळ करीने अनेरा कोइक देवलोकने विषे दे
वता पणे उपजे ते वारे ते धर्माचार्यने दुर्भिक्ष
दोहिली भीक्षा छे जे देशमां एटले दुकाळमांथी
जीहां सुभिक्ष ते सुकाळ होय सोहीली भीक्षा-
लाभे ते देशमां आणी मुके अथवा अटवीमां
शुला पड्या होय तिहांथी वस्तीमां आणीमुके
अथवा घणा काळनो रोग होय ते रोगनो
पीडाथी पराभव्यो होय तेवारे देवशक्तिये करी
ते रोगथी मुकावे तो पण ते धर्माचार्यनो धर्मना
आपनारनो ओसींगण थाय नहीं ॥ ६ ॥

अर्थः-अ० हवे ण० जो से० ते देवता ते० ते
ध० धर्माचार्यने के० केवली प० भाषीत ध०
धर्मथकी ध० पड्यो स० थको ते प्रते शु०
फरीने वि० वळी के० केवली प० भाषीत ध०
धर्म आ० सप्तजावीने जा० यावत ठा० (धर्ममांही)
स्थापतो ध० थको ते० तेणे ए० करी त० ते
ध० धर्माचार्यनो मृ० ओसिंगण ध० थाय ॥ ७ ॥

अहे णं से तं धम्मायस्यि केवलि-
पन्नत्ताओ धम्माओ भद्वं समाणं भुज्जो

वि केवलिपन्नते धम्मे आघवइत्ता जाव
ठावइत्ता भवइ; तेणामेव तस्स धम्मा-
यस्यि स्स मुप्पडियारं भवइ ॥ ७ ॥

भावार्थः-[ते वारे शिष्य पुछतो हवो के
हे प्रभु त्यारे ते धर्माचार्यनो ओसींगण शी-
रीते थाय ? ते वारे प्रभु कहेता हवा के हे
शिष्य ?] जो कदापि ते धर्माचार्ये केवली
भाषीत धर्मथी पड्या होय, अष्ट थया होय
तेहने फरी केवली भाषीत धर्म हेतु युक्तिये करी
समझावी पाढो धर्ममां स्थापे [जेम अपाहा-
चार्यने देवता थयेला चेलाए समझावी करी
धर्ममां स्थीर कर्या तेहनी पेर तथा तेतली प्र-
धानने जेम पोटीलोए प्रतिवोध्या तेहनी पेरे]
तो ते धर्माचार्यनो ओसींगण थाय, ए सिवाय
वीजी रीते थाय नहीं ३, ए त्रण भेद छेा॥ ७ ॥

अर्थः-ति० त्रण ठा० स्थानके सं० सहीत
अ० साधु अ० (जे संसारनो) अंत नथी
अ० जेहनी आदी नथी दी० मोटो म० मार्ग
छे जेहनो चा० चारगतिरूप सं० संसार कं०
अटवीने प्रते वी० अतिक्रमे तं० ते ज० कहे
छे अ० (रुद्धीयादीकरुं) न करीने णि० नि-
याणुं दि० समकीत सं० सहीतपणे जो०
जोग वा० वेहवे (शुत समाधी रापवे)

२६ (संसारमांथी तरवाने धर्मना त्रण
स्थान उतारी वतावे छे)

तिहें ठाणेहिं संपन्ने अणगारे अ-
णाइयं अणवयग्गं दीहमद्धं चाउरन्त-
संसारकन्तारं वीतीवएज्जा । तं जहा ।
अणियाणयाए दिट्ठिसंपन्नयाए जोग-
वाहियाए ॥

भावार्थः-हवे संसार तरवाना भेद कहे छे,
त्रण स्थानके सहीत अणगार साधु, ते जेहनी
आदी नथी, जेहनो अंत नथी, जेहनो लांवो

म्होटो मार्ग छे एहवीचार गती संसार रूपणी
अटवी अतिक्रमे (ओलंघी जाय) पार पामे
ते त्रण स्थानक कहे छे, धर्म करी रुद्धि प्रमु-
खनुं नियाणुं न करे १, समकित सहित
पणे २, योग उपव्यान तप करे, श्रुत समाधी
राखे एहवा साधु होय ते संसारनो पार पामे
३, ए त्रण भेद छे,

अर्थः—ति० त्रणभेद ओ० अवसर्पिणी पं०
कही तं० ते ज० कहेछे उ० उत्कृष्ट म० मध्यम
ज० जघन्य ॥ १ ॥

पेरा २७ (जुदा जुदा प्रकारनां काळ १४
सूत्रथी कहे छे)

तिविहा ओसपिणी पन्त्ता । तं जहा ।
उकोसा मज्जमा जहन्ना ॥ १ ॥

भावार्थः—संसार तरवो ते भवस्थीति काळ
पुर्ण थयेल होय तो तेथी तराय ते माटे काळ
विषेषमुं स्वरूप कहे छे, त्रण शकारे अवसर्पिणी
काळ कहेल छे ते कहे छे, उत्कृष्ट १, मध्यम
२, जघन्य ३ ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम छ० छ प्पि० य० बळी
स० आराओ भा० जाणवा जा० ज्यां लगे
दू०दुखमां दू० दुख (२-७) ॥ २ ॥

**एवं छ प्पि य समाओ भाणिय-
वाओ जाव दूसमदूसमा ॥ [२-७] ॥ २ ॥**

भावार्थः—एवीरीते छए आरा पडता पडता
जाणवा, पहेलो आरो सुखम सुखमा ते उत्त-
कृष्टो ओसपिणी काळ १, वीजा आराथी
चोथा आरामुधी मध्यम २, पांचमो, छठो आरो
ते जघन्य ३, ए त्रण भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—ति० हण उ० उत्सर्पिणी पं० कही
तं० ते ज० कहे छे उ० उत्कृष्ट म० मध्यम
ज० जघन्य ८ ॥ ३ ॥

तिविहा उसपिणी पन्त्ता । तं

जहा । उकोसा मज्जमा जहन्ना
॥ [८] ॥ ३ ॥

भावार्थः—एम त्रण प्रकारे उत्सर्पिणी काळ
कहेल छे ते कहे छे, उत्कृष्ट १, मध्यम २,
जघन्य ३ ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० एम छ० छ प्पि० य० बळी
स० आरा भा० जाणवा जा० ज्यां लगे सु०
सुपगा सु० सुप (९-१४) ॥ ४ ॥

**एवं छ प्पि य समाओ भाणियवा-
ओ जाव सुसमसुसमा ॥ [९-१४] ॥ ४ ॥**

भावार्थः—एम छए आरा चढता चढता
जाणवा, पेहेलो वीजो आरो जघन्य १, त्रीजो,
चोथो, पांचमो मध्यम २, सुखमा सुखमा छठो
आरो ते उत्कृष्टो काळ जाणवो ३, ए त्रण
भेद छे ॥ ४ ॥

अर्थः—ति० त्रण ठा० स्थानके अ० अण-
छेद्यो पो० पुदगल (पोताना मेले) च० चले
तं० ते ज० कहे छे आ० आहार लेता (जी-
बताणी ले) वा० बळी पो० पुदगल च०
चले वि० विक्रीयरूप करता वा० बळी पो०
पुदगल च० चले ठा० एक स्थानकथी ठा०
वीजे स्थानके सं० संक्रामता वा० बळी पो०
पुदगण च० चले ॥ ५ ॥

२८ पेरा (अचेतन द्रव्यना धर्मना समान-
पणाथी पुदगल धर्म पांच सुत्रथी कहेछे)

**तिहिं ठाणेहिं अच्छिन्ने पोग्गले च-
लेज्जा । तं जहा । आहारिज्जमाणे**
वा पोग्गले चलेज्जा विउवमाणे वा
पोग्गले चलेज्जा ठाणाओ ठाणं सं-
क्षमेज्जमाणे वा पोग्गले चलेज्जा ॥ ६ ॥

भावार्थः—काळ ते अचेत कब्बो, तेहनां सर-
खाइपणामाटे पुदगल धर्म कहे छे, त्रण प्रकारे

खडगादीके अण्डेगो पोतानी मेले समुदाय मांहीथी पुदगल चले ते कहे छे, जीव आहार पणे लेते स्वस्थानकथी पुदगल चले ते जीव ताणीले १, देवता मनुष्य वैक्रेय करे, पुदगल ताणे ते वारे चले, केमके वैक्रेयने वशवर्ति पुदगल छे ते माटे २, एक स्थानकथी वीजे स्थानके संक्रम ते हस्तादीके करी मुक्तां थकां घणां होय ते मांहीथी पुदगल चले ३, ए त्रण भेदछे॥१॥

अर्थः—तिं त्रण भेदे उ० उपधी पं० कही तं० ते ज० कहे छे क० आठ कर्म उ० उपधी स० पांच शरीरनी उ० उपधी वा० वाह्य (परिग्रह) भं० पात्रां म० माटी प्रमुखनी उ० उपधी ए० एम अ० असुर कुमारने भा० जाणबुं (एटले तेनेपण त्रण उपधी होय) ए० एम ए० एकेन्द्री ने० नारकी व० वर्जीने जा० ज्यांलगे वे० वैमानीकने त्रण उपधी होय ॥२॥

तिविहा उवही पन्नता । तं जहा ।
कम्भोवही सरीरोवही बाहिरभण्डम-
तोवही । एवं असुरकुमाराणं भाणियवं ।
एवं एगिन्दियनेइयवज्जं जाव वेमा-
णियाणं ॥ २ ॥

भावार्थः—पुदगल ते उपधी ग्रहण रूप परि ग्रह छे ते उपधीनुं स्वरूप त्रण प्रकारे कहेल छे ते कहे छे, कमोपधी ते आठ कर्म १, शरीर उपधी ने उदारिकादीक पांच प्रकारे २, वाहीर उपधी ते माटीनां कांसांनां पात्रादीक अथवा वस्त्रा भरणादीक उपधी ३, ए त्रण भेद छे, एम असुरकुमारादी दसने ए त्रण प्रकारनी उपधी होय, एम एकेन्द्री अने नारकी दर्जी एहने भांडादी उपधी नथी, वे इन्द्रीयथी मांही वैमानीक मुधी त्रण प्रकारे उपधी जाणवी नेमांही एटलो विशेष जे कोडक वेइंद्रीयादीकने ए त्रण प्रकारनी उपधी होय, ॥ २ ॥

अर्थः—अथवा तिं त्रण भेदे उ० उपधी पं० कही तं० ते ज० कहे छे स० सचित (पापाणादीक) अ० अचित (वस्त्रादीक) मी० मिश्र (शरीरादीक) ए० एम ने० नारकीने जा० ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ३ ॥

अहवा तिविहा उवही पन्नता । तं जहा । सचिते अचिते मीसए । एवं नेरइयाणं जाव वेमाणियाणं ॥ ३ ॥

भावार्थः—वक्ती त्रण प्रकारे उपधी कहेल छे ते कहे छे, सचित उपधी १, अचित ते वस्त्रादीक उपधी २, मिश्र ते सचिताचित उपधी ३, ए त्रण प्रकारनी उपधी आंतरा रहीत वैमानीक चौवीस दंडके होय ॥ ३ ॥

अर्थः—तिं त्रण भेदे प० परिग्रह पं० कद्या तं० ते ज० कहे छे क० आठकर्मनो प० परि-
ग्रह स० सरीरनो प० परिग्रह वा० वाह्य भं० भांड म० पात्रादीक प० परिग्रह (वस्त्रादीक) ए० एम अ० असुरकुमारनो परिग्रह जाणवो ए० एम ए० एकेन्द्रीने ने० नारकी व० वर्जीने (एकेन्द्रीने नारकीने भांडादी नथी) जा० ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ४ ॥

तिविहे परिग्रहे पन्नते । तं जहा ।
कम्भपरिग्रहे सरीरपरिग्रहे बाहिरभ-
ण्डमतपरिग्रहे । एवं असुरकुमाराणं ।
एवं एगिन्दियनेइयवज्जं जाव वेमा-
णियाणं ॥ ४ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे परिग्रह कहेल छे ते कहे छे, कर्म परिग्रह ते आठ प्रकारे १, शरीर परिग्रह ते पांच प्रकारे २, वाहीर भांड पात्र वस्त्रा आभरणादीकनो परिग्रह ३, ए त्रण भेद छे, एम असुरकुमारादी दसने त्रण प्रकारनो परिग्रह जाणवो, एम एकेन्द्री अने नारकी वर्जी

वे इंद्रीयथी मांही वैमानीक सुधी त्रण प्रकारनो
परिग्रह जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० अथवा ति० त्रण भेदे प० परिग्रह
प० कहो तं० ते ज० कहेछे स० सचित अ० अचित
मी० मिश्र ए० एम ने० नारकीने नि० वीजो
एसर्वेने जा० ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ५ ॥

अहवा तिविहे परिग्रहे पन्नते । तं जहा ।
सचित्ते अचित्ते मीसए । एवं नेरद्याणं
निस्तरं जाव वैमाणिया णं ॥ ५ ॥

भावार्थः—अथवा वर्णी त्रण प्रकारे परिग्रह
कहेल छे ते कहेछे, सचित परिग्रह १, अचित्त
बस्त्राभरणादी परिग्रह २, मिश्र सचित्ताचित्त
परिग्रह ३, ए त्रण प्रकारनो परिग्रह अंतरा
रहीत वैमानीक सुधी चौवीस दंडके होय ॥ ५ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे प० एकाग्रपणुं करवुं ते
प० कहुं तं० ते ज० कहे छे म० मननुं प०
एकाग्रपणुं व० वचननुं प० एकाग्रपणुं का०
कायानुं प० एकाग्रपणुं (कायाए पाप नकरे
ए० एम प० पचेन्द्रीने होय जा० ज्यांलगे वे०
वैमानीक त्यांलगे (एकेन्द्रीने पूरी ३ नहोय) ॥ १ ॥

२९ पेरा (जीवधर्मनुं त्रिविधपणुं कहेछे)

तिविहे पणिहाणे पन्नते । तं जहा ।
मणपणिहाणे वइपणिहाणे कायप्प-
णिहाणे । एवं पञ्चनिद्याणं जाव वैमा-
णियाणं ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे प्रणिधान ते मन प्रमु-
खनुं एकाग्रपणुं करवुं कहेल छे ते कहे छे, मन
प्रणिधान ते मननुं एकाग्र पणुं १, वचन प्रणि-

धान ते वचननुं एकाग्रपणुं २, काय प्रणिधान
ते कायानुं एकाग्रपणुं ३, एम वैमानीक सुधी
चौवीस दंडक मांही जेटला संज्ञी पचेन्द्री होय
तेहने ए त्रणे प्रकारनुं प्रणिधान होय (एकेन्द्री,
त्रण विगलेन्द्री, असंज्ञी पचेन्द्रीने त्रण पुरां प्रणि-
धान न होय, तेहथी इंहा संज्ञी पचेन्द्रीनेज त्रण
प्रणिधान कहेल छे) ॥ १ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे सु० सुभ प० प्रणी
धान प० कहा तं० ते ज० कहे छे म० मन
सु० शुभ प० प्रणीधान व० वचन सु० सुभ
प० प्रणीधान का० काय सु० शुभ प० प्र-
णीधान ॥ २ ॥

(प्रणिधान शुभ अने अशुभ एम वे भेदछे)
तिविहे सुप्पणिहाणे पन्नते । तं
जहा । मणसुप्पणिहाणे वइसुप्पणिहा-
णे कायसुप्पणिहाणे ॥ २ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे शुभ प्रणिधान कहेल
छे ते कहे छे, मनसुप्रणीधान ते भलुं धर्ममा
मननुं एकाग्रपणु १, वचनसुप्रणीधान ते
सत्य वचन वोलवामां एकाग्रपणुं २, कायसु
प्रणीधान ते कायाए पाप नकरे अने धर्ममा
प्रवर्तवामा एकाग्रपणुं ३, ए त्रण भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—सं० संजयवंत म० मनुष्यने (सा-
धुने) ति० त्रण भेदे सु० शुभ प० प्रणीधान
प० कहा तं० ते ज० कहेछे म० मन सु० शुभ
प० प्रणीधान व० वचन सु० शुभ प० प्रणीधान
का० काया सु० शुभ प० प्रणीधान ॥ ३ ॥

संजयमणुस्साणं तिविहे सुप्पणिहाणे
पन्नते । तं जहा । मणसुप्पणिहाणे
वइसुप्पणिहाणे कायसुप्पणिहाणे ॥ ३ ॥

खडगादीके अणछेदों पोतानी मेले समुदाय मांहीयी पुदगल चले ते कहे छे, जीव आहार पण लेते स्वस्थानकथी पुदगल चले ते जीव ताणीले १, देवता मनुज्य वेक्रेय करे, पुदगल ताणे ते वारे चले, केयके वैक्रेयने वशवर्ति पुदगल छे ते माटे २, एक स्थानकथी वीजे स्थानके संक्रम ते हस्तादीके करी मुक्तां यकां घणां होय ते मांहीयी पुदगल चले ३, ए त्रण भेदछे ॥ १ ॥

अर्थः—तिं त्रण भेदे उ० उपधी पं० कही तं० ते ज० कहे छे क० आठ कर्म उ० उपधी स० पांच शरीरनी उ० उपवी वा० वाह (परिग्रह) भं० पात्रा म० माटी ब्रह्मुखनी उ० उपधी ए० एम अ० अमुरकुमारने भा० जाणवुं (एट्ले तेनेपण त्रण उपधी होय) ए० एम ए० एकेन्द्री ने० नारकी व० वरजीने जा० ज्यांलगे वे० वैमानीकने त्रण उपधी होय ॥ २ ॥

तिविहा उवही पन्नता । तं जहा ।
कम्मोवही सरीरेवही वाहिरभण्डम-
तोवही । एवं असुरकुमाराणं भाणियवं ।
एवं एगिन्दियनेरइयवज्जं जाव वेमा-
णियाणं ॥ २ ॥

भावार्थः—पुदगल ते उपधी ग्रहण रूप परि-
ग्रह छे ते उपधीनुं स्वरूप त्रण प्रकारे कहेल छे
ते कहे छे, कमोपधी ते आठ कर्म १, शरि-
उपधी ते उटारिकादीक पांच प्रकारे २, वा-
हीर उपधी ते माटीनां कांसांनां पात्रादीक अ-
थवा वत्ता भरणादीक उपधी ३, ए त्रण भेद
छे, एम अमुरकुमारादी दसने ए त्रण प्रकारनी
उपधी होय, एम एकेन्द्री अने नारकी वर्जिं ए-
हने भांडादी उपधी नयी, वे इन्द्रीयथी मांडी
वैमानीक मुवी त्रण प्रकारे उपधी जाणवी
नमांही एट्ले विशेष जे कोडक वेंड्रीयादीकने
ए त्रण प्रकारनी उपधी होय, ॥ २ ॥

अर्थः—अथवा ति० त्रण भेदे उ० उपधी पं० कही तं० ते ज० कहेछे स० सचित (पा-
षाणादीक) अ० अचित (वत्तादीक) मी०
मिथ्र (शरीरादीक) ए० एम ने० नारकीने
जा० ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ३ ॥

अहवा तिविहा उवही पन्नता । तं
जहा । सचिते अचिते मीसए । एवं
नेरइयाणं जाव वेमाणियाणं ॥ ३ ॥

भावार्थः—वली त्रण प्रकारे उपधी कहेल छे
ते कहे छे, सचित उपधी १, अचित ते वत्ता
दीक उपधी २, मिथ्र ते सचिताचित उपधी ३,
ए त्रण प्रकारनी उपधी आंतरा रहीत वैमानीक
चौवीस दंडके होय ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे प० परिग्रह पं० कहा
तं० ते ज० कहे छे क० आठकर्मनो प० परि-
ग्रह स० सर्गीरनो प० परिग्रह वा० वात्र भं०
भांड म० पात्रादीक प० परिग्रह (वत्तादीक)
ए० एम अ० अमुरकुमारनो परिग्रह जाणवी
ए० एम ए० एकेन्द्रीने ने० नारकी व० वर्जिने
(एकेन्द्रीने नारकीने भांडादी नयी) जा०
ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ४ ॥

तिविहे परिग्रहे पन्नते । तं जहा ।
कम्मपरिग्रहे सरीरपरिग्रहे वाहिरभ-
ण्डमत्तपरिग्रहे । एवं असुरकुमाराणं ।
एवं एगिन्दियनेरइयवज्जं जाव वेमा-
णियाणं ॥ ४ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे परिग्रह कहेल छे ते
कहे छे, कर्म परिग्रह ते आठ वर्जारे १, गरि-
परिग्रह ते पांच प्रकारे २, वाहीर भांड पात्र
वत्ता आभरणादीकनो परिग्रह ३, ए त्रण भेद
छे, एम अमुरकुमारादी दसने त्रण प्रकारनो
परिग्रह जाणवो, एम एकेन्द्री अने नारकी वर्जिं

वे इन्द्रीयथी मांडी वैमानीक सुधी त्रण प्रकारनो
परिग्रह जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० अथवा ति० त्रण भेदे प० परिग्रह
प० कहो तं० ते ज० कहेछे स० सचित अ० अचित
मी० मिश्र ए० एम ने० नारकीने नि० वीजो
एसर्वेने जा० ज्यांलगे वे० वैमानीक ॥ ५ ॥

अहवा तिविहे परिग्रहे पन्नते । तं जहा ।
सचिते अचिते मीसए । एवं नेरइयाणं
निस्तरं जाव वैमाणिया णं ॥ ५ ॥

भावार्थः—अथवा वर्ळी त्रण प्रकारे परिग्रह
कहेल छे ते कहेछे, सचित परिग्रह १, अचित
बख्ताभरणादी परिग्रह २, मिश्र सचित्ताचित्त
परिग्रह ३, ए त्रण प्रकारनो परिग्रह आंतरा
रहीत वैमानीक सुधी चौबीस दंडके होय ॥ ५ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे प० एकाग्रपणुं करवुं ते
प० बहुं तं० ते ज० कहे छे म० मननुं प०
एकाग्रपणुं व० वचननुं प० एकाग्रपणुं का०
कायानुं प० एकाग्रपणुं (कायाए पाप नकरे
ए० एम प० पचेन्द्रीने होय जा० ज्यांलगे वे०
वैमानीक त्यांलगे (एकेन्द्रीने पूरी ३ नहोय) ॥ १ ॥

२९ घेरा (जीवधर्मनुं त्रिविधपणुं कहेछे)

तिविहे पणिहाणे पन्नते । तं जहा ।
मणपणिहाणे वइपणिहाणे कायप-
णिहाणे । एवं पञ्चनिदियाणं जाव वैमा-
णियाणं ॥ १ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे मणिधान ते मन प्रमु-
खनुं एकाग्रपणुं करवुं कहेल छे ते कहे छे, मन
मणिधान ते मननुं एकाग्र पणुं १, वचन प्रणि-

धान ते वचननुं एकाग्रपणुं २, काय प्रणिधान
ते कायानुं एकाग्रपणुं ३, एम वैमानीक सुधी
चौबीस दंडक मांडी जेटला संज्ञी पंचेद्री होय
तेहने ए त्रणे प्रकारनुं प्रणिधान होय (एकेन्द्री,
त्रण विगलेन्द्री, असंज्ञी पचेन्द्रीने त्रण पुरां प्रणि-
धान न होय, तेहथी इहा संज्ञी पचेन्द्रीनेज त्रण
प्रणिधान कहेल छे) ॥ १ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे सु० सुभ प० प्रणी
धान प० कहा तं० ते ज० कहे छे म० मन
सु० शुभ प० प्रणीधान व० वचन सु० सुभ
प० प्रणीधान का० काय सु० शुभ प० प्र-
णीधान ॥ २ ॥

(प्रणिधान शुभ अने अशुभ एम वे भेदछे)
तिविहे सुप्पणिहाणे पन्नते । तं
जहा । मणसुप्पणिहाणे वइसुप्पणिहा-
णे कायसुप्पणिहाणे ॥ २ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे शुभ मणिधान कहेल
छे ते कहे छे, मनसुप्रणीधान ते भलुं धर्ममां
मननुं एकाग्रपणुं १, वचनसुप्रणीधान ते
सत्य वचन वोलवामां एकाग्रपणुं २, कायसु
प्रणीधान ते कायाए पाप नकरे अने धर्ममां
प्रवर्तीवका एकाग्रपणुं ३, ए त्रण भेद छे ॥ २ ॥

अर्थः—सं० संजमवंत म० मनुष्यने (सा-
धुने) ति० त्रण भेदे सु० शुभ प० प्रणीधान
प० कहा तं० ते ज० कहेछे म० मन सु० शुभ
प० प्रणीधान व० वचन मु० शुभ प० प्रणीधान
का० काया सु० शुभ प० प्रणीधान ॥ ३ ॥

संजयमणुस्ताणं तिविहे सुप्पणिहाणे
पन्नते । तं जहा । मणसुप्पणिहाणे
वइसुप्पणिहाणे कायसुप्पणिहाणे

भावार्थः—संयमवंत मनुष्य ते साधुने त्रण प्रकारे सुप्रणीथान कहेल छे ते कहे छे, मनस्तु प्रणीथान १, वचन सुप्रणीथान २, कायस्तु प्रणीथान ३, ए त्रण भेद छे ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे दु० माठुं प० प्रणीथान प० कहुं तं० ते ज० कहे छे म० मन दु० माठुं प० प्रगीथान व० वचन दु० माठुं (असत्य) प० प्रणीथान का० काया दु० माठुं (पाप करे ते) प० प्रणीथान ए० एम प० पचेन्द्रिने जा० ज्यां लगे वे० वैमानीकने ॥४॥

तिविहे दुपगिहाणे पन्नते । तं जहा । मणदुपगिहाणे वइदुपगिहाणे कायदुपगिहाणे । एवं पञ्चनिद्याणं जव वैमाणियाणं ॥ ४ ॥

भावार्थः—त्रण प्रकारे दुष्ट प्रणीथान कहेल छे ते कहे छे, मनदुष्ट प्रणीथान ते मन पापमां प्रवर्तवामां एकाग्रपणुं १, वचन दुष्ट प्रणीथान ते असत्य वचन वोलवामां एकाग्रपणुं २, काय दुष्ट प्रणीथान ते कायाए पाप करवामां एकाग्रपणुं ३, ए त्रण भेद छे, वैमानीक सुधी चोविस दंडक मांही जेड्ला संझी पचेंद्री जीव होय तेड्लानेज ए त्रण प्रकारनां दुष्ट प्रणीथान होय, (एकेंद्री त्रण विगलेंद्री असंझी पचेंद्रिने मननयी तेथी इहां गणेल नयी) ॥४॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे जो० योनी प० कही तं० ते ज० कहे छे सी० टाढी उ० उनी सी० मिश्र योनी ए० एम ए० एकेन्द्रिने वि० वैन्द्रियादीकने ते० तेउ कायने व० वर्जने (तेउ कायने १ उल्लय योनी होय) सं० समुर्छिम प०, पचेंद्री ति० तिर्यंच जो० योनियाने सं० समुर्छिम म० मनुष्यने य० संचये ॥ १ ॥

३० पेरा (योनी स्वरूप कहे छे)

तिविहे जोणी पन्नता । तं जहा । सीया उसिणा सीयोसिणा । एवं एगिनिद्याणं विगलिनिद्याणं तेउकाईयवज्जाणं संमुच्छमपञ्चनिद्यतिरिक्खजोणियाणं संमुच्छममणुस्साण य ॥ १ ॥

भावार्थः—जीवनो अधिकार माटे त्रण प्रकारे योनी (जीवने उत्पन्न यथानु स्थानक) शित (ताढी) योनी ?, उस्न (उनी) योनी २, सितोस्न (काईक ताढी काईक उनी) योनी ३, ए त्रण भेद छे, अशिने उस्न योनि, वीजा चार स्थावर, त्रण विगलेंद्री, नारकी, समुर्छिम तिर्यंच पचेंद्री, सुमुर्छिम मनुष्य पचेंद्री, एट्लाने त्रण योनी, सर्व देवता, गर्भज तिर्यंच पचेंद्री, गर्भज मनुष्य पचेंद्रीने एक शितोस्न योनी जाणवी ॥१॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे जो० योनी प० कही तं० ते ज० कहे छे स० सचित अ० अचित मी० मिश्र ए० एम ए० एकेंद्रिने वि० विगलेंद्रिने सं० समुर्छित प० पचेन्द्रिने ति० तिर्यंच जो० योनीयाने सं० समुर्छित म० मनुष्यने य० वळी (नारकीने आचित होय, गर्भजने मिश्रयोनी होय) ॥ २ ॥

तिविहा जोणी पन्नता । तं जहा । सचित्ता अचित्ता मीसिया । एवं एगिनिद्याणं विगलिनिद्याणं संमुच्छमपञ्चनिद्यतिरिक्खजोणियाणं संमुच्छममणुस्साण य ॥ २ ॥

भावार्थः—वीजी पण त्रण योनी कहेल छे ते कहे छे, सचित्त (जीव सहित) योनी ?, अचित्त (जीव रहीत) योनी २, मिश्र (काँडिक जीव सहित ने काँडिक जीव रहीत) योनी ३, ए त्रण भेद छे, एकेंद्री, समुर्छिम तिर्यंच पचेंद्री

संयुक्तेभ्य मनुष्य पचेद्री, एटलाने त्रण योनी होय, देवता नारकीने एक अचित्त योनी होय, गर्भज मनुष्य तिर्यचने एक मिश्र योनी होय॥२॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे जो० योनी पं० कही तं० ते ज० कहेछे सं० सांकडी वि० मोकळी सं० सांकडी वि० मोकळी ॥ ३ ॥

**तिविहा जोणी पन्नता । तं जहा ।
संवुडा वियडा संबुडावियडा ॥ ३ ॥**

भावार्थः—वळी त्रण प्रकारे योनी कहेल छे ते कहे छे, संवृत योनी ते संकीर्ण सांकडी घडीना घर सरखी १, विवृत योनी ते मोकळी २, संवृत विवृत योनी ते कांइकू सांकडी, कौइक मोकळी ३ ए त्रण भेदछे, एकेद्रीने नारकीने, संवृत योनी ४, देवताने त्रण विगलेद्रीने विवृत योनी २, गर्भज मनुष्य तिर्यचने संवृत विवृत योनी ३ ॥ ३ ॥

अर्थः—ति० त्रण भेदे जो० योनी पं० कही तं० ते ज० कहेछे कु० काछवानी माफक उन्नत सं० संपन्नी माफक आवृत वं० वांसना पत्र सरिषी ॥ ४ ॥

**तिविहा जोणी पन्नता । तं जहा ।
कुम्मुन्नया सङ्खावत्ता वंसीवत्तिया ॥४॥**

भावार्थः—वळी त्रण प्रकारे योनी कहेल छे ते कहे छे, कुर्मोन्नत योनी ते काछवानी पेरे उची १, शंखावर्त योनी ते शंखनी पेरे आवर्त (वळीयां) फरती होय २, वंशी पत्ता योनी ते वांसना पत्र सरखी लांवी होय ३, ए त्रण भेद छे ॥ ४ ॥

अर्थः—कु० काछवा सरीषी पं० वळी जो० योनी उ० उत्तम पु० पुरुषनी मा० मानाने कु० कुर्मोन्नत पं० वळी जो० योनीने विषे ति० त्रण प्रकारना उ० उत्तम पु० पुरुष ग० गर्भे व० उपजे तं० ते ज० कहेछे अ० अरिहंत च० च० चक्रवर्ती व० वलदेव वा० वासुदेव ॥५॥

**कुम्मुन्नया णं जोणी उत्तमपुरिस-
माऊणं । कुम्मुन्नया ए णं जोणीए
तिविहा उत्तमपुरिसा गब्मं वक्मन्ति ।
तं जहा । अरहन्ता चक्रवर्ती बलदेव-
वासुदेवा ॥ ५ ॥**

भावार्थः—कुर्मोन्नत योनी ते उत्तम पुरुषने उपजवालुं स्थानक छे, ए कुर्मोन्नत योनीने विषे त्रण प्रकारना उत्तम पुरुष गर्भमां उपजे ते कहे छे, अरिहंत १, चक्रवर्ति २, बलदेव वा-सुदेव ए वे साथे उपजे ते माटे एकठां कहाँ ३॥५॥

अर्थः—सं० संषावत्र णं० वळी जो० योनी-
नेविषे इ० चक्रवर्तीनी पटराणी स्त्री र० रतन-
ने होय सं० संषावत्र णं० वळी जो० योनीने
विषे व० घणा जी० जीव य० वळी पी०
पुदगल य० वळी व० उपजे वि० विणसे च०
चै उ० उपजे नो० नहीं चै० निश्चेण० वळी
नि० नीपजे नहीं ॥ ६ ॥

**सङ्खावत्ता णं जोणी इत्थिरयण-
स्स । सङ्खावत्ताए णं जोणीए वहवे
जीवा य पोगगला य वक्मन्ति वित्त-
कमन्ति चयन्ति उववज्जन्ति नो चेव
णं निष्कर्जन्ति ॥ ६ ॥**

भावार्थः—शंखावर्त योनी चक्रवर्तीनी स्त्री रत्नने होय, ए शंखावर्त योनीने विषे घणा जीव अने जीवने ग्रहवा योग्य पुदगल ते जीव पुदगल घणा उपजे अने विणसे चै अने उपजे पण निपजे नहि एटले जन्म याय नहीं ॥६॥

अर्थः—व० वंसीपत्र णं० वळी जो० योनी
पि० सामान्य ज० पुरुषने होय व० वंसीपत्र
णं० वळी जो० योनीने विषे व० घणा पि०
सामान्य ज० ग० गर्भे व० उपजे ॥ ७ ॥

वंसीवत्तिया णं जोणी पिहजजण-

स्त । वंसीवत्तियाए णं जोणीए वहवे
पिहजजणे गव्मं वक्तमन्ति ॥ ७ ॥

भावार्थः—वशीपत्र योनी वीजा सायान्य
मनुष्यने होय, ए वंशीपत्र योज्ञीने विषे घणा
सायान्य मनुष्य गर्भपणे उपजे, ए त्रण योनी
मनुष्यने होय ॥ ७ ॥

अर्थः—तिं त्रण भेदे त० त० त० त० वन-
स्पनी का० काया प० कद्या तं० ते ज० कहेछे
सं० संप्यात जी० जीव त्रणयोनी अ० असंख्या-
त जी० जीव त्रणयोनी अ० अनंत जी० जीवनी
३१ पेरा (पहेडा योनिशी मनुष्य कद्या अने
वादर वनस्पति कायना अने मनुष्यना समान
धर्मले तेथी वादर वनस्पति काय प्रस्तुपेचे)

तिविहा तणवणस्सइकाइया पन्नत्ता ।
तं जहा । संखेजजजीविया असंखेज्ज-
जीविया अणन्तजीविया ॥

भावार्थः—मनुष्यनां स्वरूप सरखी वादर
त० त० वनस्पतिकाय छे ते कहे छे, त्रण प्रकारे
वनस्पतिकाय कहेल छे ते कहे छे, संख्यात
जीववाळी ते जाइनां फुल प्रमुख १, असंख्यात
जीववाळी ते कमळ प्रमुखनो कंद, मुळ, खंथ,
छालगां असंख्याता जीव होय २, अनंताजी-
ववाळी निल फुल प्रमुख ३, ए त्रण भेद छे.

अर्थः—ज० जम्बुद्रीप नामना दी० द्रीपने
विषे भा० भरत वा० क्षेत्रे त० त्रण ति०
निर्थं प० कद्या तं० ते ज० कहेछे मा० माग-
ध व० वरदाम प० प्रभास तिर्थ ॥ १ ॥

३२ पेरा (वनस्पतिकाय कद्या ते जला
श्रयमां घणा होयले ते संबन्धथी जलाश्रय
वाळा तीर्धनी पस्पणा करचे)

जम्बुद्वीपे दीवे भारहे वासे तओ
तित्या पन्नत्ता । तं जहा । मागहे व-
रदामे पमासे ॥ २ ॥

भावार्थः—जंबुद्विपना भरतक्षेत्रमां त्रण तिर्थ
कहेल छे ते कहे छे मागध १, वरदाम २, प्र-
भास ३ ॥ १ ॥

अर्थः—ए० एम ए० एरवते पण वि० ए तिर्थ ॥ २ ॥
एवं एरावए वि ॥ २ ॥

भावार्थः—एम एरवत क्षेत्रमां पण त्रण
निर्थ जाणवां ॥ २ ॥

अर्थः—ज० जम्बुद्रीप नामना दी० द्रीपे
म० महाविदेह वा० क्षेत्रे ए० एकेक च०
चक्रवर्ती वि० विजयने विषे त० त्रण नि०
तिर्थ प० कद्या तं० ते ज० कहेछे मा० माग-
ध व० वरदाम प० प्रभास ॥ ३ ॥

जम्बुद्वीपे दीवे महाविदेहे वासे ए-
गमेगे चक्रवट्टविजए तओ तित्या प-
न्नत्ता । तं जहा । मागहे वरदामे प-
भासे ॥ ३ ॥

भावार्थः—जंबुद्विपना महाविदेह क्षेत्रमां एक
चक्रवर्तीनी विजयमां त्रण तिर्थ कहेल छे ते
कहे छे मागध १, वरदाम २, प्रभास ३ ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० एम धा० धातकीपंड दी० द्रीपे
पु० पुर्वदीगे वि० वळी ए त्रण तिर्थ प०
पश्चीमदीगे वि० वळी ए त्रण तिर्थ पु० पु-
रुषकरवर दी० द्वीपने विषे पु० पुर्वदीसे वि०
वळी त्रण तिर्थ प० पश्चीमदीसे वि० वळी
त्रण तिर्थ ॥ ४ ॥

एवं धायर्द्दिखण्डे दीवे पुरात्यमञ्जे
वि पञ्चतिथमञ्जे वि । पुञ्चस्वरदीवङ्ग-
पुरात्यमञ्जे वि पञ्चतिथमञ्जे वि ॥ ४ ॥

भावार्थः—एम धातकीखंड द्विपमां पुर्व दी-
शाए तथा पश्चीम दीगाए पुर्वोक्त त्रण त्रण
निर्थ जाणवां, एम पुण्कर्त्तव्यने विषे पुर्वीर्धमां
मथा पश्चीमार्धमां पण पुर्वोक्त त्रण त्रण तिर्थ
जाणवां ॥ ४ ॥

૨

ડૉ. જીવરાજ ઘેલાભાઈએ શ્રી દુરમન કેકોઅંગી પાસે સુધરાવી પ્રગત કરેલાં પુસ્તકો.

૧. શ્રી ઉત્તરાધ્યયન ખૂબ	(હાલ શીલીકાનથી)
૨. શ્રી દશાવૈકાલીક મૂળ	દી. ૩ ૩—૦—૦
૩. શ્રી બૃહદ્ કદમ્બ ખૂબ. ૧—૪—૦
૪. શ્રી વ્યવહૃત ખૂબ. ૩—૦—૦
૫. શ્રી ઉપાસક દ્શાશ્વત સ્ક્રિં ૩—૪—૦
૬. શ્રી ઉત્તરાધ્યયન મૂળ પાઠ ૧—૪—૦
૭. શ્રી દશાવૈકાલીક મૂળપાઠ ૦—૮—૦
૮. શ્રી બૃહતકદમ્બ મૂળપાઠ ૦—૮—૦
આ સ્ક્રીનો દ્યુષ્રોજી કુટનોએવાળા શ્રી દુરમન કેકોઅંગી સાહેબે સુધરારેલા છે બુજ નાંદોની છો. તાકીદી ખંગાવો.			

તે સિવાય

૧. શ્રી નરચંદ કૈન જ્યેષ્ઠિપ બીજી આવૃત્તિ ઘણ્ણાજ સુધરારા વધારા સાથે બદ્ધાર પટેલ છે.	...	ડીમત	૩. ૨—૮—૦
૨. શ્રી ઉપહેશ સાગર ૨—૦—૦
૩. શ્રી સુષ્પોધ કૈન સ્તુતિ ૧—૪—૦
૪. ક્ષકારનો નંકરો ૦—૮—૦
૫. શ્રી લદ્ભીદીવી યંત્રનો નંકરો (સમજલુ સાથે) ૦—૮—૦

પુસ્તક ખંગાવવાનાં ટેકાણું:-

૧ ડૉ. જીવરાજ ઘેલાભાઈ દોશી.

દ્વા. સંઘદી સેહનલાલ પ્રાગાલ.

નવા દરવાજ — અમદાવાદ.

૨ સંઘદી વાડીલાલ કાકુલાઈ.

સારંભપુર, તળોઅની પોળ — અમદાવાદ.

૩ શ્રીકોવનદાસ ઇનાથનાસ રાણુ.

આકાશો કુતાની પોળ — અમદાવાદ.

૪ લાનસાર જમનાદાસ ઈંદ્રચદાસ.

વન્નો. (નવીઅંગ.)

આ પુસ્તકનો અદરનો લાભ શ્રી પ્રણાલીનાર્થ ઓન્ટીન પ્રેમ થાઠપુર - અમદાવાદમાં

પ્રેસ ડાન્સભાઈ દ્વારાથ્યમે છાપેલું

